Dünya Edebiyatı

Roman

YÜZLEŞME

Sandro Veronesi

Çeviren: Nihal Önol

DK DOĞAN KİTAP

Yüzleşme

YÜZLEŞME

Orijinal adı: *La forza del passato*
© RCS Libri S.p.A., 2000
Yazan: Sandro Veronesi
İtalyanca aslından çeviren: Nihal Önol

Türkçe yayın hakları: © Doğan Kitapçılık AŞ
1. baskı / ekim 2002 / ISBN 975-293-048-4
Bu kitabın 1. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Kapak ve kitap tasarımı: DPN Design
Baskı: Şefik Matbaası

Kitaba katkılarından dolayı **Radikal** gazetesine teşekkür ederiz.

Doğan Kitapçılık AŞ Hürriyet Medya Towers, 34544 Güneşli-İSTANBUL
Tel. (212) 677 06 20 - 677 07 39 Faks (212) 677 07 49

Yüzleşme

Sandro Veronesi

Çeviren: Nihal Önol

DK DOĞAN KİTAP

Anneme...

Devam edemiyorum. Devam edeceğim.

Samuel Beckett

Birinci kısım

– Siz –duraksama– kederli bir insan mısınız?

Böyle demişti bana, o kadın gazeteci. Son soruydu bu, ardından, son seçimlerde yenilgiye uğramış bir belediye meclisi üyesi elimi sıkacak ve bana, çocuk kitapları için verilen Giamburrasca Öykü Ödülü olan on beş milyonluk zarfı uzatacaktı. On beş milyon. Doğrusu, bu akşamın zahmetine değdi; belediye erkânıyla birlikte lokantada yemek, ardından yeni açılmış (boya kokusu bile gitmemişti) toplantı salonundaki ödül töreni, görev süresi biten belediye başkanının konuşması, göreve yeni başlayan başkanın konuşması, jüri başkanının konuşması ve en sonunda da, patlak gözlü bir kadın gazetecinin, ödülü kazananla röportaj yapması. Bu on beş milyon, o gazetecinin sorduğu o saçma sapan sorulara da ("Kaç yaşına kadar Noel Baba'ya inandınız?"; "En sevdiğiniz mevsim?; "Tatlı yemediğinizi gördüm: neden?") değdi ki bu sorulara korkusuzca iyi niyetle yanıt verdim –ne var ki, ansızın içeri dalıp mikrofonu kaparak, yardım çağrısında bulunan bir kadın, orada buz gibi bir hava estirdi: dokuz yaşındaki oğlu Matteo, bir otomobil kazası sonucu klinik açıdan ölü sayıldığı halde, hastanenin yoğun bakım ünitesindeki iki yapay solunum aygıtından birini belirsiz bir süre için işgal ettiğinden, halk arasında hararetli tartışmalara yol açmış; işte onun yaşayabilmesi için (bu arada, benim sadık bir okuyucum olduğunu belirtmeyi de unutmadı) yardım istiyordu. Kararlı bir sesle "Yardım edin" dedi. "Oğlum, bir lale gibi, kurumuş bir defne gibi yaşıyor ve kalbi duruncaya kadar da yaşamaya hakkı var. Ama oğlumu makineden çıkarmak, organlarını almak istiyorlar. Bir şeyler yapın, yalvarırım; onu öl-

dürmek istiyorlar!" Kadın, yeni belediye başkanı tarafından, oğlunu, makineden kimsenin çıkaramayacağı söylenerek, görevden ayrılan tarafından da gelecek hafta, yeni başkanın göreve başlamasından önce iki yapay solunum aygıtı daha alınacağına söz verilerek yatıştırılabildi; benim hiç mi hiç inanmadığım bu sözlerden sonra eski başkan, törenin devamını izlemek üzere yerine döndü, ve gazeteci kadın da hiçbir şey olmamış gibi röportajını sürdürürken bana o son soruyu sordu: siz, duraksama, kederli bir insan mısınız, soru işareti.

Bir soluk aldım ve sustum; üç, dört, beş, altı saniye yanıt vermeyi zorlaştıracak bir süre. Çünkü insan, diyelim hemen "hayır" ya da "evet" derse iyi, kimsenin aklına bir şey gelmez ve öbür soruya geçilir. Ama bu tür bir sorunun ardından durup düşünecek olursa her şey karışır, ve mecburen açıkça yanıt vermek gerekir. *Kederli bir insan mıyım*? Yanıtımı bekleyen, tanımadığım yüz kişinin karşısında dikilmiş, hem soruya hem kendi suskunluğuma şaşıp kalmış, hatta her şeye şaşıp kalmış (örneğin, sadece iki yapay solunum aygıtı bulunan bir kentin, çocuk öyküleri için on beş milyonluk bir ödül koymasına), kendi şaşkınlığımın kafesine kıstırılmış durumdayım. Gazeteci kadın, yüzünün ifadesini hiç değiştirmeden, sorusunu sonsuza kadar yineleyen o gülümseyişi içinde taş kesilmiş, bana bakmaya devam ediyor; ben ise susuyorum ve düşünüyorum. Kederli biri miyim? Hayatta en çok sevdiğim kadınla evliyim ve sağlıklı, akıllı, yaşamda kalması hiçbir makineye bağlı olmayan bir oğlumuz var; babam iki hafta önce, apar topar aramızdan ayrıldı, ve ben onunla hiçbir zaman anlaşamazdım, bu yüzden ölümü bende suçluluk duygusu uyandırdı; öteden beri istediğim mesleği yapıyorum ve iyi yaptığım için de bir ödül almaktayım; üçüncü bir kitap için yayıncıyla sözleşme imzaladım ve paranın yarısını peşin aldım bile, ama *Pizzano Pizza'nın Serüvenleri* ve ödül alan *Pizzano Pizza'nın Yeni Serüvenleri*'nden sonra damar kurudu ve artık ne yazacağımı bilemiyorum. Kederli biri miyim?

Düşünüyorum ve hatırlıyorum. Hatırlıyorum da, Dominique Sanda, aşağı yukarı benim yaşlarımdayken yapılan bir görüşme-

de, ne tip bir kadın olduğunu düşündüğü sorulduğu zaman, "Ben bir kadın değilim ki bir çocuğum" demişti. Hatırlıyorum da, dokuz yaşındayken bir ressama portremi yaptırmışlardı ve resim çok iç karartıcı olmuştu, çünkü ressam bende derin bir keder görmüşmüş, öyle açıkladı –merak ediyorum doğrusu, acaba kaç çocuk öğlenden akşama kadar, bir sandalyeye dayanıp kımıldamadan poz vermekten mutluluk duyar. Küçükken hep, yalnız oynamamak için kendi kendime uydurduğum görünmez arkadaşım Marti'yi hatırlıyorum, tamamlanmamış kurşun asker koleksiyonlarımı, askerî okulda geçen bitmek bilmeyen yılları, satrançta tam usta olmak üzereyken birbiri ardından mat edilişlerimi; on sekiz yaşındayken nişanlandığım kızın, *Stroszek'in Balosu* filmine götürdüm diye, onu üzmekle suçlamasını hatırlıyorum; sonra, babamın ölümünü, yağmur altındaki cenaze törenini, annem ile kız kardeşimin bana yaslanmasını; aynı zamanda karımın eşsiz güzelliğini ve daha bu sabah, gazete almaya gittiğimde terastan şakalaşırken oğlumun attığı pırıl pırıl kahkahayı –benim tarafımdan mutlu edilmek gibi büyük bir hakka sahip olmasını. Tüm bunları, komadaki çocuğun annesiyle birbirimize uzun uzun, öldüresiye bakıyorken düşünüyor ve hatırlıyorum; evet o kadın da gözlerini tıpkı ötekiler gibi dikmiş bana, hem sıkıntıma gülümseyerek hem de bu sıkıntıyı yeneceğime inanarak ve hatta düpedüz merakla, sanki o da benim yanıtımı duymayı merak ediyormuş, sanki bu yanıt onu gerçekten ilgilendiriyormuş gibi. Sanki o sıradaki sıkıntısıyla bir bağlantısı varmış gibi.

Bu duraksamanın ne kadar sürdüğünü bilmiyorum. Bana çok çok uzun geldi, ama ne kadar sürdüğünü gerçekten hatırlayamıyorum. Bildiğim şu ki bir an geldi ve yanıtı kendiliğinden dökülüverdi ağzımdan.

– Artık değilim, dediğimi duydum.

İkinci kısım

Trenden indiğimde vakit geceyarısını geçmişti. Artık metro filan çalışmaz; taksi de yok, istasyonun dışındaki upuzun kuyrukta uyuklayan yolcular da taksi bekliyor zaten. Ama ben, başka şey düşünüyorum. Giamburrasca Ödülü'nün parasının uçup gittiğini düşünüyorum.

Gerçekten de, bir an kendimden geçmiş olmalıyım ki parayı komadaki çocuğun anasına bağışlayıvermişim. Gereksiz olsa bile yüce bir davranış doğrusu –herkes duygulandı–, çünkü kadın zaten hiç de yoksul gibi durmuyordu ve bu paranın, onun sorununu çözmeye ufacık bir katkısı bile olamazdı. Yoksa olur muydu? Her neyse, gerçek olan şu ki Roma'ya dönerken yol boyunca o paranın ellerimde bir görünüp bir yitmesini düşündüm, ve sanki gerçekten benimmiş gibi yerindim arkasından. Peki, gerçekte kimindi o para? Çocuk kitapları için verilen bu Giamburrasca Öykü Ödülü kime aitti? Ve dahası, genellikle para kimindir? Böylesine kolaylıkla sahip değiştirdiğine göre, para açısından sahiplikten söz etmenin bir anlamı var mıdır? Ne tür bir yarar getirir ki? Bir bakarsın cüzdanını cebinden çıkarmak için beş saniye durmak istemediğinden, dilenciye bin liret vermez de sonra birdenbire, hiç tanımadığın birine on beş milyon bağışlayıverirsin. Peki ya kadın numara yaptıysa? Ya kent belediyesi bu kadınla önceden *anlaşmış* ve kazanana verilir verilmez, paracıkları derhal ve yeniden kasaya atmaları söz konusu idiyse, böylelikle –pek şaşırtıcı– bir sonuca, düpedüz parasın hiç var olmadığı sonucuna bile varılabiliyorduysa? Yok canım, böylesi hiç de ustaca kotarılmış bir oyun sayılmaz; eğer söz konusu kadın, üstü başı dökülen, çulsuzun, işsizin teki,

ya da AİDS'li ve evlenmemiş bir anne olsaydı neyse, ama oğlu komada olan ve hali vakti yerinde görünüşlü bir kadın, ödülü kazanan kişinin parayı geri çevireceğinden nasıl emin olabilir ki. Burada tuzak kurulamaz. Hayatta olmaz; bu kadının yaşadığı feci olay gerçek. Olmasaydı, benim o dayanışma gösterim karşısında gerek kadın, gerek tüm orada hazır bulunanlar öyle garip bir tepki gösterirler miydi? Hiç kimsede ne bir şaşkınlık, ne bir utanç, ne de bir itiraz belirtisi vardı; sadece duygulu bir teşekkür ve uzun bir onay alkışı. Çılgının biri, on beş milyonu sokağa atıyor ve o kentte buna şaşıracak tek bir kahrolası çıkmıyor.

Böyle düşünürken, aynı zamanda bu paralarla neler yapabileceğimi (karım ve oğlumla Disneyland'da bir tatil; plajda bir katamaran tekne: ağustosta aşağı yukarı biraz dolaşmak için tercihen yelkensiz, kullanılmış bir Hobie Cat 17; her şeyden önce de çocuk odasına bir yatak, odayı o koskocaman karyoladan ve beni de, onun odası olması gereken yeri çalışma odası yapmanın yarattığı vicdan azabından kurtarmak için) düşünürken bir saatlik tren yolculuğu farkına bile varmadan geçip gitti; indim, taksi kuyruğuna girdim, aklıma hâlâ hiçbir şey gelmiyor. Kesin olan bir şey varsa o da on beş milyonun artık benim olmadığı, ve ona, eski belediye başkanının bana içinde çek olan zarfı uzattığı an ile benim onu, hâlâ ön sırada oturan kadına verdiğim an arasındaki, yaklaşık otuz saniyenin dışında gerçekten hiç sahip olmadığım. Peki ama o yarım dakika, paranın gerçekten benim olmasına yetmiş miydi? Hiç olmazsa o parayı *verdim* diyebilir miyim?

Birden, kıvır kıvır saçlı, altın zincirler takmış herifin biri karşıma dikilip düşüncelerimi yarıda kesti. Bittiği halde ağzında duran sigarasıyla, "Taksi?" dedi tiz bir sesle ve çevrede kaynaşan başka türden pazarlıklar düşünülecek olursa, gerçekten komik bir kaçamak havasında. Bu korsan taksicileri iyi tanırım ben; seni, kodesi bile göze aldığına inandırmaya kalkışır ve bu bahaneyle senden olmadık paralar sızdırırlar. Bunlar, bu tür pazarlıklarıyla baş edebileceğim yegâne esnaf takımındandır.

Onun kaçamağına ayak uydurarak fısıldıyorum:

– Piramit.

– Otuz bin, diye, bir an bile düşünmeksizin ve hep öyle fısıldayarak yanıt veriyor; nereye gideceğimi bilmeden önce de bu fiyatı kafasına koymuş gibi.

– Ama Testaccio'dakine –gene fısıltıyla–, Mısır'dakine değil.

Adam bir an şaşırıyor –hemen değil ama–, sonra anlıyor ve bana öyle geliyor ki, burnumun ortasına bir yumruk indirse nasıl olur diye tartıyor kafasında; ama meslek ahlakı ağır basmış olmalı.

– Yirmi beş.

Bir solukta söylüyor bunu, başını öbür tarafa çevirerek akıl almaz bir ödün veriyormuş havasında.

– Yol on beş bin liret tutar, diyorum. Biliyorum. Her zaman giderim de.

Adam sırıtıyor, sonra başını kaldırarak çenesiyle, hiç gelmeyen taksileri bekleyen upuzun kuyruğu gösteriyor.

– Baksana, ne kadar bekleyeceksin...

– Acelem yok ki.

Söylediğim doğru. Hiç acelem yok ve yorgun da değilim. Serin havada yarım saat dikilmek düşüncesi hoşuma bile gidiyor; hatta, burada dikilmekten sıkılırsam, o budalaca bağışımı Anna'ya nasıl açıklayacağımı düşünerek güzel bir yürüyüş yapma ihtimali bile hoşuma gidiyor.

– Yirmi bin.

Bu, son teklif, biliyorum. Tarifeyi normal taksi fiyatına indirmemek, korsan taksiciler için şaşmaz bir kuraldır. Kuyrukta önümde bekleyenlere bakıyorum; on beş, belki yirmi, hepsi de hoşnutsuzca mırıldanarak bekleşiyorlar, bu arada yer yer araya girmiş başka korsan taksiciler, yüksek tarifelerini fısıldayarak onların direncini kırmaya çalışıyor. Üstüne üstlük kuyruğun öbür ucundan bu tarafa doğru bir Çingene çift gelmeye başladı: *lütfen baylar Bosna evimiz yok savaş çok çektik açız baylar savaş çok çektik.*

– Üzgünüm arkadaş, diyorum, başımı iki yana sallayarak. Bak ciddi söylüyorum, burada dikilmek hoşuma gidiyor.

Cebimden cüzdanımı çıkarıp yanımdan geçen Çingenelere iki bin liret veriyorum. *Teşekkürler bayım iyi geceler mutluluklar.* Korsan taksici bana yan yan bakıyor; ona kalsa, neyi vereceğini

çok iyi bildiği, iki Çingeneye duyduğu hıncı benden çıkarmak istermiş gibi öfke yüklü, uzun bir bakışla. Bir şey demeden çekip gidiyor.

Eveet, nerde kalmıştım; paralarda. Teknik açıdan paraların benim olduğu doğrudur...

– Bana on beş bin yeter.

İkinci bir korsan aldı birincinin yerini; daha yaşlı, daha kısa, daha tıknaz, görmüş geçirmişe benzeyen biri, şiş göbeği gömleğini patlatacak gibi, yakasında da henüz düşmüş incecik, parlayan bir kepek tabakası. Ve sırıtıyor:

– Piramit, on beş bin, diye yineliyor duraksadığımı görünce. Ve ben de duraksıyorum evet, bir yandan da adamın üstündeki minicik ayrıntıları toplamayı sürdürüyorum. Her şeye dikkat ediyorum; ceketin, yarıya kadar sıvanmış kollarının altından, çıplak ve kıllı kolları gözüküyor. Şimdi düşünüyorum da, hiç de önemli gibi gelmeyebilir, ama benim için bu da önemli bir ayrıntı, çünkü tüm hikâyenin ardında yatan bu ve şimdi onu anlatıyorum.

Daha önce de söylediğim gibi, babamla hiçbir zaman anlaşamadık ve gene söylediğim gibi babam öleli çok olmadı, bu yüzden de suçluluk duymaktayım. Onu hangi nedenle düşünürsem düşüneyim, anılarımda hep acı bir şeyler var ki ölümünden duyduğum acıyı biraz daha artırıyor. Gene de bu, ceketin yenlerinden görünen çıplak kollar ayrıntısı, ilişkimizdeki sıkıntıyla anmadığım pek az şeyden birini getiriyor aklıma. Yetmişli yıllardı ve bilmem hangi seçimlerin arifesinde, televizyonda Siyaset Meydanı adlı bir programı seyrediyorduk. Elbette ki politika, anlaşmazlık konularımıza girmiyordu, ama gene de bu anlaşmazlıklardan birinin patlak vermesine yol açıyordu her zaman, ve o akşam da unutulmaz bir çatışmanın habercisiydi; Almirante'nin basın toplantısı vardı ve ben, babamın o yıl mutlaka ona oy vereceğinden ve böylelikle faşist yönünü resmen açıklayacağından emindim. Annem mutfakta pasta hazırlıyordu, kız kardeşim Kanada'ya gitmişti, babamla ikimiz yalnızdık, arabulucu filan yok; kısacası çığırından çıkmaya hazır bir durumdu. Almirante konuşuyordu ve ben de ilk çıkışı babama bırakmak için susuyordum, böylelikle

kendimi saldırıya daha iyi hazırlayacaktım; ne var ki babam her zamanki provakasyonuna kalkışmak ("elbette haksız değil adam" gibi şeyler) şöyle dursun, yadırganacak bir şekilde susuyordu. Almirante dördüncü yanıtına geldiği halde henüz ikimiz de ağzımızı açmamıştık ki nihayet babam konuştu. "Ceketinin altına kısa kollu gömlek giymiş adama hiç güvenilmez" dedi. Bronzlaşmış teni ve mağrur duruşuyla Almirante, Kızılhaç başkanına benziyordu; ne var ki tiril tiril lacivert ceketinin altından, çıplak kolları gözükmekteydi ve dikkat edilince bu ayrıntı onu biraz iğrenç gösteriyordu. Yani, Almirante'nin asıl bu şıklığıyla insanları kandırdığına inanmış olan benim bile ona yakıştıramayacağım derbeder bir havası vardı. Bu görüntüsüyle tüm foyası çıkmış oluyordu (benim değil, ne yazık ki *babamın* gözlemi), öyle ki sanki don paça, bir yandan ayak tırnaklarını keserken, bir yandan da konuşuyormuş gibiydi, maskesi düşmüştü; zavallının teki, güvenilmez bir zavallı işte. Şaşkınlıktan donakalmış, ağzını açmadan, babamın bir şey daha söylemesini bekledim, sendikalılara ve Pajetta'ya da, çok sevdiği bu hedeflere de saldırıya geçmesini, kısacası gene yoluna girmesini bekledim; ama o, başka hiçbir şey söylemedi ve ilk kez bir Siyaset Meydanı, aramızda herhangi bir tartışmaya yol açmadan bitti. Bu kadar da değil, ama bu çıkışından sonra anlayacaktım ki babam faşist değildi, bana inanılmaz gibi görünse bile *aslında* Hıristiyan Demokrattı; ne var ki, uğruna yüreğimizin gizlice çarptığı bir adam hakkında böylesine acımasız bir şey kesinlikle söylenemez.

Hiç unutmam, o akşam çıkmadım; evde kalıp babam ve annemle birlikte *Görünmeyen Adamın Dönüşü*'nü seyrettim; hatırlıyorum da filmi seyrederken bir yandan da sıcak sıcak pastayı yiyorduk. Tam o sırada telefon çaldı, ama kimse çıkmadı; hatırlıyorum da babam divanda uyuyakaldı ve annem üstüne battaniye örttü. Her şeyi tüm ayrıntısıyla hatırlıyorum. Ve hatırlıyorum da yatmaya gittiğimde bile, olan biteni anlayabilmiş değildim. O dönemde babamla aramız gerçekten hiç iyi değildi; sonradan durum az çok düzelmiş olsa da en kötü dönemimizdi. Bu yüzdendir ki o akşam, belleğime böylesine damgasını vurmuştu; aramızda her

şeyin nasıl yolunda gidebilecekken gitmediğinin bir göstergesi olmuştu; bir tür, hayatımızdaki bir başka hayatın göz açıp kapayana kadarki kısa görüntüsü. Böylesine şaşırtıcı bir olayın anısından başka bende, sadece şu ders kalmıştı, belki de aklımda tutabildiğim tek ders: *ceketinin altına kısa kollu gömlek giymiş adama hiç güvenilmez.* İşte bu yüzden önemli bu ayrıntı.

– Eee? diye üsteliyor, ceketinin altına kısa kollu gömlek giymiş adam, gözlerimi üzerine dikmiş, susmayı sürdürdüğümü görünce. Kollarını sarkıtarak orada durmuş, yanıtımı bekliyor; altmış yaşın üzerinde; hiçbir ılımlılık belirtisi yok, bunca yılın insanda yaratacağı yorgunluğun belirtisi de yok; yüzünde, bir eşin ya da bir çocuğun, bir patronun, bir iş arkadaşının bakışlarının yarattığı o neşeden eser yok; yılların izini vurduğu o yüzde daha çok, bir tür korkusuz haylaz çocuk yabanıllığı var; bana, göğsünde domates işlemeli gök mavisi önlüğüyle, arkadaşlarına ya da öğretmenlerine baktığı o yetimhane günlerinden kalma saflık ve ışıltının da izlerini taşıyan bir ifadeyle bakıyor; kaybedecek hiç ama hiçbirşeyi olmayanların yüz ifadesi bu.

– On beş bin, tamam mı?

Bu, korsan bile değil. Daha önce de söylediğim gibi, korsan taksiciler tarifeyi normal taksi fiyatına asla indirmez. Böyle yaparsa ağzının payını alır, çünkü korsan taksi piyasasını altüst etmiş olur. Ve bunu yapmaya kalkışacak kadar çaresiz durumda olsa bile, ücreti, hiç olmazsa başkalarına duyurmamak için fısıltıyla söyler. Oysa bu yüksek sesle konuşuyor, herkesin, az önce aynı yol için yirmi binden tek liret aşağı inmeyen o korsan da dahil herkesin, ne söylediğini duyması umrunda bile değil. Onun hiçbir şeyden korkusu yok. Aldırış etmiyor.

Hayır, bu adama hiç güvenilmez.

Üçüncü kısım

–Pekâlâ, diyorum; öyle işte, çünkü budalanın tekiyim ben.

Adam çantamı alıyor ve ayaklarını sürüye sürüye, Bob Hoskins gibi yürüyerek düşüyor önüme. Ben de arkasında, şaşkın ve ne yaptığımı düşünerek; hadi on beş milyonu kaybetmek neyse diyelim, ama bir de beş bin liret kazanacağım diye, belki de ne idüğü belirsiz birinin ellerine teslim olmak neyin nesi? Öte yandan, onun niyetlerine karşı giderek artan güvensizliğim, sakın bendeki paranoyanın bir belirtisi olmasın?

Kaldırımdan inmeden önce gözlerim, vardığım olumsuz kararı suratını buruşturarak onaylar ya da haksız rekabete kalkışan bu korsanı engeller umuduyla, gerçek olan öteki korsanı arıyor; ama o, iki yaşlıca bayanın yanında işe koyulmuş, beni görmüyor bile.

Adamın arabası, garın yan girişinin önünde ikinci sıraya park edilmiş ve bir gece tramvayının yolunu kesmiş; tramvay çılgın gibi çan çalıp duruyor. Araba, adamın korsanlığa kalkışmasıyla tamamen çelişen bir cip; markası Daihatsu Feroza, hiç duymamıştım. Farları açık, stop lambaları da yanıp sönüyor ve *çalışır durumda*. Adam, tramvay sürücüsüne, telaşla, özür dilercesine bir işaret çaktıktan sonra içeri süzülüp, çantamı yerleştiriyor ve bana kapıyı açıyor. Sonra da, sadece iki kapısı olan Daihatsu Feroza'yı hiç tanımıyormuş gibi koltuğu yatırma kolunu aramaya başlıyor; bu arada direksiyonun altında sarkan telleri görüyorum ki bu teller, ancak tek bir anlama gelebilir.

Tramvay çan çalmayı sürdürüyor ve adam, öfkeli bir el hareketiyle onu cehennemin dibine gönderiyor; ben de vatmanın onunla dalaşmak için arabadan inmesini umut ediyorum ki böy-

lelikle, büyük bir olasılıkla bana çekmeye hazırlandığı bıçağı vatmana çeker de bu kargaşada çantamı kaptığım gibi savuşabilirim. Ama o ne yapıyor, arabayı yoldan çekip durumu kurtarıyor ve beni gene hedef tahtası yapıyor, işte o kadar. Hiç olmazsa bir kaçış yolu bulabilirdim, diye düşünüyorum, ilk fırsatta dışarı atabilirdim kendimi; ama şimdi, arka koltukta sıkışmış durumdayken savuşmam olanaksız. Birbirimize derdimizi anlatmanın kolay olmadığını pekâlâ biliyorum, ama gene de harekete geçiyorum ve her şeyden önce de başıma ne gelebilecekse gelmek üzere zaten diye düşünüyorum; gene de henüz hiçbir şeyin benim çekip gitmeme engel olamayacağını düşünüyorum, hangi çılgınca nedenle bilinmez, ama kendimi gırtlağıma kadar belaya batmış görüyor olsam da, bu durumdan kurtulmanın bir çaresini hâlâ bulabileceğimi sanıyorum. Ya da farkında olmadan paniğe kapılmıştım ve bu kuşkularıma kendimi kaptırmam da tümüyle, bir tehlikeyle karşı karşıya kalındığında içine düşülen bir tür ölümcül saçmalıkla ilintili; beynimiz, dehşet anlarında sorunu, kendimizi o tehlike tarafından korunmuş, dokunulmaz, *güvenlikte* görmemizi sağlayarak çözdüğünde böyle oluruz işte: son derece yoğun ve elbette ki aldatıcı bir izlenimdir bu; bizi, yapılması gerekenin tamamen tersini yapmaya sürükleyen (orman yangınında, dehşete kapılarak ateşten kaçmak yerine ateşe hücum eden sülünler; peşine bir katilin düştüğünü gören ve gizlenecek yer bulamadığı için başına bir kova geçiren Stan Laurel) ya da elimizi kolumuzu bağlayan şey başımıza geldiğinde kaçınılmaz olmaktan çıkacaktır gibi saçma bir umutla kıpırdamadan durup, bizi o tehlikenin gelmesini beklemek durumunda bırakan bir izlenim.

Böylece tehlikeye atılıyorum, adam da –kuşkusuz– ilk kez araba kullanan ve viteslere henüz alışmamış birinin yaptığı gibi büyük bir sarsıntıyla arabayı kaldırıyor. Ve Cavour Caddesi'ne girdiği sırada kafamı toplayıp bir plan hazırlamaya başlıyorum. İlk önce el yordamıyla kapı kolunu arıyorum: hiç bilmediğiniz otomobillerde hiçbir zaman bulunamayan şeylerden biridir (koltuğu yatırma kolu gibi); kolu bulduğumda ise elimi üzerinden

ayırmıyorum. İkinci olarak, evime kadar olan yolu aklımdan geçirirken dünyada artık hiçbir şeyin beni bu arabaya bindiremeyeceğini düşünüyorum. Colosseum diye karar veriyorum, Colosseum'a gelmeden atlamam gerekir. Üçüncü olarak, uygulayacağım yöntemi kararlaştırıyorum. İlk kırmızı ışıkta "Tamam, burası", deyip on beş bin lireti ön panele bırakacağım (ne olur ne olmaz, –aklımdan geçenlere rağmen– sadece benim paranoyam ise, on beş milyonu yitirmenin ardından biraz gecikmiş gelen bir şoktan ya da bilinmeyen herhangi bir nedenle ortaya çıkmış bir durum ise ve adam sadece dış görünüşü aldatıcı bir aile babası ise ve ciddi ekonomik bunalım sonucu birkaç kuruş kazanabilmek için böyle korsan taksicilik gibi yasadışı yollara başvuran biri ise) ve arabadan inip gideceğim. Dördüncüsü, boşta kalan sol elimle, cüzdanımdan on beş bin lireti çıkararak hazırlıyorum, sağ elim hep öyle kapı kolunda. Beşincisi, aklıma çantam geliyor; kahrolası, az kalsın unutuyordum. Çanta da yabana atılmaz, çünkü taşınabilir bilgisayarım onun içinde.

Bu arada Santa Maria Maggiore Meydanı'ndaki trafik ışıklarına gelmişiz; kırmızı. Artık adamdan yana bakmıyorum; ama araba durduğunda, kaportaya yaslanmış polisleriyle filan sağımızda yanlamasına park etmiş bir polis arabasını görünce, adamın hem de ısrarla bana baktığını hissediyorum; hemen ona dönüyorum. Gerçekten de adam bana bakıyor ve gene sırıtıyor, az önce çan çalan tramvayı cehennemin dibine gönderdiğinde ya da taksi kuyruğunda karşımda bitiverdiğinde sırıttığı gibi –her zamanki gibi de denebilir, çünkü onu sadece sırıtırken görmüştüm. O yaşlı suratında beni önceden de etkilemiş olan o inanılmaz gençlikle öylece duruyor, gülüşünün tehditkâr olduğu söylenemez; sırıtıyor, işte o kadar. Ancak şu da bir gerçek ki direksiyonun başında otururken, pantolonunun kemerinden bir tabancanın kabzası görünmekte. Evet, bir tabanca kabzası bu, hiç kuşku yok. Ve ondan en son bekleyebileceğim şeyi söylüyor.

– Demek öyle, diyor. Nihayet Francesco'cuk bisiklete binmeyi öğrendi...

Yeşil.

Arabadan nasıl atladığımı hiç bilmiyorum, o anki durumumu anlatamam; sadece şu kadarını söyleyebilirim: allak bullak. Bir Vespa'nın altına girmekten kıl payı kurtulup üç sıçrayışta kendimi kaldırımda buluveriyorum. Cip, hareket ettiği gibi kavşağın ortasına çakılıp kalıyor ve derhal klaksonlar çalmaya başlıyor; bu arada ben de dua etmekteyim; evet, daha polislere derdimi anlatamadan, arkamdan ateş etmesin diye dua etmekteyim. Hiç olmazsa onlarla konuştuktan sonra etsin, ama önce değil. Gerçekten, bana ateş etmiyor ama ani bir hızla basıp gidiyor.

Arabadan aşağı nasıl atladığımı bilmediğim gibi, polislerle ne konuştuğumun da farkında değilim. Oldukça heyecanlı konuşmuş olmalıyım, hatta abuk sabuk, anlaşılmaz şeyler söylemiş olmalıyım, çünkü söylediklerim kolay anlaşılır şeyler değildi ve orada durup olan biteni soğukkanlılıkla anlatacak zamanım da yoktu. Gene de ikisi delikanlı, biri genç kız olan üç polis pek anlayışlı davranıyorlar ve bir şey anlar gibi olduklarında da bana inanıveriyorlar ki içinde bulunduğum durum göz önüne alınınca bu beni şaşırtıyor. Anlattıklarıma inanıyorlar; tabancalı, yabancı birinin, kendini korsan taksici olarak tanıttıktan ve beni muhtemelen çalıntı bir cipe attıktan sonra, ailemi, özellikle de oğlumu tehdit ettiği, son derece kişisel bilgilere sahip olduğunu ima ettiği, sonra da ben olan biteni haber vermek için iner inmez, içinde taşınabilir bir bilgisayar ve başka kişisel eşyanın bulunduğu çantamla birlikte savuştuğu gerçeğine inanıyorlar. Üstelik genç kız, kendi cep telefonuyla evi aramama izin veriyor ve karıma "lütfen, hangi nedenle olursa olsun, ben dönünceye kadar, kapıyı kimseye açmayın", diye sıkı sıkı tembih ettiğimi duyunca, telefonu elimden alıp kendini tanıtarak ve beni hemen eve getireceklerini söyleyerek karımı yatıştırmaya çalışıyor.

Geceyarısı bu telefonla uyandırılmış olan Anna'nın, eve varacağımız on dakika boyunca ne durumda olduğunu hep düşünmüşümdür. Neler düşünmüştü acaba? Neler *yapmıştı*? Tam olarak ne kadar korkmuştu? Ben de, polis kız da tehlikenin ne olduğuna hiç değinmediğimize göre, nelerden korkmuştu? Gerçek olan bir şey varsa o da, polisler beni nasıl ciddiye aldılarsa, onun da öyle

ciddiye aldığıdır, burası kesin; bu da bir bakıma insanın içini rahatlatan bir şey, çünkü benim ta içimde, beynimin kim bilir bilinmedik hangi köşesinde hâlâ inatçı bir şaşkınlık egemen. Ve mermi gibi eve dalar dalmaz, daha nedenini bile açıklamadan, Anna'ya, hemen bu gece gitmemiz, kendimizi güvenliğe almamız gerektiğini söylerken, bir yandan da bütün bu kargaşayı, mitomaninin yaratmış olabileceği kuşkusu içimi kemirmekte. Bu sahne, *Dokunulmazlar* filmindeki, Kevin Costner'ın karısının ve kızının tehdit edildiği sahneye hiç mi hiç benzemiyor. Bir yandan bavulumu hazırlarken bir yandan da düşünmekteyim: ya aklımı kaçırıyorsam? İnsanlar herhalde böyle durumlarda çileden çıkıyor ve çıldırıyorlar; aynı şey benim de başıma geliyor olabilir. Nereden anlayacağım ki? Bundan sonra neler yapacağım acaba? İnsanın, kendini yürekli ve güvenilir biri olarak tanıtma çabalarının boşa gitmediğini görmesi güzel olduğu kadar kaygı verici de; çünkü insan, inanılmaz bir sorumluluk duygusuna kapılıyor. Belki de her zaman ve ilke olarak her söylediğimi kuşkuyla karşılayan bir babayla büyüdüğüm ve bu yüzden de bana karşı güvensizlik duyulmasına ve aklımı yitirecek olduğumda beni kendimden koruyacak kimsenin bulunmayışına alıştığım için olacak, böylesine alışılmadık biçimde davrandığımda bile herkesin bana inandığını görmek, kaygılarımı büsbütün artırıyor. Ne var ki, bunun üzerinde düşünecek zaman yok; şimdi kaçmak gerek, hadi, hadi, çabuk...

Ancak daha sonra, ıssız Aurelia Yolu'nda, karımın annesiyle babasının yaşadığı Viareggio'ya doğru hızla giderken soğukkanlılıkla anlattığımda, her şey bana daha açık görünüyor: sadece kendimi bilinmedik bir şeyle karşı karşıya bulmuşum, onun için de bir bunalıma girmişim. Anna'ya tüm olan biteni, en başından sakin sakin anlatıyorum ve adamın ağzından çıkan cümleyi kelimesi kelimesine yinelerken, yalan söyleme dürtüsünü zorlukla yeniyorum. Bilmiyorum ama oğlumuza tehdit savrulduğundan söz ettiğim an bana söylenenlerin, verdiğim o tepkiyi tümüyle haklı göstermemesinden korkuyorum ve onları daha açık bir şeylere, "Elbette, artık Francesco'cuk bisiklete binmeyi öğrendiğine göre, başına bir iş gelirse yazık olur" türünden bir şeye dönüştürme is-

teği duyuyorum. Ben bunun bir şeyi değiştirmeyeceğini biliyorum ama Anna için değiştirebileceğinden korkuyorum. Bununla birlikte, yalan söylemeye gerek olmadığını düşünüp ona gerçeği söylüyorum; Anna da bu cümleden çok etkileniyor. Bunun için de, mitoman biri gibi görünmek korkusuyla, onun çok kaygılandığı konusuna atlıyor ve başımdan geçenlerin önemini azaltmaya çalışıyorum.

Gerçi, diyorum ona, abartıyor olabilirim, belki de tehlike, böyle bombardımandan kaçıyormuş gibi kaçacak kadar ciddi değildir, hatta tüm bunlar, bizcileyin, her şeyin ille de kusursuz olmasını bekleyenlerin bir kuruntusu da sayılabilir;. Tanrı aşkına bunu nerden bilebilirim ki? Tehlikeyi nasıl göze alırım? Ben sıradan bir insanım, diyorum, çocuk kitapları yazan barışçı bir yazar, yirmi yılı aşkın bir süredir kavga etmemiş biri, kuşkusuz çok büyük sorunlarla yüzleşmeye hazır, ama kemere sokuşturulmuş tabancalarla ve oğlum konusunda mafya kokan dokundurmalarla hiç alışverişi olmayan biri. Gerçekten de kaçmak *gerekiyor*, değil mi Anna?

Şunu belirtmek zorundayım ki, Anna, umduğumdan daha olumlu davranıyor. Nasılını da, nedenini de tam olarak bilmiyorum ama anlayış gösteriyor ve benim tepkimi desteklemeyi seçerek her şeyi daha da kolaylaştırıyor. Gerçi kaygılı ama dehşete kapılmış değil; tüm olayın akla yakın yönünü, gerçekten uygulanabilir olan tek yönünü görmeme yardımcı oluyor, ve Tiren Denizi kıyısı boyunca kuzeye doğru ilerlerken, bu haziran ortasının ay ışığıyla aydınlanmış gecesinde, hayatımızın karanlık yönünü araştıran bir sohbette bana eşlik ediyor. "Nerede?" diye soruyoruz birbirimize. Görünürde kimsenin bizi böylesine tehdit etmesi için bir neden bulunmasa bile, biri savurdu ya bu tehdidi; öyleyse bir yerlerde karanlık bir nokta olmalı. Ne olduğunu anlamak önemli.

Benden başlayalım. O adamı tanımadığımdan, daha önce hiç görmediğimden gerçekten de eminim miyim? Evet, kesinlikle eminim. Üstünde bir tabanca gördüğümden kesinlikle emin miyim? Evet Anna, o bir tabancaydı. Sakın yanlış anlamaya yol açan bir şey yapmış ya da yazmış olmayayım? Hayır. Politika? Hayır; zamanla politikayla ilişkim azaldı, sonunda, sadece çocuk-

larla ilgili bir derneğin etkinliklerinden ibaret kaldı; Anna da bunu iyi bilir, çünkü toplantılar ara sıra bizim evde yapılır. Çok küçücük, son derece özel bir dernek; televizyonu, çizgi romanları, reklamları denetim altında tutarız, ara sıra gazetelere ihbar mektupları yazarız, yılda bir kez kongre düzenleriz. Zaman zaman kimi çıkarlara dokunduğumuz da olur, ama açık söylemek gerekirse, bu etkinliğin, herhangi bir suç mekanizmasını bana karşı eyleme geçirecek kadar önemli sayılması hiç de mümkün görülmüyor. Üstelik, nerdeyse iki aydır hiçbir şey yapmıyoruz.

Anna'ya geçelim – ama onun yaşamı öylesine saydam ki tek bir soru işareti bulmak bile zor. Çeviri yapar, Francesco'ya bakar, evle ilgilenir; işte hepsi bu. Belki de bazı sırları vardır, bunu yadsıyamam ama gerçekten de, onun yaptığı herhangi bir kişisel işin, bana o cipte saldıran zorbayı eyleme geçirmesi akla gelecek şey değildir. "Geçen gün, Folletto'daki tezgâhtara kötü davranmıştım" diye dalga geçiyor. "Peşimde dolaşıp o elektrik süpürgesini satın alayım diye ısrar ediyordu da." Gene de ona son derece saçma bir soru soruyorum, onun bana sormadığı bir soru. Anna, yoksa bir sevgilin mi var? Bak, benim yok, diye telaşla ekliyorum, hem yok hem hiç olmadı, ya senin? Doğru söyle, diyorum ona, çok önemli çünkü; hayatta öyle yanlışlar yapılır ki, hatta bir orospu çocuğuyla yatılır, sonra da bakarsın ilk kavgada, artık senin gözünde bir hiç olmak korkusuyla kendini kaybeder ve indirir darbeyi. Bir ilişkin var mı, ya da olmuş muydu, Anna? – ona bunu sorarken kendime de, şimdi bizim şu Anna, "evet" deyiverirse ne yapacağını düşün bakalım, diyorum belki de bu olayla hiçbir ilgisi yoktur, belki de benden çok daha uygar ve her yönden daha iyi bir adamdır ama düşünsene şimdi, bir başkasının olduğu ortaya çıkarsa. Bu gibi sorular hiç sorulmamalı. Hiç.

Hem duraksamadan, hem de böyle bir olasılığı düşündüğüm için gocunmadan yanıt veriyor. Hayır, diyor – neyse ki. Peki o halde, başka ne olabilir? Kim kötülük etmek isteyebilir bize, ve neden? Gariptir ki başımıza gelenleri anlamadığımız sürece içimiz de rahatlıyordu, çünkü üzerimize bir tehlikenin çöktüğü gerçekti ve hayatımızın apaçık, tertemiz, dürüst olduğu da bir gerçekti.

Birbirimizi ta çocukluğumuzdan beri tanıyor ve hâlâ seviyoruz; oğlumuz arka koltukta mışıl mışıl uyuyor, sekiz yaşının temiz düşlerine dalıp gitmiş; üstelik peşimizden gelen cip filan da yok. Kim kötülüğümüzü isteyebilir ve neden? İşte yol boyu bunları kendimize sorup duruyoruz, sanki Tibetlilere özgü tılsımlı bir sözcükmüş gibi iç rahatlatıcı, iyimser, hayatımızdaki kötülüğü olmasa bile kafamızdakini kovacak güçte bir sözcük. Kim? Niçin? Kim? Niçin?

Viareggio'ya vardığımızda şafak söküyor. Bu saatte karımın annesi ile babasının evine gidemeyeceğimiz için otele gidiyoruz. Excelsior Oteli'ne, kahretsin; düşmanlarımıza meydan okur gibi. Denize bakan büyük bir oda, koskocaman, çift kişilik yatağı ve bir bölmenin arkasındaki tek kişilik yatağıyla ki bu, tümüyle gereksiz, çünkü bu gece ikimiz de Francesco'cuğa sarılıp uyumak istiyoruz. Ne var ki yol boyu uyuyan Francesco'cuk, bilmediği bir yerde, tavan süslemeleri ve sahte mermerler arasında uyandığından heyecanlanmış, bizi soru yağmuruna tutuyor, biz de peş peşe yalanları sıralıyoruz; tamamen anlaşılır ve makul bir büyüleyici neden-sonuç dünyası, kimsenin kimseyi tehdit etmediği ve gecenin bir yarısında fare gibi sıvışmaya gerek duyulmayan bir dünya; tıpkı, beş saat öncesine kadar içinde yaşadığımız, şimdi ise çocuklara anlatılacak bir masala dönüşen dünyamız gibi.

Sonra, tam biz açıklama yaparken Francesco'yu yeniden uyku bastırıyor. Her zaman yaptığı gibi ansızın uykuya dalıyor; daha bir saniye önce "neden" diye soruyorken, şimdi mışıl mışıl uyuyor işte. Bunca gevezeliğin ardından birdenbire rahatlatıcı bir sessizlik çöküyor, perdelerden sızan aydınlık, ömrümde hiç aklıma gelmemiş bu süper odanın ayrıntılarını ortaya çıkarıyor: bir tuvalet masası, taşbaskı bir tablo, kumaş kaplı kapaklarıyla heybetli bir dolap. Anna da uyuyakalmış; gerçekten de uzun, yıpratıcı, inanılmaz bir günün sonrasında ben de çok yorgunum ama beni bir süre daha uyku tutmuyor. Francesco'nun, hafif ve geçici yüz hatlarına resmedilmiş huzura bakıyorum ve bu durumla başa çıkabilecek miyim, onu korumayı başarabilecek miyim, diye kendime soruyorum. Her ne olacak ise, göğüslemesi zor olacak, çünkü benim hiç

sevmediğim alanda geçecek, ama göğüslemek zorunda kalacağım. Ne de olsa, o bunu yaptı, büyük savaşımını kazandı; şu akıllı çocuk, yıllardır sık sık yaşadığı, nedeni anlaşılamaz başarısızlıkların ardından –kimlik bunalımları, özgüven yitimleri, ruhsal engellemeler vb– kendi hesabına başardı (ceketinin altına kısa kollu gömlek giymiş adamın da söylediği gibi, *nihayet*) ve yan tekerlekleri çıkarılmış bisiklete binmeyi öğrendi. Bunu bize, üç hafta önce, babamın hastaneye kaldırıldığı gün haber vermiş ve apartmanımızın altındaki küçük alanda bir gösteri yaparak da kanıtlamıştı. Pedal çevirmesini seyretmek başlı başına bir zevkti. Biz de bunu sadece, ölmek üzere olan babama söyledik; ona bisiklete binmeyi öğretmek için defalarca uğraşan, kendi deyişiyle, yordamınca öğretmeye çalışan ve irade gücüyle öğrenmesine uğraşan –bana kalırsa, biraz da karmaşık yoldan, ama neyse– babama. O da ölünce, Francesco'nun artık tünelden çıkmayı başardığını bilen, yalnız ikimiz kaldık, Anna ve ben; bir de giriş katındaki o arkadaşı, her gün öğleden sonra avluda birlikte bisiklete binmeyi alışkanlık edindiği arkadaşı Luca. Francesco bu yaz herkese sürpriz yapmak istediği için henüz kimseye söylemedik, kahretsin.

Dördüncü kısım

Viareggio'da güzel ve ilginç günler geçirdik. Anna'nın annesi ile babası da tıpkı Francesco gibi, uydurduğumuz öyküyü hiç karşı gelmeden kabullendiler, sanki, sadece bir süre onlarla birlikte olmak istemiştik ve onlar da bunun tadını çıkardılar; bizimle arkadaşlık etmek, birlikte yenilen yemekler, torunlarının yanlarında olması. Durumun saçmalığı akıllarına bile gelmedi; henüz ders yılını tamamlamamış bir çocuk ve her zaman işleri başından aşkın ama bir çarşamba günü, her şeyi yüzüstü bırakarak pat diye deniz kıyısına gelen anne ve babası. Belki de –ki bu daha muhtemel– bir tuhaflık olduğunu fark ettiler, ama hiçbir açıklama istemediler, çünkü meraklı değildirler ve çünkü böylesi işlerine geliyordu. Şurası bir gerçek ki durumun tuhaflığına rağmen sakin günler geçirdik; kumsalda, kayıkta, çamlıkta, yürüyüşte, mendirekte, oyun salonunda. Evet, herhalde herkes numara yapıyordu; kaynanam ile kayınbabam, ziyaretimiz gayet normalmiş gibi davranıyorlardı, Francesco bisiklete binmeyi henüz öğrenmemiş numarası yapıyordu (ölümden dönüleceğine inandığı için babamın iyileşmesini bekliyor); Anna ve ben, kimse bizi tehdit etmiyormuş numarası yapıyorduk, belki de sırf bu yüzden sakindik.

Önemsiz sayılabilecek ayrıntıları bile (testlerdeki *Yanlışı Bulmaca* gibi) gözden kaçırmayacak kadar dikkatli olduğum halde, deniz kıyısında gezinirken kuşku uyandırıcı hiçbir şey görmedim, önümüzden ok gibi geçip giden bir Daihatsu Feroza dışında –ki rengi farklıydı ve Lucca plakalıydı, gene de beni yerimden sıçratmıştı.

Anna ile ben, sorunla yüzleşmeyi anbean geciktirmeye baktık; bu oyunu oynarken birkaç günlüğüne de olsa kendimizi bu gö-

rüntüye kaptırmak ve kendi kurallarına göre yaşayan o ististaî ailelerin yerine koymak hiç de zor olmadı; hani topluma karışmayı reddeden ve belki temelde değil ama ayrıntılarda toplumu yadsıyarak televizyon almayan, Noel'de birbirine armağan vermeyen, futbolu, dilim pizzayı ve pelüş giysileri küçümseyen aileler gibi davranmak. Gerçekten de bu ailelerde, beni öteden beri kendine çeken, kahramanlık türünden bir şeyler vardır; onların son derece anlamsız değerlere (doğal tedavi yöntemleri, haziranda tatile çıkmak, kayak krosu, biyolojik meyve) bağlılıkları, bu değerler yüzünden birtakım şeylerden vazgeçmeleri, bunlara göre program yapmaları, para biriktirmeleri, harcamaları ve Avrupa'yı karış karış dolaşmaları, hatta bunu, anlamsız bir tüketim çılgınlığına kadar götürseler de daha aklı başında ve tutarlı ve bilinçli olarak yapmaları gerçekten de övgüye değer. Bizler böyle değiliz –çok zor– ama olabilirdik; haziranın on birinde, ben Francesco'yu omuzlarıma almış, Anna eski bir balerin edasındaki o yumuşak adımlarıyla, Viareggio'nun deniz kıyısında, akşamın sekizinin mis kokulu havasında, özgürlükten çılgına dönmüş kırlangıçların arasında, olağanüstü çiçek açmış bir agave (her on beş yılda bir çiçek açar ve sonra da ölürler) cengelinin içinde ve birkaç hafta sonra başlayacak turist akınından henüz etkilenmemiş daha pek çok güzellik arasında dolaşırken öyle *görünebiliyoruz* en azından. Farklı bir aile, kamuoyu araştırmalarında örneği şaşırttıkları için hesaba katılmayan türden.

Zaten Viareggio, haziranda bambaşkadır: aristokrattır ve sakindir, hatta egzotiktir; savaş öncesinin o görkemli döneminde olduğu gibi, Edda Ciano'nun tatillerini tam anlamıyla tükettiği ve briyantinli saçlarıyla domuz suratlı heriflerin yatak odalarında ve yüzme havuzlarında kirli işler çevirdikleri, kahraman anarşistlerin de, İtalya'da hiçbir zaman patlatılamayan o ünlü "herkes özgürdür" bombasıyla onları havaya uçurmayı düşledikleri dönemde olduğu gibi. Gerçi ben, Viareggio'nun o zamanlar nasıl olduğunu nereden bileyim? Hiç bilmem. Ama gene de havasını, o zamanın kokularını ve renklerini hayalimde canlandırabiliyorum, nasıl oluyor bilmiyorum ama sanki onları *hatırlıyorum*; ve haziran ayında,

bomboş ve aylak günlerin çelişkisinde yolum oraya düştüğünde, ama özellikle de sabah erken, şemsiyeleri tek tük açılmış kumsal boyunca yürürken hep, sanki o günler zamanın kalıntıları arasında yeşeriyormuş gibi gelir bana. Sanki daha önce hiç görmediğiniz bir kadınla karşılaşmışsınız da gülümseyişinden ya da sizi selamladıktan sonra elini indirişinden, elli yıl önce sahip olduğu ama sizin hiç tanışmadığınız güzelliği kendini belli ediyormuş gibi.

Özetle, güzel günler; aslında sadece dört gün ama daha fazlaymış gibi gelen günler. Anna ile ben, daha dün akşam Francesco'yu yatırdıktan sonra, ve kayınbabam ile kaynanamın yokluğunu da (her cumartesi, yaşlıların gittiği bildik bazı yerlere dansetmeye giderler) fırsat bilerek asıl konuya döndük; onu, bu arada verdiğim karara razı etmek zor oldu, yani ben Roma'ya döneceğim ama onunla Francesco dönmeyecekler. Ancak burada birincisi ikincisinin tersini söyleyen bir ikilem sözkonusuydu, çünkü Roma'ya dönmeye niyetlendiğimi söylerken ister istemez bunun tehlikeli olmadığını da savunmak durumundaydım, onların deniz kıyısında kalmasını isterken de Roma'ya dönmenin tehlikeli olduğuna değinmiş bulunuyordum. Rasyonel bir kadın olan Anna, bu konuda beni iyice sıkıştırdı ve mantıksal olarak her açıdan kazandı, bundan kuşku yok ama sonunda gitmeme çaresiz izin verdi, çünkü parlak ve akla yakın olmasa bile bulduğum çözümün tek çözüm olduğunu anlamıştı. Gene de öyle kolay kolay teslim olmadı; kısa ama ateşli bir tartışma çıktı aramızda, bu tartışmayı da tanıdığım hiç kimsenin üstesinden gelemeyeceği bir ustalıkla, biçim ve anlamı birbiriyle bağdaştırarak eşsiz ve kusursuz denebilecek davranışlarıyla süsledi.

Tartışmanın tam ortasındayken, öne sürdüğüm savlardan birini çürütmek için zarzor soluk almıştı ki birden sustu ve başını çevirdi, bir şey arıyormuş gibi gözlerini yere indirdi. Birkaç saniye öyle kaldı, iki mi, üç mü bilmiyorum ama bildiğim tek şey, zamanlama *mükemmel*; bu sessizlik daha kısa sürseydi gülünç olurdu, daha uzun sürseydi kararsızlığını gösterirdi. Sonra bana baktı ve "Pekâlâ" dedi. Tartışma sona ermişti.

İşte böyle, pırıl pırıl bir pazar sabahında, tek başıma, arabayla

Roma'ya dönmekteyim; nerdeyse tüm İtalyanların ters yönünde, yani denizden kente doğru gitmekteyim. Artık yola çıktığıma göre, şu tatil gününün bomboş öğle sonrasından da yararlanarak bir an önce dönmeliyim diye düşündüm; tek başıma ve rahat rahat düşünebilmek, aklımdan geçenlere çekidüzen verebilmek için. Çünkü gardaki o adamla dört gün önce yaşadığım talihsiz serüven –hadi onu böyle adlandıralım–, benim için birkaç nedenle oldukça nazik bir döneme rastlamış bulunuyor. Daha önce de söylediğim gibi, babam ölmüş ki bu bir nedendir. 31 aralık gününe kadar, Pizzano Pizza'nın yeni bir kitabını teslim etmek zorundayım, bu kitabı yazmaya başlamadığım gibi nereden başlayacağım konusunda da en ufak bir fikrim yok ki bu bir nedendir; ama önceki ikisiyle karşılaştırılınca daha az nesnel ve bu yüzden önemsiz gibi görünen bir neden daha var: son zamanlarda kendini daha kararsız, daha derbeder görmek gibi kendime ilişkin düşünceler. Gerçek şu ki artık, hemen karar alınması gereken durumlarda kendim gibi davranmadığıma inanıyorum, bu da beni biraz kaygılandırıyor. Sözgelimi dün akşamki hoş olmayan o tartışmaya dönelim: artık kendimi *tanıyabildiğimden* emin değilim, –anlayacağınız– gerek soğukkanlı gerek rasgele verdiğim tepkilerin yerinde olup olmadığını kestiremiyorum. Yapmamam gerektiğini bildiğim halde yolun dışına çıkmak, sonra da ceza yemeyi göze alarak kırmızı ışıkta geçmek; kendimi körü körüne polisin –tarihsel açıdan hiç de iyi ilişkilerim olmadığı halde– kucağına atmak; sonra da evdeyken, ille de kaçmam gerektiğine inanmak, aynı zamanda ta derinlerdeki o hiç dinmeyen, belki de abartıyorum kuşkusu; izleyen dört gün boyunca, sorunu evirip çevirme yeteneği, bir yandan da miskin tatil günlerini sürdürmek; şimdi de, kim bilir hangi gerekçelerle ve kim bilir neyle karşılaşmak için yalnız başıma Roma'ya dönme kararı. Biraz düşününce, tüm bunların nereden kaynaklandığını bulamıyorum; kuşkusuz bu türden bir sorunla karşılaşsaydım böyle düşünmezdim. Bu da kuşkularımın sonuncusu değil. Gerçekten de bir süredir kendimden kuşku duymaktan öte yaptığım bir şey yok.

Bu kararsızlığımın kökeninde bir tür travma da yok değil. Bu-

nun, ben farkına varmadan başlayan derin ve karmaşık bir sürecin ardından geldiğini inkâr etmiyorum; hoş olmayan bu durum birkaç ay öncesinde, evimin diyafonu yüzünden başıma gelen garip bir olayla başlamış olmalı. Menajerim ile nişanlısı ve ortak dostlarımız olan bir karıkoca yemeğe gelmişlerdi; ki Anna ile ben, konuşma zorluğu çekenlere yardım eden bir uzman ve sanat eleştirmeni kocasıyla Francesco'nun yaşıtı bir oğulları olduğu için bu çiftle sık görüşürdük. Güzel bir yemeğin ardından, bu işlerden anlayan menajerimin getirdiği iyi bir şarap içmiş ve saat on bire kadar tatlı tatlı çene çalmıştık. Arkadaşlarımız, saat on birde, çocuk bakıcısı sorunları yüzünden gitmek zorunda kaldılar, ama menajerim ile nişanlısı oturdular. Gidenleri kapıya geçirdim ve kapıyı kapatır kapatmaz, ardımdan kapıya kadar gelmiş olan menajerimle göz göze geldim. Alaycı bir bakıştı bu; pek alaycı.

– İnsanların evimden çıkarken neler konuştuklarını hep dinlerim, diyen menajerim, diyafonu göstererek bir ıslık çaldı. Bu bana, korkunç ve çılgınca bir şey olarak göründü; nedendir bilmem ama, gene de yaptım; o, gözlerini bana dikmiş öylece bakarken almacı kaldırdım ve dinlemeye başladım, ve bu yüzden şimdi size bir öğüt verebilirim: böyle bir şeyi asla yapmayın. Evinizden çıkanların neler konuştuğunu asla gizli gizli dinlemeyin.

Bizim daireden çıkarken, önce dört kat merdiven yürüyerek inilir, sonra bir iç kapıdan ve küçük bir avludan geçilip zillerin bulunduğu sokak kapısına ulaşılır. Bu yüzden, kısa bir süre, sadece belirsiz gürültüler, gelen geçen arabaların sesleri, bir takım hışırtılar duyabildim; sonra iç kapı açıldı ve o andan itibaren dostlarımın sesleri, gittikçe daha iyi duyulmaya başladı. Vay canına, çocuk bakıcısıyla sorunları olduğu doğru değilmiş meğer, sadece bizimle daha fazla oturmaya katlanamamışlar. Adam, yerinde bir bahane bulduğu için karısını kutluyordu, ve tam zilin önüne geldiklerinde, yüksek sesle konuşarak, askerî okuldayken başımdan geçen bir olayı kim bilir kaçıncı kez anlattığım için benimle alay ediyordu. Menajerim için de ileri geri konuşuyor, onun "asalağın biri" olduğunu söylüyor, nişanlısının ise "ne kokar ne bulaşır" bir kadın olduğundan dem vuruyordu; bu arada, Pizzano Pizza saye-

sinde kazandığım çuval dolusu paraya karşın, hâlâ yerleri muşamba döşeli, koltuklarının yayları fırlamış, asansörsüz, berbat bir evde oturduğumuz için, Anna ile bana atıp tutmakta görüş birliğine varıyorlardı. Sesler uzaklaşmış, duyulmaz olmuştu. Sadece Francesco'cuk kurtarmıştı canını, ama iyice uzaklaştıklarında ve artık onları duyamaz olduğumda onun da hesabını görmüşlerdir.

Bu olaydan söz etmek bana çok ağır geliyor, acı veriyor, ama önemli olduğunu sanıyorum; o ikisi benim dostumdu, benim ve karımın hakkında, evim ve konuklarım hakkında böyle konuşmaları beni derinden sarsmıştı. Öte yandan, para konusu dışında (hiç de çuval dolusu para kazanmış değildim) söyledikleri pek de yanlış sayılmazdı; anlattığım öyküleri hep yeniden anlatırım ve menajerim de başkalarının kazandığı paralar üzerinden aldığı yüzdelerle geçinir, nişanlısı ise göz alıcı bir kız olmasına karşın sohbeti pek de parlak sayılmaz ve evimiz de gerçekten iyice bir elden geçirilmeyi beklemekteydi. Ne var ki bunca yıllık arkadaşlıktan sonra, bu gibi şeyleri onların önemseyeceği hiç aklıma gelmezdi; üstelik de o alaycı, kahredici tutumla, üstelik de artık katlanamadıkları bir yemeğin ardından yoktan bir bahane uydurup sıvışırlarken.

Bunlar insana yönünü şaşırtan şeyler.

Arkamı döndüğümde menajerim kıs kıs gülüyordu; bir an bana bir şaka hazırlamış olmalarını umdum. Ama öyle değildi, o ikisi ciddiydiler ve menajerim de beni gizlice dinlemeye kışkırtmakla başıma nasıl bir dert açtığının farkında değildi.

– Hiç, dedim ona, ağızlarını bile açmadılar.

Anna'ya da hiçbir şey söylemedim, çok utanıyordum. İşte o andan itibaren kendimden basbayağı kuşkulanmaya başladım. Gerçi bu önüne geçilemeyecek bir dürtüydü, ama kimi sözde dostların gerçekte en büyük alçaklar oldukları sonucuna vararak –ki o ikisi konusunda böyle bir sonuca varmıştım, gene de sorunu çözümlenmiş saymıyordum– hiçbir şey olmamış gibi davranmak budalalık olacaktı. Hayır, o ikisi benden, benim yaşamımdan konuşuyorlardı ve bu konuda tam bir görüş birliği içindeydiler, kahrolasılar; bu alçaklar, benimle alay ediyor, beni çekilmez, gülünç buluyorlardı. Bir sorun var ve bu benim sorunum, onların değil.

Bu yüzden, ister istemez diyelim, kendime sormaya başladım: ya bugüne değin yapageldiklerimin tam tersini yapmam doğru olacaksa, ya büyümek sadece kendini tanımaktan ibaret değilse, ya da deneyim sahibi olma yetisi, sadece "kim olduğumu biliyor muyum?" sorusuna güzel bir "hayır" demekten ibaretse? Tüm bunlar bana, ürkütücü derecede akla yakın göründü. Henüz yirmi yaşındayken kendinle ilgili hemen hemen hiçbir şey bilmezsin, çünkü gerçekten önemli sayılacak hiçbir durumla karşılaşmamışsındır ve içinde bulunduğun şaşkınlığın bundan ileri geldiğini sanırsın. Sonra deneyimleri biriktirmeye başlarsın ve bunların her birinden kendine ait, önceden eksikliğini duyduğun bilgileri edinirsin; başlangıçta bu deneyimlerden çıkardığın portre belirsizdir, ama zamanla ayrıntılarını kazanır, inanılır duruma dönüşür ve nihayet günün birinde bu portrenin tamamlandığını düşünürsün ve kendinle hesaplaşırsın. Her şeyden önce de onu benimsersin, bin bir zorlukla seni içine hapsettiği tüm sınırları ve tüm kusurları kabullenirsin ve kabullenince de ilk kez biraz huzura kavuşursun –upuzun bir bilgi edinim süreci sonunda elde ettiğini düşündüğün bu huzurun süreceğine inanmaya başladığın sırada, er geç seni bunalıma sürükleyecek bir deneyimle karşılaşırsın (hatta şu diyafonu bile açamaz olursun; üstelik, baban da kısa süre sonra ansızın ölüverecektir ve ardından esrarengiz bir karşılaşma seni dehşete sürükleyecek ve sonra da kim bilir başka neler olacak), ardından, kendinle ilgili bilgilerin artık elle tutulur tarafı kalmayacak ve kendi aralarında çelişmeye başlayacaklar ve kısa zamanda da akıl ve sabırla kotarageldiğin her şey dağılıp gidecektir. Hayatta seni neyin beklediğini bilmenin verdiği rahatlatıcı, güvenilir sanı, bir solukta dağılıp gidecek, yerine, senin bile bilmediğin bir kuşku gelip yerleşecektir: acaba arkadaşların sana sadece katlanıyorlar mı, pintinin teki misin, değil misin, gülünç biri misin, değil misin, bunu o anda ve yerinde öğreneceksin, bir yandan da çevrendekilerin, hiçbir hakları olmadığı halde seni çok sert biçimde yargılayabileceklerini bileceksin ve her şeyden önemlisi de bir daha hiç eskisi gibi olamayacağını bileceksin; önünde kalan yaşamın gerçekte şu her günkü lanetlenmeden başka bir şey, yola çık-

tığın noktadaki karışıklığa doğru ister istemez uzun bir geri dönüşten başka bir şey olmayacağı kuşkusu, içine gelip yerleşecek.

İşte bu yüzden bir süredir kendime, nasıl bir iblisin teki olduğumu soruyorum; işte bunun içindir ki, bu sorunun yanıtını hiç bilmiyormuşum gibi geliyor. Ve aklıma, ödül törenindeki gazeteci kadının sorusu gelip gelip takılıyor: siz –duraksama– kederli bir insan mısınız? Verilmesi gereken doğru yanıt "Bilmem"di.

Bu arada nerdeyse eve varmış bulunuyorum. Roma sıcak ve bomboş, herkes çekip gitmiş. Ostiense Caddesi'ne değin sürüyorum arabayı; bomboş yollarıyla ve tam ortasındaki, rüzgârda fışıldayan çınarların gölgesinde, sessizliğe gömülmüş bir Küba caddesini andırıyor. Garip ama Viareggio'dan bu yana, Toscana ve Lazio kıyıları boyunca çıktıktan sonra, sanki denizi burada görmüşüm gibi geliyor bana; sanki dümdüz gidince, tam karşımdaki İngiliz Mezarlığı (Pasolini'nin dediği gibi, iklimi sert, geçmişi son derece yumuşak) değil de bir dalgakıranmış gibi. Aynı şey evimin terasında, kentin geniş, açık ve duru ama Romalılıktan uzak, Cestius Piramidi'nin bembeyaz üçgeninin çevresine uzanmış güneybatı manzarası gözlerimin önüne serildiği zaman da başıma geliyor; sanki görkemli ve hiç görmediğim bir kıyı kentinin –Selanik, İskenderiye ya da İzmir– karşısındaymış gibi, ve antenlerle bezenmiş şu uçsuz bucaksız dam kalabalığı kösnül ve yasadışı etkinliklerle kaynayan bir Ortadoğu limanının görüntüsünü zorlukla gizliyormuş gibi.

Kırmızı ışıkta duruyorum ama kavşak bomboş. Camı indiriyorum ve mis kokulu bir sıcak hava dalgası beni yalayıp geçiyor. Evim orada, yukarıda, adsız bayırın tepesinde. Her şeyin askıda gibi olduğu bu an çok güzel olabilir, yeşil yandığında arkamdan kimse klaksonunu deli gibi böğürtmeden, olduğum yerde durabilirim. Huzur içinde bile olabilirdim. Ama ne gezer, huzur öyle uzakta ki ve sanki fırtınalı gençlik yıllarım üstüme abanmış gibi; az sonra evin altında park edeceğim ve elimde anahtar, ömrümde ilk kez biri arkamdan ateş etmek üzere yanıma yaklaşacak olursa, kendimi bir arabanın altına atmaya hazırmış gibi sakınarak giriş kapısına yöneleceğim.

Beşinci kısım

"Herkes işine gücüne baksın. Hayat her zamanki gibi devam etsin." Bunlar 1904'te, Rusya'ya karşı açılan savaşın başlangıcında, Japon imparatorunun halkına hitaben söylediği parlak sözler. Ben de gün gelir işime yarar diye ajandama not etmiştim, öyle görünüyor ki o gün gelip çattı; oysa bunları kaydettiğimde edebî açıdan kullanmayı, yani Pizzano Pizza'nın bir sonraki kitabının kahramanlarından birine ya da en azından kendine *harfiyen* söyletmeyi düşünüyordum, ama şimdi kendim kullanmak durumundayım. Roma'nın şu öğle sonrası sıcağında kimse bana saldırmadan ya da beni izlemeden eve girdiğimde her şey, her zamanki gibi sakin görünüyor, anlaşılan yabancılar biz yokken gelip evi karıştırmamış; öyleyse *yapmam gereken*, bu kaçış günlerinde yığılmış olan postaya çekidüzen vermekten ibaret. Yanıtlamaktan kaçınılacak mektuplar, postaneye giderek alınması gereken paket bildirimleri, ödenecek faturalar, telesekreterden ayıklanması gereken on yedi mesaj, ve Viareggio'dan yanımda getirdiğim, Anna'nın, onu Francesco'yla birlikte Roma'dan uzak tutmak istiyorsam, tek başıma üstesinden gelmem gereken her şeyi sıraladığı liste de cabası; ayrıca babamın ölümü nedeniyle birikmiş öteki işler göz önüne alınırsa, beni bekleyen dört beş günlük iş var demektir.

Kuşkusuz, normal bir hayatın gündelik işlerinin ne kadar süreklilik arz ettiğini düşünmek bile etkiliyor insanı. Ancak bir süre savsakladıktan sonra, hepsiyle birden karşı karşıya kalıverince kafaya dank ediyor ve hatta, baban ölüyorken ya da birdenbire biri aileni tehdit etiği için kaçtığında bile, bunların, sanki hiçbir şey olmamış gibi birbiri üzerine yığılmaya devam etmesi

utanç verici görünüyor. Utanç verici görünüyor ama gerçekte öyle değil; son derece doğal, hatta doğru. Benim gibilerin, yaşamının, zaman zaman ruhsal açıdan yoğunlaşsa, zaman zaman da tehlikeli olaylar yüzünden altüst olsa bile, günlük işlerin normal seyrine dayandığını unutmaması gerek. Ve eğer böyle bir yaşantı, benim inandığım gibi bir güç içeriyorsa, bu yeteneğin, hayatın seyrini kontrol altında tutmakla kazanıldığı da bir gerçek. Yıllarca satranç oynadım, eski Rus ustalardan çok yoğun dersler aldım ve bu ustaların turnuvalar sırasında tezgâh altından, altın taklidi ikonalar –ve *Berkut* marka dürbünler ile kaçak getirilmiş fotoğraf makineleri– sattıklarına tanık oldum, ve bu durum bana en az iki şey öğretti: birincisi, sana saldırdıkları zaman –aynı zamanda da, saldıran sen olduğun zaman– bütün dikkatini etkisiz görünen taşlara vermen, onları, oyuna hiç yabancı değillermişçesine savunman ve özen göstermen ve her zaman olayları bir bütün olarak tartıp düşünmen gerekir; ikincisi ise dünyada, belirli bir düzeyin üzerinde ve her zaman için bunları yapacak benden daha gözü pek birkaç düzine insan bulunacaktır –işte bu yüzden satranç oynamayı bıraktım.

Bu yüzdendir ki, içinde bulunduğum karışıklığı bir an önce çözebilmek amacıyla ve ailemi korumak için yaptığım ilk gerçek hamle, saçma görünse bile önümdeki günlerde yapılması gereken işlerin, önem sırasıyla bir listesini çıkarmak oldu. Terastaki şezlonga uzandım ve öğle sonrası güneşinde kendimi düşüncelerime kapıp koyvermemeye özen gösterdim. Hiç düşünmeksizin işe koyuldum, ama kendimi adadığım bu hummalı saçmalıklardan sonra istesem de ana sorunu gözden uzak tutamazdım. Çünkü telesekreterdeki mesajlardan ikisi Esquilinus Polis Karakolu'ndan Müfettiş Olivieri diye birindendi, ihbarı tamamlamam için bir an önce karakola uğramam isteniyordu; ama bu iki mesajı da öteki on beşiyle birlikte bir kâğıda geçirmekle yetindim ve özel bir ilgi göstermedim –bıraktım önem sırası tarafsız olarak, kendiliğinden belirlensin ve listemde birinci sırayı, tüm öteki güncel olaylarla dürüst bir rekabet sonucu alsınlar. "Hayat her zamanki gibi devam etsin", felaket; o savaşı Japonya kazanmıştı.

Kuşkusuz, her şeyin yolunda olduğunu söylemek için Anna'ya da telefon ettim; ve sonunda terastaki şezlonga, elimde, boş mideye indirilecek bir cin tonikle uzandığım zaman, işte ancak o zaman düşünme lüksünü tanıdım kendime.

Akşam, son derece yavaş, bu enlemlerde ancak haziran ayında olabileceği gibi yaklaşıyordu. Karşımda, uzaklarda, Gianicolo Tepesi'nin, Rosolino Pilo Meydanı'nın gökdelenleriyle –onlara böyle deniyor– yer yer delinmiş dümdüz ve yemyeşil çizgisi üzerinden, çok alçakmış gibi görünen yükseklikten bir uçak geçti. Ama bunun bir göz aldanması olduğunu biliyorum, öğrenmişim. Gökyüzünde kırlangıçlar savrulup duruyor ve aşağıdan, yolun azalmış gürültüsü –klakson sesleri, motosiklet homurtuları, ambulanslar– yükseliyor; doğal ve rahatlatıcı geliyor. Cin toniği bitiriyorum ve şu son dört gün içinde uzak tutmaya çalıştığım her şeyi yeniden anımsamaya zorluyorum kendimi: tanımadığım, silahlı biri Termini İstasyonu'nun önündeki kuyruktan beni bulup çıkardı, diyelim beni arabasına binmeye razı etti ve sonra da sırıtarak, oğlum hakkında kimsenin bilmediği bir şeyi bildiğini gösterdi. Bu, dört gün önce oldu. Hiç kuşkusuz ciddi bir olay, ama geçmesine izin verdiğim zaman, ayrıntıları almış götürmüş bile, şu an için, söz konusu olan bir anı bile değil, bir tür *uyarı*. Nasıldı o adam? Boyu?.. Gözleri?.. Saçları?.. Eğer yarın, bulunduğum ihbarı (belli ki polis, korunma talebimi böyle algılamıştı) imzalamak için şu Müfettiş Olivieri'ye gidecek olursam, bazı ipuçları vermek zorunda kalacağım. Ne var ki başlangıçta bana garip görünmüş olsa bile, bu adamı artık hiç anımsamıyorum. Gülümsediğini anımsıyorum ama nasıl güldüğünü anımsamıyorum. Ceketinin altına kısa kollu gömlek giydiğini anımsıyorum ama ne ceketin, ne gömleğin rengi aklımda. Ne tür bir araştırma başlatılabilir ki, ben, işe yarayacak tek bir bilgi bile veremedikten sonra?

Kendime bir cin tonik daha hazırlamaya karar veriyorum. Hazırlamak için yeniden salona girerken ve sonra da içmek için terasa dönerken, dizlerimin bağının çözülmekte olduğunu duyumsuyorum ve bu hoşuma gidiyor. Yeniden uzanıyorum, içiyorum, derin bir soluk alıyorum; başım dönüyor, çok iyi. Hemen hemen

hiç içmem, ama içtiğim zaman da sonuçlarını olabildiğince erken görmek isterim, bu yüzden de boş mideye içmeyi yeğlerim; sonuçtan da tam şu sırada duyduğum hafifliği anlarım: gerçek ve tam anlamıyla hafiflik değil, sadece beynin hafifçe bulanması, onu akılcı düşünmekten uzaklaştırmaya ve sonunda anlamsız şeylere dönüştürmeye yetecek kadar. Evet, çok iyiyim; ağır ağır yaklaşan alacakaranlık, Roma'nın damları, sıcak, kırlangıçlar, hafif bulanık duyular, ve sorunuma en olmadık çözümlerle yetinmeye hazır beyin. Örneğin, gülünç denecek derecede mantıkdışı bir evrenin varlığı –neden olmasın?–, olayların, çizgi filmlerdeki gibi nedensiz ve birbirine bağlanmadan yer aldığı bir evrenin varlığı. Şu anda, böyle bir şeye inanmaya hazırım. Olaylar arasında doğal bir düzen filan yok, sadece küçüklü büyüklü, bireysel ve toplumsal, ve sadece kısır döngülerden oluşan anlamsız bir karmaşa; illüzyonistler de sadece bu yüzden, zaman zaman bunlar arasında bir bağlantı kurmayı başarıyorlar; diskçalarların *seç* düğmesinden esinlenilerek yaratılmış bir evren bu. Tanrı yok, Big Bang yok, olsa olsa Melville'in, *Moby Dick* kitabının başında tasavvur ettiği bir kitapçık, gelecekle ilgili olayların anlatıldığı ama altında üç Parka'nın imzası bulunmayan, başka hiçbir belirtiye, hiçbir bilgiye yer vermeyen kitapçık. İnsan bunları imkân bulduğunda okur ve yerine getirir. İşte birden, geçen akşamki adam artık bir sorun olmaktan çıkar, çünkü sadece görevini yerine getirmiştir: oradan geçerken, kitapçıktan, *biri çıkıp bir otomobil çalar, kemerine bir tabanca sokar ve Gianni Orzan adında birine, oğlunun nihayet bisiklete binmeyi öğrendiğini söyler*, cümlesini okumuştur; bunun benimle bir ilgisi yok, kim olduğumu bile bilmiyor ve onu bir daha hiç görmeyeceğim. Anlamsız dünya, evet, dünyanın böyle işlediğini şimdi anlamam, ömür boyu yanıldığımı anlamam akıl almaz bir şey.

Durup dururken, ve sanki bu varsayımları desteklemek ister gibi, tam da benim terasın altında bir ses küfretmeye başlıyor; genç ve çatlak bir ses yırtınırcasına bağırırken, bir yandan da ağlıyor gibi. Ve sadece küfrediyor. Bir süre şezlongta kulak veriyorum; küfürler sürüp gidiyor, o zaman yerimden kalkıyor ve parmaklığa

yaklaşıyorum –yedi yıl kadar önce, Francesco'cuk yürümeye başladığı zaman, Connor Clapton'un başına gelene benzeyen herhangi bir tehlikeyi önlemek için, en az bir metre yüksekliğinde yeşil bir bahçe teli çektiğim parmaklığa; gerçi manzarayı bozuyor ama o tel olmasa benim de, Anna'nın da içimiz hiç rahat edemezdi.

Ses, küfretmeyi sürdürüyor; bunun, hep aynı sırayla yinelenen üç değişik küfür olduğunu fark ediyorum –önce Meryem Ana, ardından Tanrı, sonra gene Meryem Ana'ya küfrediliyor. Öfke, acı, şiddet, tiksinti, çaresizlik, gocunmuşluk dolu mutlak bir umutsuzluk var bu çığlıkta ve hiç inişi çıkışı, hiç çeşitlemesi olmayan bu salt tekseslilikte garip dengesini bulmuşa benziyor. Birinci küfür. İkinci küfür. Üçüncü küfür. Sessizlik. Ve yeni baştan, hırsız alarmı gibi düzenli aralıklarla.

Gerçi küfreden görünmüyor. Ama bulunduğu daireyi tahmin ediyorum, benimkinin arkasındaki bir apartmanın birinci katından geliyor olmalı; görünüşte gösterişsiz, kurşunî renkteki dış boyası yer yer dökülmüş, pencereleri ardına kadar açık bir daire; duvara tutunan çiçek açmış bir yaseminin, süpürgelere ve çamaşır iplerine karşı dişe diş bir mücadele verdiği küçük bir balkoncuk: açıkta bir sandık odası mı acaba, yoksa böyle akşamlarda demir parmaklığa dayanıp çevre apartmanlar arasından görünen bir parçacık gökyüzüne bakarak ve yaşamın nasıl olabileceği ama olmadığı üzerine düşüncelere dalarak bir sigara tüttürülecek serin ve mis kokulu bir yer olarak mı kullanılıyor? Ama tam da o daire olduğuna pek emin değilim. Garip olan şey, sanılacağı, bekleneceği gibi, küfreden sese başka hiçbir sesin, en azından susması için yalvaran bir kadın sesinin ya da dayak tehditleri savuran bir erkek sesinin karşılık vermeyişi; hiçbir şey yok; bizim küfürbaz, evde yalnız olmalı. Eşlik eden gürültünün bulunmayışı da garip ki bu da evde hiçbir taşkınlık yapmadan, hiçbir şey kırıp dökmeden, hatta –bu kuşku da var– yerinden bile kıpırdayamadan, sadece şeytana uyup küfreden bir gençmiş izlenimi yaratıyor.

Karyolaya bağlanıp yoksunluk bunalımıyla baş başa bırakılmış bir genç olmalı, düşünebildiğim tek şey bu.

Bu arada küfürler, çevredekilerin pencerenin altına toplanma-

sına yol açmış ve yüksek sesle yorumlar başlamıştı, bu nedenle hemen geri çekildim. Belki de kimin, niçin böyle küfrettiğini onlar biliyordur; ama ben, çok merak etsem bile, merakımı böyle, pencere önü dedikodularıyla gidermeye isteğim de niyetim de hiç yok. Sonra küfürler, birdenbire, nasıl başladıysa öyle, bıçakla kesilmiş gibi kesiliverdi ki bu da, büsbütün merak uyandıracak bir durumdu: niçin? Ne olmuş olabilirdi ki? Belki de, sadece biraz daha uzun sürmüş bir suskunluk söz konusudur diye, bir süre daha kulak kabarttım; ama gösteri bitmişe benziyordu, duyduğum tek ses kapı ziliydi. İçeri girdim, bu kez de telefon çalmaya başladı; artık başım dönmüyordu, küfürler, bende soğuk duş etkisi yapmıştı, gene de bu beklenmedik olay, beraberinde getirdiği yepyeni sorularla (Kim olabilir ki? İki ayrı zil sesine hangi sırayla yanıt vermeli? Saat kaç ola ki?) beni biraz şaşırtıyordu. Bir an yarı yolda durdum kaldım, sonra karar verdim ve kapı ziline öncelik tanıyıp kapıya gittim. Yanılmıyordum, giriş kapısının zilinden farklı çalıyordu: bu yüzden kapıyı açarken apartmanda oturanlardan biriyle karşılaşacağımı sanıyordum, eviyle ilgili hangi bilinmedik nedenle ya da küfredenle ilgili iki laf etmek isteyen biri, belki de sadece yazın bu ilk pazar günü yalnızlık bastırdığı için, benim kapımı çalmayı uygun görmüş bir komşu...

Ama karşımda kimi buldum dersiniz –işte tümüyle beklenmedik bir durum–, ceketinin altına kısa kollu gömlek giymiş adamı.

Birkaç dakika öncesine kadar tümüyle unuttuğumu sandığım, o çocuk yüzlü yaşlı adamı hemen tanıdım (her zamanki gibi sırıtan) ve birden yüreğim ağzıma geldi, olduğum yere çakılıp kaldım. Bu arada telefon çalmaya devam ediyordu, sonunda telesekreter çalıştı ve şimdi evin içini bir kadın sesi (Anna'nın değil) doldurdu: "...hâlâ dışarda..." diyor, "ya da yemeğe çıkmıştır..."

– Çanta, diyor adam, sana çantanı getirdim de.

Ben hâlâ öyle çakılı kalmışım. Çok garip bir duygu bu: her şeyi görüyorum, her şeyi algılıyorum (hatta bana öyle geliyor ki, böyle bir durumda daha fazla şey algılanabilir) ama ne bir milimetre kıpırdayabiliyorum, ne de en ufak bir ses çıkarabiliyorum, ne kadar uğraşsam da nafile, çok kötü hissediyorum kendimi.

Bunun yeni bir izlenim olduğunu söyleyemeyeceğim, çünkü karabasanlarda da insan aşağı yukarı böyle olur, ama uyanıkken durum bambaşkaymış meğerse. Gözlerim, bin bir güçlükle adamın ellerini bulabiliyor, kahverengi deri çantamın sapını sımsıkı kavramış olan ellerini: evet, benim çantam bu, içinde bilgisayarıyla bilmem nesiyle sokakta bırakılmış.

– Al, diyor ve çantayı bana uzatıyor.

Telesekreter, kayıt işini tamamlamış, mesajın bittiğini belirten dıt dıt sesini çıkarıyor. Adam, havadaki elinde, neredeyse adak sunuyormuş gibi bana uzattığı çantayla gülümsüyor.

– Park edilmiş arabayı görünce ben de...

Sonra birden, artık yerimde çakılı olmadığımı fark ediyorum. Çünkü o anda yapamadığım şeyi (adamı tanır tanımaz yapmam gereken şeyi), aklım başımdayken yapmam gereken şeyi yapmayı başarıyorum sonunda; belki gülünç bir etki uyandırıyor, ama aklımdan geçenleri düşündükçe, örneğin adamın elinde küçük bir tabanca görmeyi ya da kafama bir sopa yemeyi, silahlı bir serserinin beni ittiği gibi içeri dalıp Tanrı bilir neler yapacağını beklediğimi düşündükçe... Ne var ki bu olayların hiçbiri gerçekleşmiyor, hatta hiç ama hiçbir şey olmuyor; ikimiz de eşikte öyle kıpırtısız, ben elim ayağım tutulmuş, o elinde çantamla sırıtarak, dikilip kalmışız; sonunda, ne kadar gülünç görünürse görünsün, benim yapabildiğim tek anlamlı şeyi yapıyorum: kapıyı pat diye yüzüne çarparak onu oracıkta, sahanlıkta bırakıveriyorum.

Altıncı kısım

Evimin kapısı. Ben burada, o öte yanda.

Şu anda, bu binanın dışında, savaşın hemen ardından, benim adsız küçücük mahallemde, sonra da Roma'da, tüm İtalya'da, tüm Avrupa'da alelacele ve büyük bir telaşla dikilen binalar gibi, kireçle ve delikli tuğlayla yapılmış üstünkörü duvarlarının dışında akşam yemeği hazırlanmakta, bahçeler sulanmakta, çocuklarla oynanmakta, gezilerden eve dönülmekte, televizyonda haberler, ya da kesin Francesco'cuğun Viareggio'da yaptığı gibi adı bilinmedik ne idüğü belirsiz yerel kanallarda Japon çizgi filmleri seyredilmektedir. Benim başıma ise kim bilir neler gelmek üzere...

– Gianni! –sesi sıcak, yumuşak ve tahta kapıdan bile zor duyuluyor; görünüşüyle öylesine ters düşüyor ki, sanki görüntüsünü düzeltmek için sonradan ona verilmiş bir ses bu.

– Bağışla, seni korkutmak istememiştim!

Artık elim ayağım tutulmuş gibi değil, ama *kararlıyım.* Ne yapmalı? 113'ü arayabilirim, ama ne yazık ki artık 113 değil de anımsamadığım bir başka numara, 118 mi, 119 mu –kahretsin ne diye değiştirdiler sanki? 113'ün nesi vardı ki?

– Gianni!

Antrede, üzerinde telefonun durduğu masaya uzanarak telefon rehberine erişmeye çabalıyorum, oraya kadar gitmek olmaz, adam kapının dışından ateş edip beni vurabilir. Rehbere göz atıyorum, 113 değişmemiş, hep orada, tehlike anlarında başvurulacak numaraların arasında, "ancak kişilere yöneltilmiş gerçek ve önüne geçilemez tehlike anında" diyor listede. İyi ama ben niçin bu numaranın değiştirildiğine inanmıştım ki?

– Gianni! –Kapı yeniden çalıyor, iki kez– Ben babanın bir arkadaşıyım! Aç, hadi...

Bu kadarı da olmaz artık. Biliyorum, polisi çağırmadan önce yanıt vermemeliydim, o zaman kapıyı açmaktan bir zarar gelmezdi. Ama bu kadarı da olmaz artık.

– Kimin arkadaşı?

– Babanın.

– Saçma, diyorum sesimi gittikçe yükselterek.

– Doğru söylüyorum, Gianni.

Üstüne üstlük, bana ille de adımla seslenecek.

– Peki isim ne?

– Kimin?

– Sizin?

– Ben de Gianni, diye yanıtlıyor, Gianni Bogliasco. Ama adım sana bir şey ifade etmez ki...

–Doğru, hiçbir şey ifade etmiyor. Öyleyse siz, babamın arkadaşı filan değilsiniz.

– Hayır, arkadaşıyım! Bana inanmalısın!

– Beni rahat bırakın, yoksa 113'ü ararım!

– Doğru söylediğimi sana kanıtlayacağım!

– 113'ü arıyorum!

– Hey! Sadece çantanı getirdim, o kadar...

– Sağolun. Oraya, sahanlığa bırakıverin.

– Bak dinle, biliyorum, geçen akşam sende yanlış bir izlenim bırakmış olabilirim, ama ciddi söylüyorum, babanın arkadaşıyım. Babanın *en iyi* arkadaşı, Tanrım! Rusya'da onunla birlikte tutsak edildik, ömrümüzün yarısını birlikte geçirdik ve benim için onun ölümü inanılmaz bir darbe oldu! Sana bunu nasıl kanıtlayabilirim ki? Hadi bir şey sor!

Sessizlik.

– Babamın en büyük merakı neydi?

İyi ama, ne yapıyorum ki ben? Bir saniye önce, bu adamı sadece görmek bile, beni korkudan olduğum yere mıhlamıştı (bu arada onun karşısında kendimi böylesine çaresiz, böylesine eli kolu bağlı bulmak *ne büyük* bir düş kırıklığı, oysa şu günlerde nerdeyse sa-

dece, karşı karşıya geleceğimiz anı ve o an ona nasıl kafa tutacağımı düşünmüştüm), şimdi de kalkmış kapı arkasından onu sorguya çekiyorum, iyi mi? Üstelik ortalıkta silahlı dolaşan biri bu herif. Ve babam ömründe bu adı hiç mi hiç anmamıştır, Bogliasco...

– Rusça'dan çeviri yapmak, diye yanıtlıyor.

Doğru. Pek az insanın bildiği bir şeydir bu; babam Rusça'dan çeviri yapardı, ama hiç Rusça konuşmazdı ve çevirilerini yayımlamaya ise hiç mi hiç hevesli değildi. Kendisi için yapıyormuş bunu, öyle derdi, ve sevdiği için; tutsaklığı sırasında öğrendiği Rusça'yı sevdiği için.

– Şolohov'un tüm yapıtlarını çevirmiştir, diye sürdürdü sözlerini, ve ben de Rusça bildiğim için, izninle şu kadarını söyleyeyim ki çok iyi çevirmiştir, yayımlanan o berbat şeylere hiç benzemez. Ama sen onun *Durgun Don* çevirisini okumamışsın, değil mi?

– Hayır, diye öyle alçak sesle yanıt veriyorum ki kapının öte yanından duyulmayabilir.

– Yaa, biliyorum... Baban buna çok üzüldü. Senin düşüncelerini çok önemsediğini biliyor muydun. Aslında o çeviriyi okumalıydın, sonra da 1941'de Bompiani Yayınevi'nin yayımladığı o çeviriyle karşılaştırmalıydın. Sen bir yazarsın, aradaki farkı değerlendirebilirdin...

Ne saçma. Burada durmuş, kapının ardından, son birkaç günümü altüst eden adamla Rusça çeviriler üzerine konuşuyorum. Korku, elbette dağıldı gitti; bir Amerikan filmi olsaydı, söyleşinin bu son bölümü korkuyu tamamıyla vurgulardı, çünkü sinemada entelektüel katiller en ürkütücü olanlardır; şurası da bir gerçek ki bu adam İtalyanca konuşuyor, üstelik de insanlara ateş eden haydutlar Şolohov'un adını bile duymamışlardır. Birdenbire içimi bir utanç dalgası kaplıyor, bir dakika öncesine kadar bu adamdan korktuğum için ve şu son dört gün içinde tüm yaptıklarım, düşündüklerim ve söylediklerim yüzünden utanıyorum. Üstelik şu adamın sırrı çözülmüş olmakla kalmıyor, kapımın dışındaki varlığı öncekinden farklı bir durum yaratıyor.

Özsaygıma biraz olsun kavuşabilmek umuduyla sürgüyü çekip açıyorum kapıyı; adam bunu beklemiyor olmalı ki irkiliyor ve bir

an onu sırıtmazken görebiliyorum. Ona bakınca da *hatırlıyorum*; bacaklarının arasına sıkıştırdığı çantamla sahanlıktaki görüntüsü, indirimli taksi ücretini önermek için karşıma dikildiği o akşamki görüntüsüyle, birbiri üzerine yerleştirilmiş kaşıklar gibi tıpatıp uyuyor. Kır saçlar, omuzlarındaki kepekler, basık burun, şiş göbek, sırıtış, ceketin yenlerinin altından görünen çıplak ve kıllı güreşçi kolları; makarnadan göbek bağlamış, kafası sarılı oynayan ve Petrarca, Fracasso, Amatori gibi efsanevi adlar taşıyan, spor yaşamları boyunca tek bir maç kazanmasalar bile yenilmez sayılan ellili yıllardan kalma eski bir boksörü andırıyor.

– Siz korsan taksici değil miydiniz? diye uluorta soruveriyorum.

– Hayır, hayır, diyerek gülüyor. Geçen akşam sana yaklaşmak için başvurduğum talihsiz bir yöntemdi sadece. Sevimli bir şey yapmak istemiştim, gel gör ki...

Hafif bir Toscana şivesiyle konuşuyor, Livornolu ya da Pisalı.

– Silahlı mısınız? diye soruyorum.

– Doğru ya, bunu da açıklamam gerekir, şimdi anlıyorum. Ama bana inanmalısın ki geçen akşam...

– Şu anda, diyorum.

– Evet, silahlıyım.

– Tabanca mı?

– Evet.

– Onu kullanmaya niyetli misiniz? Benimle silahlı bir çatışmaya girmeyi düşünüyor musunuz?

– Elbette ki hayır.

– Öyleyse niye yanınızda getirdiniz?

– Dinle, ne istersen hepsini anlatacağım, ama beni içeri alsan daha iyi olmaz mı?

Sesi ile görünümü gene hiç uyuşmuyor: yumuşak, kibar bir ses. Gene söylüyorum, neredeyse tatlı denilebilecek gibi bir ses.

– Oğlumun yan tekerlekleri olmayan bisiklete binmeyi öğrendiğini nereden öğrendiniz?

– Baban söyledi.

– Ama nasıl olur? diye patlıyorum. Ona anlattığımda, ölüm döşeğindeydi.

İstifini bozmuyor.

– Hastanede söyledi zaten, kendisini son gördüğümde –yüzü birden ciddileşiveriyor. Öbür tarafa gitmeden iki gün önce –sonra gene neşesi yerine geliyor. Ama ille de böyle kapıda mı kalacağız?

– Tam çıkıyordum da, diyorum.

– Ya, öyle mi? Peki nereye gidiyorsun?

– Ne demek nereye gidiyorum?

– Yoksa annene mi gidiyorsun?

– Hayır.

– İyi, anneni gördüğün zaman sorarsın işte, babanın arkadaşı mıyım, değil miyim. Nasıl olsa bir gün gideceksin ona, değil mi?

– Olur, sorarım.

– Şöyle yap, benimle karşılaştığını söyle ona.

– Söylerim.

– Adım, aklında mı?

– Gianni Bogliasco.

– Çok güzel.

Elinin tersiyle burnunu siliyor, çekiyor.

– Kuşkusuz, diye devam ediyor, beni tanıdığını inkâr edecektir.

– Anlamadım?

– Dedim ki annen beni tanıdığını inkâr edecektir. Yüzde yüz. Ama sen, o inkâr ederken gözlerini gözlerine dikersen, tecrübeli bir evlat olarak, yalan söylediğini anlarsın.

Ve sırıtıyor. Ne kadar büyük yalan söylerse o kadar çok sırıtıyor.

– Anladım, diyorum, artık gidebilir miyim?

– Çanta.

Öyle ya. Çantayı bana uzatıyor, ve ben de antreye, yere bırakıveriyorum. Bilgisayarı çıkarmaya bile kalkışmıyorum, masanın üstündeki anahtarları kaptığım gibi çıkıyorum. Nereye gideceğim konusunda en ufak bir fikrim yok: anneme gitmek en iyi çözüm olurdu, eğer Sabaudia'da, kız kardeşimde olmasaydı –ki kardeşimin üç çocuğu, çok zengin bir kocası, deniz kıyısında bir villası, Filipinli hizmetçileri, Fransız dadısı, ve birdenbire evinin suyu çekilmiş olan yetmişlik bir dul için çok cazip bir sürü lüksü var. Kapıyı çarpıyorum ve adamımı umursamaksızın merdivene yöneliyorum.

– Önlemini alınıyor musun? diyor.

– Ne?

– Önlem. Kapıyı kilitlemiyor musun?

– Hayır.

– Kötü...

Alt katın sahanlığında bana yetişiyor ve oradan ta avluya kadar konuşmadan, yan yana iniyoruz. Nefes darlığı çekiyormuş gibi hırıltıyla soluması dikkatimi çekiyor; aldığı her soluk açık seçik işitiliyor.

– Hoşça kal öyleyse, diyor, sokak kapısına vardığımızda, ve geçen akşam için gene özür dilerim. İlk sahnede falso verdim.

Bana elini uzatıyor ve ben de yüzüne balkınadan sıkıyorum elini, bu arada evimin karşısındaki duvarda AHLAKSIZ BAGLİONİ yazısına bir göz atıyorum; kim bilir, bunu yazan şimdi kaç yaşına gelmiştir.

– Güle güle, diyorum.

Eli, şempanze eli gibi sert ve nasırlı.

– Az önce, öyle küfreden kimdi? diye birden, neşe içinde soruyor. Yüzündeki şu şeytanî genç ifadesi olmasa, pekâlâ da babamla yaşıt derdim.

– Hiçbir fikrim yok.

– Bana güvenmiyorsun, değil mi? diye soruyor. (Doğrusu ya, verdiğim yanıt nasıl olur da bu soruyu akla getirir, o da ayrı bir sır.)

– Aklıma gelmiyor değil, diyorum.

Düşünceli görünüyor birden. Dünyada alaya alma diye bir şeyin varlığından haberi yok gibi.

– Pek de haksız sayılmazsın, diyor. Ama ben seni seviyorum ve bunu sana göstereceğim –gene omuzlarımı okşuyor. Çünkü konuşmamız gerekiyor, ikimizin.

– Ben böyle bir ihtiyaç duymuyorum.

Yanıtını gene harfiyen ciddiye alıyor, hem de öyle ciddiye alıyor ki düşünceli düşünceli başını sallıyor.

– Ama ben duyuyorum, diyor. Sana mutlaka söylemem gereken şeyler var.

Omzumdaki okşama yakalamaya dönüşüyor; gerçi çok hafif,

ama gene de beni, her zamanki gibi sırıtan yüzüne bakmaya zorluyor. Sonra da meydan okuyuş başlıyor, çocukken arkadaşlar arasında yapılan ve kimilerinin –bu arada ben değil ama o, evet– büyüdükleri zaman da tanımadıklarına trende, trafik ışıklarında, asansörde yapmaya devam ettikleri, karşısındakini gözlerini kaçırmaya zorlayan –kim bilir neyi kanıtlamak için– türden bir meydan okuyuş.

İyi dayandığının farkına varıyorum, bunu hiç ummazdım: gözlerimi, burnumun dibine yaklaşmış, kurnaz ve av köpeğininkiler gibi tetikte gözlerine hiç çekinmeden dikiyorum; gözleri benimkilerin ta içine bakmak için bir sağa bir sola fıldır fıldır gidip gelmekte (aslında gözlere ayrı ayrı bakılabildiği hep söylenir ya) ve bu meydan okuma oyununa kendimi öylesine kaptırıyorum ki, bu oyunu kazanırsam, son günlerde yaşadığım ve başkalarına da yaşattığım korku yüzünden, hâlâ üzerimden atamadığım utanç perdesinden sıyrılacağımı düşünüyorum. Ve gözlerim onun gözlerindeyken, garip bir izlenime kapılıyorum. Gerçekten de, bana karşı kötü bir niyet beslemediğini düşündüğüm bu adamdan korkum yersiz (olsa olsa hakkımda ne idüğü belirsiz şeyler düşünüyor olmalıydı ki nasıl olsa yakında –herhalde bundan kurtuluş yoktu– bunu da öğrenecektim, babamla arasında bir şeyler vardı) olmakla birlikte yerinde de sayılabilirdi. Çünkü yakından bakınca, başkalarının da onun karşısında belirsiz bir ürküntü duymuş olabileceğini anlıyordum: çünkü böyle insanlarda sırıtma, kaş çatma ya da çenelerini sıkma gibi huylar zamanla yerleşir ve karşısındakilerde korku uyandırır; ben buna her zaman inanmışımdır ve dolayısıyla, bu adamı karşımıa çıkaran kendine özgü koşullar her ne kadar korku uyandırıcı türden olmasa bile, kendisi de ömrü boyunca epey korku geçirmiş olmalı ki, hâlâ izlerini taşıyor.

– Hiçbir yere gideceğin yoktu, değil mi? diyor birden ve beni gafil avlıyor, kafamdaki düşünceleri darmadağın ediyor. Şimdi, bu gerçekten –öteki gerçeklerle birlikte– sonra, meydan okumak bana birden anlamsız geliyor ve gözlerimi bakışlarından kaçırıyorum.

AHLAKSIZ BAĞLİONİ.

– Hadi, diyor bana, seni yemeğe davet ediyorum. Gidip balık yiyelim, açık havada...

İyi söndürülmemiş sigara gibi, pis pis izmarit koktuğunun ayırdına varıyorum. Dokuz ay önce sigarayı bıraktığımdan bu yana, kimi insanlarda rastladığım ve midemi bulandıran bir özellik bu: kokunun kendisi değil ama yirmi yıl boyunca, hiç aldırış etmeksizin, hatta bilincinde bile olmaksızın, en önemli randevularıma böyle pis pis kokarak (günde bir paket Marlboro) gitmiş olduğumu düşündürüyor bana da ondan; ve bunlar arasında kuşkusuz, yeni doğmuş oğlumu ilk kucağıma alışım da var ki "ilk izlenim teorisi" uyarınca ve aynı biçimde pis pis kokan kucaklaşmaları içeren tam yedi buçuk yılı da göz önüne alınca, bu izmarit kokusu ile babası, yani benim aramda çözülmez bir bağ yaratmış olmalı: bu çağrışım karşısında tam dokuz aydır sigaradan uzak durmayı başarmakla her gün gösterdiğim kahramanlık artık hiçbir işe yaramayacak, hiç ama hiç...

– Seninle baban hakkında konuşmam gerekiyor, diye üsteliyor, bilmediğin şeyleri anlatmam gerekiyor...

Güneş banyosu yapmak. Bu saatte, Viareggio'da, Anna sofrayı daha yeni toplamış olmalı, bulaşık makinesini yerleştiriyordur –"sen bırak anne, ben yaparım"–, pembe lastik eldivenleri dirseğine kadar geçirmiş, saçından bir perçem alnına düşmüştür. Francesco'cuk bahçede, babamın ölümünden dönüşünü beklerken dedesi ile anneannesine, yan tekerlekleri çıkarılmış bisiklete binmeyi öğrendiğini söylesin mi, söylemesin mi diye kendiyle mücadele ediyordur. Ve eğer çocukların hayaletleri ve ruhları algılamakta özel bir duyarlığa sahip oldukları doğruysa, şu anda Francesco'cuk, tam bunun zamanı geldiğine karar vermiş olmalı, ölmüş büyükbabası döndüğüne göre büyük sırrını ortaya dökmenin zamanı geldiğine karar vermiş olmalı. Ben de, şu silahlı ve pis pis kokan, bana babamdan söz etmek isteyen ve nasıl ve neden söz edecekse etsin, dinlemek istediğim –sandığım gibi, sonunda iş gelip paraya dayanacak olsa bile– adamın yemek davetini kabul ettiğime göre babamdan konuşmayı istiyorum; *ondan* kimi ayrıntıları anımsamak istiyorum; çünkü onun ölmemiş olmasını istiyo-

rum, işte, bunu da söyledim, ve ölmüş olduğu için üzülüyorum, üzülüyorum, üzülüyorum, ve bu yüzden de, hayatta olan ben, bu akşam verebileceğim zamanın da tümünü, cebimdeki paranın da tümünü ona harcamak istiyorum ve eve, onunla sarhoş olmuş dönmek ve onu düşünerek uykuya dalmak, onun düşünü görmek istiyorum. Ve bundan da öte, oğulcuğum, bir ölü geri dönemez.

Yedinci kısım

Gene o arabada, gene o adamın yanındayım, hem de kendi isteğimle; yarım saat öncesine kadar böyle bir durumu, dünyanın en olmayacak şeyi görürdüm oysaki.

Adam, bindiğimizden beri konuşmadan arabayı sürüyor, belki de beni yeniden ele geçirdiği için mutlu. Bir sigara yaktı, o ince, Capri Superlights marka sigaralardan, ve ceketini çıkardı, ünlü kısa kollu gömleği ortaya çıktı: beyaz, dik yakalı ve koltukaltlarındaki ter lekeleri dışında temiz ki bu da iyi bakıldığı izlenimini veriyor. Buna karşılık tabanca görünürde yok. Kül tablasından taşan izmaritlerin kokusu ile dikiz aynasına asılı *sihirli ağaçtan* arabaya yayılan çam kokusu birbirine karışmış. Gösterge tablosunun altından teller sarkmıyor artık.

– Kuşkusuz, diye söze başlıyor birden, geçen akşamki gibi telaşlı bir ayrılışın etkisinden kurtulman kolay değil. Sonradan geldi aklıma...

Gözlerini yoldan ayırmamak için bana yan yan bakıyor ve başını sallıyor, yol yarı yarıya boş; ellerini direksiyon üzerinde, saat dokuzu çeyrek geçe konumunda, yani olabildiğince birbirinden uzak tutuyor ve servodireksiyonun olmadığı dönemden kalma alışkanlığını değiştiremeyen kamyon şoförü gibi, dirseklerini açarak, sert kullanıyor arabayı. Biraz da bilgisayarda yazan ama yazı makinesine alışık olduğu için tuşlara sert basan biri gibi. Hani, *antikalaşmış* denilen...

– Şirin görünmek istemiştim, diye sürdürüyor konuşmasını, sonra da omuz silkiyor. Neyse, öyle oldu işte. İstediğini sor, her şeyi anlatacağım.

– Bana babamdan söz etmeyecek miydiniz?

– Sonra. Önce durumu aydınlatmak istiyorum, çünkü haklı olarak ne düşüneceğini bilemiyorsun. Ne öğrenmek istiyorsun?

– Bu araba kimin?

Bu soruyu hiç beklemiyordu.

– Benim. Neden?

Yalan, torpido gözündeki ruhsatnameyi görüyorum ve alıyorum. Bu davranışım, ilk sorumdan bu yana, önceden tasarlanmış gibi geliyorsa da, öyle değil; kontrol etmek yoktu aklımda. Ama öylesine rahat davranıyorum ki adam böyle bir niyetim olmadığına asla inanmayacaktır. Sabır. Çünkü araba, 11 kasım 1929, Bari, Molfetta doğumlu ve Prato'da, Cilianuzzo Caddesi, 23 numarada oturan Gianni Fusco adında birinin üzerine kayıtlı.

– Yeni aldım da, henüz üzerime geçirmedim, diyor, sorulmadığı halde; kendini temize çıkarmaya çabalıyor.

– Sadece altı aylık bir araba...

– Doğru. İyi bir fırsat.

Bu arada her zaman, neden bilinmez ama trafiği her zaman sıkışık olan Magliana Caddesi'ne girmiş bulunuyoruz.

– Nereye gidiyoruz? diye soruyorum.

– Fregene'ye diye düşünmüştüm. Orada bir sürü lokanta var.

Bir sigara daha yakıyor ve Humphrey Bogart gibi dudaklarından sarkıtıyor, ama böylesine incecik bir sigara gülünç duruyor. Derin bir nefes çekiyor ve dumanını, ciğerlerinin bir süredir duyulmayan hırıltısı eşliğinde burnundan üflüyor.

– Bakın, diyorum, geçen akşam garda, arabayı çalışır bırakmıştınız ve direksiyonun altından bir sürü tel sarkıyordu. Neydi onlar?

– Ha, arabayı çalmaya kalkışmışlardı. Son anda kurtuldu.

– Yaa...

– İki lokma bir şey yiyeyim diye bir yere girdim, orada tezgâhta dikilirken kapının açıldığını ve direksiyonun altındaki tellerle oynayan iki büklüm Arnavut'u görmeyeyim mi?

Bir eliyle pantolonunun cebini okşuyor.

– Hiç olmazsa bir kez işe yaradı...

Demek orada taşıyor, cebinde.

– Adama ateş ettiniz mi bari? diye soruyorum.

– Yo, hayır, diye yanıt veriyor, hep öyle, sesimdeki alaycılığı anladığını belli etmeden; sadece gösterdim, cüzamdan kaçar gibi savuştu gitti. Hayır, ateş etmek olmaz...

Sonra kıs kıs gülüyor; bu düşünce onda hiç de dehşet uyandırmışa benzemiyor.

– Ne de olsa, diyorum, tabancayla er geç ateş edilir, değil mi? Filmlerde kuraldır bu.

– *Amerikan*, diye düzeltiyor, *Amerikan* filmlerinde. Tüm bu kuralları uygulayan onlardır, heyecan artar, heyecan azalır, "tabanca er geç ateş eder..." Ama dünyada film çeviren sadece Amerikalılar değil. Örneğin çok güzel bir Rus filmi vardır, adı *Girene Huzur*, ki o filmde bir tabanca hep sahnededir, gerçek bir tabanca, dolu, onu bir tarlada bulan çocukların elinde; hep sahnede kalır ve sen, şimdi ateşlenecek, şimdi bir felaket olacak, diye düşünürsün ama o hiç ateşlenmez.

Bitmiş sigarayı pencereden fırlatmak için bir an susuyor, sonra devam ediyor:

– Yok canım, ne diyorum ben; *Girene Huzur* değil, *Kenar Mahalle*. Evet, *Kenar Mahalle*; yönetmeninden emin değilim, ama galiba... Kimse kim, bana ne? Şimdi hepiniz Amerikan yanlısısınız....

Şimdi herhalde ben saçmaladım, bunu inkâr etmiyorum, ama asıl sorun şu: bu adama, bana ders verme hakkını kim tanıyor? Üstelik de sinema konusunda.

– Özür dilerim, diye tersleniyorum, Amerikan sinemasında yolunda gitmeyenin ne olduğunu anlamamam bir yana, bunu, sırtınızdaki kısa kollu ve dik yakalı standart Amerikan gömleğiyle siz mi söylüyorsunuz? İtalya'da böyle gömlek giyen var mı hiç? Mormonlar dışında hayır, ki onlar da Amerikalı zaten. Ama siz, giyiyorsunuz ve bahse girerim ki bu size olağan geliyor, üstelik üstüne bir de ceket giyiyorsunuz, hem de biliyor musunuz niçin? Çünkü kırk yıldır Amerikan sinema ve televizyon filmlerinde böyle görmüşsünüz; hep, heyecan dozunun artıp azaldığı ve tabancaların er geç patladığı Hollywood filmlerindeki oyuncuların üstünde görmüşsünüz de o yüzden. Bunu *Yaz Bekârı* filminde Tom

Ewell'in sırtında, *Mad, Dog and Glory*'de Robert de Niro'nun sırtında, *Baretta* dizisinin tüm bölümlerinde Robert Blake'in sırtında, *Sonun Başlangıcı*'nda Michael Douglas'ın sırtında, *New York Polisi*'nde Dennis Franz'ın sırtında ve *Kusursuz Bir Dünya*'da Kevin Costner'e *ateş ederken*, evet, ateş ederken (ki, hiç unutmam silahsızdır, çünkü çocuk tabancasını kuyuya atmıştır) Bradley Whitford'un sırtında görmüşsünüzdür. Bu gömlek artık, mutfakta duvara asılı telefon gibi ya da şeye takılı sopa...

Burada, garip ve benim için hayli utanç verici bir şey oluyor ve hemen kapatıyorum çenemi. Adam kahkahayla gülmeye başlıyor, katıla katıla, ciğerlerinin gittikçe artan hırıltısıyla ve yaman bir öksürük nöbetine tutularak. Bu arada bana bakıyor, sonra yola, sonra gene bana, sonra gene yola, bense utanmış ve ne yapacağımı şaşırmış sessizce onu izliyorum.

– Özür dilerim, diye hırıldıyor; yeniden öksürüğü ve gülmesi tutuyor.

– Bağışlayın ama, neden gülüyorsunuz?

– Özür dilerim, diyor gene, elimde değildi...

Ama şimdi öksürük ağır basıyor ve her şeyi geri plana iten öyle bir şiddetle tutuyor ki, bu adam bu öksürüğe boş vermese iyi eder. Öksürüğünü dindirmeye çalışırken bir yandan da arabanın kontrolünü kaybetmemeye çalışıyor.

– Biliyor musun bir bakıma seni haklı buluyorum, diyor fırtına geçtiği zaman; gerçekten de *çok* ilginç gözlemlerin var, tüm bu filmleri ezbere, oyuncularıyla bilmemneleriyle sayıp dökmendeki rahatlık bir yana, etkileyici.

Gene öksürüyor, sonra gırtlağını temizliyor.

– Baban söylerdi zaten senin çetin ceviz olduğunu. Ne var ki bu gömlek Bulgar gömleği evlat, Plovdiv'den; saf sentetik, tek bir doğal ipliği yok; çakmağa yaklaştırmayagör, bum! benzin gibi tutuşuverir.

Göz ucuyla bana bakıyor, sonra dikiz aynasının lambasını yakıyor ve sırtını kamburlaştırarak gömleğinin yakasını ters çeviriyor.

Şimdi, onun gömleğinin etiketi beni hiç mi hiç ilgilendirmiyor, gene utanç içinde ve şaşkınım, bir milim bile kımıldamıyorum ye-

rimden; o ise diretiyor, yakayı neredeyse yırtıp atacak, ve gece boyu böyle kalmak niyetinde gibi, bir eli direksiyonda, öbür eli yakasını çevirmiş, ben o kahrolası etiketine bakmaya ikna olana kadar arabayı karanlıklara sürüyor.

"NİKO Chic", yazılı. Ee, ne olmuş yani?

– Tüm Doğu Avrupa'da bu gömlekleri kaç kişi giyer, düşünebiliyor musun, diye devam ediyor. Romanya'da, Ukrayna'da, Bulgaristan'da yaz başlar başlamaz herkes bu gömleklerden giyer. Sıcağa alışık değildir o yöredekiler. Sen hiç gittin mi oralara?

– Hayır.

– İşte bu fena.

Yapacak pek bir şey yok, bu adam beni zor durumda bırakıyor. Bana her zaman her istediğini yaptırması bir yana –her zaman da budala yerine koyması– aynı zamanda pek çok şeyi, pek çok çelişkiyi birarada barındırıyormuş gibi görünüyor. Hem yaşlı hem genç, hem cahil hem bilgili, hem ürkütücü hem sevecen, hem goril gibi hem yumuşak sesli, sonra da Slav uzmanı, eli tabancalı, sinemasever, hırsız ve hırsız kurbanı; Termini İstasyonu'nda karşıma çıktığından bu yana bana yönümü şaşırtıyor. Kimdir bu adam? Benden ne istiyor? Nereden geliyor? Burnu nasıl kırılmış?

– Hakkımda bilmen gereken bir şey varsa, diyor, o da Amerika'da hiç bulunmadığım. Bir şey daha, Doğu Avrupa'nın, neredeyse evim sayıldığı. Bu iki şeyi göz önünde bulundurursan, benden ne bekleyeceğini de az çok öğrenmiş olursun.

Ben lisedeyken, bendeki *B. C.* günlüğünde pek şaşırtıcı bir bölüm vardı. B. C. bir mağaranın kapısını çalıyor ve kapıyı açana "Affedersiniz, bir araştırma yapıyoruz da, konumuz..." diyor. Diğeri, sözünü kesiyor: "Telepati mi?" Son karede söz yoktu ve B. C.'nin yüzündeki ifade inanılmazdı: salak ve şapşal bir ifade, ancak aklından geçenlerin okunmasına inanamadığı için afallamış ve mağlup ve büyülenmiş bir ifade. Aynen şimdi benim duyumsadığım şeyler, sorularımı sadece aklımdan geçirdiğime göre.

– Ben yaşlı bir komünistim, diyor, biraz da babamın arkadaşı olması artık büsbütün inanılmaz göründüğünden, işleri biraz daha karıştırmak için eklemeyi görev biliyor.

Bu arada yol daha da daraldı ve ben artık yolu tanıyamaz oldum. Artık arı kovanı gibi vızır vızır değil, yol kenarında park edenler de, sarı ışıklar da yok olmuş, yerine karanlık, kırlar ve tek tük evler geçmiş. Bugün, ikinci kez arabaların ters yönünde giderken buluyorum kendimi; şimdi, denizden Roma'ya dönenlere karşı gidiyoruz ve nerede olduğumuzu anlamak için yönümü bulmaya çabalarken, inişe geçmiş koskocaman bir uçak, ansızın yolumuzu kesiyor, alçalıyor, alçalıyor, o kadar alçalıyor ki pencerelerin arkasından yolcuların suratları seçiliyor. Belki de cama yapışmış burunlarıyla ve gözleri önüne serilen güzelliğin esrikliği ile beyni kemiren ölüm korkusu arasında asılı kalmış yüz ifadeleriyle onları görür gibi olan benim. (Ve inişe geçildiği sırada, gece, güzellik ve ölüm, esriklik ve korku birbirine nasıl da kenetlenir; karşında, tüm biçimleri ve tüm güçlü ışık çizgileriyle dünyanın o görkemli manzarasının tadını çıkartıyorsundur ki bu da yaşamın tehlikede demektir; şu anda olduğu gibi –tamam gitti işte– uçak usulca yere dokunup hiçbir şey olmadığında –gerçekte *hemen hemen* hiçbir zaman bir şey olmaz– yaşam tehlikede olmaktan çıkar, ama güzellik de silinir gider.)

Adam bir daha, bir daha öksürüyor, ama şiddeti azalmış: az önceki yaman nöbet, hafif sarsıntılara benziyor. Gene dönüş yaptı ve uçak geride kaldı, ve eğer yön bulma duygum beni yanıltmıyorsa şimdi denize paralel gidiyor olmalıyız; belki de dosdoğru denize gidiyoruz. Karşı yönden gelen arabalar da azaldı artık, sadece tek tük arabalar ki bir yan yolda olmalıyız.

– 1991'de, burada, diye gene başlıyor, nüfus sayım görevlisi olmuştum. Tüm yöre bana aitti, Maccarese, Torrimpietra...

Bunu, sohbetimizde yepyeni bir evreye giriyormuşuz gibi bambaşka bir sesle söylüyor.

– Birbirinden uzak evleriyle, villalarıyla, çiftlik evleriyle, sayfiye evleriyle, küçük siteleriyle karış karış dolaştım buraları; biliyor musun bu sırada beni etkileyen ne oldu? Ne öğrendim biliyor musun?

Ve susuyor, gerçekten soru dolu bir ifadeye bürünmüş yüzü. Böyle soruları *ciddiyetle* soranlara hiç katlanamam; söylemek is-

tediklerini söyleyebilmek için senden düpedüz rasgele bir tepki vermeni beklerler, aynı zamanda da *senin* bir yanlışını düzeltiyormuş ve *senin* bir merakını gideriyormuş izlenimi bırakarak.

– Hadi söyle bakalım, diye üsteliyor.

– Nereden bileyim yahu?

– İnsanlar yalan söylüyor, diye açıklıyor. İşte beni etkileyen bu oldu. İlke olarak, yalan söylemek için herhangi bir nedenleri bulunmasa bile, hep yalan söylüyorlar.

Burada susuyor, çünkü son sözleri kesin bir tavırla söylenmiş, ama söyleyecekleri henüz bitmediğine göre, bu, bir vurgulama yanlışı. Gerçekten de gene başlıyor konuşmaya:

– Gerçi zaten biliyordum, bir yenilik değildi benim için. Gene de bin bir güçlükle derlenmiş bu örneklerde kanıtlarını görünce, çalışılan işler konusunda, kullanım alanlarının metre kareleri konusundaki yalan yağmuru karşısında, sayım görevlisi olarak, bu verilerden sadece ve sadece istatistik açıdan yararlanılacağına ilişkin güvence verdiğim halde uydurulan bunca şey karşısında gerçekten çok etkilendim. Diyelim bunun gibi bir yolda, 212 numarada oturan bir filanca. Oraya gidiyorum ve 212 numarada zil yok, posta kutusu bile yok; asıl girişi, ziliyle, diyafonuyla, dikiz aynasıyla, garajı olması gereken 214 numaraya kaydırılmış. Kapıyı oradan açıyorlar, seni oraya buyur ediyorlar ve sen, merdivene dönüştürülmüş rampadan geçip yere döşenmiş fayanslarıyla, ara bölmeleriyle, küçücük, şirin mutfağıyla, sediri, televizyonu, çocuğun sallanan atıyla daireye dönüştürülmüş garaja iniyorsun; hatta, denebilir ki evin sadece burasını görüyorsun ve anlıyorsun ki onlar da buraya, aşağıya sığınmış, yukarıdaki asıl evden çok burada yaşamaktalar. Sonra dönüp kütüğe bakınca görüyorsun ki ev hâlâ 212 numarada gösterilmiş ve "başka girişler" kutusuna, hiç sakınmadan, "yok" sözcüğü işaretlenmiş. Yalan söylüyorlar, orası kesin ve böylece kendilerini güvenli hissediyorlar. İstatistik Genel Müdürlüğü'ne buna benzer ne yalanlar gönderildiğini hayal bile edemezsin; ben bile, bu evlere sadece iki kez uğradıktan sonra, bu yalanları rahatça ortaya çıkarabilirdim. Bu, şaşkınlık verici bir şey, sence de öyle değil mi? Ben şimdi bile dü-

şündükçe şaşırıyorum. Sayıma yalan söylüyorlar. Sana şaşırtıcı gelmiyor mu?

Ve gülüyoruz, bana *gerçekten* soruyor bunu. Ama ne düşündüğünü biliyorum ben, işte bunun için de bu tavra katlanamıyorum ya; benim yanıtım onun umurunda bile değil, söylemeyi kafasına koyduğu şeyin virgülünü bile değiştirmeyecek nasıl olsa. Sadece konuşmak için gerek duyuyor buna, marşı çalışmayan arabayı itmek gibi bir şey bu.

Ama bunu ona mutlaka anlatmalıyım.

– Pek değil.

– Peki ya bir de, aralarında da yalan konuştuklarını düşünecek olursan, diye sözlerini kanıtlamak ister gibi ekliyor, yani çocuklar ana babaya yalan söylüyor, ana baba çocuklarına, kardeşler birbirine yalan söylüyor, karıkoca da birbirlerine (hemen hemen tümü de önemsiz yalanlar, ama ara sıra önemli şeyler konusunda da yalan söyleniyor), o zaman anlıyorsun ki daha iyi tanıdığını sandığın hayat bile koskocaman bir yanılgıdan ibaret ve bu yanılgıya inanmak bir aptallık, belki de tam tersine sağduyu göstergesi; insanlar hayatlarını sürdürebilmek için, zorunlu olarak...

Yok, bu adam gerçekten de şaşkının teki. Şimdi, sosyolojik saptamasının tam doruğunda, ansızın sözünü yarım bıraktı ve otomobili, Fregene'den başka her yeri gösteren bir kavşakta zınk diye durdurdu; bu kavşaktan az önce de geçmiştik gibi geliyor bana.

– Kahretsin, diye homurdandı.

Benim söyleyecek sözüm yok, bu yüzden ağzımı açmıyorum, ama durum pek garip. Sadece burada bulunma nedenimi aklımda tutmaya çabalıyorum; burada, aramızda hiçbir ilişki olmayan bu adamın yanında: bana babamdan söz edecekti ya, o yüzden buradayım ben. Ona bakıyorum, kıpırtısız, düşünceye dalmış, sonra da öksürüyor, sonra gene kıpırdamadan duruyor; geçen arabaların ışığıyla belirginleşen geniş bir surat. Kafasından neler geçiyor acaba? Gayriihtiyarî, onun yanında bulunduğumu bilen olmadığını düşünüyorum; şimdi tabancasını çıkarıp, can sıkıntısından, alnımın ortasına ateş edip cesedimi şu kavşakta bırakacak olsa, yazın polis romanı olur çıkarım. Ölümüm bir sürü insa-

na sohbet konusu olur, yaşamım da öyle, hiç görmediğim ve tanımadığım gazeteciler tarafından farklı şekilde anlatılır, her biri benden söz etmeye bu kavşaktan başlar ve benden söz etmeye buradan başlamanın son derece mantıklı olduğu konusunda saçmalıklar yumurtlamaktan geri kalmaz, oysaki bu kavşakla benim hiçbir ilgim yok.

– Neden durduk? diye soruyorum, elimden geldiğince yumuşak bir sesle.

Bana bakıyor. Gülümsüyor.

– Öyle görünüyor ki bir türlü Fregene'ye ulaşamıyorum, diyor.

Sekizinci kısım

Oysaki...

Burada, Roma'dan iki adım ötede, duru bir haziran akşamında, Fregene'ye yemeğe gitme girişimi sırasında yolumuzu kaybetmemiz imkânsız gibi görünüyor –ben, Romalı oğlu Romalı ve bir de, az önce nüfus sayımı için bu bölgeyi karış karış dolaştığından dem vuran, yanımdaki garip yaratık; oysa gerçek bu, kaybetmişiz yolumuzu. Bakıyorum da telaşla bir şeyler arıyor, kapıların içindeki ceplerde, koltukların altında, ön panelde, herhalde bir harita arıyor olmalı diyorum, ve artık, göründüğünden bambaşka biri olduğunu anlamış olsam da, bu telaşlı arayışın –sinirli– arabanın sahibinden çok, *hırsıza* yaraşır bir hal olduğunu düşünmeden edemiyorum. Harita filan bulamadığına göre, gerçekten de onu aradığı sonucuna varıyorum; az önce incelediğim belgelerden başka sadece küflenmiş yiyecekler, bayat krakerler, yırtık pırtık bir kent haritası (ama Roma değil de Cenova) ve koparılmış, kesilmiş, şey... adeta *ısırılmış* bir kitap; Clio Pizzingrilli'nin, kapağındaki "İkinci... baskı..." yazısını zar zor okuyabildiğim bir kitabı; bu bir insan ısırığı değil, belirgin, yuvarlak ve kitabın kalınlığınca düzenli diş izlerinin genişliğine bakılırsa, Ayı Yogi çizgi filmlerindeki sandviçlerde görülen ısırık izlerini andırıyor.

– Vay canına... diye homurdanıyor.

Tekrar arkasına yaslanırken koltuğu acı acı gıcırdıyor, sonra omuzları düşüyor ve suratını buruşturarak –çok anlamlı bir şekilde buruşturduğunu söylemeliyim, ben öyle yapamam– aslında nerede olduğumuzun hiç önem taşımadığını söylüyor. Gene gözlerini üzerime dikiyor, sessizlikte soluğunun hırıltısı duyuluyor,

bakışlarına bir ışıltı gelip yerleşmiş ve anlıyorum ki, yaşamımda boy göstermesinin gerçek nedenini şimdi açıklayacaktır. Siz elbette buna inanmayabilirsiniz ama ben, o daha bunu yapmadan anlıyorum; bunun mantıklı bir açıklaması yok ve nasıl, nereden anladığımı da doğrusu açıklayamayacağım, ama gene de anlıyorum işte: *yapmak üzere*. Ve, ben anlar anlamaz da başlıyor.

– Baban da komünistti, diyor.

Hah.

– Biraz önce bazı şeyleri gizleyen insanlara özellikle değinmiştim, diye sürdürüyor, konuyu açmaya çalışıyordum, nereden başlayacağımı bilemiyordum. Ama yeterince dolanıp durduk konunun çevresinde, hem de gereğinden çok, bu yüzden de her şeyi açık açık ve olanca çıplaklığıyla sana söylemek en iyisi, nasıl olsa bir şey değişmeyecek. Babanın gerçek öyküsü senin bildiğinden çok daha farklı. O, daha gençken komünistti ve öldüğü güne kadar komünist kaldı. Yaşamının en önemli şeyiydi komünizm.

Bir kamyon geçiyor ve rüzgârından araba sarsılıyor.

– Toscana'da bir köy var, diyorum, şimdi adını anımsayamayacağım ama bulabilirim, orada yaşayanlar her yıl, en büyük palavrayı kim atacak diye birbirine meydan okur. Ödül nedir bilmiyorum, galiba domuz sucuğu, ama eminim siz bu öyküyle o yarışa katılacak olursanız...

– Sadece komünist olmakla da kalmıyordu, diye sözümü kesiyor. Bir KGB ajanıydı.

Sessizlik.

– Bir casus, diye ekliyor.

Sanırım şu andaki tepkim, nereden bakılırsa bakılsın, ilginçtir, sanırım hangi filmde olursa olsun yüzüm yakın plandan alınırdı; ama az önce, açıklamasının ilk bölümünden sonra olduğu gibi, içimden onunla alay etmek geldi, bu yüzden de şimdi içim boşalmış gibi, neden bilmem, tepki yok. Hiç, hiçbir tepki yok, meğerki, susup kalmak bir tepki sayılsın.

– Şimdi, diye sürdürüyor, aslında haince bir şey yapmaktayım, çünkü kendisini ölmeden iki gün önce, son görüşümde bile bana tekrar ettirdiği bir yemini bozmaktayım; sana hiçbir şey söyleme-

me yeminini, hayatta ne olursa olsun, asla.

Öksürüyor, sonra da beni çok şaşırtan bir şey yapıyor, marşa basıp arabayı hareket ettiriyor, kendinden emin –yol levhasında yazdığına göre– otoyola giden yola giriyor.

– Ben yemin ettim, çünkü ölüm döşeğindeki biriyle tartışmaya girilmez, ama onun gibi düşünmüyordum, o da bunu biliyordu ve bu yeminimde durmayı da bir an bile aklımdan geçirmedim. Çünkü bana göre, nasıl bir adam olduğunu oğlunun bilmemesi hiç de doğru değildi. Yaşadığı sürece doğruydu belki, seçenek yoktu, ama şimdi hayır, bu yemini tutamam artık, istemiyorum, çünkü yanlış yapmış olurum Maurizio, ve bunu sen de biliyorsun...

Bir an doğrudan doğruya, adı Maurizio olan babama sesleniyormuş gibi gözlerini yukarı kaldırdı, Francesco'cuğum bile onun gerçekten *gökyüzüne çıktığına* inanmıyor; sonra gözlerini indirdi, tam da, neredeyse duracakmış gibi yavaş giden ve farları yanmayan bir Panda'ya çarpmak üzereyken. Bana öyle geliyor ki, hiçbir şey olmamış gibi onu sollamak için gaza basarken –çünkü kıl payı kurtarmıştık– bir yandan da kepek dolu kocaman kafasını sallıyor; neredeyse ağlamak üzere. Sadece bende bıraktığı anlık bir izlenim bu, iç geçirmek ya da burun çekmek türünden hiçbir şey yapmıyor, ve tümüyle yabancı biri gibi davranmasaydı, babamın gerçekten bir dostu olsaydı, gerçekten hastaneye onu görmeye gelenlerden biri –sözgelimi Attanasio ya da Profesör Di Stefano ya da General Terracina–, ta çocukluğumdan beri yıldan yıla, yemekten yemeğe, briç turnuvasından briç turnuvasına evimize gelip giden ve ömrüm boyunca saçlarının ağardığına, şişmanladığına ve gözlüğünün değiştiğine tanık olduğum, ve bir tür gönülsüzlükle ve soğuk –çünkü hiçbirinden hoşlanmazdım– olsa da gerçek bir içli dışlılığı yaşadıklarımdan, işte onlardan biri olsaydı hiç kuşkum olmazdı ve *gerçekten* de ağlamak üzere derdim. Ama bu adamı tanımıyorum. Hatta belki de karıştırıyorum, ağlamak üzere olan asıl benim.

– Ve bugünü beklemek için, diye sürdürdü sözlerini, cenaze sırasında seni bir kenara çekip o yağmur altında, onca kalabalığın ortasında tüm o bok insanların, o faşistlerin arasında sana bunu

söylememek için büyük bir çaba sarfetmem gerekti. Baban onlar gibi değildi, bunu bilmen gerekir; öyle görünmek zorundaydı, göründü de, hem de çok iyi başardı bunu, ama ömrü boyunca onlarla hiçbir zaman ortak bir şeyi olmadı; onlar, babanın *düşmanıydı*. Senin baban komünistti Gianni, ve neredeyse elli yıldır bir casustu ve yeminin filan canı cehenneme; yüreğimdeki bu yükü mezara götüremezdim.

Birden susuyor ama sözlerini bitirmiş olamaz; muhtemelen yalanlarına devam edecek, belki de kollarını öyle iki yana açmış arabayı sürerken yeni yalanlar bulmaya çalışıyor.

Bu arada, öncekinden daha luzla, karanlık ve daracık kır yollarında gidiyoruz. Birbiri ardından devamlı inen uçakların altında, orada burada ışığı yanan tek tük evlerin ve kırlarda ansızın ortaya çıkıp beni şaşırtan bir güzelliği belli belirsiz gösteren loş yığınların önünden geçiyoruz.

– Üç soru, diyorum. Birinci soru: gerçekten babamın cenazesinde var mıydınız?

– Elbette. İstersen orada bulunanların adını sayabilirim sana, teker teker. Andreotti, General Olivetti Pratese, şu kalın kafalı Gramellini, Terracina'lar, sırf bunun için Napoli'den kalkıp gelmiş olan Urso kardeşler, sonra Attanasio, Anzellotti, Scano...

– Tamam tamam. İkinci soru: siz de casus muydunuz?

– Evet.

Keskin bir dönüşle sağa sapıyoruz ve iki yanında, gövdeleri beyaza boyanmış, sıra sıra ağaçlar bulunan, daha geniş bir yola giriyoruz.

– Hatta, *dört* sorum var. Üçüncü soru: yolumuzu şaşırmış değil miydik? Şimdi nereye gidiyoruz, böyle acele acele?

– Hep Fregene'ye. Ne var ki ben oraya, ancak otoyoldan gitmeyi biliyorum; belki de yaklaşmıştık, ama dönüp otoyola girmeyi düşündüm, Fregene sapağından çıkarız ve oraya bildiğim yoldan varırız.

– Dördüncü soru: içtenlikle inanıyor musunuz ki ben...

– Dinle, diye sözümü kesti, ben de sana bir şey sorabilir miyim? Bana, sen der misin?

– Peki bu neyi değiştirir?

– Şunu değiştirir ki "siz" demen beni etkiliyor. Lütfen. Sen bilmiyorsun ama herhalde şu anda, baban öldüğüne göre ve en yakınların bir yana bırakılırsa, seni hayatta en çok seven kişi bir ben kalmışımdır.

– Hadi oradan...

– Abartmıyorum, Gianni. Sana bilmediğin bir şey daha söyleyeceğim; adının benimki gibi Gianni olması, rastlantı değil...

Belli ki bu adam karşısında ne yapılacağını kestirmek hiç de kolay değil. Her palavra attığında, insan, ille de bir yorum yapma ihtiyacı hissediyor, bu kez de hemen ardından daha büyük bir palavra atıyor. Satranç turnuvalarındaki bazı rakiplerim gibi –özellikle de Yugoslavlar– her zaman birbiri içine gizlenmiş, sinsice iki hamleye birden kalkışırlardı. Ben bunu bilirdim ve beklerdim ama gene de sonunda oyunu kaybederdim.

– Tamam, nasıl istersen. Dördüncü soru: sana inanmamı mı bekliyorsun?

Ama *sen* işe yaramıyor, gülünç kaçıyor.

– Ne beklediğimi söylememi ister misin? –diye soruyor ve bir an, yüzüme bakmak için döndüğünde Jack Palance'a (nedenini bilmiyorum, çünkü aslında ondan çok farklı; daha kısa boylu, daha şişman) benziyor– konuşmama izin vermeni. İşte bunu bekliyorum senden. Bir yemini çiğnediğime göre, hiç olmazsa ta sonuna kadar gitmeme izin vermeni bekliyorum, ve baştan aşağı deli saçması olan bu öyküyü sana anlatmama izin vermeni...

– Hah, deli saçması ya, tam üstüne bastın işte...

"Tam üstüne bastın" derken, ağzımdan küçücük bir beyaz tükürük parçası kaçıyor ve gidip ön panele yapışıyor; apaçık görünüyor. Bir şey olmamış gibi kolumla siliveriyorum, ama o, mutlaka görmüştür.

– Biliyorum, diyor gene, deli saçması. Ama sen anlatmama bile izin vermezsen eğer, söylediğim her şey üzerine sorular sormaya ve yorumda bulunmaya devam edersen, demek ki baban haklıymış, sana hiçbir şey anlatmamam gerekirmiş, o zaman da içim rahat etmez.

Ne yapmalı, patlamalı mı? Şimdi, söylenecek çok *yerinde* bir sözüm var, neden söylemeyeyim ki? Neden kendimi tutayım ki?

– Dinlesene beni, diyorum, zaten o çılgın öykünü anlatmıyor musun deminden beri? Şimdiye kadar her istediğini yapmadın mı? Senin bir şeyini engelledim mi? Belinde tabancayla girdin hayatıma ve beni dehşete boğdun... evet, daha kendini bile tanıtmadan Francesco'cukla ilgili bir şey söyleyerek kelimenin tam anlamıyla *dehşete boğdun.* Gece yarısı sıçan gibi savuşup kaçmak zorunda kaldığımı biliyor musun? Karımı da kaygılandırdım, annesi ile babasına olmadık yalanlar kıvırdım, kendim bile olan biteni anlayamadım; gene de şimdi buradayım, ordu generali, sağlam bir Katolik, yaman bir antikomünist, sapına kadar Hıristiyan Demokrat, tam dört papa tarafından huzura kabul edilmiş ve Andreotti'nin dostu olan (bu arada hemen hemen her sabah onunla birlikte kiliseye, ayine giderdi) babamın, üstelik, kendisi inkâr ederdi ama bana kalırsa gizli bir Gladio üyesi olan babamın bir *komünist casusu* olduğunu söylüyorsun. Sana kaç soru sorabileceğim konusunda bir fikrin var mı acaba? Dört de ne kelime!

Bu son sözleri tümüyle iradem dışında, bir lise öğretmeni gibi ve kulağa gülünç gelebilecek sert bir sesle söylediğimin farkındayım. Bu da, içinde bulunduğumuz durum göz önüne alınırsa, bu işi burada kesmem gerektiğini gösteriyor. Ben kendimi bilirim; bundan sonra, söylediklerimi yinelemekten başka bir şey yapmayacağım, ses tonum da gittikçe yükselecek, önleyemem, sözlerimi de frenleyemem. Üstelik, henüz pırıl pırıl olan düşüncelerimin ucunu kaçırır, ne söylediğimi bilmez olurum. Öteden beri bir kusurdur bu bende, hatta bazen tam zamanında farkına varamam, neredeyse inanılmaz bir şey olur da diyebilirim; genellikle *sonra*, iş işten geçtikten sonra fark ederim.

– Gene de bir türlü "sen" diyemiyorum, diye tamamladım sözlerimi, anlıyor musunuz, eğer itiraz edecek olursanız...

Verdiğim vaazdan hoşnut, onun sözünü zamanında kesmiş olmaktan daha da hoşnut gözlerimi indiriyorum, ama dehşetle fark ediyorum ki, konuşurken ağzımdan başka tükürükler de saçıl-

mış, gidip ön panele yapışmışlar. İyi ama nasıl olur bu? *Ben konuşurken tükürük sıçratmam.* Öyle olsaydı bilirdim, kahretsin; bende aşağılık duygusu yarattığını bildiğim için hastalık derecesinde dikkat ederdim tükürük sıçratmamaya ve her zaman üç sözcükte bir yutkunmak ya da hiç fark ettirmeden, elimle ağzımı kapatmak gibi önlemler alırdım; sanki üstüne iri harflerle, *DİKKAT: KONUŞURKEN TÜKÜRÜRÜM* yazılı bir kâğıtmışım gibi; böylece elalemin arabasının ön panelini kirletmemiş olurdum. Yenimin öfkeli bir savruluşuyla paneli temizlerken, tükürük salgımın, hem aç karnına yuvarladığım iki cin tonik yüzünden hem de sabah dokuzdan beri ağzıma lokma koymadığım için geçici olarak arttığını düşünüyorum, kuşkusuz, başka nedeni olamaz. Gerçekten de fena halde açım, üstelik tüm bunlara bir de şu inanılmaz akşamın gerilimi eklendi. Yoksa ben, konuşurken hiç tükürük saçmam, bu bir gerçek. Kahretsin.

– Haklısın, diyor, senden özür dilerim. Ama kendimi senin yerine koymadığımı sanma, duruma senin açından bakmadığımı sanma sakın...

Bir sigara daha yakıyor ve bu kez böğrüme şiddetli bir sancı saplanıyor, çünkü benim canım da güzel bir sigara çekmekte. Gerçi onun içtiklerinden değil, o sigaradan hiç hoşlanmam. Böylece, dokuz aydan bu yana harcadığım tüm çabaları bir Capri Superlights uğruna boşa çıkarma isteğine direnebiliyorum. Ama bundan değil de bir Marlboro yakmış olsaydı, vites kolunun arkasındaki cepte, o büyülü, kırmızı beyaz paketin ucu gözükseydi ne olurdu acaba, diye soruyorum kendime.

– Geçen akşam yaptığım o saçmalıktan sonra, diye sürdürüyor konuşmayı, böyle düşünmek güzel...

Başını sallıyor ve eliyle terli yüzünü siliyor. Bu arada otoyola gelmişiz, ama o, Civitavecchia yönüne sapıyor, bense, Fregene'yi geçtiğimize, bu yüzden de Roma yönüne dönmemiz gerektiğine neredeyse yüzde yüz eminim.

– Ama bak, diye konuşuyor gene, babanın ölümü beni altüst etti, artık doğru dürüst düşünemez oldum. Her zaman ondan önce öleceğime inanmışımdır, çünkü böyle olması gerekirdi. Ondan

sonraya kalmaya hazırlıklı değildim, ve bu serüvenin olanca yükünü tek başıma sırtlamaya...

– Hey, dikkat! diye bağırıyorum.

Çılgın, otoyola bakmadan girdi; arkamızdan deli gibi klakson çalan bir Golf arabanın birden solumuzda belirdiğini ve bize çarpmamak için, hızla giden kapkara bir Saab'ı kıl payı solladığını gördüm. Yüreğim ağzıma geldi ve tamam işte, şimdi, televizyonda görülen o korkunç kazalardan birinin kahramanı olarak ölüyoruz, diye düşündüm. Hiçbir şey olmadıysa bunun nedeni, Saab'ın hiç yavaşlamadan –inanılmaz bir şey, son derece düşüncesiz ama aynı zamanda da son derece isabetli bir hareket– yıldırım hızıyla, saatte yüz seksen kilometre hızla yolunu sürdürmesi, ateş çemberinden atlayan bir sirk hayvanı gibi geçip gitmesi oldu; bu arada Golf, A sınıfı araba yarışçıları gibi zikzaklar çizerek sağa doğru bir hamle yaptı, ama devrilmedi ve gene yoluna girerken Saab ta uzaklarda gözden yitip gitmişti bile ve Golf'un sürücüsü de direksiyona egemen oldu.

Tüm bunların *nedeni* olan biz, çizgi film kahramanı Mister Magoo gibi hiçbir şey olmamışçasına, kaygısız ve mutlu yolumuza devam ettik; ne bir fren, ne bir yoldan ayrılış, ne bir özür dileme işareti, hiçbir şey yapmadan. Belki de o talihsiz manevramızdan çok bu hareketimiz, Golf'ün sürücüsünü çileden çıkarmış olmalı ki, yanımızdan geçerken bir yandan penceresinden bize küfürler yağdırıyor, bir yandan da deli gibi klakson çalıyordu. İkimiz birden dönüp ona baktık ve o yabancı –kıvırcık saçlı, suratı tavus kuşunu andıran, tümüyle kendinden geçmiş çirkin bir delikanlı– hızla artan adrenalinin etkisiyle öfkesini bize kusarken garip bir sessizlik içinde durduk. Doğrusu ya, suratındaki *nefrete* bakılırsa biraz aşırıya kaçıyordu; tam ben tepki gösterecekken, –tam olarak nasıl bir tepki gösterecektim, bilmiyorum, muhtemelen ben de ona sövüp sayacaktım– özellikle de benimkinden daha beter tepki göstermesi muhtemel olan yanımdaki harekete geçerken, son bir küfür savurarak gaza basıp gitti. Bu yüzden, öyle görülüyor ki bu çılgın adam, zamanını iyi seçmişti; savurduğu küfürler nedeniyle, ancak bir metre ötesindeki bir tabancaya hedef olabi-

leceğini asla öğrenemeyecekti; bu akşam, önce bir kazayı önlemeyi, ardından tepkisiz iki kişiye dilediğince küfür etmeyi nasıl başardığını düşünmek, gelecekte, özsaygısını yitirdiği anlarda belki işine yarayacaktır.

Yanımdaki adam –ona ne diyeceğimi hâlâ bilmiyorum; Gianni mi? Babamın arkadaşı mı? *Casus* mu?– gidenin ardından kısa bir küfür savurdu, sonra bitmiş sigarasını pencereden fırlattı ve dikiz aynasında sessiz bir patlamayla dağılışını seyretti. Sonra da bana döndü, neredeyse eklemeyi unutuyordum: sırıttı.

– Bir anlaşma yapalım, dedi, ben şimdi kendimi arabayı kullanmaya veriyorum ve seni sağ salim Fregene'ye, söz verdiğim gibi balık yiyeceğimiz lokantaya ulaştırıyorum...

CERVETERİ-LADİSPOLİ 8 KM; haklıymışım, Fregene'yi geçmişiz, geri dönmemiz gerekiyor. Ama o bunun farkında değil...

– ... ve orada, nefis ızgara karideslerin başında, sana tüm öyküyü baştan sona anlatırım. Yeminin canı cehenneme. Bunları senin de bilmen gerek. Sonra karar verirsin inanıp inanmayacağına.

Ne saçmalık, diye düşünüyorum. Ne inanılmaz saçmalık. Hayatımın en saçma akşamı bu. O ise sakin, *bütün dikkatini* yola vermiş, Civitavecchia'ya doğru sürüyor arabayı; Fregene'ye gittiğine inanmış, farkında bile değil: *CERVETERİ-LADİSPOLİ 7 KM*. Yahu, ne oluyoruz. Ona söyleyeyim bari, kendisi farkında bile değil.

Öyle de açım ki...

Dokuzuncu kısım

Sonunda Fregene'ye vardık. Ama eski balıkçı köyünün sırtlarındaki, altmışlı yıllarda sinema yıldızlarının ışığıyla parlayan en tanınmış ve canlı yerine değil de öteki kesimine, kıyıyı ikiye bölen askerî bölgenin öte yakasına; tekdüze ve ruhsuz ve karanlık –gece– *burjuva* yakasında birbirini izleyen hiçliğe gömülmüş binalar boyunca, açık bir lokanta buluncaya kadar süzüldük.

Böylelikle, tümüyle rastlantı sonucu, "Cutty Sark" adındaki o yere vardık; bir transatlantik biçiminde inşa edilmiş, ama yelkenli değil, köşeleri yuvarlanmış, sözde lombozlu, ve terası çimento döşeli, sözde küpeşteleri boru biçimli ve karanlıkta ölümü çağrıştıran, beyaz beyaz parıldayan bir boyayla boyanmış bir bina bu. Dışarıdan bakıldığında geniş bir yer gibi görünüyordu, ama koskocaman bir girişi geçtikten sonra kendimizi karanlık ve daracık bir yolda bulduk, duvara flüoresan lambalarla yazılı "disko bar" levhası asılmış; zenci delikanlılardan oluşan bir grup televizyonda MTV'yi dikkatle izliyordu; camlı bir kapıdan geçtikten sonra gene açık havaya çıktık, aslında teneke kaplamalı uydurma bir çardağın altından geçince lokanta yeniden değişime uğradı, düşlerde olduğu gibi hızlı bir değişimle kumsalda bir *lokantaya* dönüşüverdi. Artık eski Cutty Sark kimsenin aklına bile gelmiyor.

Çevremizde dolanmaya başlayan patenli bir genç kız, bizi sakin bir masaya götüreceğini söyleyerek önümüze düşüyor; besbelli, hafif çakırkeyif halleri epeyce dokunaklı ama kesinlikle rahatsız etmeyen elliliklerin masasından gelen cıvıltıdan uzak bir yer kastediyor. Kısacık ve simsiyah saçlı, çok güzel ve çıplak sayılabilecek bu kızın üzerinde sadece, kıçına yapışmış bir şort ve

göbeğini açıkta bırakan bir tişört var; kumaşa basılmış "Roller Betty" yazısı, bütün dikkati, lunaparklardaki hızla inen trenleri akla getiren iri göğüslerine çekiyor. Patenleri üzerinde dalgın ama rahat giderken bir yandan da yaşamındaki her bir seçimden dolayı pişmanlık duyan bir edayla çiklet çiğniyor. Masayı hazırlayıp yemek listesini elimize tutuşturduktan sonra disko barın fosforlu göbeğine doğru süzülüp gidiyor; bu kez oradan kırk beş yaşlarında, iri yarı ve gözalıcı giyimli bir adam gözüküyor ki, adamın genç kızın dertleriyle bir ilgisi olduğundan hiç kuşku yok, çünkü ona korkunç benziyor. Bize yiyeceklerimiz konusunda önerilerde bulunurken ("masal gibi bir deniz ürünleri salatası", "özel pişirilmiş bir pilavcık") çiçekli gömleğinin cebindeki telefon, *Rambo* filminin müziğini –sanırım– çalıyor: yanıt verebilir ya da kapatabilir; yanıt veriyor ve bir an alnını kaşıyarak dinledikten sonra işi olduğunu, sonra arayacağını söylüyor. Bizden özür diliyor, ama aldığı telefon canını sıkmış olmalı ki, kendi önerdiklerini unutmuş siparişlerimizi almaya koyuluyor. Ne ben, ne adamım ona söylediklerini anımsatıyoruz ve sonunda rasgele, aklımıza geleni ısmarlıyoruz; o, siyah mürekkep balıklı, ben, midyeli spagetti; ardından da iki kişilik yeşillikli ızgara karides istiyoruz.

– Lütfen porsiyonlar büyük olsun, diyor Bogliasco.

Bunun üzerine adam çekip gidiyor ve biz karşı karşıya, bozmaya hiç mi hiç niyetli olmadığım anlamlı bir suskunluk içinde kalakalıyoruz. Öyküsünü başından sonuna dek anlatmasına ses çıkarmamaya hazırım, ama elbette ki bunu ondan isteyen ben olmayacağım. Hatta bana kalırsa, düşünüp de vazgeçtiyse bile, bana hiçbir şey anlatmasa ve bu suskunluk içinde hapsolmuş, sessizce karnımızı doyurduktan sonra, beni gene hiçbir şey söylemeden Roma'ya geri götürse, evin önünde, hiçbir şey olmamışçasına, elimi sıkarak vedalaşsa ("hadi, hoşça kal", "güle güle") ve böylece hayatımdan, girdiğinden daha saçma bir biçimde ve sonsuza kadar çıkıp gitse, benim için bulunmaz bir şey olurdu. Ondan hiçbir açıklama beklemez, istemezdim.

Ona bakarken düşünüyorum; eğer onu ipnotize etmeyi başarırsam, tamı tamına bunu yaptırabilirim ve belki her şey gene es-

kisi gibi olabilir; ne var ki o delici bakışlı gözlerini bir Hint fakiri bile olsaydım, kandıramazdım. İşte, şimdi de onun gözleri hiç çekinmeden, utanıp sıkılmadan, benimkileri araştırmakta, bu da tüm bu suskunluğumun, onun cesaretini en ufak bir biçimde kırmadığının ve gösterinin başlamak üzere olduğunun belirtisi.

– O halde, diye üsteliyor, sana her şeyi anlatıyorum, tamam mı? Ve başlangıç, son savaşın sonu Gianni, Ruslar...

Sıçrıyor.

– Haplarım...

Cebinden küçük bir kutu çıkarıyor, içinden iki beyaz hap alıyor ve fırlatıyor –tam anlamıyla– gırtlağından içeri. Henüz bize su getirmedikleri için kuru kuruya yutuyor, Hardy'nin çivileri yutması gibi. Sonra kutuyu gene cebine koyuyor. Tüm bunları, elbette sırıtmayı hiç bırakmadan yapıyor.

Niçin alınıyor bu haplar, asla öğrenemeyeceğiz.

– Ne diyordum, diye başlıyor gene, savaşın hemen ardından, Ruslar da, Amerikalılar ile İngilizler gibi casusluk eylemlerine olabildiğince hız vermişlerdi. Casusluğun altın çağıydı o günler; örneğin, duvarın yapılmasından önce, dörde bölünmüş Berlin'in ya da kurtuluşun hemen ardından İtalya'nın nasıl olduğunu hayalinde canlandırmaya çalış. Denebilir ki, en iyi beyinlerin tümü casusluğa çalışıyordu...

Kız, bir elinde şarap, bir elinde su şişesiyle geliyor. Şişeleri beceriksizce açıyor, özellikle şarap şişesini mantarını parçalayarak. Bogliasco aldırış etmeden konuşmaya devam ediyor.

– Bu kargaşadan olabildiğince yararlanmak her şeyden önce geliyordu, ama geleceğin de temelini atma sorunu vardı ve gelecek hiç de tozpembe görünmüyordu. 1945 yılıydı Gianni, Avrupa'nın daha dumanı tütüyordu; bu inanılmaz yıkım ortamında bir gizli servisin yapacağı en doğal şey, sonraki bir savaşa kendini hazırlamaktı. Bunun için de her türden, en aşırılarından bile eylem hazırlığı yapılıyordu, çok yüksek düzeyde amaçlar güden ve pek uzun hazırlık süreçleri olan eylemlerdi bunlar; Amerikalıların kısaca *L.T.* dedikleri *Long Term* (uzun vade), ve Rusların ise daha şiirsel olarak *butylka vi morie*, "denizdeki şişeler" diye ad-

landırdıkları eylemler; gerçekten de tam şişe içine mesaj sokuşturup, belki içlerinden birkaçı hedefine varır umuduyla, açık denize salıvermeye benziyordu, her ne kadar, o zaman hedef pek açık olmasa da. Baban, Gianni, işte bu şişelerden biriydi...

Bunun üzerine Frascati şarabının şişesini açıyor ve önce benimkini, sonra kendi bardağını dolduruyor ve içiyor; şarabın içindeki mantar parçacıklarını, ancak dudaklarının arasında bulduktan sonra fark ediyor. Dünyanın en doğal şeyiymiş gibi mantarı tükürüyor ve ta gözlerimin içine bakıyor.

– Baban Rustu, diyor, adeta fısıltıyla; daha doğrusu, Kazaktı.

Sonra parmağıyla, bardakta kalmış mantar parçacıklarını çıkarıyor ve benim tepkime aldırış etmeden bardağı dikip bitiriyor. Zaten tepki yok, çünkü kendimi sımsıkı tutuyorum, gözümü bile kırpmamaya çalışıyorum ve –bildiğim kadarıyla– bunda başarılı da oluyorum, ama kabul etmeliyim ki hınzır herif beni gene gafil avladı. Üstelik de *Kazak*.

– Gerçek adı Arkadiy Fokin'di, diye sürdürüyor konuşmasını. İkinci Dünya Savaşı sırasında Stalin'in karşıcasusluk servisinde genç bir subaydı ve doğrusu bir tür deha sahibiydi. Henüz yirmi dört yaşındayken Kızıl Ordu'da binbaşı olmuştu, iki madalyası ve çeşitli başka yetenekleri vardı, bu arada bildiğim kadarıyla sana da geçmiş olan satranç yeteneği. Üç yabancı dili kusursuz konuşuyordu; İngilizce, Almanca ve İtalyanca. Uçak kullanıyordu ve bedenen olağanüstü bir dirence sahipti, üstelik son derece kültürlüydü. Uzun sözün kısası, o sırada NKGB'nin –o zaman KGB denmiyordu– en iyisi değilse bile, en iyi adamlarındandı ve ona, son derece zor bir görev verilmişti; kendini bir İtalyana dönüştürmek, İtalyan gizli askerî servislerine girmek ve ordu içinde bir komutan konumuna gelmek.

Bir an, sözlerinin etkisini ölçmek için yapmacık bir tavırla duruyor ve ben, az da olsa onu hoşnut etmemekte kararlı bir şekilde olanca direncimi kullanıyorum. Gözlerimi kırpıştırıyorum, ama yorgunluktan.

– Gianni de öyle yaptı işte, diye konuşuyor gene. Çünkü baban, bu görevi *yerine getirdi*; bildiğim kadarıyla İngiltere'de, Fran-

sa'da, Almanya'da bu tür görevleri üstlenenler arasında, bunu hakkıyla yerine getirmiş olan tek kişidir. Hedefe ulaşan *tek butylka vi morie...*

İşte gene Roller Betty, ellerinde tabaklarla hızla geliyor ve masamızın birkaç santim ötesinde, gürültülü bir fren yapıyor. Spagettileri önümüze koyuyor; gerçekten de süper porsiyon bunlar. Sonra da yakındaki masaların birinden midye kabukları için çukur bir tabak aşırıp benim önüme koyuyor.

– Afiyet olsun, diyor ve çekip gidiyor.

Bogliasco bir an tabağını süzüyor, cehennem gibi kapkara bir sosa bulanmış bir spagetti dağı bu, ve sanki bu işin üstesinden nasıl gelirim diye zihnini toparlıyor. Sonra peçetesini açıp gömleğinin yakasına sıkıştırıyor, köşesinden değil de tüm bir kenarı boyunca iyice yerleştiriyor; bebek önlüğü gibi.

– Afiyet olsun, diyor, o da. Sonra bir çatala dolu dolu makarna yuvarlıyor, mürekkebi akıtmak için kaldırıyor ve ağzına götürüyor; dudakları simsiyah oldu. Çiğnemeye başlarken peçeteyle ağzını siliyor, peçetenin üzerine, uçan bir kırlangıca benzeyen bir V damgası basarak.

– Şimdi, diye sözünü sürdürüyor bir yandan çiğnerken, babanın görevinde amaç *casusluk* değildi. Ne dosyalara burnunu sokmak, ne bilgi elde etmek için kodamanlara rüşvet vermek, ne sınırlardan adam kaçırtmak, ne filanca düşman casusunun maskesini düşürmek, ne iki taraflı oynayan falancanın işini bitirmek; bunların hiçbiri değildi. Baban çapında bir adamın görevlendirileceği işler değildi bunlar –bunlar, olsa olsa *benim* düzeyimdekilerin işi olabilirdi, ki o da bambaşka bir olaydır; senin anlayacağın, karşılaştırıldığında casusçuluk *oyunu* gibi bir şey. Spagettin nasıl?

– İyi.

– Benimki pek değil, diyor ve bir çatal dolusu daha alıyor. Ağzını peçeteyle siliyor (gene siyah leke, bu kez haç biçimi) ve başlıyor gene.

– Hayır, babanın görevi, radikal bir görevdi; savaş. Avrupa'nın bölünmekte olduğu iki blok arasında öngörülecek bir savaş ve sahici bir savaştan söz ediyorum Gianni; istilalardan, çarpışma-

lardan, bombalamalardan, anlatabiliyor muyum? Bir düşman ordusunun genelkurmayının içinde baban gibi bir adama sahip olmak, çok önemli bir üstünlük sağlayacaktı. Anlıyor musun? Yeni bir savaş patlak veriyor, baban orada bulunmakta; Sovyet ordusunun yüksek rütbeli subayı, İtalyan ordusunun yüksek subayı üniformasıyla ve bu noktada eyleme geçiyor. İşte görevi buydu, 1945'ten sonra...

Bir çatal daha, bir ağız silmesi daha, bir yudum şarap daha, ve yeni baştan. Bir karakter oyuncusu, işte bu adam böyle biri. Oyununu çatal dolusu dışarı vuruyor, aynı zamanda da bombalarını fırlatıyor, boynunda Franz Kline'ın bir tablosuna dönüşen peçetesiyle; yüzündeki mimikler hep doğru ve teatral: Cosa Nostra örgütünün eski bir subayına yaraşır köşeli vücudu, bardağı, sosis gibi tombul parmaklarıyla; ve şimdi daha iyi anlıyorum ki bütün bunlar onun *karakterini* dışa vuruyor. Kendilerini bu tür küçük özellikleriyle dışa vuran böyle insanlar vardır, ben de tanımışımdır böylelerini; sanki yaşamda çok önemli bir rol oynamadıklarını biliyor ve ağırlaşmak pahasına da olsa, her bir davranışına, olabildiğince yük yüklemeye kendilerini zorunlu sayan insanlar; ardından iz bıraksın yeter.

Belki de gerçekten bir oyuncu bu adam, ve kusurları gizlemeyen bir fotoğraf makinesi, ki böylesi her şeyi açıklayabilir.

– ... Afrika'da, ve Güney Amerika'da Küba'da kötüye gidiş başladı –diyor şimdi– ama babanın, uğruna baban olduğu savaş hiçbir zaman patlak vermedi; aslında savaşın eşiğine gelindiğini hemen hemen hiç kimse anlamamıştı bile. Böylelikle babanın şaheseri de gerçekte işe yaramamış oldu; elli yıl boyunca kimliğini gizledi, senin tanıdığın o garip yaşamı sürdü –garip diyorum, onun gibi bir adam için her sabah ayine gitmek, faşistlerle ve gericilerle dost olmak, onların burjuva yaşamının rahatlığına sığınmak, ve siyasal nedenlerle oğluyla kavga etmek...

Makarnaları hemen hemen aynı zamanda bitiriyoruz. Ben son derece obur davranmışım, çünkü gerçekten açtım ve bu arada onun ağzından, ne bileyim, belki bin sözcük çıkmıştır. Nasıl yaptı bu işi, vay canına?

– Öte yandan, elinden başka ne gelirdi ki? diye yeniden başlıyor. Evet, *ihanet edebilirdi* kuşkusuz; itiraf edebileceği sırları da olurdu... Şunu demek istiyorum ki, eğer hendekten atlamış olsaydı, bundan kazançlı çıkabilirdi; biliyor musun, baban gerçek bir komünistti, ki bunu şimdi söylesen insanlar gülmeye başlar ama onun için çok yüce ve ciddi bir yaşama nedeniydi, çünkü dünya haksız bir dünyaydı ve dünyayı daha iyiye götürecek yolu Marx çizmişti, işte hepsi bu kadar. Bunun için de sancak değiştirmek, kapitalist dünyada edinilmiş refahla yetinerek gerçekten görünüşte davrandığı gibi olmak, asla aklının ucundan bile geçmemiştir. Hayır, o, buradaki hayatından tiksiniyordu Gianni, ve bu tiksintisi elli yıl boyunca bir parmak bile azalmamıştır. Ama seçeneği yoktu, o hayatı sürdürmek zorundaydı. Yüklendiği görevin kapanına sıkışıp kalmıştı.

Bir sigara yakıyor, kahrolası.

– Rusya'ya dönmeyi de hiç düşünmedi, uğruna her sabah eyleme girmeye hazır olduğu savaşın, hiçbir zaman gerçekleşmeyeceği anlaşıldığı zaman bile ya da senin de anımsattığın gibi, Andreotti'yle ayine giderken de. Çünkü, bu sırada gerçek olan bir şeyler bulmuştu; siz vardınız artık, ailesi, ve sizlere derin bir sevgi duyuyordu. Vatanına her zaman beslediği sevgi ve bağlılığa rağmen, ne sizlerden vazgeçebilir ne de sizi oraya götürebilirdi. Üstelik, ne yapmak için? Kızıl bayrakların Kremlin önünde yakıldığını görmek için mi? Uğruna yaşamını feda ettiği her şeyin bozguna uğrayışına, burada bırakmış olacağından daha da rezil ve şirret bir kapitalizmin zaferine tanık olmak için mi? Hayır, seçeneği yoktu. Günün birinde sana gerçeği söylemek ya da söylememek arasında bir seçim yapmalıydı. İşte bu noktada, yani sana hiçbir şey söylememeye, sahip olduğun babanı sana bırakmaya karar verdiğinde, ben de yeminimi bozdum. Çünkü haksızlık bu, diyorum ben...

Tamam, işte şimdi tepki veriyorum. Şimdiye kadar kendimi tutmayı başarabildim, ama artık, birden anladım ki kendimi tutamayacağım. Galiba tam anlamıyla elle tutulur gözle görülür bir şey bu; sinirden şakaklarım zonkluyor, kan beynime sıçrıyor ve

artık hiç soğukkanlı *değilim*, çünkü tüm bunların içinde katlanılamaz bir şeyler var ve katlanılamaza katlanmak olmaz.

– Bakar mısınız! diye bağırıyorum patenli kıza dönüp.

Öte yandan, bu adamla tartışmaya bile giremiyorum, çünkü benim açımdan o, budalanın teki, bir CD-ROM, bir dayanırlık testi, ve ben de dayanmak zorundayım: yapabileceğim tek aklı başında şey bu; ardında ne tür dalavereler olursa olsun, bu adam gerçekten kusurları gizlemeyen kahrolası bir fotoğraf makinesi olsa bile.

Kız yavaş yavaş geliyor, bu kez, patenlerin ucuna kalkarak usulca fren yapıyor.

– Tabakları götürebilir misiniz, lütfen? diye homurdanıyorum, bitireli yarım saat oldu da.

Oysaki en fazla beş dakika oldu. Kız şaşırıp kalıyor ve gözlerini bana dikiyor; ona gerçekten aptalın teki gibi görünmüş olmalıyım, ama sabır, ne yapacağımı bilemiyorum, hatta kendimi daha iyi hissediyorum. Gözlerini bana dikiyor, aşağılanmışlığında bile güzel, ve belki de içinden bir ses, kükrüyordur: hadi, Roller Betty, Patenli Betty, başkaldır, sana böyle davranılmasına izin verme! Karideslerinin içine tükürmekle kalma, göster tepkini, sen bir hizmetçi değilsin! Şu kuşbeyinlinin üstüne devir masayı, her şeyi darmadağın et gitsin; bir çırpıda hem bir işten hem de arkadaşlarınla birlikte diskotekte eğlenmene engel olan babandan kurtulmak için, renk renk fişleri alıp patenlerinin üzerinde çılgın gibi dansetmek için ve sen, Fregene'nin efsanevî dişi aslanı, kimin peşinden gideceğini kendin seçmek için yararlan bu andan.

Ama hiçbir şey yok, belli ki o da *yapamıyor*. Her şeyi yüzüstü bırakamıyor, zincirleri kıramıyor, ona buyurduğum gibi, hiç istifini bozmadan tabaklarımızı alıp, çekip gitmekten öte bir şey gelmiyor elinden. Yani herkes *sinirli*, yapacak bir şey yok.

– Pekâlâ, demeden edemiyorum. Anlatacaklarınız bitti mi? İlginç ama ne yazık ki ben inanmıyorum.

O başını sallıyor, gülümsüyor. Benim, suskunluğumu –ve dolayısıyla özdenetimimi– korumaktaki yetersizliğim sanki onu eğlendirmiş gibi.

– Hayır, Gianni. Bitmedi.

– Yaa, bitmedi demek? Peki, nesi eksik kaldı?

Sigarayı kül tablasına bastırıyor. İyi bastıramadığı için sigara sönmüyor, yeniden bastırmak zorunda kalıyor, gene sönmüyor, ve sigara içmeyi nasıl da *canım çekiyor*; kahretsin, onu bile yapamıyorum. Gene de içebilirim.

– Kafanın içinde uğuldayan ve şimdi bana sorman gereken tüm sorular eksik kaldı.

– Ama soru sormaya izin yok dememiş miydiniz?

Hayır Gianni, hayır. Alaycılığı bırak, o bunun farkına bile varmıyor, "kafasına girmiyor ki"...

– Benim de sana sormam gereken tüm sorular eksik kaldı, diye sürdürüyor, çünkü bana yönelteceğin her soruya bir cevabım olacak, her itirazına bir açıklamam olacak...

Sus Gianni. Sus. Ağzını açma sakın.

–Bakın, aklıma bir şey geldi, diyorum. Niçin kendinize sormuyorsunuz o soruları. Soruları sorabilir, yanıtı verebilirsiniz, yalnız, kendiniz. Hiç kuşkum yok, böylesi daha iyi olacaktır.

Hadi çek git, şimdi. İşte sana, onu burada yüzüstü bırakmak için mükemmel fırsat; "hoşça kalın" demek yeter, peçeteyi masaya bırakmak ve çekip gitmek. Bunu yapmak yeter...

Ama yapmıyorum ve bunu yapmamakla geçirdiğim zaman içinde bunu hiçbir zaman yapmayacağım açıkça ortaya çıkıyor, çünkü anlaşılan bu, kendimde bulduğum yeni bir sınır; yani adamın biri çıkıp babam hakkında bana saçma sapan şeyler anlatmaya koyuluyor ve ben de onu yok saymaya karar veriyorum; bir süre için bunu başarıyorum ama belirli bir noktaya gelince artık başaramaz oluyorum ve o zaman konuşuyorum; onu yüzüstü bırakarak çekip gitmek üzere kupkuru ve küstah sözler söylüyorum, ama *onu yüzüstü bırakmıyorum*; oturduğum yere çivilenmiş, eşsiz bir enayilik simgesi olarak kalıyorum. Bunları bilmek iyi oluyor, bu gibi şeyleri.

Ya o? Bahse girerim, birdenbire takındığı saf bir havanın ardında sevinçten yerinde duramıyordur; zavallı, şaşkın –ama bu hava bile, kuşkum yok ki önceden hazırlanmış, kotarılmış; toplu-

luk karşısında konuşması gerektiğinde Komiser Colombo'nun takındığı havayı andırıyor.

– Pekâlâ, nasıl istersen, diyor. Kuşkusuz işine geliyor bu; iş şimdi düpedüz bir oyuna dönüşmüş oluyor.

– O halde, diyor. Birinci soru: baban, nasıl yaptı da bir İtalyan'a dönüştü?

Sözde ne diyeceğini şaşırmış gibi yapıyor, "baksana, beni neden ilgilendirsin" türünden bir yüz ifadesi, ama tam tersine işine gelen bir soru bu; sanki ömründe kendi kendine sorular sormaktan başka bir şey yapmamış.

–Baban, diye kendini yanıtlıyor, 1945'te, savaş biter bitmez, hemen Yüzbaşı Maurizio Orzan oldu. Ocak 1943'ten beri, Çertkovo bozgununun ardından, kamplarda binlerce İtalyan bulunuyordu ve Sovyet gizli servisleri tutsak alınmış olan İtalyan subayları konusunda çok ayrıntılı bilgiler edinmişlerdi. Bu Orzan'ın son derece uygun olduğu anlaşıldı; hemen hemen tümüyle yok edilmiş bir bölükten sağ kalan az sayıdaki subaydan biriydi; annesi yoktu, evli değildi, kardeşleri yoktu ve özellikle de İstria'da, Pula'dan geliyordu –bildiğin gibi, mütarekenin ardından Yugoslavya'ya verilmiştir; *öyleyse evine dönemeyecekti.*

Roller Betty karideslerle geliyor –şimdiden kabukları ayrılmış, demek ki donmuş karides bunlar– ve adam susuyor, ama belli ki duruma egemen, sadece "dur" düğmesine basmış gibi; ipin ucunu asla kaçırmayanlardan olmalı, en korkulacaklardan yani. Kız önce ona servis yapıyor, sonra bana, sonra da salata tabağını masanın bir köşesine bırakıp gidiyor.

– Anladın mı? diyor ve eliyle bir karides yiyor. Orzan'ın döneceği bir yeri yoktu; dostlarına ve ana babasına kavuşacağı bir yer. Baban için bu birinci derecede önem taşıyordu; çok önemliydi, çünkü İtalya'ya döndüğünde maskesinin düşürülme olasılığı...

– Sözünüzü kestiğim için özür dilerim, diyorum, sizce tükürmüş müdür içine?

– Ne dedin?

Nihayet onu şaşırttım.

– Sizce garson kız, tabağının içine tükürmüş müdür?

– Peki ama, neden?

– Ona kötü davrandım da ondan. Az önce bana nasıl da tiksinerek baktığını gördünüz mü?

Elindeki karides havada kaldı.

– Tiberio Murgia'yı anımsadınız mı, diye sürdürüyorum ben. *Toto Gangster* filminde Ferribotte'yi oynayan o kısa boylu, pos bıyıklıyı? O bir oyuncu değildi; Croce Sokağı'ndaki "Dostlar Kralı"nda garsonmuş, Monicelli onu orada görmüş ve filmde rol vermek gelmiş aklına. Murgia, *Toto Gangster*'in kazandığı başarı üzerine garsonluğu bırakıp ciddi ciddi oyuncu olmuş, tüm İtalyan güldürülerinde Sicilyalı rolüne çıkmış; oysaki gerçekte Sicilyalı değil, Sardinyalı. Neyse, biliyor musunuz yaşamını değiştirdiği için, minnetini dile getirmek üzere Monicelli'ye ne demiş? Biliyor musunuz ona nasıl değerli bir tecrübe armağan etmiş? "Lokantada" demiş, "sakın köfte ısmarlamayın ve sakın garsonla kavga etmeyin." İşte böyle demiş.

Tabağıma bakıyorum: çember şeklinde yerleştirilmiş beş karides, süs olarak marul yaprağı ve limon dilimi.

– Bence tükürmüştür, diyorum. Ben yemem bunu.

Ama o, kendininkini kahramanca yiyor –bu arada, zaten bir tanesini yemişti; ve omuz silkiyor, bu konuda boşu boşuna benimle tartışmaya kalkışmıyor –*ömrümüzde kim bilir kaç garson tükürüğü yemişizdir?*–, gerçi konunun dehşet verici bir önemi yok değil; eminim, o da aynı şeyi düşünmekte, ben söylememiş olsam bile, düşünmemesi insan doğasına aykırı bir şey olurdu: "kız", diye düşünüyordur, "benim tabağıma da tükürmüş olabilir."

– Bağışlayın, sözünüzü kestim. Ne diyordunuz? Şimdi durum biraz çetin, dostum.

Başıyla onayladığını ve gözlerini yere indirdiğini görüyorum; Steve McQueen'in bir şeye *çaresiz katlandığı* zaman yaptığı gibi. Gözlerini yeniden kaldırmak için, bir kriko gibi, o koşullu refleks gülümsemesine abanmak zorunda. Şimdi, hikâyeye devam etmek ona epey zahmetli geliyor olmalı; yerinden doğrulan bir file benziyor.

–Bu yüzbaşı Orzan, diye, birden devam ediyor, Sibirya'da bir

kampta tutsaktı, o en berbat, girildi mi çıkılamaz kamplardan birinde. Bir gün bu kampa NKGB'den bir kurul geliyor, ellerinde kesin bir emirle, tutsak Orzan'ı başka bir kampa nakletmek üzere alma emriyle. Bu kurulun başında da baban vardı ve Orzan'la Sibirya'nın bir ucundan ötekine giderlerken tam dört günü birlikte geçirdi. Gerçi aralarında bir dostluk kurulduğu söylenemez, ama birbirlerini tanıdılar, konuştular, anlatılamaz acı bir olayın bağrında birbiriyle ilişki kuran iki insandılar; baban, bir sabah şafak sökerken, kendi görevini başlatmak üzere onun kafasına uyurken ateş ettiğinde, bir daha hiç yapmayacağı bir şeyi yapmış oldu.

– Bir saniye, diye sözünü kesiyorum. Biliyor musunuz, en hoşuma giden film sahnesi hangisidir? Sahne olarak, demek istiyorum.

Hayır anlamında başını sallıyor ve gülümsüyor. Bakışları çılgın denebilecek bir keskinlikte, ama sanırım benim bakışlarımda da şakadan eser yok.

– *Ricotta* filminin bir sahnesi, diye sürdürüyorum, Pasolini'nin Orson Welles'e *Mamma Roma*'daki şiirlerinden birini okuttuğu sahne. Çekime ara verildiği bir sırada okur, İtalyan sinemasının o kendine özgü yemek molasında, en boş saatte; hava ılık mı ılık; arka planda, Cinecittà'nın yapay kırları ve kimisi elinde boruyla melek kılığında, kimisi zırhını giymiş Romalı muhafız kılığındaki figüranlar, bir yandan sandviç yiyor, bir yandan dans edip tvist yapıyorlar. Welles de kendisine gazoz getiren garsona şiir okumaya başlıyor. İşte bu, bana göre İtalyan sinemasının en güzel sahnesidir. Bu arada, pek az insanın bildiği bir şey var; Orson Welles İtalyanca okuyor ama sesi kendi sesi değil, ve dublajını yapan ses kimin biliyor musunuz? Giorgio Bassani'nin. Giorgio Bassani'nin kim olduğunu biliyor musunuz?

– Yazar mı?

– Ta kendisi. Sordum, çünkü az çok gözden kaçmış biridir, ama büyük bir yazardı. Bir şey daha var, biliyor musunuz? Ben o şiiri ezbere bilirim. *"Ben geçmişin gücüyüm"* yemin ederim, hepsini biliyorum, *"sadece gelenektedir benim aşkım. Harabelerden gelirim, kiliselerden, altar kanatlarından, Apeninlerde ya da Alplerde terk edilmiş köylerden, kardeşlerimin yaşamış olduğu..."*

Sesim yükseliyor, biri dönüp bana bakıyor.

"...Toscana yöresinde deli gibi, Appia yöresinde sahipsiz bir köpek gibi döner dururum. Ya da gün batımlarını seyrederim, Roma'ya doğan sabahları, Ciociara'ya, dünyaya doğan sabahları, Tarihin ilk eylemleri gibi, onlara ben tanık olurum, ayrıcalıklı kalabalıklardan, gömülüp gitmiş bir çağın en uç kıyısından..."

Üstelik şimdi ayaktayım –inanılır gibi değil– ve sesim daha da yükseliyor.

"... Ölmüş bir kadının karnından doğan, bir canavardır. Ve ben, her çağdaştan daha çağdaş erişkin dölüt, dönüp dolanıyorum, kardeşlerimi aramak için..."

Bir an, Orson Welles'in filmde yaptığı gibi susuyorum.

"...ki onlar artık yok."

Şimdi herkes bana bakıyor; masada oturan elliliklerin tümü, önümüzde oturan iki çift, Roller Betty bile; onların sakınan bakışlarında ve ansızın hepimizin üzerine çöküvermiş umutsuz sessizlikte, çıkışımın yarattığı etkinin bilincine varıyorum. Hepsini yere serdim işte.

– Bunun üzerine –yerime oturuyorum, sesimi alçaltıyorum– Orson Welles kitabı kapatır, gözlüğünü çıkarır ve garsona "Bir şey anladın mı?" der.

Ben neler de yapabiliyormuşum meğer, diye düşünüyorum. Hiç beklenir miydi benden?

– Bundan daha güzel bir sahne varsa söyleyin... diye noktalıyorum sözlerimi.

Artık benim kazanmış olmam gerekir. Davranışım beni şaşırttı –bu kadarla da kalmadı, çünkü hâlâ bana bakan bir çift var, ve ben gülümsüyorum, bardağını kaldırıp onların sağlığına içiyorum– ama o, şimdi kendisinden üstün olduğumu anlamış olmalı, çünkü bunu yaptığıma göre yapabileceğim daha pek çok şey var demektir; önümde, o pis ağzını kapattırmak için hiç çekinmeden gerçekleştirebileceğim bir dizi tahrik edici olay var demektir; bütün bunlardan sonra, artık bitmiş olduğunu kabul edip oyundan çekilmeli –aslında, hiçbir zaman böyle olmadığını, olaylar bitti-

ğinde bile asla bitmediğini çok iyi bilmeme rağmen.

Gerçekten de, beriki –bitmiyor çünkü– devam ederek *kalleşliğini* gösteriyor.

– Neler hissettiğini anlıyorum, diyor. Anlamadığımı sanma. Ama sana bunu da anlatmamın nedeni, babanın kim olduğunu bilmeni istememdir. Senden hiçbir şey saklamak istemiyorum. Ve baban o adamı öldürdü. Ama o, babanın, hayatında öldürdüğü tek insan olsa bile, ve gerçekte zaten ölmüş bir adam sayılsa bile, bu davranışının anısı vicdanını sızlatmıştır hep, çünkü bir kez öldürmek, bunu birçok kez yapmaktan çok daha kötüdür. Hastanede bile, onu görmeye gittiğimde ölmek üzereyken, morfinle uyuşturulmuş sayıklıyorken, "Zavallı Orzan... Zavallı Orzan." diye mırıldandığını duydum. Elli yıl geçtiği halde...

Burası doğru, babam "Zavallı Orzan", diye sayıklıyordu. Ama o Orzan kendisiydi, bu kadar basit. Ne var ki bu düşünce, evet *bu düşünce* öldürücü, çünkü yüzsüzlüğünün her zaman beni alt edeceği anlamına geliyor; nasıl bir tutum takınırsam takınayım, o, beni her şeyin belirsiz olduğu, dönüşü olmayan noktaya doğru itmeyi sürdürecek ve ben de hiçbir zaman savunulmaması, yaşanmaması ya da açıklanmaması gereken bir şey için *kanıtlar* ileri sürmek durumunda kalacağım; çünkü o şey bir varsayım değildir, kahretsin, sadece ömür boyu yaşadığım gibi bir gerçektir; demek ki ben kazanmadım, kaybettim.

– O halde ben pes ediyorum, diye ekliyor. Öyle anlaşılıyor ki beni dinlemeye niyetin yok, oysaki...

Hesabı getirmesi için, Roller Betty'ye doğru buyurgan bir işaret çakıyor.

– Üstelik, bunu anlayabiliyorum da, diye ekliyor.

Gülümsüyor, bir sigara daha yakıyor ve gözlerini gene indiriyor, bu kez hiç kimseye benzemeden.

Sessizlik çöküyor ansızın.

Demek ben kazadım. Hah. Bir söyleve daha başlasa, hatta bir cümle bile çıksa ağzından, ölü bir duvar gibi yıkılmam için yeterdi, çünkü onun sorularını kendi kendime soruyorum, hem de nasıl, ve beynim şimdiden deli gibi çalışıyor; babamın o durmuş

oturmuş, sert, *Hıristiyan Demokrat* yüzünün yerine, savaş bitiminde, bomboş bozkırın bağrında zavallı bir İstrialı tutsağın beynini, sonradan yerine geçmek ve ömrünün sonuna kadar vicdan azabı çekmek üzere dağıtan genç bir Sovyet subayının duygusal yüzünü yerleştirmek için. Sadece bir darbecik yeterdi, gerçekten başlayabilirdim... Öyle ama o bilmiyor bunu. Benim çoktan teslim olduğumu bilmediği için teslim oluyor. Kim bilir kaç sanat eseri, müzayedelerde, böyle elden çıkarılıvermiştir.

Çevreme bakınıyorum, küçük gösterime verdiğim aranın ardından, işine gücüne dönen tüm şu insanlara bakıyorum. Büyük masadaki ellilikler sessizce gidiyor, yemek boyu sergiledikleri keyiften eser kalmamış. Ama onları Pasolini'nin dağıtmış olduğunu düşünmek saçmalık olur; eğer yaşamış olsaydı onları tanımazlıktan geleceğinden haberleri yoktu çünkü; ve Pasolini yaşasaydı o çizgidışı varlığı, benim çıkışımdan da etkilenmezdi; ne var ki şu elliliklerin ana babaları, otuz yıl önce belki de körü körüne, salt içgüdüyle, depremin olacağını hisseden köpekler gibi etkilenebilirlerdi. Hepsi yorgun, işte bu kadar, çünkü vakit geç oldu ve ne olur ne olmaz diye keyiflerini kendilerine saklayarak evlerine gidiyorlar. Kocaların saçlarına kır düşmüş, bronzlaşmışlar, kurumuşlar, tenis kulübüne üye sportmen adamlar, gözleri hiç durmadan "az sonra güzel bir yolculuğa çıkıyorum" diyor; ve karıları da oldukça güzel ama estetik cerrahinin o uçucu, tekdüze güzelliği bu, onları nerdeyse birbirinden ayırt edilmez kılan. Onların yaşındayken babam da annem de böyle değildiler, arkadaşları da değildi; tamam, zaman başka bir zamandı, ama onların tutumunda bir tür ciddi, yaşlarına yaraşır şeyler vardı ki bugünün burjuvalarıyla hiç mi hiç ilgisi olmayan şeylerdi sanki. Öte yandan, babam böyle bir lokantaya asla gitmezdi, böylesine bayağı ve böylesine bunaltıcı bir yere. Denizden elli metre uzaktayız, ama deniz görünmüyor bile. Hayır, burası babama uygun bir yer değil, ondan *söz etmek* için bile uygun değil; her zaman çevresine yaymaya çalıştığı burjuva yaşamının, o ayağını sağlam basma, o değişmezlik kavramıyla uzak yakın ilgisi yok buranın; tahtaydı önemli olan, plastik değil; kitaplardı, dergiler değil; Tanrım, Maldiv Adaları hiç

değil. Oysaki burada her şey öylesine eğreti görünüyor ki insanın aklına hemen, sonraki sahibinin kim olacağı geliyor; çiçekli gömlekli adamın iflas edeceği ve buranın kim bilir kaçıncı kez elden geçirileceği ve kışın, yenileme çalışmaları sırasında, fırtınalı bir günde Roller Betty'nin, rastlantı sonucu değil ama buradan geçeceği, benim şimdi yaptığım gibi içeri gireceği, çevresine göz gezdireceği ve çalışanların çekiçlerini bırakıp ona bakacağı ve ustabaşının onun yolunu kesip "senin ne işin var burada?" diyeceği, ve Roller Betty'nin gözlerinin, patenlerinin zeminde bıraktığı izleri arayıp da zemini bulamayacağı, çünkü zemin taşlarının bile geldiği o geçmişsizliğinin tüm izlerini silmek üzere söküldüğü ve kızın "Hiç" diye yanıt vererek çekip gideceği günü getiriyor insanın aklına.

Bu arada Bogliasco sessizce sigarasını içiyor, üzgün, dış görünüşü bir yana, neredeyse soylu denecek bir pozda; ama bakışlarımız karşılaştığında onunkilerde, babamın bir Kazak olduğunu, denizde bir şişe, bir casus, bir katil olduğunu anlattığı anlardaki vuruculuk yeniden belirdi –o kendine has çeviklik. Bitmemiş, hayır. Ve kimse de kazanmadı, kazanılacak hiçbir şey yok.

– Bakın, diyorum ona, niçin gelip bunu bana söylüyorsunuz? Niçin kız kardeşime söylemiyorsunuz?

– Kız kardeşin başka, diye karşılık veriyor. Onun elbette bilmemesi gerekir.

– Doğru ya. O olsaydı polis çağırırdı.

– Kuşkusuz.

– Peki, ya annem? Niçin ona bir şey söylenmiyor? Ne de olsa annem onunla evlenmiş.

Roller Betty hesabı getiriyor. Hesaba bakmıyor bile ve kıza bir kredi kartı uzatıyor.

– Annen biliyor Gianni.

Kredi kartında Gianni Costante yazılı.

Onuncu kısım

Birinci bölüm

Sevgili çocuklar, sizi çok şaşırtacak bir sırrı açmanın zamanı geldi. Kendisi onaylamayacak olsa bile (hatta bir yemini bozmaktayım) size Pizzano Pizza hakkındaki gerçeği söylemeye karar verdim. Evet, zamanı geldi ve sizler öğrenmelisiniz. Siz ki, onun serüvenlerini ta başından beri okudunuz, ama Pizzano Pizza'nın adını hiç duymamıştınız da bu kitap size, her zaman gidip Lorenzo'yla video oyunları oynamak yerine (çünkü nerede video oyunu varsa mutlaka bir Lorenzo vardır, hiç şaşmaz; eğer size öyle gelmiyorsa, birlikte video oyunu oynadığınız arkadaşınızın adı size Giulio, Valerio, Giacomo, Jacopo ya da Massimiliano imiş gibi geliyorsa ya da kendi kendinize oynuyormuşsunuz gibi geliyorsa, belki de hiç oynanuyormuşsunuz gibi geliyorsa daha iyi ya, Pizzano Pizza hakkındaki gerçeği bilmenizin zamanı gelmiş demektir, çünkü o zaman hayattaki bir sürü şey hakkında aldanmanın ne kadar kolay olduğunu anlarsınız) biraz da okumanız gerektiği söylenerek armağan edilmiştir.

Bunun için, sevgili çocuklar, bu kitabı bir kenara koyun ve mutfağa gidip kendinize atıştıracak bir şeyler hazırlayın (mayonezli ekmek tavsiye ederim, yarım bardak da süt), sonra da okumak için, evinizin en yumuşak koltuğuna rahatça kurulun ya da odanıza kapanıp bir Roma imparatoru gibi yatağınıza uzanın, biraz kırıntı dökseniz de zararı yok; az önce de söylediğim gibi, öğrenmek üzere olduğunuz şey gerçektir ve bu gerçekle karşılaşmadan önce de karnınız tok ve dinlenmiş olmanız gerekir. Bana güvenin, dediğim gibi yapın. Gidin. Hazırlayın yiyeceğinizi. Köşeciğinizi bulun. Ben sizi bek-

lerim, kaçmam. Size Pizzano Pizza ve onun sırrı hakkında anlatacağım gerçek de kaçmaz. Bu arada, sizi beklerken size bir uzay gemisi çizeceğim. Öyle işte, çünkü bana iyi geldiğini biliyorum ve belki de daha sonra bize yararı dokunabilir bakarsınız. Yola çıkan bir uzay gemisi.

(Yola çıkan bir uzay gemisi çizimi)

Pekâlâ çocuklar, işte hazırız. Gene de, şimdi hazırız ya, şu ünlü gerçeğe yaklaşmanın ne kadar zor olduğunun farkına varıyorum, ve size önce, biraz havadan sudan şeyler anlatıp uzaklardan yola çıkarak, konuya yavaş yavaş girmek istiyorum. Biraz düşününce size şunu anımsatma ihtiyacı duyuyorum; insanların sırları olmasına pek sık rastlanır ve olağandır bu, dünyanın yalanlarla dolu olması da öyle; üstelik, sadece olumsuz bir nedenle ağızdan çıkmış kötü yalanlar değil, aynı zamanda zararsız, masum, gerekli, hatta iyi yalanlar.

Örneğin Noel Baba'dan başlamak istiyorum. Bu bir yalandır, artık biliyorsunuz; gerçek şu ki, Noel Baba yok, uçan geyikler yok, kızak yok, Kuzey Kutbu'ndaki evi yok ve onun gibi sevimli bir şişkonun bacalardan geçebilmesi mümkün değil.

Bunların hiçbiri, hiçbir zaman olmanuştır; armağanları anneniz babanız kasım sonunda, daha kalabalık basmadan, ticaret merkezlerinden ya da (ana babaya göre değişir) Noel'den iki üç gün önce kalabalık bastığında kent merkezindeki mağazalardan satın alırlardı; gene onlar, bilirsiniz, armağanları sandık odasına, kırık lambaların ve yırtık halıların arasına saklarlardı ve Noel akşamı, Noel Baba utangaçtır ve görünmekten korkar bahanesiyle sizi erkenden yataklarınıza gönderirlerdi; sizlerin uykuya daldığınızdan emin olduktan sonra, parmaklarının ucuna basa basa armağanları almaya giderler, mutfak masasının üzerinde renk renk kâğıtlara sarıp paketleyerek ağacın altına koyarlardı. Ve ertesi sabah hepsi de aynı komediyi oynardı, "yavaş yavaş yaklaşıp bakalım", "gelmiş midir acaba", "hummm, içimde kötü bir his var"; daha gelenekçi olanlar ise biraz üzülmeniz için koridor boyunca kömür tozu serpmiş olurlardı. Ve bu, dünyanın her yanında, her zaman az çok böyledir, çünkü Noel

Baba yoktur. Gene de bu yalanı duymayan çocuk kalmanuştır ve yalan, sadece ana babalar değil öğretmenler, televizyon, tüm büyükler hatta abuk sabuk şakalar yapan ve anne yokken yatağın üstünde zıplayarak yayları çökerten o şaklaban amca tarafından bile anlatılır.

O halde nedir bu, bir tuzak mı?

Hayır, sadece size sözünü ettiğim hayatın devamını sağlayan o masum ve zararsız yalanlara bir örnek. Belki hayat bu yalanlar olmasa da devam edecekti ama artık bu yalanlar öyle çoğaldı ki, bir an düşünecek olursanız siz de çok iyi anlayacaksınız, çünkü siz de zaman zaman bu yalanlardan söylersiniz. Tıpkı sizin de sırlarınız olduğundan emin olduğum kadar eminim bundan da. İşte, bu Pizzano Pizza'nın sırrı, sadece sizinkilerden biraz daha derin ve olağanüstü sır, Noel Baba'yı koruyan yalanlar gibi yalanlarla korunan sizinkilerden biraz daha karmaşık bir sır.

Bakın (gelebildim, nihayet), gerçek şu ki, Pizzano Pizza size inandırmak istediğim gibi bir çocuk değildir. O bir Marslı. Ve adı da Pizzano Pizza değil, Qlxxzw'kvsfqz (Mars'ta sesli harf yoktur). Ve dokuz yaşında değil, yetmiş altı yaşında; bilindiği gibi Mars'ta yıllar, Dünya'daki yıllardan çok çok daha uzundur, çünkü Mars Güneş'e daha uzaktır ve Güneş'in çevresinde dolanması daha çok zaman alır, bu yüzden azımsanmayacak bir yaş demektir bu.

Ama hepsi bu kadar değil, bir de şuna kulak verin; Pizzano Pizza sıradan bir Marslı da değil. Dünya'ya görevle gelmiş bir Marslı gizli ajandır. Bir casus.

Bahse girerim ki donup kaldınız. Biliyorum, bunun da yalan olduğundan ve yalanı da benim uydurduğumdan kuşkulanmaktasınız. Ama düşünün hele, neden size böyle bir yalan söyleyeyim ki? Bundan ne gibi bir kazancım olabilir? Gerçekten, size şu söylediklerimi söylemek bana zor geliyor; onun serüvenlerini hiçbir şey olmamış gibi anlatmak çok daha kolay gelirdi; neden kendi hayatımı böylesine karmaşık bir duruma getireyim? Ayrıca siz beni tanırsınız, en azından Pizzano Pizza'nın başka kitabını okuyanlar, benim kim olduğumu biliyorsunuz ve artık sizin güveninizi kazandığımı umuyorum. Ürkütücü görünüşlü, tanımadığınız biri olsaydım, ansızın karşınıza dikiliverseydim; gece, hatta elimde tabancayla, sizi ölesiye

korkutup sonra da bu tür bir şey söyleseydim, o zaman anlardım; işte, anlatan benim ve beni hiç görmemiş olsanız bile birlikte biraz zaman geçirmişliğimiz var, artık aramızda bir tür güven ortamı oluşmuş. Bu arada, eğer tüm kuşkularınızı dağıtmaya yardımcı olacaksa, dış görünüşüm konusunda da size bir ipucu verebilirim. İşte kendi portrem:

(Anlatanın, bir yanağı şiş, kendi portresi)

Evet, bu benim (kestane yerken, yanaktaki şişin açıklaması). Size, bir sabah kalkıp da insanların, gizli görevle gelmiş Marslılar olduğunu uyduran biri gibi görünüyor muyum?

Hayır, meraklanmayın, içiniz rahat etsin: Pizzano Pizza Dünya'ya çok gizli görevle gönderilmiş bir Marslıdır ve bu görevi yerine getirmek için dokuz yaşındaki Dünyalı bir çocuğa dönüştürmüştür kendini. İşte gerçeğin ta kendisi.

Biliyorum, şimdi kafanızı bin bir soru kurcalamaya başlayacak, ve size bu soruların her birini yanıtlamayı temel görevim saydığımı söylersem inanın bana. Bu sadece bir hikâye olduğuna göre bana zaman vermelisiniz, bırakın anlatayım, o zaman merak ettiğiniz şeylere birer birer yanıt alacaksınız.

Öyleyse baştan başlayalım. Dahası söylenenleri özetleyelim. Pizzano Pizza iskemlesine oturmuş, zamanda yolculuk yapan çocuk, işte bu:

(iskemlesine oturmuş Pizzano Pizza'nın çizimi)

Buna karşılık Qlxxzw'kvsfqz, yani Dünya'ya çok gizli görevle gönderilmiş Marslı casus da bu:

(bir Marslı çizimi)

Gördüğünüz gibi, ikisinin arasında hiçbir benzerlik yok. Ama ikisi aynı yaratık. Üstelik, önceki kitaplarda okuduğunuz serüvenlerin de tümü gerçek değil diyemeyiz; hepsi de tıpkı size anlattığım gibi

olmuştur; bir şey var ki, o serüvenleri yaşayan dokuz yaşındaki çocuğun içinde, son derece önemli gizli görevini yerine getiren yetişkin bir Marslı vardı.

İyi ama, diye soracaksınız kendinize, neydi tam üç kitaptır bizden saklanacak kadar önemli ve gizli olan bu görev?

Yanıt şudur: Pizzano Pizza'nın görevi, bir gizli görevli olduğunu hiç kimsenin bilmemesini sağlamaktan ibarettir.

Ve bahse girerim ki şimdi de kendinize soracaksınız: peki ama nasıl oluyor da bunu bilmediğimizi şimdi öğreniyoruz? Ne değişti?

Ve yerinde bir soru bu çocuklar, pek yerinde, öylesine yerinde ki, tam da birinci bölümü tamamlamak için aranan şey. Yanıt vermek istemediğimden değil, ama önce de söylediğim gibi, bu bir hikâyedir ve hikâyelerde, sadece birkaç soruya yanıt vermek alışılagelmiş bir durumdur. Yoksa, inanın bana, bir süre için soruları biraz havada bırakmak en iyisi. Bunun için bana güvenin ve okumayı sürdürün; zamanı gelince bunu da öğreneceksiniz. Şimdilik izin verin de Pizzano Pizza'nın gerçek öyküsünü en başından anlatayım.

On birinci kısım

Birinci küfür. İkinci küfür. Üçüncü küfür. Ara. Meryem Ana. Tanrı. Meryem Ana. Ara. Ve yeni baştan.

Güneş yavaş yavaş Gianicolo'dan batıyor ve küfürbaz dünkü teranesine, gene dünkü umutsuzluğuyla başladı. Her şeye nasıl da çabuk alışılıyor, olağanüstü; gene terastaki şezlongta, gene boş mideye cin tonik içerken, şu zavallı delikanlının aşağı yukarı aynı saatte avaz avaz haykırdığı küfürler, şimdiden geçmişte kalmış gibi geliyor; artık ne aşağıda, sokaktaki trafik curcunasından, ne de gökyüzünde uçan kırlangıçların çığlığından daha esrarengiz. Dün akşam beni kaygılandıran aynı bilinmeyenleri yeniden bulmak için irademi zorlamak durumunda kalıyorum; kim basıyor bu küfürleri? Neden böylesine azap çekiyor? Neden onunkinden başka insan sesi ve gürültü duyulmuyor? Gerçekten de yatağa bağlanmış olmasın?

Kalkıp, koruyucu telörgünün arkasından bir göz atmak için korkuluğa gidiyorum.

Dünkü gibi, dünkünden de kalabalık kafalar çevre pencereleri doldurmuş; bu arada, çoğu yaşlıca olan kalabalık, gırtlağını yırtarcasına "Meryem Ana. Tanrı. Meryem Ana" diye haykırmaya devam eden bu esrarengiz sesten irkilmiş ve belki de korkmuş. Kaygıyla pencereden pencereye işaretleşiyor, laf atıyorlar; beddualarını evlerinden uzak tutmak için kim bilir ne dualar okuyorlar (kamu huzurunun, azap çekenlerden aldığı öç); bir yandan da heyecanlı görünüyorlar ve evlerinde gümbürdeyen televizyon bulmacasına bile boş vermekte tereddüt etmemişler. Dünkü gibi geri çekiliyorum; bu, insanların en kötü yönlerini gösterdikleri bir an, en iyisi görmemek.

Şezlonga dönüp uzanıyorum yeniden. Düne kadar aklımın ucundan bile geçmeyen bir huzurun keyfini çıkarmaktayım ve bunu bozmak istemiyorum. Oysaki yapmam gereken şeylerden hiçbirini yapmadım; büyük bir özenle kaleme alınmış yapılacak işler listesi dokunulmadan, öylece telefonun altında duruyor, ve bu işleri yapmak için, yoğun trafikte cambazlık yaparak kendime kolaylıkla yol bulabileceğim Vespa da gün boyu evin önünde, kaldırımda, tek yön levhasına –yanlış anımsamıyorsam– zincirlenmiş olarak kaldı. Sadece zamanım olmadı bu işleri yapmaya da ondan. *Çalışmam* gerekiyordu, çünkü bu sabah bir süredir unuttuğum ve yokluğu canımı çok sıkan bir ilham perisi tarafından ziyaret edildim. Şimdi, çok iyi biliyorum ki sıradan bir çocuk kitabı yazarının ağzından "ilham" sözcüğünü duymak komik gelebilir ama gerçekten de bu sabah uyandığımda başıma gelenleri başka türlü nasıl tanımlayacağımı bilemiyorum. Ansızın, ne yazacağım beliriverdi; geçmiş ayların suskunluğu uçup gitmişti ve bir an önce başlamak için sabırsızlanıyordum. Kuşkusuz bu durum beni çok şaşırttı, çünkü çıldırtıcı bir soru işaretinin kucağında uykuya dalmıştım ve her şey bugünü, bu soru işaretinin inanılmaz baskısından kendimi kurtarmakla geçireceğimi haber veriyordu. Ne var ki bu sabah uyandığımda, dün akşam üzerime çöküp beni yıkan sıkıntı bulutu, aniden, sorunlardan ya da tedirginlikten ya da bunalımdan çözüme dönüşebilen o tek yöne doğru akıp gitti ve daha ne olduğumu bile anlayamadan kendimi bilgisayarın başında, güneşe doğru uçup giden o bildik sözcüklerin girdabına kapılıp koyvermiş buldum. Gün boyu, az bulunur bir akıcılık bana eşlik edegeldi ve sayfalar birbiri üzerine yığılırken ben de yitirmiş olduğum o yazma isteğine –telefona yanıt vermek için, yemek yemek için ya da kendi durumumu düşünmek için ara vermeden, neden sonra oltama takılmış olan o iri balığı çekmeyi sürdürmekten öte bir şeyle ilgilenmeden yazma– yeniden kavuştum. Tüm bunların önemli bir edebî eserle değil de sadece bir çocuk kitabıyla ilgili olması benim sorunum, yani benim yazgıma bağlı bir sorun demek istiyorum; şunu da açıkça ve iyice belirtmeliyim ki, bu yazgıyı kayıtsız şartsız kabullenmişim. Kafka umutsuzluğun

pençesinde kıvranırken *Değişim*'i yazıyordu, ben de *Pizzano Pizza'nın Sırrı*'nı yazıyorum; ne olmuş yani? Hiçbir zaman büyük bir yazar olmayı düşlememişim, zafer ve ölümsüzlük gibi lurslarım yok; kafamdan, ailemin doğru dürüst geçimini namusumla sağlayabileceğim bir şeyler yazabilmek için, parmaklarımı kahrolası tuşlara vurduracak birkaç fikir üretebilmek yetiyor bana; fazlasında gözüm yok ama Tanrı biliyor ya, bundan azını da istemem. Yaratıcılık bunalımlarını seve seve üstün zekâlılara bırakıyorum.

Kuşkusuz bu anlattıklarımın kulağa korkunç bir umursamazlık gibi geldiğinin farkındayım; yabancının biri bir yemini çiğniyor ve sana, kısa süre önce ölen babanın bir casus olduğunu söyleyip, bir an için de olsa seni, geçmişinin her saniyesini onun özenle örtbas ettiği bir olaya dönüştürerek, çılgınlık denecek bir açıdan bakmaya zorluyor; ve sen, ertesi sabah, bu hikâyeyi düpedüz gülünç kılan binlerce nedeni yeniden gözden geçirme zahmetine bile girmeden, bilgisayarın başına oturup, anlatılanları bir çocuk kitabına dönüştürerek yazmaya koyuluyor, yeniden piyasaya sürüyorsun –bir profesyonel olduğuna göre, *kazanç* amacıyla– ve böylelikle de yaratıcılık *bunalımını* çözümlemiş oluyorsun. Ne korkunç bir hayat, kimse canını kurtaramıyor. Ama aslında bunu yapmak o kadar da zor değil; ben yaptım işte, üstelik bu, yüreğimden de bir yük kaldırdı –eğer bu yapılan güzel bir şey değilse, diyorum ki tüm öğleden sonralarını Microsoft başında elektronik oyunlar oynayarak geçirmek ya da yüzlerce kez ayrı ayrı onlarca kahramanla yinelenmiş "Çetin Ceviz Serüvenci Kaptan Gianni Orzan"la ekranı doldurmak da güzel değil; ve gene diyorum ki, yazmaya nasıl başlamış olursam olayım, kimse umursamasa da ve yarın, bugün yazdıklarımı kötü bulup silsem de kendimi iyi hissettirdiği için yazmak zorundayım; yazmak, yazdığımı silmek, gene yazmak ve her gün beyaz sayfalarla cebelleşerek daha iyi bir yazar olmak.

Hayır, kötü bir şey yapmadım, hiç. Sadece işime bağlılığımı kanıtladım. Başıma gelen bir şeyden esinlenerek yazmaya koyuldum. Bunda ne kötülük var ki? Her yazar yapabilir bunu; şimdi

içimi kemirecek gibi olan vicdan azabı tümüyle yersiz. Üstelik bunun öncesi de var, tek bir satır yazamadığım zamanlar ki daha da kötüydü.

Sonra, gün boyu her işi ihmal ettiğim de doğru sayılmaz; iki kez telefon çaldı, açtım ve başkalarına biraz zaman ayırmış oldum. Birinci telefon, komadaki çocuğun annesindendi. Kadını hemen hatırlayamadım, çünkü telesekretere "Matteo'nun annesiyim" diye mesaj bırakırken, koşup ahizeyi kaldırdığımda telefonu kapatmak üzereydi. Onu yakalayabildiğim için mutlu oldum ve öyle sanıyorum ki eğer yetişemeseydim, günüm bambaşka geçecekti (gerçekten de, hayatımızı ne çok ve değişik şey etkiliyor), çünkü, numarasını bulup kendisini aramak için bir sürü yere telefon edecektim, ödül törenini hazırlayanlara, gazeteci kadına, eski belediye başkanına ve yeni belediye başkanına, ve o kentin hastanesine; ama gerek kalmadı, böylesi daha iyi. Kadın bana bir kez daha teşekkür ettikten sonra, çocuğu Avusturya'daki bir sağlık merkezine naklettirebilme olanağını araştırmak için, bu konuda ün yapmış bir hekime danışmak üzere yarın Roma'ya geleceğini ve dönmeden önce benimle görüşmek istediğini söyledi. Ödül töreninde yaptığı gibi, yaşadığı acı olaydan tasasız, kuru bir sesle söz ediyor ve "geri döndürülemez" ya da "son çaba" gibi dayanılmaz sözler heyecanla dökülüyordu ağzından. Ona, kendisiyle görüşmekten çok mutlu olacağımı söyledim ve ertesi gün saat on bir için sözleştik. Buluşmak için neresinin daha elverişli olacağını sorduğumda, hiç önemi olmadığını söyledi, yeter ki diye ekledi, açık havada olsun. Bunun üzerine aklıma hemen, evin aşağısındaki San Paolo Kapısı'nın karşısındaki kafe geliverdi ve orada buluşmak üzere sözleştik, ama şunu belirteyim ki bana daha kolay geldiği için değil.

Telefonu kapattıktan sonra, yeniden çalışmaya oturmam biraz zaman aldı; bu kadının "kurumuş defne"sinin yaşamasını yararsız bulan, onu yaşamda tutan makinenin çalışmasını "direnç tedavisi" olarak tanımlayan ve bu annenin de onun durumundaki tüm anneler gibi –bitkin düşmüş, cesareti kırılmış ve herkes tarafından yalnız bırakılmış– oğlunu, şu sefil toplumumuzda kabul edi-

legelen bir varlık, yani işe yarayacak tüm organları özenle çıkarılıp alındıktan sonra, dinî törenle toprağa verilecek bir leş olarak düşüneceği zamanı bir akbaba sabrıyla bekleyen tıp bilimine karşı, çaresizlik içinde verdiği mücadelenin, nasıl örnek bir çaba olduğunu düşünmeye başladım. Onun yerinde ben olsaydım onun gibi davranırdım, diye düşündüm ve aklıma Raymond Carver'ın bir öyküsü geldi; bir yerinde öykü kahramanı, karısına, eğer komaya girecek olursa iğneyi asla, hiçbir nedenle çekmemesini sıkı sıkı tembih ediyor. Kalkıp kitaplarımın arasında bu öyküyü aradım, buldum da, yeniden okudum ve söz konusu bölümü (ki zaten özenle altını çizmiştim) ajandama geçirdim, çünkü yarın bu kitabı kadına armağan etmeye karar vermiştim; yenisini almaya fırsatım olmazsa ya da kitabı bulamazsam benimkini armağan ederim diye. Bölümde şöyle diyor: *"Hayır. İğneyi çekme sakın. İğnemin çekilmesini istemiyorum. Olabildiğince bağlı kalayım. Kim karşı çıkar ki buna? Sen karşı çıkar mısın? Kimseye bir zararım olur mu ki? İnsanlar beni görmeye katlandığı sürece hiçbir şeyi çıkarmayın. Bırakın sonuna kadar gideyim, tamam mı? Ta sonuna kadar. İstersen arkadaşlarımı çağır vedalaşalım, ama sakın hiçbir şeyi aceleye getirme."*

İkinci telefon Francesco'cuktandı –daha doğrusu, bir sürü tatlı sözlerin ardından, Anna'dan. Her ne kadar bekliyor olsam da gene de hazırlıksız yakalandım ve ona dün akşam hakkında hiçbir şey söyleyemedim bir türlü. Sadece, böylesine saçma bir öyküyü dile getirecek doğru sözcüklerin neler olduğunu bir dakika bile düşünmediğim için bulamadım ve bir çocuk gibi kısa kısa konuştum; onu, hiç de iç açıcı olmayan ruhsuz ve sıradan sözlerle rahatlatmaya kalkıştım. Ona yaratıcılık coşkumdan da hiç söz etmedim, ama okul döneminin şu son günlerinde, Francesco'cuğun niçin okula gitmediğini haber vermek üzere okula telefon etmek de dahil, yapmam gereken şeylerden birini bile yapmadığım konusunda dürüst davrandım. Bu konuda Anna'nın bana kızmasını bekliyordum, çünkü bu konuyu sıkı sıkı tembih etmişti, çünkü çocuğun önemli bir rolünün olduğu müzikli bir gösteri söz konusuydu; halbuki sadece, yeniden rol dağıtımı yapabilmeleri için

çocuğun katılmayacağını öğretmenlere bildirmem yetermiş. Anna veli temsilcisidir; bu tür konularda son derece titiz olduğu için kızıp söyleneceğini sanıyordum ama hiçbir şey söylemeyerek beni şaşırttı; oysa bir telefon etmem o kadar da zor değildi. O da kısa konuşmayı yeğledi, hatta bir telaşı var gibiydi; uzun sözün kısası garip bir telefon görüşmesi olmuştu, ama ben öyle bir suçluluk hissine kapılmıştım ki üstünde durmadım. Sadece telefonu kapatırken anladım ki Anna hâlâ, oğlumuz hakkında her şeyi bildiğini gösteren o esrarengiz zorbanın etkisi altında; oysaki bu tehlike artık benim hayatımdan silinmişti, ama *onunkinden* değil, ve hafızadan silinen şeyi görmeyi sürdüren birinin karşısında duyulan –J. D. Salinger bunu çok güzel dile getirmiştir– hafif acımayla birlikte, aramıza giren bir mesafenin ağırlığını hissettim ve ona bir an önce her şeyi anlatarak bu mesafeyi kapatmam gerektiğini düşündüm. Yapacağım bunu; hemen bu akşam, birazdan, ne söyleyeceğimi bulur bulmaz. Böylece yazarlığa dönmek için, gün boyu ihmal ettiğim tüm sorumlulukları yerine getirmeye başlayacağım.

Ve işte, Ses kesildi. Dün olduğu gibi birden, artık küfretmez oldu ve gene dün olduğu gibi sıcak haziran havasında, yavaş yavaş başlayan günbatımında bir şeyler eksikmiş gibi geldi. Uzun bir bekleyiş süresince her şey durdu, sadece daha uzun bir ara mıydı söz konusu olan, yoksa, bugünlük bu kadar diye, yarın gene aynı saate randevu mu verilmişti, onu öğrenmenin bekleyişiydi bu. Belli ki öyleydi, çünkü bu iki gün Ses belirgindi: verilen aralar ne daha uzun, ne daha kısaydı; ya *bu* ara ya hiç. Burada, aşağıda, Dünya'nın aklını başına toplaması ve her şeyden vazgeçebilme gücünü bularak yeniden olağan dönüşüne başlaması için birkaç dakika geçmeliydi. Ve ben de bu ara verişi, bugünlük biri dışında tüm zorunluluklarıma, biri dışında tüm sorumluluklarıma ara vermeyi bir bağış gibi algılıyorum, çünkü bu beni neşelendiriyor, bakış açımı özgür bırakıyor; özgür ve saf, ufku çepeçevre dolansın diye. Damlar. Ağaçlar. Mario Tepesi'nin doruğundaki kırmızı beyaz anten. San Pietro'nun kubbesinin dörtte üçü. Piramit. Francesco'cuğun nedense "Posta Devi" dediği gaz istas-

yonu. Kendi uçuşunun mutlak efendisi bir martı, kayar gibi geçiyor ve bana yöneliyor, evet, dosdoğru bana geliyor işte, sonunda tam buraya, önüme konuyor –inanılır gibi değil– benim parmaklığıma. Yırtıcı kuşlara özgü o çatık kaşlarıyla ve ucu kıvrık gagasıyla hiç istifini bozmadan bana bakmaya başlıyor; beni bir sağ gözünün, bir sol gözünün çerçevesine almak için, sanki iki bakışı arasında bir fark varmış gibi –ki belki de vardır– başını bir o yana, bir bu yana çeviriyor. Uzun bir süre öyle rahatsız edici bakıyor ki onun gözünde kendimi belirsiz ve anlaşılmaz nesneden başka bir şey değilmişim gibi hissediyorum ve mutlak, kusursuz bir huzur duyuyorum, sonsuza dek anımsayabilmek istediğim bir huzur bu; birden kendini boşluğa bırakarak uçup gidiyor ve parmaklığın ardında gözden kayboluyor, sonra ta uzaklarda gene beliriyor, beni unutmuş bile, başka yerlere uçuyor.

Son ve uzun bir yudumla cin toniği bitirip yeniden uzanıyorum. Güneş batıyor, gün bitti. Yeniden işime gücüme koyulmalıyım. Anna'ya telefon etmeliyim. Bir şeyler yemeliyim, çünkü acıktım. Birden, bilinç geri dönüyor; benim, yalnız benim olan düşünceler, dürtüler, zorunluluklar ve anılar yeniden dalga dalga gelmeye başlıyor. Her şeyde, o *Bireyleşme İlkesi* kalp atışı gibi yeniden zonklamaya başlıyor; beni yeniden kendime çivileyen –ama hiç *nedeni* olmadan– ve bir saplantı gibi yinelenen düşünceler; benim ben olduğumu ve o martının gördüğü nesne olmadığımı ve özellikle de o martı olmadığımı; burasının benim terasım olup, soluk almak için konan bir kuşun sadece gökte kurşunî bir nokta olmadığını; ve çalanın benim kapımın zili olduğunu ve çaldığını, ve onu her kim çalıyor ise beni aradığını düşünüyorum; oldu işte, terk edilmişliğim son buldu; kapıyı çalan her kimse, bugün gün boyu her şey olmayı ve az önceki düşsel anda bir hiç olmayı başaran ama kaçınılmaz biçimde ben olduğumu ve ne olduğumu bilen ben'i aradığını biliyorum.

Ve korkarım zili çalanın kim olduğunu da biliyorum.

On ikinci kısım

Kapıda bir gözetleme deliği var. Hiç kullanmıyoruz ama var.

Tüm sahanlığı görebilen balık gözünün kabarcığında bir yangın musluğu gibi yere çakılı Gianni Bogliasco/Fusco/Costante bekliyor; elinde şişkin ve orasından burasından bir şeyler çıkan plastik bir torba. Görüldüğünden kuşkulandığını sanmıyorum ama her zamanki gibi sırıtıyor. Gerçekte bu bir tür şartlı refleks olmalı. Ne yapayım; açayım mı, açmayayım mı?

Açıyorum.

– Yiyecek getirdim de, diye başlıyor, dünyanın en doğal şeyiymiş gibi. Ona girmesini söylemiyorum, ama engellemiyorum da; giriyor. Çevresine bir göz atarak başıyla beğendiğini belirtiyor.

– Sevimli bir yermiş burası.

Sonra da, dünyanın sahibi olduğu için ve her zaman canının istediğini yapabildiği için evi gezmeye koyuluyor. Çocuğun odasına giriyor, çıkıyor; benim çalışma odama giriyor, çıkıyor; yatak odasında gözden kayboluyor, gene çıkıyor. Bütün bunları hep başıyla onaylayarak ve sırıtarak yapıyor. Olduğum yerde öylece kalmışım, kapıyı bile kapatmamışım.

– Bravo size, diye fikir yürütüyor. Sade ve ferah. Belli ki zevk sahibisiniz.

Sonra ağzına kadar dolu torbayı sarsıyor, torba ağır ağır sallanıyor; epey ağır olmalı.

– Nerede oturuyoruz? diye soruyor. İçindekiler sıcak da.

– Kendi evinizdeymiş gibi davranın.

– Teşekkürler.

Dün de birkaç kez olduğu gibi, sözlerimdeki alaycılığı hiç mi

hiç algılamıyor. Laf anlamaz bir adam bu. (Yoksa alaycı konuşmayı beceremeyen ben miyim?) Bir iki saniye ona yol göstermemi bekliyor ama öyle bile olsa, bana karar verecek zaman bırakmıyor ve oturma odasına girip yeniden gözden kayboluyor. İşte şimdi, buraya ilk kez mi geliyor, yoksa evi gezmesi numara mı kesinlikle anlaşılacak; ondan her şey beklenir. Eğer evimi ilk kez görüyorsa, ne olacağını biliyorum; çünkü hep, birisi oturma odama ilk girdiği zaman...

– Hey, ne güzel teras! diye bağırır hemen.

Emlakçi bizi daireyi görmeye getirdiğinde Anna ile benim başıma da gelmişti. Gerçek şu ki daire gösterişsiz, apartman bakımsız ve teras da içerlektir, sokaktan görünmez ve oturma odasına girilinceye kadar hiç akla gelmez böyle bir yer olduğu ve bir anda insan kendini engin, aydınlık, sonsuza açılmış Roma'nın üzerinde buluverir. Tam anlamıyla bir sürprizdir bu, evet.

– Fantastik, dediğini duyuyorum, sonra daha alçak sesle: kim beklerdi ki böyle bir şeyi.

Yanına gidiyorum. Parmaklıkta, telörgüye yapışmış ve günbatımından sarhoş olmuş.

– Fantastik, diyor gene, San Pietro bile görünüyor –sonra dönüyor. Şuraya bakın, Roma'da böyle bir manzaraya sahip teras öyle az ki. Ev senin mi?

– Hayır. Kiradayız.

– Peki, kaça patlıyor sana?

– Aşağı yukarı...

– Kaç para?

Ona bakışım yüzünden mi bilmiyorum, ama gerçek şu ki hemen eklemeyi görev biliyor.

– Sorması ayıp olmazsa...

Ki, bence "sormadım say, neme lazım" değil ama hiç yoktan iyi sayılır.

– Bir milyon dört, karşılığını veriyorum.

– Ve çok buluyorsun ha!

– Hayır hiç de şikâyetçi değilim.

– Beni dinle, bırakma sakın; böyle terası olan bir eve ayda bir

milyon dört yüz bin liret alan bir ev sahibi! Kimdir, arkadaşın filan mı?

– Hayır.

– Değil mi? Peki kim?

Ona az önce baktığım gibi bakmayı deniyorum ama bu kez işe yaramıyor, o da hiçbir şey eklemiyor.

– Birisi işte, diye karşılık veriyorum. Emlakçiyle bulmuştum.

– O halde çok talihli bir delikanlıymışsın, derlerse inan –başını sallıyor. Bir milyon dört...

Delikanlı. Ben delikanlı değilim.

– Hadi yiyelim; soğuyacak.

Torbadan bir sürü kutu çıkarıp masaya diziyor –kimi yağlı kâğıda, kimi alüminyum kâğıda sarılmış çanaklar, ayrıca iki kutu bira ve rüzgârda sallanmaya başlayıp hemen uçuverecek iki plastik bardak. Sonra teker teker paketleri açmaya başlıyor, yiyecekler çıkıyor ortaya; peynir kızartması, zeytinli çörek, portakallı un kurabiyesi, kroket ve başka kızartmalar. Bir okul dolusu öğrenciyi doyuracak kadar yiyecek var.

– Şurada, Piramit'te Roma'nın en iyi et lokantalarından biri var; biliyor muydun?

– Hangisi, Pietro'nun Yeri mi?

– Ta kendisi. Hiç gider misin oraya?

– Yalnız olduğum zaman oradan kızarmış tavuk alırım.

Uçmak üzere olan bardaklardan birini havada yakalayıp bira dolduruyorum. Sonra ötekini de dolduruyorum ve bir tepsiye kurulmuş olan fırında patatese saldırıyorum. Acıkmışım.

– Aslında, diye açıklıyor, her şeyi yenilediklerinden beri biraz bozuldu; şimdi sıradan bir pizzacıya benziyor, saygın, hatta iç açıcı, ama gerçek anlamda bir et lokantası salaş, küçük ve kokar olmalı; tıpkı Pietro'nun Yeri'nin eski hali gibi. Ama burjuvalaşmasına karşın, bazı şeyler için gene de eşi bulunmaz sayılır. Şunlardan bir denesene...

Bana, fena hale yağlı görünen ayak gibi bir şey uzatıyor; kendi isteğimle seçeceğim son şey bu, ama biliyorum ki benim isteğimin, onun kafasında hiçbir geçerliği yok, sadece önemsiz bir ay-

rıntıdan ibaret. Ayağı elime alıp ısırana kadar bekliyor ve çiğnemeye başladığımda beni aydınlatıyor:

– Fırında sandviç; biliyor muydun?

Başımla hayır işareti yapıyorum, bir yandan da sandviçin kaynar içinden dilimi yakmamaya çabalıyorum.

– Doğrusu nefis bir şey, değil mi?

Gerçekten de tadı güzel. Kızartılmış pizza hamurunun içinde peynir ve galiba salam var. İnsanı ürperten, çiğnerken ağza dolan zeytinyağı köpüğü...

– Biraz yağlı... diyorum.

– *Ne demezsin*, diye inanılmaz bir Roma ağzıyla karşılık veriyor, *Rugantino* filminde Celentano'nun yaptığı gibi "e" leri yaya yaya.

– İşte bunun için nefis ya, derken, kendisi de bir tane alıp ısırıyor. Çiğnerken bir yandan da konuşmaya devam ediyor:

– Bak, seni bilmem ama ben, et lokantalarının uzmanıyım. Bir kitap bile yazdım bu konuda: *Under 10* diye: 10 bin liretten ucuza karın doyurulabilen –eskiden *doyulabiliyordu*, şimdi fiyatlar arttı– İtalyan et lokantaları kılavuzu. İnşallah gelecek sefer sana getiririm...

Vay canına. Yazarlık da varmış bunda.

– Gerçek şu ki, diye sürdürüyor konuşmasını, ben hep et lokantalarında yemek yemişimdir. Onların açılışına, batışına, değişime uğradığına tanık oldum hep; Roma'da, Cenova'da, Livorno'da, Napoli'de, Milano'da; artık zenginlere özgü oldular ama inan bana yirmi yıl öncesine kadar, çok iyi olanları vardı. En azından üç kuşak İtalyan et lokantasını denemişimdir dostum...

Bir pirinçli köfteyi yakalıyor ve Gassman'ın krem karamele yaptığı gibi adeta *emerek* yiyor. Ben patates tepsisinden avlanmayı sürdürüyorum –son derece yağlı, çok kızarmış, bol sarmısaklı ve biberiyeli, ve elbette bu yüzden son derece nefis.

– Biliyor musun? İtalya'dan uzaktayken en çok özlemini duyduğum şey bunlar işte. Sanat değil, iklim değil, artık her yerde bulunan İtalyan lokantaları da değil; et lokantaları. Bunları başka hiçbir yerde bulamazsın. Belki de annemin yemeğini, küçükken

bile hiç yemediğimden, gerçek bir et lokantasına girdiğimde, o loş ışıkları ve üstüme başıma sinen kızartma kokusuyla kendimi evimde sanırım. Bana göre tam bir şiirdir; önlükleri kirli, elleri her zaman yağ içindeki o adamcıklar, ömrünü kasa başında geçirmiş o geçkin kadınlar, sana para üstünü getirirken takındıkları o umursamaz tutum, seni ilk kez görüyor bile olsalar çok iyi tanıyormuş gibi davranmaları...

Bira bardağını dikiyor, o da tepsiden bir patates avlıyor, sonra bir daha. Ve bir daha.

– Haplar, diyorum.

– Ne dedin?

– Hapları almayı unutuyorsunuz.

İrkiliyor.

– Ha, sahi, diyor ve başını sallayarak cebini karıştırıyor. Kutuyu buluyor ve dün akşamki gibi yapıyor; iki hapı su içmeden, yalnızca başını geriye atıp yutuveriyor.

– *Demek öyle*, diyor, bana bakarak. İyi bir gözlemcisin.

İkinci kez yutkunuyor –haplar yarı yolda kalmış olmalı– ve gene tepside çılgın gibi patates avlamaya başlıyor, ben bir tane daha almadan hepsini silip süpürmek istiyormuş gibi.

– Tatları... diye konuşuyor. *Bence* bunların tadı nefis. Denesene şu portakallıyı...

Portakallı kurabiyelerden bir tane alıp ısırıyor, ben de onun gibi yapıyorum; evet, nefis. İki lokmada bitiriyor, ardından bira bardağını boşaltıyor ve iki eliyle kızartılmış peynir tabağına girişiyor, o da bol yağlı ve daha ilk ısırışında peynir beyaz bir sıvı olarak akıyor –bu da onu, hamburger yiyenlere özgü bir refleksle, tüm bu sıvıların masanın üzerindeki bir kaba akması için öne eğilmeye zorluyor.

– Bunlar ağır şeyler diyeceksin, derken ağzı çok dolu ve sesi boğuklaşmış. Evet, şimdi moda olan sağlıklı beslenmeye uygun değil ama bunlar da *Amerikan*; yağsız mutfak, kolesterolsüz...

Yutmak için çenesini kapatmak zorunda kalıyor, yoksa boğulacak. Bununla birlikte İngilizce telaffuzu kusursuz.

– Ama içeride savaş vardır, diye başlıyor gene ve sesi normale

dönmüş. Et lokantası aşçısı siperde bir askerdir, gün boyu ancak açlığını giderecek kadar yiyebileni mutlu etmek için savaşan...

Peyniri bitirip bir krokete davranıyor. Dün akşamki gibi son derece hızlı, ama hem konuşup hem yiyor. Kendine özgü bir yöntem olmalı bu.

– Çünkü domalanla lezzetli yemek pişirmek kolaydır; bildiğimiz mantar ve litresi iki milyona balsam sirkesiyle pişen her şey lezzetlidir, ama bir de pirinçle, ekmekle, patatesle, iki liretlik susamyağıyla yapmaya kalk bakalım. Bu, tıpkı tüfekle ve süngüyle girişilen savaşın kahramanlık oluşu gibidir. İşte bütün fark burada...

Kahverengi yağ gölünde yüzen son patates de kaçıyor. Onu ben yiyebilirdim pekâlâ.

– Mmmm, diye homurdanıyor, farkında mısın? Burada zevkin sınırlarındayız. Biraz ötesi aleladeye girer, tadı kaçar, işte et lokantası aşçısının ustalığı da bu sınıra, hiç aşmadan yaklaşabilmektir. Zorluğu anlıyor musun, *yüceliği*? Birkaç metelik karşılığı enerji depolamak, açlığını gidermek ve aynı zamanda olabildiğince zevk almak, hem de tüm bunlar seni zehirlemeden. Oysaki lokantalarda bu tür şeyleri sana iştah açıcı olarak verirler, öyle, iş olsun diye ve onları incelikle kotarılmış ötederiye dönüştürmeye çabalarlar; seni, küçücük berbat şeylerle hemen oracıkta soğutuverirler: "iki *kroketçik*", "iki *zeytincik*", "bir *mozzarellacık*..." Sonra da bayat midyeleri sokuşturup sarılık bulaştırırlar sana.

Garip ama ben de onun gibi düşünüyorum. Belki de bunu bilmek hoşuna giderdi, ama dün akşamki yanlışımı yinelemek istemediğim için ona hiçbir şey söylemiyorum. Hâlâ inanıyorum ki inatçı ve bozulmaz bir suskunluğun karşısında, en geveze insan bile eninde sonunda pes eder, ne yapacağını bilemez duruma düşer. İşte benim de istediğim tam tamına buydu; bir defacık da olsa, onu ne yapacağını bilemez duruma düşürmek. Ama et lokantaları konusunda haklı, önemli yerlerdir.

Bu arada yiyecekler hemen hemen bitmiş, açlık da öyle. Ben şimdiden yemeyi bıraktım, o hâlâ zeytin filan atıştırıyor, ama bakışından anlaşıldığına göre doymuş ve bunu da her şeyden çok görev bilinciyle yapmakta; işte üzerinde görüş birliğine varacağı-

mızı sandığım bir şey daha, ve et lokantasının yemeklerinin artıkları birden dayanılmaz görünüyor. Yani ya hepsi bitirilecek ya da alelacele toplanıp kaldırılacak. Ve onun da yemeği bıraktığını, uzun bir yudumla birasını bitirip bir sigara yaktığını –ahhh– gördüğüm an, kalkıp öteberiyi toplamaya koyuluyorum.

– Yardım edeyim mi? diye soruyor, yerinden kıpırdamanın *belirtisini* bile göstermeden.

– Önemli değil.

Şimdi tatsız bölüm başlıyor işte, bir an önce tamamlanması gereken iş. Birbiri üzerine yığılmış artıklar, birbiri üzerine iyi yerleşmemiş kaplar, dertop edilmiş kâğıtlar; tüm bu pislikleri kaldırıp, mutfağa götürüyorum ve hemen çöp torbasına atıyorum. Sonra, bu sırada fena halde yağlanan ellerimi yıkıyorum ve terasa dönmeden önce buzdolabından iki bira alıyorum, çünkü hâlâ susuzluğum geçmemiş; muhtemelen onun da. Onu gene ayakta, parmaklığın yakınında buluyorum; iki kutudan birini eline tutuşturuyorum; başıyla "iyi düşünmüşsün" der gibi bir işaret çakıyor, kutuyu açıyor ve uzun bir yudum içiyor; yanar sigarası parmaklarının arasında. Bütün dikkatini, önümüzde kudurmuşçasına uçuşan kırlangıçlara yoğunlaştırmış. Ceketi açık ve göbeği, kısa kollu Bulgar gömleğinin altından –dünkü gömlek bu, bu kez kirlenmiş ve buruşmuş–, pantolonundan taşıyor. Tabancadan iz yok, ceplerde şişkinlik filan yok; ne yaptım da buraya silahsız gelmesini sağladım acaba?

– Bunlara kırlangıç diyoruz ama yanılıyoruz, diyor. Kırlangıç daha büyük olur ve kırlarda yaşar. Bunlar *çobanaldatandır*...

Biraz daha durup kırlangıçları (ben bu çobanaldatan adını hiç duymamıştım) seyrediyor, sonra oturuyor ve iskemlesini yanıma yaklaştırıyor.

– Bu akşam pek konuşkan değilsin, ha? diyor.

Şezlonga uzanıp ellerimi ensemde birleştiriyorum.

– Öyle.

Canım müthiş sigara çekiyor, kahretsin. O, dişlerinin arasına giren artıkları çıkarmak için, dilini ağzının içinde dolaştırıyor. Anna'nın çok sinirine dokunan o sesleri çıkarıyor. Sonra iskem-

lede arkasına yaslanıyor ve içini çekiyor.

– Baksana şu güzelliğe...

Gerçekten de son derece güzel bir an; metalik mavi renkte ve rüzgârla cilalanmış gibi dupduru, olağanüstü bir gökyüzü. Hava sıcak ve tarasımda çiçek açmış yaseminler keskin kokular saçıyor. Roma'nın ışıkları her bir yandan parıldıyor, anıtlar tam anlamıyla göz kamaştırıyor. Her şey tarih dolu, yozlaşmaya yüz tutmuş bir başkentin gecesine dalmanın, doğru bir yolu bulunduğunu ve o yolun da bu olduğunu söylüyor sanki.

– Baksanıza, diyorum birden. Niçin geldiniz buraya?

Hadi bakalım, gene başlıyoruz. Neden konuştum sanki? Sessizlik işe yarıyordu, onu üzüyordu. Niçin konuştum?

Omuz silkiyor.

– Canım seninle iki laf etmek istemişti de ondan.

– Peki, ya burada olmasaydım? Ya konuklarım olsaydı?

– Dönüp giderdim.

Bakışlarını yükseklere çeviriyor, ışıklarını kırpıştırarak tam üzerimizden geçen bir uçağı izliyor.

– Bakın ben anlattığınız masala inanmıyorum, diyorum.

Dönüp bana bakıyor, sözde şaşkın bir ifade takınıyor.

– Hangi masala?

– Babam hakkındaki o masala. İnanmıyorum.

– Ne ilgisi var bunun şimdi?

– Şu ilgisi var ki bu yüzden buraya geldiniz.

– Hayır. Sadece iki laf etmek istemiştim.

– İki laf etmek, evet...

– İki laf etmek, evet. Niçin bu kadar garip geliyor?

– Peki hangi konuda edeceğiz, bu iki lafı?

– Konuşulacak öyle çok şey var ki...

– Yaa, öyle mi? Örneğin?

– Yahu, ne bileyim. Öyle çok şey... Sinemadan konuşulabilir...

Geğiriyor, uzun ve sessiz bir geğirti ve burnuma birayla karışık pis bir koku geliyor.

– Öyle çok şey... diye yineliyor ve gene gökyüzünü seyre dalıyor.

Ne yapsam acaba? Ben bu adamdan kurtulmak istiyorum; ne

yapmalıyım? Dün akşam boş bulundum, etkilendim, heyecanlandım, karşı çıktım; ona, beni inandırmaya kalkıştığı şeyin nesnel açıdan ne kadar komik olduğunu göstermeye uğraştım ama işe yaramadı ve o, istediğini elde etti; masalını anlatmak istiyordu; anlattı. Bu akşam işi daha geniş tuttu ve ben, karşı koymayı başardım, suskunluğumla onu nerdeyse aşağıladım, ama o, hiçbir şey olmamış gibi gene burada, terasımda serinliğin tadını çıkarıyor ve yeniden başlamak için fırsat kollarken her şeyi yapıyor. Hiç kuşkusuz, bu haliyle bile benden daha iyi bir konumda. Gene de ondan kurtulmanın mutlaka bir yolu olmalı; ona, boşuna çabaladığını, ömür boyu peşimi bırakmasa, bana acı verse bile babamın bir Rus casusu olduğuna asla inandıramayacağını anlatacak sözleri bulmayı er geç başaracağım, çünkü babam bir Rus casusu *değildi*.

– Baksanıza, diye girişiyorum ama şimdiden başaramadım galiba, çünkü hep "baksanıza" diye başlıyorum söze; bu, dilime doladığım bir tür nakarat, biliyorum ama bilmeme rağmen hep ağzımdan kaçıyor ki bu da sözlerimi bütünüyle denetleyemediğim anlamına geliyor, söylenecek önemli bir şeyin aklıma geldiği şu sırada bile.

– Dinleyin beni, diye sürdürüyorum Söyleyeceklerime iyi kulak verin.

Konuşmama izin vermeye niyeti olup olmadığını anlamak için bir an susuyorum. O da susuyor. Bana bakıyor ve hiçbir şey demiyor, bu da onun, bir oyuncunun yanlış yapıncaya kadar tek başına oynayıp, yanlış yapınca kenara çekilerek rakibinin oynamaya başladığı Amerikan bilardosu gibi; benim sıramın geldiğini kabul etmesinin belirtisi. Hadi bakalım, kolay gelsin...

On üçüncü kısım

– Ben sizin masalınıza inanmıyorum, diyorum ama kuşkusuz, benim aklıma gelen inandırıcı savunma bu değil; ne ki, bir çırpıda, geldiği gibi uçup gitmişti o savunma. Yanlış hatırlamıyorsam, zaman zaman, işleri oluruna bırakmamıza izin veren bir ruh haline kapıldığımızda bu durumdan etkilenmesek bile etkilenmişiz gibi görünmemizi sağlayan bir güçle ilişkili bir şeydi; neler olacağını merak ederiz, o kadar; bu da ona, –ama genel anlamda konuşarak, çünkü böylesi hep daha iyidir– onu niçin evime aldığımı ve ona niçin böylesine hoşgörülü davrandığımı ve onun da şimdi burada, terasımda niçin ev sahipliği tasladığını açıklatmaya yetecekti; bir an için tüm bunlar kafamda son derece güzel, inandırıcı ve ne yazık ki geçici bir biçim alıyordu, ama tam ona söylev çekeceğim sırada uçup gittiler; biliyorum, sonra, kim bilir ne zaman sonra gene aklıma gelecek ama artık işe yaramayacak. Zaten o da böylesine dilimin tutulmasından, böylesine suspus kalıvermemden düş kırıklığına uğramıştı; sessizce gözlerini yüzüme dikmiş ve sanki her şeyin apaçık ortaya döküldüğüne inanamıyor, bir tuzaktan kuşkulanıyor gibiydi. Bu ifadeyi başka rakiplerin gözlerinde de görmüştüm –usta adayı olduğum ve herkesin benden büyük şeyler beklediği dönemde–, son derece kötü, dikkatsiz ve yenilgiyi kabullenmiş gibi oynanan oyunların bitiminde, neden sonra bir hamle yapmaya karar verdiğim anlarda; onları zor durumda bırakabilirim, diye *umutlanırken* iki hamle sonra çekiliyordum. Neredeyse benden daha çok düş kırıklığına uğruyorlardı.

– Bu yüzden, akşam yemeği için size teşekkür ediyorum, diye sürdürdüm, hem dün akşamki hem bu akşamki yemek için; bun-

dan böyle benimle gene konuşmak isterseniz eğer, tabancanızı yüzüme doğrultmak zorunda kalacaksınız, çünkü ben, kendi isteğimle hiç niyetli...

Telefon çalıyor.

– Anna! diyorum.

Saate bakıyorum; dokuz buçuk ve ben hâlâ aramadım onu. Yerimden fırlıyor ve onu oracıkta bir budala gibi bırakarak telesekreter çalışmaya başlamadan açmak için koşuyorum –ki bu da söylenecek herhangi bir sözden daha anlamlı bir davranış.

– Alo?

– Baba?

Francesco'cuk. Sesini duymak ne güzel, tam da şimdi. Onun gerçekten var olduğuna inanıp inanmamak sorunu olmadığını düşünmek ne rahatlatıcı. Onun her zamanki soru yağmurunu ("Ne yapıyorsun?", "Pizzano Pizza ne yapıyor?", "Ne zaman geliyorsun?") duymak ve gene her zaman olduğu gibi birden susup çekimser kalıvermesini; sorularıma ("Yüzüyor musun minik balık", "Çamlığa gittin mi?"), bana duyduğu ilgiyi yitirivermiş gibi ya da onsuz sürüp giden bir oyundan onu alıkoymuşum gibi, zorlukla "evet" ya da "hayır" deyişini duymak ne güzel; bilindiği gibi bu, tam da şimdi olduğu gibi hemen her çocuğun yaptığı bir şeydir, ya da genellikle teknoloji gibi erişkinler dünyasına ait bir şeye duyulan ilginin tükenmesi sorunudur ve işte bu yüzdendir ki başlangıçta onlara ne kadar çekici görünse de hemen ardından sıkıcı geliverir, tüm o kırılganlık, tekdüzelik ve uyulması gereken kurallar çılgınlığıyla birlikte –ve şu iyi anlaşılsın ki sadece bunun içindir, babasıyla konuşmak istemediğinden değil; Francesco'cuk telaşla beni savıyor, telefonu Anna'ya veriyor. Kahretsin, *ortam* uygun değil ki...

– Gianni? Anna'nın sesi tedirgin; az önce uyandırılmış gibi.

– Merhaba. Her şey yolunda mı?

– Özür dilerim. Francesco'cuk seni kendiliğinden aradı –onun garip konuşması işte.

– İyi ya, ne kötülük var bunda?

– Hayır, belki işin vardı da...

Soğuk. Anna mesafeli konuşuyor.

– Neyin var? diyorum. Kızgın mısın?

– Hayır...

– Bir sorun filan mı var?

– Hayır, hayır... diye yineliyor. Ama var, mutlaka sorun var; bizi hâlâ tehlikede sanıyor...

– Dinle beni, diyorum. Ben de tam seni arayacaktım, çünkü her şey çözümlendi; biliyor musun, bizi kimse tehdit filan etmiyormuş; geçen akşam sadece bir yanlış anlama olmuş, o adam hiç de yabancı değilmiş meğer.

– Ya, diyor. Peki kimmiş?

– Bir zaman... babamın askeriymiş, diye atıyorum, onu tanıdığını sanan biri. Dürüst biri; bana çantamı getirdi, her şeyi aydınlattık. Meğer çok büyük bir yanlış anlama olmuş. Artık hiçbir şeyden kaygı duymanıza gerek yok; kimse bize kötülük etmek istemiyor, her şey eskisi gibi.

– İyi öyleyse, diyor ve garip bir biçimde susuyor. Garip, çünkü bu noktada gülmesi gerekirdi, beni alaya alması ya da hâlâ içi rahatlamanuşsa – ki buna pekâlâ da hakkı var– benden başka açıklamalar beklemesi, beni soru yağmuruna tutması gerekirdi. Oysa susuyor.

– Bana garip gelmişti zaten... diyor, epey sonra; ve sesi hep öyle soğuk ve sıkıntılı, sorun bu değilmiş gibi. Ama öyleyse işler hiç de iyi gitmiyor demektir, çünkü sorun buydu; başka ne olacak?

– Anlaşılan biraz kuruntuya kapılmışım ben, diyorum, ama inan bana, o sırada gerçeği anlamak hiç de kolay değildi, belindeki o tabancayla ve özellikle de bana kim olduğunu söylemeden önce. Öyle ki bunu kendisi de fark etmiş ve bana...

Ve işte işler şimdi karışıyor, çünkü Bogliasco, elinde, kızartmaları içinden çıkardığı ama bir de video kaseti çıkardığına göre henüz tümüyle boşaltmadığı torbayla içeri giriyor ve kaseti bana gösteriyor. Sonra da başıyla, ona aldırış etmeden konuşmamı sürdürmemi söyler gibi bir işaret yapıyor, ama tehlikeli bir biçimde videoya yöneliyor ki bu iyiye işaret değil.

– ... özür dilerim... diye sürdürüyorum sözlerimi; durmasını,

hiçbir şeye el sürmemesini işaret ediyorum ama yanıt olarak, hiç de iç rahatlatmayan, sözde rahatlatıcı işaretlerinden birini daha çakıyor.

– İyi ya, diyor Anna, asıl önemlisi, durumu açıklığa kavuşturmanız...

– Burada, yanımda şimdi, diye beceriksizce fısıldıyorum; elindeki kasetle televizyonun çevresinde dönüp duran adama duyurmamak için.

– Ya...

Ama neler oluyor? Bir kurtuluş karşısında bu kadar umursamaz olması mümkün değil, çünkü Anna'ya göre benim sözlerim kurtuluş anlamına geliyor olmalıydı, nedenini bilmeden tehlikede olduğunu sanma kuruntusundan kurtuluş.

– Anna, ne var?

– Hiç.

Bu arada adam televizyonu açmış ve videonun uzaktan kumandasıyla oynamaya başlamış. Cebinden şaşılası bir okuma gözlüğü çıkarmış –onun gözünde şaşılası duruyor–; zarif, küçük, incecik metal çerçevesi ışıkta parıldayan bir gözlük. Babamın da böyle bir gözlüğü vardı.

– Dinle, yarın Viareggio'ya gelirim ve sana her şeyi anlatırım ama önemli olan senin bilmendi. Hatta seni daha sonra arayayım, istersen... Olur mu?

– Hayır, önemli değil.

– Emin misin? Hemen konuşalım mı?

Ben ne kadar fısıltıyla konuşursam konuşayım, bizimki her şeyi çok iyi duyuyor ve onun açısından bir sakıncası yokmuş da istersem karımla konuşurken onu uzaklaştırmama izin verebilirmiş gibi kollarını kaldırıyor; *bir bu eksikti.* Ama bu arada uzaklaşmıyor da, videoya kaseti takıyor.

– Hayır, hayır, diyor Anna. Yarın konuşuruz...

– Öyleyse için rahat etsin, lütfen...

– Tamam. İyi geceler.

Kapatıyorum ve şimdi yalnız olsaydım, kim bilir ne kadar, kıpırdamadan düşüncelere dalar, kaygılanırdım, çünkü Anna ger-

çekten de pek anlaşılmaz davranmıştı. Ne var ki yalnız değilim işte, şu adam ayağımın altında dolanıyor, hâlâ zamanımı çalıyor, dikkatimi çalıyor...

Bir gürültü ki nasıl becerdiyse televizyonun sesini sonuna kadar açmış, yayınlanmakta olan şarkıyı kulakları sağır edici bir bombaya dönüştürmüş. Hemen, duruma el koymak için ayağa fırlıyorum ama o düğmeyi bulup sesi kısmış bile.

– Özür dilerim, istemeden oldu...

– İyi ama, ne işler çeviriyorsunuz, öğrenebilir miyim acaba?

– Hiç. Her şey yerli yerinde. Sadece sana bir şey göstermek istiyordum. İşte şu, bir saniye...

"Tamam" dememe bile fırsat vermeden (nasıl olsa "tamam" demezdim) videonun uzaktan kumandasında "play" düğmesine basıyor. Aygıt çalışırken çıkan o cızırtı sesi duyuluyor, manyetik bant aracılığıyla aktarma işleminin hiçbir zaman önüne geçemediği o teknik hazırlık süresi bekleniyor; bitmeyen iki saniye ki, biraz düşünülecek olursa gerçekten de katlanılmaz; çünkü mutlak ilerleme hayalinin fos çıktığını, teknolojinin nasıl da yetersiz kaldığını bize hatırlatıyor; çünkü Roma'dan New York'a direkt uçuş, hâlâ yirmi yıl önceki gibi sekiz saat sürmekte; son çağın en sofistike motoru, Laurel-Hardy'nin arabasının yarattığı inanılmaz sıcaklığın tümüyle benzerini yaratmakta. İki saniye ki beni birden sabırsızlandırıyor; evet, gerçekten de ne göreceğimi çok merak ediyorum, onu bana gösterecek adam göz önüne alınırsa, gerçekten de önemli ama görmek istemediğim bir şey çıkabilir –mesela, hiç dayanamadığım kanlı görüntüler ya da şantaj yapmak için özellikle çekilmiş bir film– ki görmemek gibi bir özgürlüğüm olmayacak, çünkü o anda zaten görmüş olacağım. Gittikçe artan ve artan bir sabırsızlık –babam, utanılacak bir şey mi yapıyor? Ben mi utanılacak bir şey yapıyorum? Gerçekten o iki saniye çok uzun geliyor; nihayet bant dönmeye başlayıncaya ve ekranda, kırların ortasında, başındaki "*her şey yolunda*" polis özdeyişi yazılı kovboy şapkasıyla Clint Eastwood'un belden yukarısı görününceye kadar.

Kanlar içindeki Kevin Costner acıdan kıvranarak birkaç metre

ötesinde küçük bir çocukla konuşmak için diz çökünüş. *"Sana bir şey vermek istiyorum"* diyor.

Kusursuz Bir Dünya'nın sonu bu, hemen hatırlıyorum; benden ne istediğini anlamak için benim adama bir göz atıyorum, seyretmemi işaret ediyor.

Uzakta, boş araziye dizilmiş polislerin hepsi Kevin Costner'e nişan almışlar çünkü onun silahsız olduğunu bilmiyorlar. Dürbünle bakan, *"Hazır olun"* diyor. *"Bir kıpırdayacak olursa..."* diyor, tüfeğini doğrultmuş olan Bradley Whitford da.

Laura Dern giriyor araya, onun da dürbünü var: *"Hayır. Bir saniye daha!"*

Diz çökünüş Costner çocuğa diyor ki: *"Herhalde bir gün, gideceksin oraya..."* Ve elini blucininin arka cebine götürüyor.

Dürbünlü polis, *"Silahını hazırlıyor!"* diyor.

Kevin Costner cebinden bir Alaska haritası çıkarıyor; Clint Eastwood nişan alan polislere dönüp başıyla hayır işareti yapıyor, çünkü ne yapmaya çalıştığını anlamış; ama Bradley Whitford nişan almış bile...

Klik; Bogliasco, *benim* uzaktan kumandamı çalıştırarak, kim bilir hangi nedenle, bandın şu fotoğraf üzerinde durmasına karar vermiş: ön planda Bradley Whitford'un tüfeği doğrultan elleri, işaret parmağı tetiği çekmek üzere, bileğinde saati parlıyor, gömleğinin yeni ceketinin yeninden...

İnanamıyorum.

Gömleğinin yeni ceketinin yeninden görünüyor. Demek ki onun gömleği kısa kollu *değil*. Bu da demek oluyor ki bu adam söylediklerimin tümünü aklında tutuyor ve sonra da her söylediğimi gidip doğruluyor *–o, benimkileri–* ve yaptığım yanlışları kaydediyor, sonra da onları yüzüme vurmak için evime geliyor ve benim televizyonumu, benim video göstericimi kullanarak, üstelik de telefonda, bir sorunu olan karımla konuşmam gerektiği bir sırada...

– Şimdi, özellikle gidip kontrol ettiğimi sanma sakın diyor, sonra da buraya, yanıldığını kanıtlamaya geldiğimi; ben bu kadar kalın kafalı değilim. Sadece, dün bana bu filmden söz ettiğinde

etkilendim; biliyor musun, Amerikan olmasına karşın benim de çok beğendiğim bir film bu; özellikle de haydutun, çocuk ona ateş etmeseydi, kollarını bağlayıp ağzını tıkadığı bu zencilere ne yapacağını bilmediğini söylediği bölümler, çünkü *tıpkı böyle olur* –insan birden coşuverir–; canilerin, ne yapacakları konusunda önceden en ufak bir fikirleri yoktur; ellerinde tabanca vardır, tamam, insanların sırtına dayanmıştır, tamam, ama ateş etmeden önce ateş etmeyi gerçekten düşünmezler; bu filmde olduğu gibi biri onları engellediğinde, gerçekten ateş edip etmeyeceklerini asla öğrenemeyecekler. Bence iyiyi ve kötüyü böyle kusursuz bir eşitlik düzeyinde tutmak suçluluğun ta kendisidir ve bir insanı, kendisinin *bilmesine* gerek kalmadan, suçluya dönüştürmeye yeter; gel gör ki Amerikan filmlerinde suçlular her zaman, kötü olduklarının öylesine bilincindedirler ve her zaman öylesine bilerek davranırlar ki...

Susuyor; bir düşten uyanıyormuş gibi.

– Pekâlâ, dün, benim de pek beğendiğim bu filmden bahsettiğin için... –sesi, düğmeye basmak üzere kalktığında kaybolan sakinliğini yeniden kazanmıştı– filmi yeniden görmek istedim; bugün kiraladım ve seyretmeye başladım ve sözünü ettiğin *bu* sahneye geldiğimde, gerçekten de dikkatimi çekti, adamın gömleğinin şey olduğu, neydi bu oyuncunun adı?

– Bradley Whitford...

Hayranlıkla yüzünü buruşturuyor, sesini çıkarmıyor. Ben sadece şaşkınlıktan donakalmışım, çünkü bu adam delinin teki; evet, uydurukçu tekbenci çılgın paranoyak ve tam harekete geçmek üzere; üstelik bir tuğlayı paramparça edebilecek güçte elleri var ve yarım metre ötemde –bu da yeniden korkmaya başlamam için yeterli bir neden. Ama şurası da bir gerçek ki bu filmdeki kol yenleri göze çarpmayacak gibi değil; vay canına nasıl yaptı da...

– Sana sadece şunu söylemek istiyorum ki –diye sürdürüyor– işler senin sandığından ya da aklında kalandan değişik olabilir. İşte hepsi bu. Sadece senin söylediğine karşı çıkmak olsaydı, bunu dün akşam, *Ricotta* filminin o sahnesini anlattığın zaman yapabilirdim; çünkü Orson Welles şiiri senin dediğin gibi bir garso-

na değil, bir gazeteciye okur ve bunu çok iyi hatırlıyordum, hiç gerek kalmadan...

İşte gene başlıyoruz; *zaten* büyük olan bir şeyin ardından, gene büyük bir şey.

– Ne demiştim ben?

Ve tuzağa düşüyorum, yapacak bir şey yok.

– Bırak şimdi...

– Hayır, bırakmıyorum. Ne demiştim?

– Hiçbir şey canım, saçmalık işte...

– Saçmalık filan değil. Ne demiş olabilirim?

Yüzünü buruşturuyor ve hınzırlığını şaşmaz bir kesinlikle maskeliyor.

– ... Orson Welles şiiri bir garsona okuyor dedin, oysaki okuduğu... Ama neyse bunun hiçbir ilgisi yok, bu konudan konuşurken yanılan benim...

Bir kadın gazeteciye, öyle ya, onunla röportaj yapmak isteyen budala bir gazeteciye. Oysa ben, bir *garson* demiştim; doğru, çok iyi anımsıyorum. Neden? Üstelik de o sahneyi ezbere bildiğim halde nasıl oluyor da bu sahne konusunda yanılabilmişim? Belki de lokantadaydık da ondan (ama garson filan yoktu; o patenli kızdan başkası yoktu ki), ve babamın bir adamı öldürdüğü henüz söylendiği –hatta, belki değil *kesin*– için de altüst olmuştum; daha basit bir açıklaması da şu olabilir ki otuzundan sonraki her insanda, her gün azalan şu meşhur milyonlarca nöron, tüm çevresini bir güzel aşındırmış (şu anda Nimzo-İndia savunmasının kaç değişik biçimini anımsayacak durumdayım? Yedi? Sekiz? Dokuz? Lisedeyken beni cezalandıran müdür yardımcılarının adları neydi? Sabella mı, Savella mı? Schillaci mi, Schillace mi? Yoksa Squillace mi?), şimdi de belleğin etkin çekirdeğine saldırmaya başlıyor; bu her gün başka bir biçimde kendini gösteriyor; siz, uzun kolların kısa kollara dönüşebildiğinin de, gazetecilerin garsona dönüştüğünün de bilincine varamıyorsunuz, çünkü yoksa sona...

– Sana söylemek istediğim şu ki, diye başlıyor gene, kimi zaman insan bir şeyden kesin emin olabilir, bu konuda elini ateşe bile sokabilir ama aslında o şey hiçbir zaman öyle olmamıştır. Ya

da iyi hatırlanmıyordur, ya da bu şey bize hep belirli bir biçimde sunulmuştur ama gerçekte başka...

Divana oturuyorum –daha doğrusu kendimi olanca ağırlığımla ölü gibi bırakıyorum. Ben tüm bunları istemiyorum; bir şeylerin gerçekte başka olmasını istemiyorum. Onları belli belirsiz anımsamak istemiyorum...

O da yanıma oturuyor ve bir elini omzuma koyuyor.

Bu adamın bana dokunmasını istemiyorum...

– Kendini benim yerime koymaya çalış, Gianni. Sen bir şeyden eminken ben geliyorum ve inanılmaz bir öyküyle onun tam tersini söylüyorum. Bunun farkında olmadığımı mı sanıyorsun? –pençesini sırtımdan çekiyor. Ve sanıyor musun ki bir bakışta... şey... dış görünüşümün pek de inandırıcı olmadığını biliyorum? Dış görünüşümün pek iyi olmadığını biliyorum ama, elimden ne gelir ki? Ben böyleyim, hep böyle olageldim; hiçbir zaman da bunu sorun yapmamışımdır; ne arkadaşım oldu babandan başka, ne yavuklum, karım, çocuklarım; sosyal hayatım sıfır. Sadece orospular, gizlilikler, saklılıklar; her zaman, bildiğimi bilmezlikten gelmek ve bilmediğimi de biliyor gibi görünmek... Şikâyetim olduğundan değil, yanlış anlama, ama benimki gibi bir hayatı olan insanın görünüşü nasıl doğru dürüst olabilir ki? Yaşadıklarıma bakılınca, aslında şimdi hayatta olmamam gerekirdi...

Acı acı gülüyor.

– Doğruyu söylemek gerekirse, öldüm de; 1972'de; öldüm ve gömüldüm. Gerçekten, Livorno mezarlığında bir mezarım var, adım bile yazılı; ne ki içinde yatan bir Lüksemburglu. Oradan geçerken hep çiçek götürürüm ve orada, vazoya yerleştirirken... şey, biliyorum, gülünç belki ama hep üzüntü duyarım... Çünkü düşünürüm ki gerçekten öldüğümde benim mezarıma gelecek bir Lüksemburglu filan olmayacak, hatta mezar bile olmayacak, nedeni çok basit, dünyada kimsem yok benim. Ve bir süredir, mezarımın başına gidip bunları düşündüğümde, budala gibi ağladığım bile oluyor...

Çaresizlik içinde, başını sallıyor.

– Ama doğal bir şey bu, diye, burnunu çekerek ekliyor, yaşlılık işte...

Başımı ağrıtmaya başladı bu adam, kolumu kanadımı kırdı. Ona bakıyorum: söylediklerinden bir tekine bile inanmak mümkün mü acaba? Sözünü ettiği o yaşlılık nerede? Kuşkusuz gözlerinde değil, o gözler küçük bir çocuğunki gibi yalancı ve fıldır fıldır; fiziksel gücünde de değil, çünkü otuz yedi yaşında olan beni bile geride bırakır. Attığı nutuklarda değil, dilinde değil, konuşma tarzında değil; hatta o iri yarı, heybetli görünüşünde de değil; altmışlık, olsa olsa elli beşlik, belki aşırı şişman ama sağlığı yerinde –ciğerlerindeki o hırıltı bir yana ki bu akşam o da duyulmadı. Neden, hiç olmazsa tek bir şey söylemiyor, herhangi bir şey, gerçekliğine asla itiraz edilemeyecek bir şey?

Arkama yaslanıp gözlerimi kapatıyorum, o ise ahkâm kesmeyi sürdürüyor:

– ... ama yaşlanmaya hazırlıklı değildim, hele böyle bir durumla yüzleşmeye hiç mi hiç hazırlıklı değildim. Çünkü hayatım boyunca bildiğim sırların hiçbiri (ki pek çoktur, inan ki *pek çok*) beni ilgilendirmiyordu. Bunlar, sadece bilgiydi benim için, para karşılığında yapılan işlerdi, benim işimdi... "Görünmeyen İtalya" dedikleri, Gianni; bir yolcu uçağı denize düştüğünde neler olup bittiği çok iyi bilindiği halde sorumluların mağdurlar, gazeteler, sen, bunu hiçbir zaman bilmeyesiniz diye derhal işe koyuldukları İtalya, işte o memlekettir benim işyerim. Bu yüzden debelenip duruyordum ve bu yüzden de debelenmenin tek yolu taş yürekli olmaktır, çünkü dünya böyledir, böyle olduğu içindir ki dünyada casuslar vardır; anlayacağın bir amacım vardı ve bu amaç beni diri tutuyordu. Ama şimdi durum farklı. Ömrümde ilk kez, bir sırrın ağırlığını taşıyamaz oldum, çünkü seni düşünüyorum; babanın, koruyageldiğin anılarını düşünüyorum; sonra da babanın aslında nasıl bir adam olduğunu düşünüyor ve kendimi sorumlu buluyorum... Yalnız, ne yapmalıyım da seni inandırmalıyım? Kesinlikle sana kanıt gösteremem, çünkü baban kanıtların yarısını bile arkasında bırakmış olsaydı, denirdi ki...

Birden, televizyon yeniden cızırdamaya başlıyor ve o susuyor. Doğru ya, videonun görüntüyü durdurma direncinin *teknik süresi* dolmuş; burada da yirmi yılda sıfır ilerleme. Bir defasında tele-

vizyonda çalışmıştım ve profesyonel donanımın da böyle sınırları olduğunu gözlemlemiştim: görüntü durdurulduğunda ancak birkaç dakika direniyor, sonra gene başlıyor.

Gözlerimi açıyorum. Televizyonda bir reklam filmi var, ünlü bir sunucu, yaya geçidinin yeşil ışığını simgeleyen adama, denemesi için ayakkabılarını giydiriyor, ayakkabıları çok rahat bulan yeşil adam, sunucuyu kaldırımda öylece bırakıp kaçıyor. Sinema filmlerinden aşırma kavramlar, daha doğrusu Kasdan'ın Los Angeles hakkındaki filminden, adı neydi, iki sözcükten oluşan bir yer adıydı, "Bay Area" gibi bir şey ama "Bay Area" değil; hani Steve Martin psikanalisttir de bacaklarına ateş ederler, o da hayatının anlamına kavuşur, ve bunun gibi birbirinin içine girmiş başka bir sürü öykü, ama en iyisi gene de Steve Martin'inkidir ve yaya geçidindeki adamla konuşan da oydu, ah Tanrım, neydi? Bir yer adıydı, iki sözcük, bunu da unutmuş olamam...

Asla hatırlamıyorum. Uzaktan kumandaya uzanıp kapatıyorum. Bogliasco başıyla onaylar gibi bir işaret yapıyor. Gözlüğünü çıkarmış.

– Hatırlıyor musun, diyor; babanın, 1968 yazında o Fiat 1500 arabasıyla seni Avrupa seyahatine çıkardığını?

İşte gene saldırıya geçiyor. Artık onu tanıdığım kadarıyla, hep aynı taktiği kullanıyor; önce çevresinde dolanıyor, zemin yokluyor, lafı sabırla ve kurnazca döndürüp dolaştırdıktan sonra birden saldırıyor. Pat; 1500'le Avrupa seyahati. Bana bu konuyu açtığında kayıtsız kalmak bir yana, öyle görünmeyi bile nasıl başarabilirim ki?

– İlk akşam Maggiore Gölü kıyısındaki Stresa'da, TV'de Avrupa Futbol Şampiyonası'nın finalini seyretmek için konakladığınızı hatırlıyor musun? Kimler oynuyordu?

– İtalya-Yugoslavya.

– Doğru –biradan bir yudum– ama berabere bitti, o zamanlar bugünkü gibi değildi, kurallar değişikti; berabere biten maçlar üç gün sonra yeniden oynanıyordu ve siz bu maçı seyredemeyecektiniz, çünkü yurtdışında olacaktınız. Sen de babanla tartıştın, öyle değil mi? Çünkü sen maçı görmek için İtalya'da kalmak istiyordun...

Sonra da aniden açmaza düşürüyor; daha ilk yoklamada, sen kendine onun nereye varmak istediğini sorarken, o anlatmaya başlamıştır bile. Bu aşamanın izi kalmalı, karşı koyamayacaksın ve onu suçlayacaksın, bunları nereden biliyor acaba diye kendi kendine soracaksın...

– Bana kalırsa böylesi çok daha iyiydi; bir maç berabere bitirse yeniden oynanırdı, nedir bu yeni uygulama ki sonunda her zaman zayıf olan kazanıyor? Buna futbol mu denir? Bugün öyle takımlar var ki hedefleri düpedüz...

Demek bir sürpriz, *konu dışına çıkma*; aslında bu da bir kurnazlık; bir zayıf nokta gösterisinde bulunup seni, olmayacak bir tartışmaya sürükleyerek ("hayır, bugünün kuralları daha heyecan verici, daha gösterişli..." vb.) yolunu şaşırtmak, ipin ucunu kaçırtmak sana. Ki ona bir şey olmasın, hiçbir zaman girmeyi düşünmediğin bir tartışmaya sürüklenerek büsbütün zayıflamış çıkasın, hiçbir anlam taşımayan ve...

– ... gerçekten güçlü olanın kazanması. Uzun sözün kısası, tartıştınız ve o seyahate sürüklendin, hatırlıyor musun? Almanya, Belçika, Hollanda; maçı göremeden, zavallıcık... Ve şimdi can alıcı olaya geliyorum: Amsterdam'da bir kaza geçirdiğinizi hatırlıyor musun, baban yanlışlıkla tek yönlü bir yola tersten girmiş ve bir Volkswagen'le çarpışmıştınız? Volkswagen'in sürücüsünün, babanla işi tatlıya bağladıktan sonra seni omuzlarına bindirdiğini de hatırlıyor musun?

Tamam işte, son numara başlıyor...

– Hatırlıyor musun, ağlamaya başlamış ve hemen inmek istemiştin, sonra da babana o adamdan hoşlanmadığını söylemiştin?

Ve her şey kıvamına geldikten sonra atmak, ama kocaman...

– O adam sizdiniz, diye önce davranıyorum.

Gözlerinde şaşkın bir ışık yanıp sönüyor –bunu beklemiyordu–, sonra gözkapaklarını indirerek evet işareti yapıyor.

– Aynen öyle.

Bir kahkaha patlatıyor, ama bu kez yapmacık değil içten bir kahkaha, tam anlamıyla içi rahatlamış gibi, çünkü aslında ben de beklemiyordum bunu; tam isabet.

– Buna da mı inanmıyorsun?

– Totò ne derdi aklınızda mı? diye yapıştırıyorum karşılığını, "*Ama memnuniyetle.*"

Taklitte hiç başarılı değilim, ama hiç önemi yok; şu adamla başa çıkabiliyorum, söyleyeceklerini kestirebiliyorum ya...

– Sence bunları bilmem normal mi?

Hiç istifini bozmadan, sırıtıyor.

– Bakın, hakkımda son derece ayrıntılı bilgilere sahipsiniz, bunu inkâr etmiyorum. Ve muhtemelen de bir casussunuz ve belirli bir süre babamla kontak kurmuşsunuz, kuşkusuz gizli, askerî meselelerle ilgili; bilemem. Ama inanın bana, bütün bunlara rağmen *bilinmez*. Birilerinin hayatını anlatmak için iyi bilgilenmiş olmak yetmez. Örneğin siz o seyahatten söz ettiniz ve gerek gittiğimiz yerler, gerek olaylar hakkında doğru şeyler söylediniz, ama seyahate zorla çıktığıma inanıyorsunuz ki aslında doğru değil. Benim için o seyahat inanılmaz güzellikteydi; çocukluğumun en mutlu dönemi hangisidir diye sorulsa, "1500'le yaptığım Avrupa seyahati" derdim. Babam da bunu çok iyi biliyordu. Kuşkusuz, maçın yeniden oynanacağını duyunca, o tarihte nerede olacağımız bilinmediğinden maçı göremeyeceğim için üzülmüştüm. Benim için o final önemliydi, futbol benim hayalimdi ve İtalya'nın Avrupa şampiyonluğunu kazanmasını görmekten başka bir isteğim yokmuş gibi gelirdi. Ama küçük bir *çocuktum* işte; ertesi gün Almanya'nın orta yerinde gidiyorken, o devasa sosislerden yemek için, Kara Ormanlar'da geyikleri görmek için ya da Mainz ya da Freiburg'da mis kokulu bir pansiyonda hepimiz bir odada yatmak için mola verdiğimizde mutluydum ve artık maçı düşünmüyordum bile; artık hiçbir şeye ihtiyacım yoktu, böyle mutluydum ben; çimenler üzerindeki o piknikler, bilinmedik rüzgârlar, monoraylar, kanallar, gotik katedraller, ırmakları salla geçişler, benekli inekler, yel değirmenleri, saçma sapan oto plakaları ve renkli televizyonlar şenliğinde mutluydum. Amsterdam'da, o İtalyan garson çıkıp da bize İtalya'nın kazandığını söylediğinde, ve Riva'nın Anastasi'ye attığı golü anlatmaya koyulduğu, hatta onu taklide giriştiği ve Facchetti'nin kupayı nasıl kaldırdığını, Valcareggi'nin omuzlar

üzerinde nasıl taşındığını anlattığında hiç de öyle gerektiğinden çok sevinmedim; sırf orada olduğum için. Anladınız mı?

Sanki "Şimdi bunun ne ilgisi var?" der gibi şaşkın bir ifadeyle bakıyor.

–Volkswagen'li adamı da, onu da iyi hatırlıyorum, ne sandınız! Beni omuzlarına aldığında ağladığım doğru, ama sadece yüreğim heyecandan çatlayacak gibi olduğu için –*Amsterdam'da bir kaza, beni omuzlarına alan bir Hollandalı*; ayrıca o adamdan hoşlanmadığımı söylemedim hiç, tam tersine çok çok hoşlanmıştım ve sırf hoşlandığım içindir ki onu çok iyi hatırlıyorum. Uzun boyluydu, tıraş losyonu kokuyordu, rüzgârda dalgalanan incecik saçları vardı, *sarışındı*; siz değildiniz o.

Yalan söylüyorum, kahretsin; o adamı hiç mi hiç hatırlamıyorum. Kazayı iyi hatırlıyorum, ön cama vuran güneş, üzerimize gelen Volkswagen, birbirine sürtünen kapıların boğuk gıcırtısı; babamla o adamın kaportanın üzerine eğilip sigorta kâğıtlarını imzalayışlarını, sayfaları uçuran rüzgârı, sonra da kız kardeşimi kolundan tutan annemi, bizimle hiç ilgilenmeden geçip giden insanları, inanılmaz bir sessizlikle kanaldan geçen salı hatırlıyorum; ama o adamın nasıl biri olduğunu da, nasıl koktuğunu da, sarışın olduğunu da hatırladığım doğru değil. Hoşuma gitmediğini söylediğimi hatırlamıyorum, ama kesin olarak bildiğim o adam, bu değildi.

– Bendim, diye diretiyor.

– Söylesenize bakayım, diyorum, ve neden bilmem, ağzımdan tuhaf bir Milano şivesi kaçıyor; siz gerçekten de insanların anılarına böyle kolaylıkla burnunuzu sokabileceğinizi sanıyor musunuz?

– Bendim...

– Bir garson ile bir gazeteciyi karıştırdım diye, hafızama güvenmekten vazgeçmem gerektiğini mi düşünüyorsunuz gerçekten de?

– Bendim, Gianni. Kaza bir *Ka Tri*, bir K3, yani halka açık bir yerde belge değiş tokuşu yapabilmek için kontak kurma oyunundan ibaretti.

– Hıh...

– Evet, bir K3, diye üsteliyor. K Kontak yerine kullanılır. Baban

gibi gizli ajanlar ile benim gibi gizli olmayan ajanlar arasında benimsenegelmiş sadece üç tür ilişki vardı; bu da üçüncüsü ve en riskli olanıydı. Çünkü halka açık bir yerde oluyordu da ondan; sadece çok acil durumlarda kullanılırdı...

– O acil bir durum değildi. Bir tatildi.

Bir sigara yakıyor. İki derin nefes çekiyor. Öksürüyor.

– General De Lorenzo'yu hatırlıyor musun? Bu isim sana bir şey ifade ediyor mu?

– Hayır.

– Kendisi, resmen krallık yanlısı, hem de faşist bir generaldi, dört yıl önce 1964'te, bir hükûmet darbesi hazırlamıştı; foyası ortaya çıktı ama ona bir şey yapmadılar, ancak ismini verdiği kişileri yargıladılar. İşte o yıl Lorenzo, Avrupa ayaklanırken ve Lombardi komisyonu kendini aklarken, ünlü Gladio'dan çok daha gizli bir yeraltı örgütü aracılığıyla bir hükûmet darbesi daha hazırlıyordu; belki bilmiyorsundur, Gladio, sadece kuşu avlamak için atılmış yemdi. Baban, yeni darbe girişiminde katkısı olan gazeteciler ile parlamenterlerin kim olduklarını elbette *biliyordu* ve Moskova'ya iletmem için isimlerini vermek istemişti. Çok kaygılıydı ve hükûmet darbesi yapacaklarından korkuyordu. İşte sana acil durum. İşte Amsterdam'daki o kaza bunun için meydana geldi; ben isimleri sigorta belgelerinin üzerine, tarihlerin yerine yazdım. Novosti Basın Ajansı listeyi yayımladı; İtalya'da yalanladılar ama darbe girişimi de suya düştü. Baban bunun içindir ki, o maç konusunda senin isteğini yerine getiremedi; yoksa yapardı...

– Hayır, hiç de yapmazdı, diye tersleniyorum. Annemle birlikte, yemek odasının masası üzerine yayılmış yol haritalarında, kırmızı kalemle, ayrıntılarıyla hazırlamış oldukları programı asla gözardı etmez, bozmazdı; sırası gelmişken şunu da söyleyeyim ki işte o masayı, birkaç yıl sonra beni komünist olmakla suçladığı bir kavga sırasında, yumruğunu indirdiği gibi çökertecekti...

Gülümseyerek başını arkaya atıyor.

– Doğru, o dönemi hatırlıyorum, her gün kavga ediyordunuz. Komünist olmandan pek gurur duyuyordu. Henüz biraz fazla *burjuva*, diyordu, ama aslında bu onun suçu...

– Hiç de komünist değildim ben. Hiçbir zaman da olmadım. Bu onun saplantılarından biriydi...

– Ama bunu sen söylüyordun...

– *O* söylüyordu ve ben de onu çileden çıkarmak için, bırakıyordum inansın. Çünkü sofuydu; komünist bir oğula sahip olmak düşüncesi onu çileden çıkarıyordu...

– Sofu... diye yineliyor.

Sigarasını hışımla tablaya bastırıp söndürüyor, sonra kutudan son bir yudum içip eliyle ağzını siliyor.

– Baban sofu ha...

– Sofu, evet.

Geğiriyor ve başını sallıyor, hep öyle gülümseyerek.

– Onu tanımıyormuşsun...

– Tanıyordum, hem de nasıl. Tanıdığım en sofu insandı.

– Öyle görünüyordu.

– Hayır öyle görünmüyordu, *sofuydu.*

– Senin baban sofu değildi, Gianni.

– *Bana karşı* sofuydu.

Bunu söylememem gerekirdi. Hata ettim, babam başkalarına karşı sofuydu demek, değildi anlamına gelebilir, oysaki herkese karşı sofuydu. Bir gün, briç kulübündeki Noel yemeğinde, bir kadın yakası aşırı açık bir elbiseyle geldi diye masayı terk etmişti. Evet, *sofuydu.* Ama artık yanlışı yaptım ya, gözlerinde bir zafer parıltısıyla yüzüme bakıyor. Herhalde bir kundakçı da çıkardığı yangını böylesine keyifle seyreder.

– Öyle... diyor.

Zorlanarak ayağa kalkıyor, terasın kapısına kadar gidip başını belli belirsiz sallayarak dışarıyı seyretmeye koyuluyor.

Sessizlik.

Sessizlik.

Sessizlik.

Beklenmedik, çok iyi gelen bir sessizlik.

Arkama yaslanıyor ve gözlerimi gene kapatıyorum. Şu Roma akşamının ta derinlerinden, oradan, dışarıdan, şu adamın sinirleri oynatan sesinin sildiği bildik, dost gürültüler yükseliyor yeni-

den; bir ambulansın, giderek yaklaşıp yükselen çığlığı, Marco Polo Caddesi'nde bir motosikletin canavarca gaz verişi, Roma'nın kendine tahammülünde dışa vurduğu ve sonunda hep sessizliğe dönüşen ya da öyle görünen kayıtsızlığının sesleri.

Uykum var ve bu da beni kendime getiriyor, çünkü uyku bana umulmadık bir kaçış yolu armağan ediyor. O ise susmayı sürdürüyor ve solunum aygıtının derinlerinden gelen ıslık sesi gene duyuluyor. Bir iki dakika sussun yeter ve ben –yatışmış, yorgun, bozguna uğramış– onu gene atlatabilirim; *uyuyuveririm* ve böylece o sözde "metaçözümler" alanına kendimi atabilirim, Francesco'cuğun kâğıt oyununda kaybedince desteyi havaya atıp dağıttığı gibi. Aslında bu da sorunları çözmenin bir yoludur. Hatırlıyorum, satranç oynadığım dönemlerde bir Rus vardı –Viktor Balanda adında gerçek bir Rus– ki tüm hayranlığımı kazanmıştı; dillere destan diskalifiye oluşlarının ötesinde, zor durumlardan cüretli bir metaçözüm yoluyla kurtulması sayesinde hayranlığımı kazanmıştı; gerçekten de rakibinin yüzüne yumruğunu indirdiği gibi boylu boyunca yere sererdi –sanıyorum ki bu hamleye günümüz satranç camiasında "Balanda varyantı" denilmektedir...

Öyle ya, şu bizim Balanda. Yetmişli yılların satranç semalarının gelmiş geçmiş en parlak meteoru; kimse kaç yaşında olduğunu, nereden geldiğini ve neyle geçindiğini bilmezdi; yoktan var oluvermiş ve inanılmaz bir hızla zafer üzerine zafer kazanmaya başlamıştı, öyle ki dünya şampiyonluğu unvanı için yarışılan meşhur Adaylar Turnuvası'na doğru gidiyor gibiydi. Sonra günün birinde, Acapulco'da, esamisi okunmayan Meksikalının karşısında zor durumda kalmış ve hemen hemen zamanının tümünü, bu ilk bozgun utancından kurtulmasını sağlayacak hamleyi aramakla tükettikten sonra, ayağa kalkmış ve rakibinin ağzının ortasına bir yumruk indirdiği gibi adamı hastanelik etmişti. Diskalifiye edildi, turnuvadan atıldı, sonra da resmî yarışmalardan dışlandı (rakibe karşı fiziksel şiddet kullanılabileceği yönetmelikte yer almadığı için, Uluslararası Satranç Federasyonu Disiplin Kurulu'nda çıkan gülünç bir tartışmanın ardından) ve ortadan kayboldu. Ama bir buçuk yıl sonra, Dünya Şampiyonası dolayısıyla çıkan genel af-

tan yararlanan Viktor Balanda yarışmalara döndü. 1979'da, Palma de Mallorca'da yeniden sahneye çıktığında, ondan bende kalan anısı bugün gibi gözlerimin önünde; herzamanki kahverengi kadife kostümüyle dört bir yandan üzerine dikilen bakışlara aldırmaksızın Consolat del Mar salonunu boydan boya geçiyor –birkaç büyük uluslararası ustanın da orada bulunmasına karşın, turnuvanın ilgi odağı odur; işte o uzun ve sakallı suratı, kartal burnu, pullanmış teni, metal çerçeveli gözlüğünün altındaki kurnaz bakışları. Bir İtalya-İsviçre kademeli turnuvası bu, her yarışmacı, her turun bitiminde, sıralamada kendinden sonra gelenle karşılaşıyor; böylece, art arda dört zafer kazandıktan sonra, Balanda da en güçlülerle karşılaşmak durumunda kalıyor. Başka zaferler, bir iki beraberlikten sonra son karşılaşmaya geldi, şimdi sıralamada ikinci ve karşısına yarım puan önünde olan, yurttaşı bir büyük usta oturuyor; hem ona üstün gelmek hem de satranç dünyasına yeniden girişini bir zaferle noktalamak için yenmek zorunda, berabere kalır ya da kaybederse başka oyuncular da onu geçmiş olacak. Rakibini hatırlamıyorum bile, unutulmuşluğun sisleri içinde kaybolmuş, oldukça sıradan bir kişilik, zaten adı da öyle; şundan dolayı ki, turnuvanın en güçlü oyuncusu bile olsa ve bu turnuva benim katıldığım son turnuvalardan biri bile olsa, karşılaşacağım olay, bu adı belleğimden sonsuza kadar silecektir. Ben ön sıradayım, bu yeri almak için son karşılaşmamdan feragat etmiştim, çünkü Balanda benim için bir ilahtır, yirmi yaşımın o ilahlar geçidinde Bobby Fischer'in yerini almıştır ve dünyanın altınını da verseler onun gösterisini kaçırmak istemem. Oyun, klasik bir Ruy López, Balanda'nın en sevdiği oyun ve masanın çevresinde gerçekdışı bir sessizlik var; iki yüz-üç yüz kişi olanca dikkatini, yeşilimtırak renkteki –ışıkların etkisi–, biraz da denizin altında gibi şu ikonanın üzerinde, tavandaki koskocaman vantilatörün altında birbirine meydan okuyan iki Rusun üzerinde toplanuş, kıpırtısız oturuyor. Beyazlar giymiş rakibi beraberlik için oynuyor ve Balanda onu açmaza düşürme girişimiyle biraz fazla zaman kaybetmiş; ama başarabilir, Vezir avantajı ve durumları iyi olan kaleler sayesinde ümit verici bir pozisyonda. Kaybet-

mek üzere değil, zor durumda değil ve sonunda beraberliği kabul etse bile yenilmezliği elden bırakmış olmayacak. Ne var ki içinde bir şey kopuyor sanki; bunu sadece ben fark ediyorum ve bundan eminim, gene de nasıl böylesine emin olabildiğimi, bunu neye dayandırdığımı sorsalar söyleyemem, ama eminim. Viktor Balanda'nın içinde bir şey kopuyor ve bir anda satranç tahtası da, taşlar da, pozisyon da *önemsiz* oluveriyor; çünkü çözüm yer değiştirmiş, başka yere gitmiştir, şu masadan başka yere, biraz öncesine kadar kutsal gibi görünen bu zekâ oyununu bir anda gülünç kılıveren kuralların ötesinde bir yere. İşte zaman kaybetmeye başlıyor; gözlüğünü çıkarıyor, siliyor, yeniden takıyor, sonra dönüp seyircilere bakıyor; hemen hepsi, hayal gücü şu altmış dört kareden öteye geçemeyen, önceden de bir kez olduğu ve onların burada bulunmasının asıl nedeni bile olsa gerçekleşmek üzere olan olayı algılamaktan aciz, saplantılı, bozarmış burjuvalar. Viktor Balanda, saati işlemeye devam ederken önceden de birkaç kez yaptığı gibi düşüncelerini toplamak için, başını öne eğip dolaşmak üzere ağır ağır kalkıyor, ama bu kez düşünceleri başka yerde toplanmış; savaşın ortasında rüzgârın yönünü, avına olan uzaklığı, ona ulaşmak için gerekli hızı hesaplayan leoparın düşüncelerini toplaması bu... Hesaplarla ve ezberle alınmış oyunlarla dolu, kuralların tutsağı Dekartçı sis bulutu gibi rakibi düşünceli, ağırbaşlı, çenesini ellerinin üstüne, dirseklerini masaya dayamış oturuyor. O bile hiçbir şey anlamamış, korkmuyor, kuşkulanmıyor, gözlerinin önünde biçimlenen o acımasız gerçeği görmüyor; olsa olsa, bu oyunun şimdi yoksun kaldığı geleceğinde, ona bir piyon armağan edebilecek bir kombinasyona kafa yoruyor, ama tokadın harekete geçtiğini görmüyor, suratının orta yerine, ağızla burun arasına inip gözlerinden yaş getirecek o şiddetli tokadın gelişini; uğursuz, boğuk bir gürültüyle yere yığılıyor, hesaplarının o dupduru ve hoşnutluk verici öngörüsünün ardından, doğrudan doğruya ambulansta kendine geldiğinde soru soran ("Neredeyim ? Ne oldu bana ?"), şaşkın ve şiş bir surata geçiş yapacak ve ambulans doktoru ona sakin olmasını söyleyecektir.

İşte oldu; Balanda yerine oturuyor, bir piyonu ileri sürüyor ve

saatini durduruyor. Çevresinde dünyanın sonu gelmiş gibi bir patırtı koparken hiç istifini bozmadan yerinde oturuyor ve gülümsüyor; itilip kakılıyor, sövgüler yağdırılıyor, tehdit ediliyor, bir yandan da yerde yatan rakibi ayıltılmaya çalışılıyor ama oralı bile değil, çünkü Balanda'nın oyunu henüz bitmemiş; bitmesi için rakibinin yerinden kalkmaması, hakemin, oyunu kesmek zorunda kalması gerekiyor, ancak o zaman Balanda'nın oyunu terk ettiği, kaybettiği ya da berabere kaldığı kayıtlara geçecektir; hayır, o odun gibi bürokratın olayı açıklayabilecek sözcükleri ("...inanılmaz şiddetle rakibinin yüzüne vurarak onu bayıltmış ve oyunu sürdüremeyecek duruma getirmiş, sonra da 41 sayılı hamleyi yapmıştır; H5-H4") bulması gerekecektir.

Onun ait olduğu o küçük dünyada kesinlikle akıl almaz bir olay ama Balanda'nın dünyasında kesinlikle sıradan ve olağan bir şey.

Ve rakibi yerinden kalkmıyor, kalkmıyor, kalkmıyor...

On dördüncü kısım

Gözlerimi birden açıyorum; soluk soluğayım, olaylar inanılmaz bir hızla gelişiyor, kalbim onlara yetişmek için deli gibi çarpıyor.

Doğrulup oturuyorum. Çevreme bakıyorum. Oda boş, televizyon kapanmış, ışık sönmüş. Genellikle kirlenmesin diye koltuğa örtülen mavi örtüye sarınmışım. Terasın kapısından ensemdeki teri soğutan bir esinti geliyor. Ne kadar uyudum acaba? Ve o, nerede?

Masanın üzerinde üç bira kutusu duruyor, üçü de boş.

Ansızın, karanlıkta bir yeşil parıltı çakıyor, sonra da birbiri ardına patlamalar. İşte beni yerimden sıçratarak uyandıran bu olmalı.

Kalkıp terasa gidiyorum ama orada da yok. Her yere iyice bakıyorum; saçma bir şey bu, çünkü terasta gizlenecek yer yok. Gerçekten de yok. Gianicolo'nun üzerinde, tam karşımda son derece güzel bir şenlik fişeği daha kocaman bir kırmızı şemsiye çiziyor. Saate bakıyorum; geceyarısını yirmi geçiyor. Taş kesilmiş gibi kalıp tıpkı çocukluğumdaki gibi beni heyecanlandıran ışıkları seyrediyorum ama beni sakinleştirmek yerine huzursuzluğumu artırıyor; çünkü Francesco'cuğun burada, yatağında uyuyor olmasını isterdim, geçen yıl yaptığım gibi onu uyandırıp omuzlarıma alarak terasa götürmek ve sırf onun için, bizim için hazırlanmışa benzeyen bu gösteriyi seyretmesi için masanın üzerine çıkarmak isterdim –bu arada Anna da yanımıza gelir ve Francesco'cuğun elimden kaçıp uyku sersemi masadan düşmesinin milyonda bir ihtimaline karşı önlem olsun diye masanın yanında nöbet tutardı. Ve ansızın içimi sızlatan korkunç bir özlem duyuyorum; tüm bunları bir daha ele geçirmemek üzere yitirmişim, evli-

liğim uçup gitmiş ve bu sahne bir daha hiç yaşanmayacakmış gibi. Ah, bunu düşünmek bile istemiyorum. Çocuklu ailelerin nasıl boşanabildiklerini bir türlü anlayamam, ama boşanıyorlar işte. İnsanların acı olayları o komadaki çocuğun annesinin yaptığı gibi mantıkla karşılamasını anlayabiliyorum –başkasının değil de tam senin başına acımasız bir isabetle iniveren bir felaket, ve sen ondan kaçınmak için hiçbir şey yapamıyorsun– ama bir ailenin, yıkıma götüreceği bilinerek yapılan o karmaşayı, nasıl harekete geçirip günbegün tekrarlayabileceğini hayal etmem bile mümkün değil. Ve işte tam şu sırada olduğu gibi, böyle bir seçeneğin hayali bile görünecek olsa, insan düşünmeli; tamam, bu genç kız çok hoşuna gidiyor, onunla gene görüşebilirsin, onu daha yakından tanıyabilirsin, eşsiz biri olduğunu filan görebilirsin, hatta o da sana gönlünü kaptırabilir, birbiriniz için yaratılmış olabilirsiniz, neden olmasın, ve ömründe hayalinden bile geçirmediğin bir mutluluğu, cinsel yönüyle filan, birlikte yakalayabilirsiniz; ama bil ki bir yaz akşamı kendini bir terasta, bir şenlik ateşi karşısında bulduğunda, yapmak isteyeceğin en sıradan şeyi –birlikte seyretmek için oğlunu uyandırmak– bile yapamayacaksın; nedeni ise onun deniz kıyısında ya da komada olması, ya da onun büyüyüp adam olmuş, senin de yaşlanmış olman değil, sadece onunla birlikte olmana izin verilmiş, iki haftanın sonundaki günlerden biri olmamasıdır. Bu, her an başvurulabilecek bir telefon numarası gibi hep aklımda tuttuğum ve evliliğime yön verirken günlük gidişinde bana yol gösteren ve bana tek başıma yaşadığım görkemli huzur anları bağışlayan bir düşüncedir –ki ben onlara "sahanlık huzuru" derim; çünkü beni, hep evden çıkar çıkmaz, sahanlıkta yakalar, hatta Anna'ya "Filanca yere gitmek zorundayım ama pek canım istemiyor, bu yüzden bir an önce gidip şu işi bitirme telaşındayım" dedikten sonra yakalar; ilk kat merdivenlerini iner inmez duvara dayanır, evimin henüz kapanmış olan kapısına bakar ve huzur duyarım; çünkü gerçekten de o filanca yere *gidiyorumdur* ve gerçekten de canım *istemiyordur* ve gerçekten de bir an önce bitirme *telaşındayımdır*. Ancak bu deneyimi yaşamış ve bu hisse kapılmış olanlar, kendi evinin sahanlığında duvara da-

yanmış olarak geçirilen o yarım dakikanın (eskiden bir sigara da yakardım ama artık yakamıyorum) ne kadar güzel olduğunu, o sıradan evlilik yalanlarının karmaşasından, o suçluluk duygusuyla karışık cinsellikten, ve er geç, çocuğuyla haftada kaç saati birlikte geçirebileceğini bildiren, o meşhur resmî belgeden ne kadar uzak olduğunu anlayabilir.

Bum, bum, bum; davul sesi gibi boğuk ve şiddetli son üç patlama. Beyaz dumanlar birkaç dakika daha, bulanık gökyüzünde kıvrıla kıvrıla yükseliyor, sonra dağılıyor ve ben kendimi hiç de iyi hissetmiyorum. İçim daralıyor, sanki göğsüme sert ve soğuk bir yumru, bir bıçak saplanmış gibi canım acıyor. Başım dönüyor; Anna, Francesco'cuğum, nerdesiniz? Ne oluyor bana? Neden böylesine acı içindeyim?

Şezlonga uzanıyor ve derin bir soluk alıyorum; göğsümdeki ağrı hafifliyor. Her şey yolunda, diye söyleniyorum kendi kendime, her şey yolunda. Bir kalp krizi değil bu, ölmek üzere değilim. Bir tür paniğe kapılma da değil –ben öyle, modaya uyan bir insan değilimdir, hep antika hastalıklar geçirmişimdir; çocukken karnımdaki aseton artmıştı, delikanlılığımda Osgood-Schlatter hastalığına, erişkin olduğumda da sırt ağrısına yakalandım. Şimdi buna bir de bellek yitimini ekleyelim, ama şunu da unutmayalım ki benimki *müthiş* bir bellekti, kahrolası, ortalamanın çok üstünde, herhalde hiç kimsenin uzun süre muhafaza edemeyeceği bir bellek. Hayatım boyunca yalnızlıktan hiç korkmamışımdır, ve yalnız değilim, hiç de olmadım.

Gökyüzünü seyrederek ve yaseminlerin o keskin kokusunu içime çekerek öylece kalıyorum ve kendimi daha iyi hissediyorum. Yavaş yavaş o yumru dağılıyor ve göğsümdeki ağrı geçiyor. Dikkatle kalkıyorum, bacaklarım sağlam, her şey yeniden kusursuz bir biçimde çalışmaya başlamış gibi. Gelgeç bir sıkıntı olmalı diye düşünüyorum, ya da yediğim onca kızartma yüzünden bir sindirim sorunu. Sonra da ansızın sıçrayarak uyanış, o korku; her zaman tatlılıkla uyanmalı insan, işte can alıcı nokta.

İçeri giriyorum. Adam gerçekten çekip gitmiş –o hayırlı metaçözümler–, *Kusursuz Bir Dünya*'nın kaseti de yok. Nasıl olduy-

sa, bir kez düzgün bir iş yapmış; benim bir melek gibi uyuduğumu görmüş, iki bira daha yuvarlamış, ve belirli bir saatte de hikâyesiyle birlikte çekip gitmiş –ama ne zor bir şey, hatta utandırıcı bir şey diyebilirim, onun, savuşup gitmeden önce yaman bir sevecenliğe kapılarak, soğuk almayayım diye koltuğun mavi örtüsünü üzerime örttüğünü düşünmek bile...

Divana oturup Anna'ya telefon etme düşüncesini kafamda evirip çevirmeye başlıyorum; merhaba, bu saatte telefon ettiğim için bağışla ama seninle biraz konuşmak istemiştim de... Bunun hiç zararı yok, ne de olsa, ona anlatacak öyle çok şeyim var ki; ve tam da düşündüğümü yapmak, telefona yapışmak üzereydim ki kafamı kurcalayan garip bir izlenimin ayırdına vardım: bir tür belirsiz korku, bir süredir dikkatimi çelmeye çalışan bir şey gibi. Gaipten sesler duymadım, alışılmadık, sıradışı hiçbir şey olmadı, ama işte gene ürkmüş bir tavşan gibi kaygılıyım. Mutfağa gidiyorum, her şey yolunda; banyoda da öyle, çalışma odam ve Francesco'cuğun odası da öyle; geriye yatak odam kalıyor, yarı aralık kapısı, bende beklenmedik bir korku uyandırıyor. Yaklaşıyor ve kulak veriyorum, kalbim hızla atmaya başlıyor gene.

Çıt yok...

Birden ardına kadar açıyorum kapıyı, korkumu gidermekten ya da *ötekini* gafil avlamaktan çok –ciddi olalım, öteki de kim?– kendimi yüreklendirmek için öyle bir kuvvet kullanmışım ki kapı kolu duvara çarpıyor ve enikonu gürültü çıkarıyor; gerçek şu ki kapıları ansızın açmak için uygulanması gereken kuvvetin ayarı konusunda bir fikrim yok –şimdiye kadar kim böyle yapmak zorunda kalmış ki acaba?

Odada her şey yerli yerinde, daha doğrusu karmakarışık, ama olması gereken bir karışıklık bu, bıraktığım gibi; pencere açık, yatak düzeltilmemiş, ceket iskemlenin üzerinde, çamaşırlar yere saçılmış. Burada da her şey normal. Öyleyse söylediğim gibi her şey yolunda; o adam çekip gitmiş, Anna ve Franacesco'cuk Viareggio'dalar ve istediğim zaman onların yanına gidebilirim. Telaşlanmaya gerek yok.

Oturma odasına dönüyorum, hâlâ telefon etmeye kararlıyım

–evet, karımla uzun, rahat bir şehirlerarası görüşme– ama gözlerim düpedüz beni dinlemiyor, çünkü telefona gidecekleri yerde kafalarına göre hareket edip bir rosto parçasının üzerine atılan köpek oburluğuyla odanın daha dikkat çeken bir noktasına çark ediyorlar –televizyonun olduğu köşeye, uzaktan kumandanın yanına, adamın çakmakla Capri paketini unuttuğu yere. Ve hemen ardından nahoş bir şey oluyor. Bir sigara alıp yakmak geçiyor içimden, bunu öylesine istiyorum ki yapıyorum; bir sigara alıyor ve yakıyorum.

İşte oldu, yeniden içmeye başladım. Koltuğa oturuyor ve o gülünç sigaranın filtresinden, daha sertleştirmek gibi saçma bir dürtüyle şiddetli bir nefes çekiyorum –ama böylesi bile, fark ediyorum ki onca özlediğim, boğazımdaki o bildik düğümü tattırmaya yetiyor. Yeniden içmeye başlamışım. İşte o his de buydu; o paketi *önceden görmüştüm*, muhtemelen uyandıktan sonra gördüğüm ilk şey oydu, ama irade gücüm, dokuz aydır bu dürtüye direnmemi sağlayan o güç, bu kez teslim olma riskinin arttığını –tek başımayım, sinirliyim, önümde bir paket sigara var– hesaplamış ve derhal görünürde daha az zor olana, yani paketin varlığını görmezden gelmeye ve orada oluşunu *inkâr etmeye* yönelmiş olacak...

Öte yandan, emin olmadığımı her zaman biliyordum, hatta Velabro Meydanı'ndaki alkolikler derneğinde bir *kursa* bile katılmıştım; sigaradan vazgeçmek için değil de yeniden başlamamak için bir kurstu bu. Aslında söz konusu olan belirli bir yöntem, şimdi hatırlamadığım birçok ad var işin içinde, Smytshon gibi İngiliz adı –yahu ne Smythson'u? Smythson, benim ajandamın markası– ve işe yarıyordu, *yaradı* da diyebilirim, çünkü ona uyduğum sürece sigara içmedim. Bilinçlendirmeye dayalı bir kurs bu, sigarayı bıraktıktan sonra içinde neler olup bittiğini öğretiyorlar, nikotin bağımlılığının bedensel ve ruhsal işleyişini açıklıyorlar, öyle ki düşmanının nasıl çalıştığını ayrıntılarıyla öğreniyorsun ve onu alt etmek için neler yapman gerektiğini önceden biliyorsun. Örneğin ben biliyordum ki –bunu çok iyi anlatmışlardı– elinin altındaki sigara paketlerini hiçbir zaman görmezden gelmen gerekmez, tam tersine onlara bakacak, meydan okuyacak, sigara iç-

mekten vazgeçmene yol açan tüm nedenleri içinden tekrarlayarak onları yeneceksin. Ve bana hiçbir zaman bitmeyen –her özlem gibi– ama hiçbir ciddi sonuç getirmeyen –her özlem gibi– basit, *sigara içme özlemini, engellenemez dürtüden* –kursta, biraz abartılarak bu ad veriliyordu– yani ara sıra sana baskı yapan ve yıllar sonra bile seni yeniden sigaraya başlatabilen o ani ve çok güçlü dürtüden ayırt etmek öğretilmişti. Kaç kez o dürtüyü yenmeyi başarmıştım, çünkü onu tanıyordum ve ancak yirmi ile otuz saniye arasında sürdüğünü, sadece psikolojik bağımlılık olduğunu ve dolayısıyla, hiç de karşı konulamaz olmadığını biliyordum; başka bir şeyle uğraşmak onu uzaklaştırmaya yeter –bir elmadan bir ısırık almak, karına bir öpücük vermek, peş peşe derin nefes almak gibi–, o zavallı yarım dakika süresince iyi dayanmak yeterli, her kötü şey gibi o da geçer. Bilmek yeter, ve ben biliyordum, bana öğretmişlerdi; ne var ki işte şu haldeyim; o kadar mücadele edip kazandıktan sonra, en ufak bir direnç göstermeksizin yeniden içmeye başladım ve kaybettim. Bir Capri Superlights'a teslim oldum; nasıl olabildi böyle bir şey?

Bu arada sigara bitmiş bile. Titreyen ellerle söndürüyorum, incecik ve yakıcı; kafam dumanlı –bir Capri uğruna!– ve ağzımda gene hayatımda içtiğim ilk sigaranın tadı –hatırlıyorum, salondaki gümüş kül tablasından çalınmış ve garajda, bir hasır sepet yığınının arkasına gizlenerek telaşla içilmiş bir Virginia'ydı; ağızda aynı acı tadı bırakan, aynı heyecanla, şimdi duyduğum suçluluk duygusuyla aynı. Yıl 1972'ydi, Münih Olimpiyat Oyunları'ndaki baskın yeni olmuştu.

Grand Canyon. İşte önceden hatırlayamadığım, Kasdan'ın filminin adı buydu, yaya geçidindeki adamla konuşan da Steve Martin. *Grand Canyon.* Ama birden, artık o film değil. Kuşkusuz, *Grand Canyon* değildi de *Beverly Hills Çılgınları*'ydı ve kahretsin, Steve Martin'in konuştuğu da bir yaya geçidi ışığı değil, yol levhasıydı. Evet, şimdi hepsini hatırlıyorum, trafik durumu hakkında bilgi veren elektronik yol levhalarından biri olan adam, ansızın, lastik değiştirmekte olan Steve Martin'e dönüp nasıl olduğunu sorar ve onu kucaklamasını rica eder; Steve Martin de şaş-

kınlıktan donakalır ama beriki ona yalvarır, "Sarıl bana", "Hug me"; bunun üzerine Steve Martin ona yaklaşır ve *kucaklar*... Şunu belirtmeliyim ki, çok çok güzel bir sahnedir, duygulandırıcı; nasıl oldu da berbat bir televizyon reklamıyla karıştırdım, tümüyle değiştirebildim? Bu, zehirden arındırılmış vücudumda nikotini bırakmakla onu hatırlamak arasında bir bağlantı var demektir...

Hayır! O kursta söylediklerine bakılırsa, şimdi yenilgime bir bahane bulmaktan kesinlikle kaçınmalıyım. Tepki göstermeliyim, hemen; o baştan çıkarıcı paketi fırlatıp atmalı ve çok su içmeliyim, çok su, çünkü nikotin suda çözünür ve ben onu bir an önce vücudumdan atmak zorundayım. Sigara paketini alıp mutfağa gidiyorum. Onu çöp kovasına atıyorum –adeta öfkeyle–, sonra buzdolabını açıyor ve maden suyu şişesine saldırıyorum. Beni soluksuz bırakan uzun bir yudumla yarısından çoğunu içiyorum. Sonra gene içiyorum, gene; susuzluğum geçtikten ve boğazımdan su geçmez olduktan sonra bile.

Biraz sersemlemiş olarak yatak odasına gidip yatağa uzanıyorum. Gevşemeliyim, zihnimi toparlamalıyım. Kursta, tepkinde kararlıysan bir sigaracığa karşı koyulabilir, diye öğretmişlerdi. Asıl önemlisi, tek bir sigara olmasıdır. Öte yandan, neler olacağını biliyorum, bu konuda eğitilmişim; yarın ve onu izleyen günlerde, aşağı yukarı bu saatlere doğru, bugün gösterdiğim zaaftan daha güçlü, başka *engellenemez dürtülerin* etkisinde kalacağım ve onlara direnmem hayatî önem kazanacak. Bunu yapmak için de daha iyi koşullara geçmek zorunda olacağım –sözgelimi o tersliğin başıma geldiği bu evden çıkmak ve bir yolunu bulup yalnız kalmama zorunluğu hissedeceğim. Kuşkusuz Viareggio'ya gideceğim; aslında benim istediğim de bu zaten. Su içmeyi ve olabildiğince sık idrara çıkmayı sürdüreceğim ve o Capri'yle aldığım nikotin tümüyle vücudumdan atıldığında, tehlikenin dışında olacağım, başka bir deyişle, dokuz aydır yapageldiğim gibi günbegün verdiğim mücadeleyi kazanacağım.

Eğer bunu yapmazsam, tek bile olsa, bir sigara daha içerek kanımdaki o hain nikotin miktarını ikiye katlarsam, beni, uzun ve sıkıntılı bir dönem bekliyor demektir; bu dönemde günde önce

bir, sonra iki, sonra da üç sigarayla kalmak için mücadele edeceğim, bir yandan, onu zehirleyen maddenin yeniden tutsağı olan vücudum, onu tatmin edecek günlük dozuna erişinceye kadar daha çoğunu isteyeceğinden, ve ancak o noktaya eriştiğinde yatışacağından, hep, dilediğim zaman bırakabilirim gibi saf bir hayali besleyerek. Aylarca yalan söyleyeceğim, sahtekârlık yapacağım, sonunda küçük bir çocuk gibi foyam meydana çıkıncaya kadar gizli gizli içeceğim; parmaklarım, saçlarım ve nefesim yeniden pis pis kokmaya başlayacak. Ya da gece, pijamayla, terasta, hava soğumaya başladığında Anna'ya suçüstü yakalanacağım ve gene "Gianni, ama ne yapıyorsun sen?..." diye azar işitme tehlikesini göze alacağım.

Evet, nasıl davranmam gerektiğini çok iyi biliyorum ve bu bilgimden de yararlanacağım, ama bu arada gene mutfaktayım işte *–yahu nasıl gelmişim ben buraya*?– Capri Superlights paketini bulabilmek için bir sokak serserisi gibi çöp kovasını karıştırıyorum *–ne zaman karar verdim ki bunu yapmaya*?– ve ocağın ateşiyle bir tane daha yakıyorum; bu arada kafamın içi, belki sinsi ama bilimsel açıdan su götürmez bir gözlemle dolu, öyle ya millete sözde az sigara içirmek için yapılan bu incecik Amerikan sigaraları, bu yüzden normal sigaranın ancak yarısı değerindedir ki bu da bana, gerçekten de bir sigara içtim diyebilmem için iki tane içme hakkını pek güzel verir. Ve içiyorum, gene içiyorum. Artık o kalp çarpıntısı yok, suçluluk duygusu da yok, yasağı çiğnemiş olmanın sarhoşluğu da yok; şimdiden sigara tiryakisine ve o pratik düşünce yürütme biçimine dönmüşüm bile. Vay canına, bu gibi şeyler nasıl oluyor da böylesine hızla değişebiliyor?

Sigara göz açıp kapayıncaya kadar bitiyor –onu da emerek içtim. Büsbütün artmış bir tiksintiyle kül tablasına bastırıp söndürüyorum, çünkü içip bitirmişim ve çünkü kötüydü. Başım yeniden dönmeye başlarken ağzımdaki duman tadı dayanılmaz oluyor. Kursta, zihni bunlar üzerinde yoğunlaştırmayı ve onları hiç unutmamayı öğretiyorlardı; o kötü tat, o pis koku, izmaritlere duyulan tiksinti...

Ve işte kurtuluşumun çanları çalıyor; işte ellerim çöp torbası-

nın sarı saplarını düğümlüyor, işte torbayı kovasından çekip çıkarıyor –güçlükle, çünkü çok dolmuş–, işte bir solukta evden çıkıyorum; neyse ki anahtarları almayı son dakikada akıl ediyorum, yoksa durum iyice sarpa sarmış olacaktı –itfaiye mi? Acil servis mi? Yoksa otele gitmek mi?– ve zaten yeterince şaşkınım demektir, çünkü birden, tam da günlük huzurumu yaşadığım o sahanlıkta, *sigaraları yeniden torbaya atmadığım* aklıma geliyor –ama ne çıkar ki bundan, sadece böyle yapmışım sandım da yapmamışım, ve bu nedenledir ki merdivenleri yeniden, yavaş yavaş çıkıyorum, hem utanıyorum hem de beni kimse görmediği için, kimse benim böyle, hırsız gibi gizlice eve süzüldüğümü bilmeyeceği için içim rahat.

Yeniden eve giriyorum, mutfağa dönüyorum, sigaralar ocağın yanında, mermer tezgâhın üstünde; torbanın sapına az önce attığım düğümü çözmeye çalışıyorum ama başaramıyorum, biraz öfkeyle bağlamışım, çözülmez yapmak için fazla çaba harcamışım, ki makasla kesmek zorunda kalıyorum. Paketi alıyorum –içinde altı sigara daha var– ve torbanın içine atıyorum, ta ki o et lokantası artıklarının, boş bira kutularının karmaşası arasında yok olup gidene kadar –çünkü ben çöpleri türüne göre ayırmam, nasıl olsa sonunda hepsi yakılıyor– derinlere iterken elim kirleniyor.

Kirlenen elimi yıkıyorum, kuruluyorum, sonra torbayı sapından, daha doğrusu, şimdi kesildiği için, düğüm atılamayacak kadar kısalmış olan uçlarından yakalıyorum. Bu kez sakin sakin anahtarları alıyorum, evden çıkıp torbayı elimden kaydırmamaya, böylelikle en azından gülünç bir final yaşamamaya, yani çöplerimi apartmanda oturanlardan birinin kapısına saçmamaya özen göstererek merdivenden iniyorum. Ve sondan bir önceki sahanlığa ulaştığımda, aklım hâlâ içindeki şeytanla birlikte torbayı atacağım sokaktaki çöp konteynerindeyken, sokak kapısının gıcırtısını, ardından merdivenleri çıkan ayak seslerini ve kendi kendine kapanan kapının yeniden gıcırdadığını duyuyorum. Kim ola ki? Ve her kim ise gecenin saat birini geçmişken, elimdeki çöp torbasını atmak için –ki bu da içinde gerçekten dehşet verici bir şeyin bulunduğunun su götürmez kanıtıdır– aşağı iniyorken ki-

minle karşılaşacak ve ona nasıl gülümseyeceğim acaba?

Birinci katta oturan Confalone imiş, bir süre için de olsa, o baştan savma "günaydın ve iyi akşamlar"ın ötesinde bir ilişki kurduğumuz, hatta terasımızda karılarımız ve çocuklarımızla birlikte birkaç kez yemek yediğimiz tek komşumuz. Bunlar, evliliği darmadağın olmadan, karısıyla ve Francesco'cukla yaşıt ikizleriyle yaşadığı birinci kattaki dairesinde tek başına kalmadan önceydi. Evliliği bozulur bozulmaz ilişkilerimiz de soğumuştu.

– Merhaba, diyor bana.

– Merhaba.

Dosdoğru çekip gidiyor –ne düşünürse düşünsün– ve arkama bakmadan sokak kapısına ulaşıyorum. Francesco'cuğun bisiklete binmeyi öğrendiği avluyu geçerek sokağa çıkıyorum –nihayet– ve yükümü, pis pis kokan çöp konteynerine atıyorum. İşte bu kadar; o kahrolası görevimi yerine getirdim.

Ama bu gece bitmek bilmiyor, anlaşılan kendimi korku çemberinden kurtaramayacağım; çünkü şimdi de şu Confalone kafama takıldı, dümdüz yoluna gider gibi yapıp hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi davrandı. Gözlerimi kaldırıyor ve penceresine yansıyan televizyonun mavimtırak ışıklarını görüyorum; bu adam orada, divana oturmuş, sözde Maurizio Costanzo'nun gösterisini izler gibi yapıyor ama kuşkusuz, uyuyan ikizlerini okşamak isteğiyle yanıp tutuşuyor ve bunu yapamadığı için de içi içini yiyor olmalı, diye düşünüyorum. Ve ben, onun uğradığı bu yıkımda, görmemem gereken şeyler gördüm, düşünmemem gereken şeyler düşündüm, söylememem gereken şeyler söyledim ve bilmemem gereken şeyler öğrendim; ister istemez araya soğukluk girdi. Bir cumartesi sabahı erkenden havaalanına gitmek üzere evden çıkarken ayrılığının en kan dondurucu anına tanık oldum; tanıdık gelen eşyayla dolu taşınma kamyonunu gördüm ve ardına kadar açık kapıdan, antrenin duvarındaki iki resmi indiren karısını selamlayıp, soruverdim: "Ne o, taşınıyor musunuz?" Soru ansızın pek tuhaf kaçtı, dayanılmaz derecede acı bir durumdan kurtulmak çabasıyla ağızdan kaçan, biraz hayvanî türden –ölmek üzere olan bir hastaya "nasılsın?" der gibi– bir soruydu ama bir kez çıkmıştı ağzımdan;

ve kadın da beni cezalandırdı; duymazlıktan gelebilir, gülümser ve dilimi tutarak çekip gitmeme göz yumabilirdi, ne var ki baştan savma, gözleri utanç dolu, sahanlıkta yerini yadırgarcasına dikilen ikizleri işaret ederek "yalnız biz" yanıtını verdi. Sonra ben o gün, New York'a birinci mevkide uçuşum boyunca –hayatımda birinci mevkide tek uçuşum– düşündüm ki bu olay beni hiç şaşırtmamış, çünkü şu Confalone bana hiçbir zaman sevimli görünmemişti ve eğer böyle yakın komşuluk sorunları olmasaydı onunla hiçbir zaman görüşmezdim; son derece sportmen, motosiklet tutkunu, dış görünüşü her zaman sinire dokunacak kadar bakımlı, ve İtalya'da sürekli dolaşmasını sağlayan işiyle –reklam temsilciliği– aslında, çalıştığı yerde bir metres tutan ve gizli telefonlarla ve iş gezileriyle, çifte hayatı sonuna kadar götürecek tipte bir herifti; karısı ise, İkizler Polikliniği'nde çalışan, pek gözde bir endokrinologdu, tatlı ve anaç tipli biriydi ama kendine yakışan tombulluğuyla çekiciydi de; Roxy Music'i ve Graham Greene'i severdi. Ve bu tümceleri daha sonra, uçakta yanımda yolculuk yapan yayıncıma yumurtladığını gibi, otele varır varmaz, altı bin kilometre öteden, telefonda, birinci katta oturan doktor hanımın başına neler geldiğini anlattıktan sonra Anna'ya da söyledim. Yedi gün sonra da JFK Havaalanı'nın VIP salonunda Roma'ya dönüş uçağını beklediğim sırada, birinci mevki lükslerini (kokteyl, şampanya, füme somon) iştahla atıştırırken şunu öğrendim: adamın karısı, yanında çok daha yaşlı ve bronzlaşmış, sportmen görünüşlü bir adamla içeri girdi; adam umursamaz bir tavırla sarılmıştı ona ve çok yüksek bir sesle, Bombay Havaalanı'nın çevresindeki bir bataklıktan söz ediyordu. *Başhekim*; en azından cinsel açıdan modası geçmiş sandığım masal gerçekte kurban vermeyi sürdürüyordu demek, kahretsin; *kocasını başhekim uğruna terk etmişti.* Aynı derecede birbirine uygun (adam olgun ve enternasyonal görünüşlü, kadın genç ve uysal) bir çift vardı yanlarında; kim bilir hangi salgıbezi bozukluğunu konu alan ve batının ünlü hekimleriyle ilişkileri pekiştirmek için çokuluslu bir ilaç firmasının malî destek verdiği önemli bir kongreden; pazar payı oranı 2,2 olan ve geriye kalan 8,7'sinin de, gelecek üç yıl boyunca türlü dalavereler çevir-

sin diye kahrolası bir yönetim kurulunun emrine verilecek bir ilacı hastalara yazmayı sürdürmeleri için katıldıkları ve New York'ta sevgilileriyle birlikte fırına hesabına dört unutulmaz gün geçirdikleri kongreden dönüyor olmalıydılar.

İşte orada, New York Havaalanı'nın ayrıcalıklı yolculara özgü bu sığınağında o kadınla soğuk selamlaşmamızdan sonradır ki kocasıyla olan ilişkilerim de geri dönülmez bir biçimde soğumuştu. Şimdi üzerinden zaman geçtiğine ve kadın o ihtiyarla Roma'da bile kol kola dolaşabildiğine göre, hatta belki de birlikte yaşadığına ve adam canı istediğinde leke basmış o iri elleriyle ikizleri okşayabildiğine göre, ben sadece, Confalone'nin bir akşam yanında bir kadınla, herhangi bir kadınla, güzel ya da çirkin, genç ya da yaşlı fark etmez, eve gelmesini bekliyorum ki bu kadının öteden beri var olduğunu, hep var olduğunu, ve tüm bunların nedeninin Camilla Parker-Bowles gibi olan bu kadın olduğunu düşünebileyim; ama adam eve yalnız dönmeye devam ediyor, yalnız ve yorgun, ve o zaman ben sadece, geri kafalı ve dedikoducu bir komşu, kimsenin bir şey bilmediği konuda çok şey öğrenmiş ve kendi işine bakmak yerine okyanusun bir kıyısından ötekine dedikodu yapmış bir komşu olup çıkıyorum. Günün birinde diyafonu açtığım sırada hakkımda böyle konuşulduğunu duymak çok acı olur; ama diyafondaki Confalone'nin sesi olursa alınmaya hakkım olmaz.

Eve dönerken bunun, aslında doğru olduğunu düşünüyorum, gerçekte ne olduğumuzu kimsenin bilemediğini, çünkü gizlediğimizi, ve bile bile gizlemesek de içgüdülerimizle gizlediğimizi düşünüyorum. Bir defasında kadın arkadaşlarımdan birisi şaşkınlıktan donakalmıştı, çünkü beş yıllık evlilikten sonra, kocasının tavuğa alerjisi olduğunu öğrenivermiş. Tamam, bunun bir açıklaması vardı, çünkü kadının annesiyle babasının işlettiği lokantanın üzerinde oturuyorlar ve akşam yemeklerini hemen her zaman orada yiyorlardı, koca da tavuk ısmarlamamakla yetiniyordu ve o güne kadar, nadiren evde yedikleri yemeklerde de kadın hiç tavuk pişirmemişti; bir gün her nasılsa pişirmiş işte ve kocası da tavuğa alerjisi olduğunu söylemiş. Arkadaşım bu açıklamaya inan-

mış; ama bir kadının, kocasının böyle bir özelliğini bilmesi gerektiğini söyleyip de karşı çıkan bir koca teknik yönden suçlu bulunabilir mi, bunu bilmiyorsa kocası hakkında kim bilir daha neler bilmiyordur... Sonra, olayın gülünç yanını da göz önünde bulundurarak kızını düşünmüş ve evlenmek istediği delikanlıyı eve getirdiğinde, ona, öncelikle hangi yiyeceklere alerjisi olduğunu söylemesi ya da sonsuza kadar susması gerektiğini söylediğinde kızının yüz ifadesini düşünmüş; bu arada da kocasının *yapmadığı* her şeye artık dikkat etmeye başlamıştı, barda neleri *ısmarlamadığına* ve uyumadan önce neleri *okumadığına* ki bu da pek doğal bir durum değildir. Her neyse, karıkoca ayrılmadılar ki bu bile önemli sayılır.

Karar veriyorum; gidip yatacağım ve uyuyacağım. Pencereyi kapatıyorum, soyunuyorum ve yıkanmadan kendimi yatağa atıyorum; ama uykum yok, hayır, bu yüzden de olanları gözden geçirmem en iyisi, çünkü bugünün heyecanı henüz geçmedi. Kim bilir ne zamana kadar gözlerim kapalı, kuşkuya ve melankoliye kapılmış bir halde buraya çivilenmiş kalacağım. İyidir, öyle olsun. Bazı şeyleri, uyanıkken düşünmek, uyuyup da düşünü görmekten iyidir.

Aslında olumsuz geçmemişti bugünüm; yeniden yazmaya başladım. Ama yeniden sigaraya da başladım. Şu Capri paketi, beni nasıl da kandırdı. Şenlik ışıkları. Confalone. Kim olduğu bilinmeyen o küfürbaz. O martı, bana nasıl da dikkatle bakıyordu. Ben geçmişin gücüyüm, sadece gelenektedir benim aşkım. Bogliasco'nun bana kurduğu o kusursuz tuzak, o tuzağa düşüşümdeki sonsuz zayıflık; gazeteciyi nasıl oldu da garsonla karıştırdım? Nasıl Bradley Whitford gibi önemsiz bir oyuncunun adını anımsadım da gömleğinin yenlerini hatırlayamadım? Bellek neden bu kadar karmaşık? Neden bunca alanı kendine ayırıyor da sonra en basit sorulara yanıt veremiyor? Kazadaki Hollandalı sarışın mıydı, esmer mi? *İstiklal Kahramanları* filminde Burt Lancaster tabancaları neresinden çekiyor; arkasından mı, önden mi? Bir karıncanın kaç ayağı vardır; altı mı, sekiz mi? Francesco'cuk her zaman hangi tarafına yatıp uyur; sağına mı, soluna mı? Ve eğer ben

bir çocuk kitabı yazarı kimliğine bürünmüş bir casus olsaydım da bu gece susturucuyla, pffft diye esrarengiz bir biçimde öldürülmüş olsaydım, Francesco'cuğun belleğinde ne kalırdı benden?

Gözlerimi tavana, yıllardır bir vantilatör koymak istediğim noktaya dikiyorum, onu neden koymadığım ise başka bir sır.

Belleğinde, bir çocuk kitabı yazarı olduğum kalırdı.

On beşinci kısım

Sıçrayarak oturuyorum yatakta; on bire çeyrek var. O kadın. O kadınla bir randevum var. Gecikmek olmaz, üstelik de o kadına...

Uyku sersemliğiyle banyoya süzülüyorum. Soğuk su, beni huzursuz eden rüyamı –bir hizmetkâr Anna'nın uyuduğu otel odasına giriyordu ama hizmetkâr değildi, birden ben ortaya çıkıp ona meydan okuyordum, Anna gebeydi, adam silahlıydı...– tümüyle dağıtıyor, sonuçta randevuma yetişebilmek için elimden geldiğince çabuk davrandım. Kahretsin, bekletmek olmaz, o kadın zamanında gidilmeyi hak etmiştir.

Aynaya bakıyorum ve görmek istemediğim, belli belirsiz bir suçlu suratı görüyorum: uzamış sakal, şişmiş gözler, karmakarışık saçlar. Böyle çıkamam karşısına, o kadın bakımlı bir görünümü, en azından şıklığı hak ediyor. Eğer seçim yapmak gerekirse, bekletilmekten çok bunları hak ediyor; bu yüzden de telaşı bir yana bırakıp gereğince hazırlanmalıyım, saate bakmadan. *Herkes işine gücüne baksın. Hayat her zamanki gibi devam etsin...*

Hazırlanırken bir yandan da geçmiş geceyi, sadece geçmiş olduğu için, gerçekten rahat bir soluk alarak düşünüyorum. Öte yandan, bu tür şeylerin nasıl olduğu bilinir: yola kötü çıkılır ve daha da kötü biter; sırtında kaygıyla uykuya dalmak, olacak şey değildir. Defalarca içtim ve işedim, her defasında son olacağına inanarak ama her defasında uykusuzlukla baş edecek tek mekanizmayı –zamanı– yakalamaya çalışarak. Sonunda beni koynuna alan ağır sabah uykusu kendime gelmemi zorlaştırdı ve sadece izleyen günün zararlarına doğru itti; bence bu randevu bir şans, oraya hafif ama gerçekten *hafif* bir gecikmeyle gitmek de öyle, çünkü gecik-

menin zaran o kadarla kalacaktır muhtemelen; üzerinde konuşacağımız konu göz önüne alındığında bu kadınla karşılaşma bir tür nokta satırbaşı olacak ve bunun ardından huysuzluk etmeye yanaşmayacağım bile. Tam tersine, bir zemberek gibi kurulacağım ve Aurelia yolu üzerinden Viareggio'ya doğru boşanacak o zemberek; daha akşam olmadan kendimi çamlıkta bulacağım, Anna'nın yanında; Francesco'cuğun tramplen üzerinde zıplayışını seyrederken onu başkası değil de o yapan, bir reanimasyon salonunda değil de orada bulunduran *Bireyleşme İlkesi*'ne şükredeceğim.

Tıraş olduktan sonra, telaşla ama hemen hiç yapmadığım bir özenle ne giyeceğimi seçerek giyiniyorum; temiz gömlek, açık renk keten pantolon, koyu renk çorap, keten ayakkabı ve ceket; evet, herhalde sıcak gelecek ve terleyeceğim ama olsun, en sevdiğim ceket –kurşunî, hafif yünlü, zevkli biri olan kız kardeşimin armağanı–; ödül akşamında, sonra Roma'ya dönüş treninde, Viareggio'ya kaçış sırasında arabada, sonra da geçen pazar dönüş yolculuğunda giyildiğinden, ve o zamandan beri bir iskemlede asılı kalıp ütü mütü görmediğinden bumburuşuk; bu haliyle bile en sevdiğim ceketim ve gene onu giyiyorum.

Çıkmadan önce, kadına armağan edeceğim Carver'ın kitabını, Vespa'nın anahtarını, evin anahtarlarını alıyorum, tüm ışıkları söndürüyorum ve ancak o zaman, gülünç ama anlamlı –o anda, benim için– bir özdenetim gösterisiyle saate bakma iznini veriyorum kendime; on bire iki var. Boşu boşuna telaşa kapılsaydım ne kadar zaman kazanacaktım ki? Neler unutacaktım ya da daha kötüsü, *Alis Harikalar Ülkesinde*'nin o unutulmaz bölümünde olduğu gibi tersinden giderek ne yanlışlar yapacaktım kim bilir? Japon imparatoru bir bilgeymiş, yapacak pek bir şey yok. Ve merdivenden inerken Vespa'yı almamaya karar veriyorum; yürüyerek gideceğim, evet, Marcovaldo gibi taflanları seyrederim, kirli ve sisli olsa bile Roma'nın havasını derin derin içime çekerim ve aşağıya, parkın kapısına hafif, evet hafif bir gecikmeyle varırım.

Sokakta kör edici bir aydınlık; gözümü kamaştıran tozlu parıltıda benimkinin yanındaki apartmanın önünde büyük bir kalabalık görüyorum, ve yolun karşı tarafında kapıları ardına kadar

açık, ışıkları yanıp sönen bir ambulans. Biraz arkasındaki polis arabasının içinde bir polis, telsizde konuşuyor. Öteki polis ise apartman kapısından insanları uzaklaştırmaya çalışıyor. Hemen hemen tüm mahalleli bu kalabalığın içinde; esnaf, kapıcılar, çocuklar, yaşlılar, yoldan geçenler, camcı, tütüncü, halıcı, hepsi ardına kadar açık kapının çevresinde yarım daire şeklinde toplanmış. Biri, beni görünce selam veriyor ve beklenmedik bir şeyler olduğunu anlıyorum, durup bir göz atmadan çekip gidemem; "Gel" diyorlar sanki, "burada mahallemizi ilgilendiren bir şey var, seni de..."

Aslında başka şeyler söylüyorlar. Diyorlar ki:

– *Zavallı kadın...*

Diyorlar ki:

– *Onun çilesi bu...*

Diyorlar ki:

– *Artık dayanamamış...*

Kapıdan, ağlayan bir kadın çıkıyor. Anita bu, hep bize iğne yapmaya gelen San Camillo'daki hastabakıcı, kanlı canlı ve suratsız bir kadın; söylediklerine bakılırsa bizim doktor uslanmaz bir düşman yanlısıymış. Geri geri yürüyor ve ağlıyor, gözleri apartmanın kapısında, elleriyle ağzını kapatmış.

– *Onu annesi çağırmadı ki...*

– *Öyle mi?*

– *Öyle, Don Furio çağırdı...*

Sedye çıkıyor, kalabalığın arasından bin bir güçlükle yol açmaya çalışan iriyarı iki taşıyıcı itiyor sedyeyi. Sedyenin üzerinde, Yamyam Hannibal gibi kayışlarla bağlanmış Anita'nın oğlu var –yanılmıyorsam İtalo, yanılmıyorsam–, mavi gözlü ve tombul yanaklı bir genç; on yıl önce bu mahalleye geldiğimde, Roma genç takımında gelecek vaat eden bir orta saha oyuncusuydu. Yaz akşamlarında apartmanının duvarına top atıp tutardı ve bazen durup onu pencereden seyrederdim. İşi biliyordu.

– *Don Furio mu? Ama o ne diye burnunu sokuyor bu işlere...*

– *Yahu, beş gündür ortalığı kasıp kavuruyor, küfürler yağdırıyordu...*

Demek küfreden oymuş.

Yaralı değil, baygın da değil; başını kıpırdatmadan tutuyor ve onu seyreden insanları görmek için ağır ağır gözlerini çeviriyor, ama öyle görünüyor ki istese, bundan daha fazlasını yapabilir. Evet, kayışlara rağmen çaresiz görünmüyor. Bakışlarında bitkinlikten de, utançtan da, acıdan da eser olmayışı beni çok şaşırtıyor; tam tersine o bakışlarda bir tür korkusuzluk var, küfrün sıcak ve ilahi gücüne sığınmak onu tam da istediği yere götürmüş ve her şey onun tasarılarına uygun gerçekleşiyormuş gibi.

Ağırbaşlılığın da yoldan çıkarabilmesi garip doğrusu. Annesi bize, tanesi beş bin liretten iğne yapmaya –benim sırt ağrım için Bentelan, Anna'nın aybaşı sancıları için Buscopan, Francesco'cuk için de Cortigen B6 ve Epargriseovit– geldiği zaman, hep o, ayak vuruşları sağlam çocuğu düşünürdüm ama kadın öyle suratsızdı ki oğlunu soramazdım hiç ve tüm bu soramamak, onun yazgısı hakkında vahşi bir izlenim bıraktı zihnimde ve sonunda onlara ciddi ciddi inanır oldum. Bu yazgı, Orta İtalya'dan herhangi bir küçük kentin –Teramo, Viterbo, Chieti–, delikanlının ufak tefek işlerden yakalandığını tahmin ettiğim bir kentin küfürlü ağzıyla konuşuyordu; diskotekte tanıştığı o kentten bir eş, bu arada edinilmiş toraman bir yavru, kola takılmış olan yüzbaşı işareti, ve her zaman fazlasıyla tozlu ayakkabıların altında, delik deşik, üzerinde gösteri yapılması olanaksız o arsalar... Düşünüyordum ki pişmanlıklarla filan ama sadece hayatının belirli bir noktasına, onu düşlerinde abartıya götürmek için elbirliği yapmış insanlar girdiği için başaramamış bir delikanlıydı; aslında pek çoğu gibi, hatta belki pek çoğundan da iyi ve sakin bir hayatı olduğunu düşünüyordum. Ne var ki işte burada, karşımda, tüm mahallenin gözü önünde, kıskıvrak yakalanmış kuduz bir köpek gibi götürülmekte; oysaki iğne yaptığı bir gün, bir defacık Anita'ya ondan haber sormak yeterdi ve elinde şırıngayla –tam da öyle– başını sallama biçiminden, delikanlının yazgısının bambaşka bir yola girdiğini anlayabilirdim. Çünkü bu, epey zamandır süregelmiş bir olaya benziyor ve elbette burada bitmeyecek bir olaya. Ve işte, delikanlının gözlerinde hâlâ okunan o korkusuzluğun açıklaması da

bu belki: bunun son olmadığını çok iyi biliyor; sonun çok daha kötü olacağını, çok daha üzücü ve acımasız olacağını, ve umutsuz, ve tanıksız olacağını biliyor, zaten hoşuna da böylesi...

Ansızın büyük bir sessizlik çöküyor. Ambulansın karanlığında gözden kaybolmadan önce, delikanlı son bir bakış fırlatıyor çepeçevre. Son bir veda küfrü savurabilirdi, eğer gerçekten onun böyle götürülmesine neden olmuş ise o papaza, son kez, vahşice, avazı çıktığı kadar bağırarak küfredebilirdi; ne ki hiçbir şey söylemeden, sesini çıkarmadan, karanlık tarafından yutuluyor. Anne de onun ardından gözden kayboluyor ama bir saniye sonra gözlerinde yeni bir korkuyla açık kapıdan başını çıkarıyor.

– Çanta! diye bağırıyor.

Apartmanın kadın kapıcısı avluya dalıyor ve elinde, markette zeytinyağı alana parasız verilenlerden plastik bir çantayla çıkıyor. Kadın çantayı alıyor ve içi rahatlamış, gülümseyerek kapıcıya teşekkür ediyor; bu çantaya birdenbire verilen önem, beni derinden etkiliyor, evet, beni duygulandırıyor; çocuğu taşıyanlar telaş ve öfke içinde onu sedyeye bağlarken günlük eşyayla doldurulmuş –pijama, terlik, don, diş fırçası, diş macunu, tıraş bıçakları...– bu çanta ansızın, annenin, oğlunun aklındakinden tamamen başka bir amaç uğruna beslemeye hakkı olan umudunun kalesi olup çıkmış. O tarafsız, sıradan içeriğiyle avluda, asansörün yanıbaşında unutulmamış, unutulmuş olsaydı (ah, havaalanlarında terk edilmiş bavullardaki dayanılmaz hüzün, sahipleri tutuklandıktan ya da enfarktüs geçirdikten ya da kendi canına kıydıktan sonra da taşıyıcı bantların üzerinde dönüp duran o bavullardaki) şu karmakarışık sabahın en has acıklı ayrıntısı olup çıkardı; tam tersine, bulunması gereken yerde işte, sımsıkı bağlanmış oğlunun yakınında, ve onu, tedavi ve bakım süresinde elinin altında tutmak ananın görevi olacak, en zor anlar geçtikten sonra oğlu kendine çekidüzen verme isteği duyduğunda, içindeki olağan yükünü boşaltmaya hazır durumda bulundurmak...

Şrak! Ambulansın kapıları kapanıyor ve yavaş yavaş, güçlükle açılan kalabalığı yararak yola çıkıyor; muhtemelen annenin görevini kısa süre önce tamamladığı ya da az sonra başlayacağı San

Camillo Hastanesi yönüne doğru; siren filan çalmıyor, sadece köşeyi yeni dönen insanlara, sabah trafiğinde geçtiğini gören herkese hiç de ciddi bir durum olmadığını ve istavroz çıkarmaları gerekmediğini anlatmak için kırmızı lambaları dönüyor tepesinde.

Polisler bir süre daha bir kâğıda bir şeyler yazarak oyalanıyor, sonra onlar da arabaya binip gidiyorlar. Saate bakıyorum; on biri on geçiyor. İşte şimdi gerçekten geç kaldım; artık yürüyerek gidemem oraya, on on daha yirmi eder ve gecikme artık hafif sayılamaz. İster istemez Vespa'yı almak zorundayım; işte şuracıkta duruyor: yılların çilesini çekmiş, kapaklarından yoksun bırakılmış (onları neden çaldıklarını hep merak eder dururum), tek yön levhasına zincirlenmiş, geçen haftaki *kum* fırtınasından –Sahra rüzgârı demişlerdi– berbat olmuş. Kalabalık, her biri ayrı yorumlarda bulunan küçük kümeler halinde dağılırken ben de yola çıkmak için gereken hazırlıklara girişiyorum. İş o kadar da kolay değil: asma kilidi ve zinciri çıkaracağım, portbagajı açacağım, ellerimi silmek için paçavrayı alacağım (zincirler çok pis), kaskı alacağım, zincirleri portbagaja koyacağım, ellerimi yeniden sileceğim, paçavrayı zincirlerin üstüne koyacağım, üstüne de Carver'ın kitabını koyacağım, portbagajı kapatacağım, kaskı giyeceğim, benzin düğmesini açacağım... ve gaz vereceğim, tamam; aksiliğe bak, birden aklıma geliyor ki Vespa'nın lastikleri inik ve bu yüzden bir süredir öyle duruyor, lastikçiye götürülmesi gerek. Gene de onu çalıştırmayı deniyorum, bir, iki, üç, dört girişim; olanca ağırlığımla yamultulmuş olan pedala yükleniyorum (motoru çalıştıracak pedallardan ne isterler, neden yamulturlar, hiç anlamamışımdır), nihayet beşincide çok iyi tanıdığım o kahrolası darbe ayağıma iniyor. Çok çok eski bir acıdır bu, bildik, beni altüst eden, ta ilkgençliğimden bu yana tanıdığım bir acı; lisede, bir sömestr tatilinden –Trieste, Floransa, Napoli'yi içeren– dönerken Vespam boğulmuştu, çalışmıyordu, ve tam pes edeceğim sırada, pedala çılgın gibi öfkeyle basıyor, basıyordum ki birden gözümde şimşekler çaktıran bir darbe aldım. İşte o yıllardan bende kalan ve bir türlü kurtulamadığım bir anı ki canımı yakıyor.

İtmeye başlıyorum. Acımasız güneşin altında, küçük alanda

böyle sürünür gibi giderken pek çok insan bana bakıyor; biraz hız alıp ikinci vitese geçirirken da havaya zıplıyorum –boşuna–, ardından birinci vitese geçirirken umutsuz bir girişim daha; boşuna. Direniyorum, yeniden başlıyorum, bu yararsız manevrayı yineliyorum, üç dört kez, soluk soluğa, kan ter içinde ve daha da gecikmiş bir durumda tam yola çıkacakmış gibi oluyorum.

Ve fark ediyorum ki itmeye başlamadan önce havayı bile kapatmamışım, bu yüzden Vespa büsbütün boğulmuş olmalı.

Tek bir çarem kalıyor. Şurada, yakındaki çok dik inişe kadar yürümek, sonra da yokuş aşağı son bir girişimle kendimi bırakmak ama bunun da bir sakıncası var ki tek yön yola tersten girmek; çünkü yol, çıkış yönünden tek yön. Tehlikeli bir şey, yapmamam gerekir, ne var ki seçeneğim yok, çünkü kadın beni bekliyor, bu yüzden de yapıyorum; inişin başına vardığımda güçbela çıkan bir kamyonetin (Fransız mozzarella peyniri) geçmesini bekliyorum; evet, birden delişmen bir on yedilik gibi gözümü kararttıyorum, otuz saniye içerisinde kimsenin yokuş yukarı çıkmayacağını hesaplıyorum. İşte kendimi koyveriyorum, ve Vespa birden hızlanıyor, çünkü iniş gerçekten de çok dik ve dümdüz; üçüncüye alıyorum, sonra da ikinciye ve yolu nerdeyse yarılamışım bile, ama Vespa'nın motoru hâlâ çalışmıyor, fren yaptığım halde birinci vitese alamayacağım kadar hızlı gidiyor ve Marco Polo Caddesi'nin kavşağı giderek yaklaşıyor; şimdi biri yokuş yukarı vuracak olsa benim yüzümden güç durumda kalacak ama talihim varmış ki kimse yokuşa vurmuyor; nasıl olsa birkaç saniye sonra duracağım, çünkü iniş bitmek üzere –neyse ki tam, trafiğin hızla aktığı caddeye bozuk Vespa'yla girmek üzereyken, Vespa'nın motoru çalışıyor. Beyaz bir duman karbüratörü boğup havayı dışarı püskürtüyor, motor harekete geçiyor, hızlanıyor ve ben de kendimi, arabaların yetmiş kilometre hızla gittiği caddenin ortasında bulmamak için fren yapmak zorunda kalıyorum, ama yeniden stop etmemesi için de motoru çalışır halde tutmak zorundayım, bu yüzden deli gibi, gazla, frenle ve vitesle boğuşuyorum ve Vespa'nın arkası şöyle bir savuruluyor, ama toparlamayı başarıyorum; o berbat beyaz dumanlar püskürmeye devam edince, gene

savrulmasın diye yavaş ama sıkı bir fren yapıyorum ve tam da caddenin girişinde duruyorum, sapa sağlam ve Vespa çalışır halde. Oldu işte. Artık marşa basıp motoru harekete geçirmek için dilediğim gibi gaz verebilirim; bu basit olayın bende yarattığı hoşnutluğu anlatabilmek çok zor. Şimdi de bir otomobil köşeyi dönüyor ve yokuşa vuruyor; sürücü okulunun beyaz bir Fiat Uno arabası bu, –üstelik sık sık görülen bir durum, çünkü burası, yokuşta duran arabayı yeniden harekete geçirmeyi test ettirenlerin pek sevdiği bir yer. Öğrenci, ufak tefek bir kızcağız, batan gemiden kurtulan birinin gemi enkazına yapışması gibi direksiyona sımsıkı yapışmış. Onu bekleyen tehlikeden çok korkmuş görünüyor ama onun korkusu, yokuşa on beş saniye önce girseydi benim duyacak olduğum korkunun yanında –ters yönden kurşun hızıyla üstüne gelen bir deli– hiç kalır; neyse ki bunu hiçbir zaman öğrenmeyecek.

Marco Polo Caddesi'ne giriyorum ve kırk kilometrelik hızımın rüzgârı, ter içinde kalmış bedenimi okşuyor. Bu çok eskiden kalma, İtalyanlara özgü çok sevilen bir rahatlama ki az önce ayağıma yediğim darbenin bir ödülü oluyor. Bu okşayışın ardından bakıyorsun ki depon dolu, güneş ve tüm bir kent emrinde; ilk gençliğim bile artık o kadar kötü görünmüyor. Böyle anları öyle çok yaşamışlığım ve hayattan kapmışlığım var ki. Ve bazı şeyleri unutmaya başladığıma göre, diyelim on saniye içinde, geçirdiğim o çok kötü geceyi de –zor–, sabahki o berbat uyanışı da, o delikanlının yakalanışını da, terslikleri de, hepsini unuturum. Diyelim ki bugünkü günüm burada başlasın, yüzümü okşayan bu rüzgârla, bu beklenmedik keyifle...

On altıncı kısım

– Ah, selam.

Kadın bana elini uzatıyor ve güzelliği soluğumu kesiyor. Onu hiç hatırlamıyormuşum meğer –hatta, şimdi düşünüyorum da onun hiç ama hiçbir şeyini hatırlamıyormuşum, neredeyse etten kemikten biri değilmiş de sadece uğradığı felaketin çemberinde var olan biriymiş gibi. Ama burada, benim yorgun ve güvenilmez belleğimin dışında, sabahın on biri çeyrek geçesinin hoyrat nesnelliğinde güzelliği soğuk ve buyurgan, küstah, çarpıcı, Meksikalıvari, ve ayırdına varıyorum ki onu gerçekdışı yapan şaşılası bir Florinda Bolkan-Tony Musante karışımı benzerliğiyle vurgulanmış olarak karşıma çıkıyor, tam da öyle, *ikisine* de benziyor. *Meçhul Venedikli*'yi saplantı haline getirmiş bir Doktor Frankenstein tarafından, yüzlerce canavar yarattıktan sonra ulaşılabilmiş cüretli bir bedensel karışım gibi.

İnce elbisesi, anaç ama göz alıcı yuvarlaklarını ortaya çıkarıyor; esmer ve ışıltılı teni ise lüks bir otomobilin içini akla getiriyor. Sıktığım el iri, yumuşak, bakımlı ve pırıl pırıl yüzüklerle bezenmiş. Saçlarının siyahı kedi postu gibi parlıyor, şakağındaki ben şaşmaz bir matematik denklemle kondurulmuşa benziyor ve yüzünün ortasında günbatımı gibi büyük ve kırmızı bir ağız, alev saçıyor.

– Geciktiğim için özür dilerim, diyorum.

İs kokuyor ama deniz de, çocukluğumda annemin kremlerini ve toplarımı satın aldığımız Versilia mağazalarının inanılmaz kokusu gibi. O günden beri duymadığım bir koku, çünkü şimdi o mağazalarda sadece plastik satılıyor!

– Ah, önemi yok –dişleri parlıyor– bana arkadaşlık eden vardı...

Çenesiyle, küçük masanın üstündeki bardağın içinde, neredeyse bitirdiği kremasını işaret ediyor. Onu ısmarlaması, beklemesi, yemesi derken tam bir çeyrek saat geçmiş olmalı.

– Burada, Roma'nın en iyi kremasını yaptıklarını biliyor muydunuz? diyorum.

– Ya öyle mi? Gerçekten de nefis doğrusu.

İyidir, evet. Ama bunu öğrenmem yıllar aldı, oysaki sadece iki adım ötede oturuyorum. O ise, bir sabah Roma'ya geliyor, kendisine burada randevu veriliyor ve kremasının iyi olduğunu hemen öğreniyor.

– Sizi bilmiyorum ama, diye ekliyor, ben oburumdur. Kitaplarınızda önerdiğiniz tüm ikindi kahvaltılarını Matteo'ya hazırlarım, ama ben de yerim.

Tipik bir özellik, geniş zaman kipinde konuşuyor.

– Çocukluğumun ikindi kahvaltıları onlar. Kakaolu çörek; tereyağlı ekmek ve şeker; armutla Nutella. Onları unutmuşum biliyor musunuz? Siz olmasaydınız herhalde bir daha hiç yemeyecektim. Bugünkü çocuklar ikindi kahvaltılarında sadece hazır satılan yiyecekler istiyorlar...

Kremasından bir kaşık alıyor –son kaşık, diyebilirim– ve yutarken, küçük bir kız gibi gözlerini kapatıyor.

Garson geliyor ve bir kahve söylüyorum.

– Oysa, diye sözlerini sürdürüyor, sizin kitaplarınızda hep böyle. Onun için hoşuma gidiyor. Siz günümüz çocuklarına öyküler anlatıyorsunuz ama anne babalarının, kendinizin, bizlerin çocukluğuna dayanıyorsunuz. Doğru değil mi?

– Doğru.

– Çocuklarımıza, biz erişkinlerin, hayal gördüğümüz zaman nasıl olduğumuzu anlatıyorsunuz. Çünkü artık, hayal ederken, hatırlamaktan öte bir şey yapmıyoruz.

Bardaktaki kremanın kalıntılarını da özenle toplayarak son bir kaşık doldurmayı başarıyor, onu da zerafetle mideye indiriyor ama bu kez gözlerini kapatmadan.

– Evet, siz iyi bir çocuk yazarısınız, diye devam ediyor, çün-

kü bence yazmakla kalmıyor, aktarıyorsunuz. Çocukların burnunu sokmadığı yerlere gidiyor, bir şeyler bulup buluşturuyor, onları ilgilendirmeyen güzel şeyleri onların diline aktarıyorsunuz. Bizim belleğimizi, sinemayı, Leopardi'yi, rock müziği... Öyle değil mi?

Şaşkınlıktan donup kalmışım. Oğlu komada olan çok güzel bir kadın, bana kitaplarımla ilgili övgüler yağdırıyor ve aynı zamanda kitaplardaki püf noktasını keşfettiğini gösteriyor; beş paralık bir püf noktası, orada, herkesin gözleri önünde duran ama kimsenin gözüne çarpmamış olan. Çünkü doğru, ben asla hiçbir şeyi uydurmadım, sadece hayatımda hoşuma giden her şeyin içini açtım, ortaya döktüm, yeniden gündeme getirdim. Rock müziği, Shakespeare, Beckett, Amerikan filmleri, uyanık düş görme, Leopardi, –evet, o– hatta Pasolini bile çocuk kitabı yazmak için tükenmez birer madendir; kadın, onları aktardığımı söylese bile aslında ben onları yağmalıyorum. Çocuklar bunun farkına varamazlar ama ben pekâlâ elimdeki kanıtlara dayanarak söyleyebilirim ki yayıncılar, eleştirmenler, erişkin okurlar bile farkına varamamıştır. Sığ bir toplumda yaşıyor muyuz, yaşamıyor muyuz? Bir defasında bir Katolik dergisi bana, *Şeytan Cimri Ellere İş Bulur* adındaki çocuk kitabımın bir bölümü için ödül vermişti. Ben de ödülü aldım, ne yapsaydım ki? Bu bölümü bizim Morrissey'in –Tanrıya emanet– yazdığını, ve Smiths'in bir şarkısındaki dizelerden birinin, aynen *Pizzano Pizza'nın Serüvenleri*'ne aktarıldığını onlara nasıl açıklayabilirdim ki?

Sonra bu kadın çıkageliyor ve ona göre her şey açık seçik, ortada.

– Aslında, evet, diye itiraf ediyorum, söyleyince, kulağa biraz aşırma suçlaması gibi gelse de.

–Ah, hayır... Kızarıyor; yüzü kızaran kadınlardan. Benimki bir övgüydü, yoksa hiç aklıma gelmez size...

– Her ne olursa olsun, gülümsemeye çabalıyor, kim bilir nasıl görünüyorum. Şimdiye kadar hiç kimse bunun farkına varmamıştı. En azından, bildiğim kadarıyla. Bunun için, yazmayın yeter, ben de devam edebilirim o zaman...

– Ah, diye sözümü kesiyor, ama ben *yazdım* bile.

Yanındaki sandalyeye bıraktığı çantasını açıyor, içinden bir tomar kâğıt çıkarıp bana uzatıyor.

– İşte burda. Saçmalık elbette, yalnız ne var ki...

Yalnız ne var ki çanta kapanmadan önce galiba içinde *–sil baştan–* bir tabanca gördüm.

– ...ilkokul öğretmeniyim, diyordu, ve okulumuzda bu küçük gazeteyi çıkarıyoruz, öğrenciler ile öğretmenler birlikte. Ben kitap eleştirileri yazıyordum ve şuna önem veriyordum...

İyi ama neler oluyor yahu? Bir tabanca o, gözlerimle gördüm. Orada çantanın içinde bulunması normal değil. Yoksa normal mi? Ne zamandır burada insanlar silahlı gezmeye başladılar ki?

– ... göreceğiniz gibi, kesinlikle sizin üslubunuzu taklit etmiş olsam bile. İşte bu, tam anlamıyla aşırmadır, evet...

Garson kahvemi getiriyor ve ben onu küçük yudumlarla içerken bir yandan da sözde –evet *sözde*– gazeteciği okuyormuş gibi yapıyorum; aslında sadece bu tabancaya bir bahane bulmaya çalışıyorum, onu, şu şaşılası, şu sinema oyuncusu karıkocaya benzeyen, ve okul gazetesinde maskemi düşüren ve sözlerine iç çekerek başlayan kadınla bağdaştırmaya çalışıyorum; ve sonuç, yeterince şaşırtıcı olan sonuç –böyle kadınların var olduğundan asla kuşkulanmamıştım– şu ki, buluşmamızın nedeni maalesef benim kitaplarımdaki mutfak merakım değil de...

O gene çantasını açarken gözlerimi sayfalardan kaldırıyorum. Tabanca hep orada, ve hâlâ tabanca. Küçük, gümüş renginde –bir oyuncak olamaz.

– Sigara içiyor musunuz? diyor bana. Yüzüklü ellerinde bir paket Marlboro Lights ile küçük bir altın çakmak çiçek gibi açılıyor.

– Hayır, teşekkürler, diye yanıt veriyorum. Bıraktım.

– Ah, o zaman burnunuzun dibinde içmesem daha iyi...

– Alıştım artık.

– Sahi mi? Ne zamandır içmiyorsunuz?

– Dokuz aydır.

– Ah, öyleyse tamam. Sizi rahatsız etmediğine emin misiniz?

– Eminim.

Önce yüzüme, beni utandırmak ister gibi dikkatle bakıyor, sonra bu yüzden de bana ayrıca hayranlık duyduğunu dile getiriyor; olsa olsa on saat öncesi, bir Capri Sunlights bulabilmek için çöpü karıştırdığımdan haberi yok elbette. Sonra sigarayı yakıyor ve o güzelim dudaklarıyla derin bir nefes çekiyor.

– Ben de bırakmıştım, diyor, on yıl önce, Matteo'ya hamileyken. Kısa süre önce yeniden başladım, kazadan sonra...

Şimdi işler sarpa sarıyor işte. Nasıl oldu da böylesine nazik bir konuya girdi? Yüzüme dimdik bakmayı sürdürüyor, önceden de dayanması zor olan ama şimdi düpedüz beni delip geçen bir bakışla. Gözlerimi indiriyorum. Niçin bana böyle bakıyor? Ona ne söyleyebilirim? Sonra da, ya geçen akşam olduğu gibi konuşurken tükürürsem? Ona sadece Carver'ın kitabını vererek sıyrılabilir miyim bu işin içinden? Ve özellikle de foyanu meydana çıkardığına göre ve ben, Carver'dan da biraz aşırmış olduğuma göre kitabı ona vermekte hâlâ kararlı mıyım?

– Yüzünüze ne yaptınız? diye soruyor bana.

İstemim dışında, elimi yanağıma götürüyorum ve o gülümseyerek yanlış yere dokunduğumu belirtmek için başını hayır anlamında sallıyor. Sonra, benden önce davranarak elini öteki yanağıma uzatıyor ve parmak uçlarını saf, kadife gibi bir okşayışla çeneme kadar kaydırıyor –ben de ona, tam tamına, yüzündeki o benden başlayarak böyle yapsam, ne güzel olurdu.

Sonra parmaklarını gösteriyor, kanlanmış.

– Tıraş olurken kesmişsiniz...

– Farkına varmamışım, diyorum.

– Ah, öyle...

Krema bardağının yanında duran su bardağına mendilini batırıyor, sonra da usulca yanağımı siliyor.

– Acıyor mu?

– Biraz.

Demek bunca zaman hep öyle, yüzüm kanlı gezmişim. Demek bunun için yüzüme öyle dikkatle bakıyordu. Demek ki evin orada, tüm o kalabalığın arasında, Anita'nın çocuğunu götürürlerken de yüzüm böyle kanlıydı.

– Yo, önemli bir şey değil, diyor, oğluymuşum gibi. Sadece küçük bir sıyrık...

Islak peçeteyi yanağıma asılı bırakarak operasyonu tamamlıyor ve orada öylece durması, besbelli hoşuna gitmiş ki gülümsüyor. Anna'yı da güldürür böyle, bir şeye asılı kalmış şeyler.

– Teşekkürler, diyorum ve peçeteyi yanağımdan çekiyorum. Bakıyorum da kan böyle sulandırılınca, alkolsüz bittere benziyor. O, kül tablasına bıraktığı sigarasını alıyor –tablada söndürülmüş iki sigara daha olduğumu görüyorum–, bir nefes çekiyor ve sonra birden, beklenmedik bir bulut geçmiş gibi yüzü kararıyor.

– Bakın, diyor, sanırım geçen akşam, size yeterince teşekkür etmedim. Cömertliğiniz beni tam anlamıyla gafil avladı, ezdi geçti ve size ifade edemedim tüm...

Bir an için sesi çatlıyor, ve bu çatlaktan doğrudan doğruya ağlamaya geçecek gibi görünüyor. Ama artık böyle ikide birde ağlamamaya kendini alıştırmış olacak ki özdenetimini yeniden kazanmak için ufacık, önemsiz bir şey yetiyor ona. Bu durumda, Marlboro Lights'tan bir nefes daha çekmek örneğin.

– Özellikle de, diye sürdürüyor sözünü, paranızı niçin kabul ettiğimi ve onu ne yapacağımı açıklamak istiyordum size.

– Zaten benim param değildi ki, diyorum.

– Ah, sizindi, hem de nasıl. Ve eğer o parayı kabul ettimse bu sadece...

Gene kesiyor sözünü, ve beni ürküten ani bir davranışla, ikinci bir peçeteyi ıslatıp yanağıma koyuyor.

– Gene kanıyor, diyor. Belki de biraz böyle tutsanız daha iyi olacak...

Gene bırakıyor ve kâğıt da kendiliğinden asılı kalıyor; gülümsüyor. Ama ben, onu elimle tutuyorum; böylesi daha az gülünç.

Bir ağız dolusu duman daha, yavaş yavaş, yuvarlak.

– Bakın, diyor gene, Matteo'yu götürmeye karar verdiğim Avusturya kliniği, Avrupa'da onu iyileştirebilecek tek yer; o kliniği kuran profesörle yeni tanıştım ve kendisi, bana "sıfır ihtimal" demeyen tek uzman. "Küçük bir ihtimal" dedi ama *Uyanış Evi*'nde, ki kliniğin adı bu, yazgıya boyun eğme sözlerinin var ol-

madığını da söyledi; öyle siyasal rekabet de yokmuş, kimse oğlunun işgal ettiği reanimasyon salonunu boşaltman için sırtına binmiyor, ya da başka hayatları kurtarmak için onun organlarının alınmasına peki demen için seni sıkıştırmıyormuş...

Sigarasından son bir nefesi, bana birden, lisedeyken, hep başkalarının sigarasından bir nefes çekmeyi isteyen ve öylesine emdiği için de hep, alev alev geri veren arkadaşım Visintin'i anımsatan bir hırsla çekiyor.

Sonra tek bir bastırışla tablada söndürüyor.

– Ama ben bir başka hayatı kurtarmak istemiyorum, diyor. Oğlumun hayatını kurtarmak istiyorum. Ve o klinikte, kendimi suçlu hissetmeden bunu yapmaya çalışabileceğim.

Elleri, adeta kendiliğinden, paketten bir sigara daha çekiyor, ağzına götürüyor, yakıyorlar. Devam ettiğim o kursta bir insanı yeniden sigaraya başlatabilecek bazı aşırı gerginlik durumlarıyla –işten çıkarılma, taşınma, karıkocanın ayrılması vb– nasıl başedileceği öğretiliyordu ama çocuğunun komada olması ihtimali hiç düşünülmemişti.

– Ne var ki çok pahalı, diye sürdürüyor konuşmasını, ve ne kadar kalması gerektiği bilinmiyor. Bunun için kabul ettim paranızı; Matteo için on gün daha tedavi görmek anlamına gelebilir ve bu on gün içerisinde kendine gelebilirdi. O parayı bankaya, bir kenara ayıracağım ve ötekileri tükettiğimde harcayacağım ve o andan başlayarak Matteo'nun hayatta kalacağı süre ve o süre içerisinde olup bitecek her şey, arkadaşı Pizzano Pizza'nın bir armağanı olacak ona...

Sesi gene çatlıyor; gene sigaradan çekilen bir nefes onu kendine getiriyor.

– Buna karşılık, diyor gene, eğer bir terslik olur da para kullanılamaz, işe yaramaz olursa, onu size geri vereceğim.

Birden susuyor ve çevremizde Roma'nın gürültülü sessizliği yeniden başlıyor. Ne diyebilirim ki? Aklıma yalnızca sorular geliyor; böylesine inançlı olduğuna göre, neden hiç kocasından söz etmiyor? Neden çantasında tabanca taşıyor? Çocuğu bir Avusturya kliniğine götürmeye karar verdiyse, niçin ödül töreninde

öylesine sert bir çıkış yaptı? Ve henüz bu kararı vermemiş idiyse –ki öyle sanıyorum–, bu Avusturya kliniği sorunu o çıkışından *sonra*, belki de o çıkışının bir sonucu olarak gündeme geldiyse, ki o ünlü uzmanla ancak kısa bir süre önce tanıştığına göre öyle olmalı, o zaman da mantıkdışı bir davranışla parayı kabul etmesinin nedeni hakkında, hem de ona hiçbir şey sormamış olan bana, şimdi yalan söylemek niye? Ama öte yandan da mantık, böylesine inanılmaz büyüklükte bir felakete uğramış biri için, hâlâ ne kadar geçerli olabilir ki?

Gene yanağımda tuttuğum ıslak peçeteye bakıyorum, bittere benzeyen kan hemen hemen kalmamış. O, saçlarını düzeltiyor, sigarasını içiyor, önüne bakıyor, sonra da üçüncü kez çantasını açıp –içinde bir tabanca var; üçüncü kez– cüzdanını çıkarıyor, onu da açıyor ve içinden para almaya davranıyor; böylelikle bana, bir şey söyletmek gibi bir lütufta bulunmuş, bir kaçış yolu sunmuş oluyor, çünkü bu suskunluğa bir saniye daha dayanamayacağım.

– Hayır hayır, bana bırakın, diyorum.

Su bardağının altına sıkıştırılmış, buruşuk iki hesap kâğıdını alıyorum, ve bir yandan da elimi cüzdanıma götürürken bu davranışıma, bir doğallık, aynı zamanda da hiçbir zaman olamayacağım seçkin ve kararlı bir adamın önüne geçilemez bir davranışıymış gibi bir buyurganlık vermeye çalışarak. O, karşı çıkmıyor, ama *sınırsız* şaşkınlığı da gözümden kaçmıyor –hatta ağzı açık kalmış diyebilirim–, ve bana boş gözlerle bakıyor; bu kez, anlamdan yoksun, sanki anlamamış gibi, sanki hesap kâğıtlarında yiyip içtiklerimizin fiyatının yazılı olduğunu ve onu birisinin ödemesi gerektiğini, ve buranın sahibinin bu paralarla geçimini sağladığını bilmiyormuş gibi. Ansızın, sanki dünyada hiçbir şey bilmiyormuş gibi oluveriyor ve şu ölü bakışıyla, güzelliği de birden siliniyor, içindeki inanılmaz keder, ansızın yüz çizgilerini soyup çırılçıplak bırakmış gibi oluyor. Artık ne Florinda Bolkan var, ne Tony Musante; hiç ama hiçbir şey kalmamış; beni de felce uğratan upuzun bir dehşet anı boyunca gerçekten de onu tutsak etmiş olan o buz gibi, yaşam ile ölüm arası kavşakta oğlunun yanına varmış gibi görünüyor.

– Hesap, diye mırıldanıyorum, kâğıtları göstererek.

– Ah, diyor, silkinerek. Teşekkürler... neler olup bittiğinin ancak bilincine varmış gibi.

İyi de, diye düşünüyorum, tüm bunlar çok garip, en azından çantadaki tabanca kadar garip ama burada da söz konusu olan, yıkımın eşiğindeki bir kadın, ve aklını tümüyle kaçırmış olmaması bile bir şey ve bu yüzden de her yaptığını anlamaya kalkmanın gereği yok. Ne var ki ben parayı alıp masanın üzerine, bardağın altına sıkıştırırken, hep öyle doğal, buyurgan filan görünmeye çabalayarak sıkıştırırken o cüzdanını karıştırmaya devam ediyor. Neden?

– Ama ben sizden son bir şey daha isteyeceğim, diyor gene kızararak. Öncekinden çok daha fazla kızarıyor şimdi; galiba hiç bu kadar kızaran birini görmemiştim. Neden?

– Söyler misiniz bana, diyorum ve gene gülümsemeye çalışıyorum ama açıkçası bu kez başaramıyorum, çünkü cüzdanından bir çek çıkarıyor, önceden hazırlanmış bir çek ve, kahrolası, öyle, sıradan bir çek değil...

– Gerçekten de sizi rahatsız ettiğim için üzgünüm ama...

... çek *bu*, evet, ve öylesine bir çek ki onu hemen tanıyorum, hiç kuşku yok, gerçekte hiç görmemiş olsam bile, çünkü onu elime aldığımda, bir zarfın içindeydi...

– Bunu bana ciro etmeniz gerekecek de.

Ah, hayır *hayır*.

Ah, şu ENPİ'nin levhası, Utanç Tanrıçası, burada hepimiz sırtımızda duran canavarı görmemek için asansörün içine bakıyoruz, o bomboş yabancı bakışlarla bir kez olsun bile karşılaşmamak için ve Sana bakmaktan, Senin yanındaki duayı ezberledik (*Stigler Otis / 4 kişiliktir / Taşıyabileceği ağırlık 360 kg / Kategori A / 12 yaşından küçükler; yanında büyük olmadan binemez...*), Sen beni kurtar, meleklerinden birini gönder buraya, çabuk, ki bakışlarım ona kenetlensin de şu dayanılmaz saniyeye dayanabileyim...

Fincan, evet. Şu logo, *Morganti Yazarlar Kafesi*, ama gözlerimi daha uzun süre dikemem oraya, öyle dikkatle bakamam, inceleyemem; kahverengi, altın bordürlü, öylesine özensiz, baştan savma ve öylesine demode bir zevkle yazılmış ki daha taslağı bit-

meden modası geçmiş olmalı; öylesine süslenmiş ki bir Haitiliyi daha doğrusu bir Haitili kadını ya da en azından muz etekli bir Karayip Yerlisini (yoksa bir Afrika Yerlisi mi? Eğer öyleyse kahveyle ne işi var ki?) simgeliyor olmalı, ama tam bir Hintli pozunda oturmuş; eyvah, Tanrıça Kali gibi, ve öyle berbat görünüyor ki...

Ama hayır, çek, oraya, bakışımın çivilendiği yere kadar uzanıyor, ardında altın bir Parker, kadının doğum günlerini kutladığı zamandan kalma bir doğum günü armağanı olmalı; kendimi zorluyorum, kaleme yapışıyorum ve o bakılması olanaksız, tüm o anlamlı sıfırları ve altındaki o ürkütücü ve aşağılayıcı güvenlik önlemleriyle antetli kâğıda (Banca del Fucino) bakıyorum (*On beş milyon#*, ki çeki verenin, çekin sahibi Gianni Orzan'ın, aynı model ve renkte bir kalem bulduktan, çekin altındaki imzayı taklit etmeyi öğrendikten ve sayılardaki 0'ları el çabukluğuyla 9'a dönüştürdükten sonra, kendi usta ve ödüllü yazar eliyle bir de *dokuzyüzdoksandokuzbindokuzyüzdoksandokuz* ekledikten sonra başkalarının kullanmasını önleme görevini yüklendiği çeke bakıyorum); yıpranmış, köşeleri kıvrılmış, düşük değerdeki aşağılık banknotlarla, onunla dalga geçen (*"Beş paralık değerin yok senin, o budala seni ciro etmemiş ki..."*), zamanı dolmuş abonman kartları ve yıpranmış makbuzlarla birlikte geçirilmiş altı uzun gün boyunca bitkin düşmüş durumuyla, depremden bir hafta sonra bile enkaz altından canlı olarak kurtarılmış o depremzedelere benziyor ama onlardan farklı olarak bu, susmuyor; aydınlıktan ve inanamamaktan sersemlediği halde, öfkeyle son gücünü toplayarak karşı çıkıyor. "Siz" diye kükrüyor "siz zavallı dayanışma düşkünleri, ki yaparsınız da yapmayı bilmezsiniz, ki verirsiniz de ciro etmezsiniz, ve komadaki bir çocuğun annesini randevu almaya, trenlere, taksilere binmeye, kahvede kremalar yemeye ve insanın kanını donduracak durumlara göğüs germeye zorlarsınız, neden, sırf o boktan sığlığınızı göstermemek için! Ben sizi lanetliyorum, köpekler!"

Ne var ki düştüğü bu durumda bile, yatışması için basit bir imza yetiyor; hemen eskisi gibi dost olunuyor. İşte tamam. İşte benim, "Gianni Orzan" diye tevazuyla altına kondurup ona anlam ka-

zandırdığım o gocunınuş, okunması güç imza, gözden düşmeden önce bir Ödül, sonra da birkaç saniyeliğine bile olsa, kumsalda katamaran, Disneyland gezisi ve/veya çocuk odasına yatak olan inanılmaz kâğıt parçasını diriltmeye yetiyor ve onu yeniden ve bu kez kesin olarak, bir çocuğun bitkisel hayatının on gününe dönüştürüyor. (Ve işte bu yüzden, dünyada *böyle bir şeyin* gerçekleşebildiği bir uygarlık nasıl egemen olmasın?) "Gücenmek yok, delikanlı" diyor bana, geldiği cüzdana dönmeden önce –şimdi onu, eğlendirici ufak tefek olaylar yerine budala gerçekler beklemekte.

– Teşekkürler, diyor kadının sesi.

Morganti Yazarlar Kafesi.

Peki şimdi? Çare yok, kadının yüzüne bakmalıyım. Ama bunu yapacak durumda mıyım? Şimdi biliyorum ki bu kadının o iri kara gözlerinde daha en başından, "Başkalarına verilmeden önce çeklerin ciro edilmesi gerekir, *budala*" yazılıydı; onun yüzüne nasıl bakacağım şimdi ben? Kahretsin, neden hiç kimse –eski belediye başkanı, yeni belediye başkanı, gazeteci kadın– o yüce davranışımdan sonra, bir kenara çekip çekin ciro edilmesi gerektiğini söylemedi? Neden bu kadın, trene binip bunca acıklı bir sahneyle karşı karşıya kalmak için buraya gelmektense, düpedüz imzamı taklit etmedi? Yoksa zaten yeterince azap çekmiyor muydu?

Garson geliyor, parayı alıyor ve bana üstünü verirken gözlerim yukarı, sıska bedeninden yukarı tırmanıyor, yüzüne kadar: hafif kirlice üniforma; küpe; fırça gibi saçlar; küçücük sakal; yirmi yaşlarında olmalı, evet; ellerindeki tırmık izlerine bakılırsa bir de kedisi olmalı. Hesap kâğıtlarını yırtıyor, para üstünü bardağın altına sıkıştırıyor, teşekkür edip hafif, kıvrak adımlarla küçük barakaya yöneliyor; homoseksüel olmalı. Ve şimdi ona, kafasının içinde olması gereken basit düşüncelerinden –aşk, para, eğlence isteği...– dolayı nasıl da imreniyorum.

– Size numaramı bırakabilir miyim? diyor kadın, hâlâ anlamamış. Beni ararsanız mutlu olurum, bir gün...

Ve sonunda yapıyorum işte, ne olursa olsun ona doğru dönüyorum. Neyse ki o sırada bana bakmıyor; çantasından bir cep telefonu çıkarmış –kırkambar gibi her şey var bu çantanın içinde– ve

başını eğmiş, gözleri tuşlarda bir şeyler yapmaya başlıyor.

– Özür dilerim, diyor, alalı çok olmadı da, numara da aklımda değil...

Bip, bip, bip, düğmelere basıyor, başını sallıyor...

– İşte, oldu...

Şimdi gözlerini kaldırıyor ve o dondurucu an içinde uçup gitmiş olan güzelliği, *Meçhul Venedikli*'nin iki kahramanıyla birlikte geri dönmüş.

– Kâğıt kalem var mı?

Elimi cebime daldırıyorum, ajandam yok. Kapaksız bir Bic kalem var ama ajanda yok –öyle ya, geçen akşam, oraya not ettiğim Japon imparatorunun sözlerini okumak için çıkarmıştım, ve sonra yazı masasına bırakmıştım, çok iyi hatırlıyorum, bir daha da yerine koymamışım.

–Bir saniye... diye mırıldanıyorum.

Öyleyse, bu kadının numarasını nereye yazayım? O çek yüzünden olanlardan sonra, ona hiçbir zaman telefon etmeyeceğim; ve eminim, o da telefon etmemi beklemez –vermek istediğine göre gene de yazmak zorundayım. Şu gazatenin üzerine yazabilirim ama bana biraz baştan savma gibi geliyor; Carver'ın kitabına yazabilirim, herhalde kitabı artık ona vermeyeceğim –ama bir şey söylemedim, belki de son anda cayabilirim kararımdan; elimin üzerine yazabilirim ama o da fazla duygusal bir davranış olur ve zaten böyle iki anlama çekilebilecek durumlardan fazlasıyla var şu anda. Ceketimin ceplerini karıştırıyorum ve bir kâğıt buluyorum; hatta, şimdi onu dışarı çıkardığıma göre, bir zarf bu; yıpranmış bir zarf, ve kapatılmamış, üstünde hiçbir şey yazılı değil ama içinde bir şey var. Nedir acaba? Neyse şimdilik talî bir sorun, ben numarayı yazacak bir yer buldum ya.

– Evet, var.

– 0335 –teker teker söylüyor– 5348318. Avusturya'da da çektiğini söylediler. Biliyorsunuz, gelecek pazartesiden itibaren oradayım.

Numarayı hızla yazıyorum, ve kendimi biraz daha iyi hissediyorum.

– Tam olarak, nerede? diye, sormayı bile başarıyorum.

– İnnsbruck'da.

Evet, en kötüsü geçti artık, geçiyor. Bu kadın artık benden nefret etmiyor, bana gülümsüyor, gene can yakacak kadar güzel; zaten benden nefret ettiği de söylenemez –hatta bana hayran, bunu kendisi söyledi ya. Ne de olsa onun için, uyusun diye çocuğuna masallar anlatan bir tür meleğim ben, ve şimdi de fazla uyuduğundan, uyandırmaya çalışmak için ona bir el veren. Belki, ona verecek olsam Carver'ın kitabından da hoşlanırdı, belki okurdu da, ve tüm bu olup bitenlerle birlikte o altı çizilmiş cümlenin, kendini bırakmamasına yardımı olurdu. Evet, ciro edilmemiş o çek gibi korkunç bir ayrıntı –bu arada, pek Carver'vari– göz ardı edildiğinde, iyilikten başka bir şey görmedi benden. Niçin nefret etsin ki?

– Pekâlâ, diyor, artık gitsem iyi olur. Taksilerin numarasını biliyor musunuz acaba?

– 3570.

– Teşekkürler.

Gene telefoncuğuyla boğuşmaya başlıyor ve belli ki hiç de kullanışlı bir şey değil. Sonra kulağına götürüyor.

– Burası neresi? diye soruyor bana.

– San Paolo Kapısı.

Bir süre sesini çıkarmıyor, ona ayrı bir hava veren sevecen ve yerini yadırgamış bir görünümü var şimdi.

– Hatlar meşgul, diyor; kaş göz işaretiyle onu, beklemesini rica eden tatsız sese güvenmesi için yüreklendiriyorum. Beni dinliyor ve bekliyor. Sonra, birden doğruluyor.

– İyi günler, San Paolo Kapısı'na bir taksi istiyordum da...

Yanımdaki boş koltuğun kol dayama yerine bir *güvercin* konuveriyor.

– Ah, bir saniye... diyor kadın.

Telefonu kulağından çekiyor ve eliyle, az önce numarasını yazdığım zarfı işaret ediyor. Güvercin uçup gidiyor.

– Bağışlayın, neydi benim numaram? ve gene kızarıyor.

– Cep telefonundan aradığınızı söyleyin, diyorum; bilgiç adam.

Söylediğimi yapıyor, sonra da kendisine doğru şeyi yaptırdığı-

mı belirtmek istercesine başıyla aferin diyor. Bu kadının, diyafonların önünde de hakkımda kötü konuşacağını hiç sanmıyorum.

Telefoncuğu kulağında, taksinin numarasını vermelerini böylesine güzel beklerken bir cep telefonu firmasının reklam afişi gibi duruyor. Yeni bir sigara yaktığı zaman –ki bu beşinci oluyor– da Marlboro Lights'ın bir reklamına benziyor. Ve *engellenemez dürtüyü* algıladığımı söyleyemeyeceğim, ama o sağlam, güvenilir tiksintiyi duyduğumu da söyleyemeyeceğim, kendimden emin olarak şöyle diyebilirim: şu halde, kursta öğrettikleri doğrultusunda yüce bir davranışta bulunmanın zamanı gelmiştir; belki hoşa gidecek, en azından yararlı bir davranış; özetle bilerek yapılmış ve kendine özgü dinamiğe sahip bir davranış, şeytanı uzaklaştırmak için –derdi Morrissey olsaydı– o tembel ellerimden.

Hoşuma gidecek bir davranış: şu kadını elinden tutup onun yaptığı gibi elini yanağıma götürüp gene okşatmak; Christopher Lambert'ın, *Tarzan* filminde, ölen ninesinin eline yaptığı gibi. Ama olmaz.

Hoşuma gidecek başka bir davranış da çantasındaki tabancayı almak, dokunmak, dolu olup olmadığını ve niçin yanında taşıdığını sormak olurdu. Ama yaptığım tek şey, cebimdeki zarfı açıp içindekini çıkarmak oldu; dörde katlanmış kareli bir defter sayfası. Kâğıdı açıyorum ve yalnızca bir yüzüne Anna'nın yazısıyla –küçücük, düzgün, benzersiz: *Sevgili Gianni...* yazılmış.

– Cuba 22, diyor kadın; dört dakikaya kadar.

Ona bakıyorum, gülümsüyorum ama gözlerim hemen kâğıda dönüyor.

Sevgili Gianni, sana söylemem gereken bir şey var. Mektup yazmayı sevmediğimi bilirsin. Her gün bir mektup yazdığım, o bildiğimiz dönem dışında sana hiç yazmadım. Ama sana söylemem gereken şeyi söylemenin başka yolu yok, çünkü

– O halde hoşça kalın, diyor kadın.

Gözlerimi yeniden kaldırıyorum. Ayağa kalkmış, sigaralarıyla telefonunu çantasına tıkmakta. Ben de kalkıyorum ve ona bakmak için zorluyorum kendimi, ama o kâğıt, artık her yerde o kâğıdı görüyorum.

çünkü yüzüne karşı söyleyemedim bir türlü. Durum şu ki

– Size tekrar teşekkür ederim, diye nurıldanıyor kadın. Borcumu asla ödeyemem, biliyorum, ama...

Ve işte susturuyorum onu. Elimi ağzına koydum, bunu yaptım. Elimi ona doğru kaldırdım, evet, o kırmızı, yumuşacık dudaklarına dokundum; utanmadan, parmaklarımla, ben. Ve neden yaptığımı biliyorum.

– Sıkı bas, diye fısıldıyorum ona.

Ve gene biliyorum ki bunu ona böylesine sevecenlikle, böylesine iyilikle ve sen diye hitap ederek söyleyişimin, onun, birden şehvetle üzerime atılıp beni sımsıkı sarmasına ve göğüsleri göğsümde ezilinceye, sürdüğü o yitik mağazaların kokusu burnumun dibinde dolaşıncaya kadar ve birden hıçkırmaya başlayan yüzü boynumun oyuğuna gömülecek gibi kucaklamasına yol açtığını. Evet tüm bunlara niçin yol açtığımı çok iyi biliyorum ben.

Durum şu ki geçen gece

Böyle bir kucaklaşmanın çemberinde, kâğıdı tutan elimi onun ensesinden

arabada

kaldırıp

bir ilişkin

okumaya devam ederken

oldu mu diye

öteki elimle de onu kucaklıyorum

sorduğunda

ama aslında yere yığılmamak için

sana

ona yaslandığımı

hayır deyişim

anlıyorum artık

yalandı

–bittim.

On yedinci kısım

Sevgili Gianni,

sana söylemem gereken bir şey var, ve nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum. Mektup yazmayı sevmediğimi bilirsin. Her gün bir mektup yazdığım, o bildiğimiz dönem dışında sana hiç yazmadım. Ama söyleyeceğim şeyi söylemenin başka yolu yok, çünkü yüzüne karşı söyleyemedim bir türlü.

Durum şu ki geçen gece, bir ilişkin oldu mu diye sorduğunda sana hayır deyişim yalandı.

Bir ilişkim oldu, Gianni. Şimdi kestim o ilişkiyi, çünkü seni seviyorum ve seni aldatmak düşüncesine katlanamıyorum. Ama oldu bir ilişkim. Ve hayatımda yaptığım en alçakça şeydi bu, daha başlangıcından, kendimden utanıyordum, ama oldu işte. Ve geçen akşam, sana yalan söyledikten sonra, bana inanmaya bunca hazır olduğunu gördükten sonra, şu dehşet verici izlenime kapıldım ki beni yargılamanı sağlamadığım sürece ilişkimi kesmiş olmamın hiçbir önemi yok. Anladım ki yaşadığım bu ilişkiyi sana söylemeyi başaramadıkça, seni aldatmaktan gerçekten vazgeçtiğimi de söyleyemeyeceğim.

Bunu sana söylemenin hiç de zamanı olmadığını biliyorum ve gene biliyorum ki inanılmaz bir tehlikeyi göze almaktayım, çünkü senin vereceğin tepkiyi hayalimde canlandıramıyorum, ama doğrusu bu, doğrusu bu, doğrusu senin bunu bilmen.

Şimdi söyledim işte ve yaşamım senin elinde. Vereceğin tepkiye göre ya seninle ve Francesco'yla mutlu yaşamaya devam ederim ya da, mutluluğu düşünmek bile benim için hayal olur ve bunun suçlusu da ben olurum.

Seni üzdüğüm için bağışla beni, Gianni. Ben de çok kötü durumdayım, bunun sorumluluğumu azaltmadığını çok iyi bilsem bile. Ve ne olursa olsun, bil ki seni seviyorum. Anna.

On sekizinci kısım

Demek böyle evliliğim bir kadının kolları arasında bitiyor tıpkı yıllardır günbegün hep bitmemesine çabalayıp mücadele vererek ve ter dökerek ve sabırla uğraşarak ve başka kadınları tüm çekiciliğinden soğan gibi soyarak arındırabilme gibi soğuk bir yetenek kazanarak ve çekici kadın olamaz işte bu kadar ve onların çevresinde parıldayan ne varsa hepsi de aldatıcıdır işte bu kadar ve prensipte o anda unutulur gider işte bu kadar gibi *savunulamaz* bir katı kurala uyarak ya da daha doğrusu artık alışkanlık gereği hayata geçirdiğim çok büyük bir haksızlıkla ki bu haksızlığı şimdi beni sonu gelmeyecekmiş gibi sımsıkı ve uzun uzun ve yumuşacık ve önüne geçilmez ve alev alev neredeyse ayıp denecek biçimde adeta giysilerden içeri dosdoğru tene işleyecek biçimde kucaklayan bu kadına karşı da yaptım düşünün bir kez öyle biri ki yıllık gelirimin altıda biri karşılığını ne kadar güzel olduğunun farkına bile varmadan ona vermişim ama farkına varmamış olduğum doğrudur ve gün gelip de o çeki ona *salt* güzel olduğu için verdiğimi kimse söyleyemez bu gece sigara paketiyle olanlar ya da günlerdir üzerimde taşıdığım ve bulmamakta direndiğim o ölümcül mektupla olanlar gibi değildi oysaki mektubun etkileri gün gibi ortada Anna elbette ki telefonda buz gibiydi elbette ki şu günlerde çevremde başka hiçbir şey yokmuş gibi kendi dertlerimle haşır neşirdim oysaki tüm yaratıklar casuslar silahlılar dönekler küfürbazlar martılar komşular hemşireler komadaki çocukların anneleri beni canla başla uyarmaya çalışıyorlardı daha fazla zaman yitirmeyeyim de elimi sadece cebime daldırayım diye ve *acı çeken bendim* sonunda bunu anladım ve evliliğim

bitiyor ve bu kadın ağlıyor hâlâ ve ben onun sıcacık ensesini okşamayı sürdürüyorum farkına varmadan ve umutsuzca ve belki de bunun içindir ki ağlamasını kesmiyor belki onu ağlatan benim evet öyle ve o benim için de gözyaşı dökmekte ve her ne kadar onu bedenime yapıştıran nedenin ağlaması olduğu besbelliyse de ve ben böyle bir kucaklaşmanın yaralı bir erkek için en iyi uyuşturucu olduğunun bilincinde isem de hıçkırmayı kessin diye düğmeye basan elimi nasıl da hemen çekiverdiğimi ve onu okşamaktan niçin vazgeçtiğimi ancak Tanrı bilir bundan sonrası da sadece felaket bir domino etkisidir ki bunu önleyecek zaman bulamıyorum artık ve bedenlerimiz zaten birbirinden ayrılmış ve o bana hoşça kal deyip son bir selam vermek için bile dönmeden gerçeğe doğru dümdüz yürüyüp gitmiştir ve olduğum yerde kalmam en iyisiydi ve ona yetişmek için ardından koşmadım bile ve taksisi gelmiş ve binmiştir bile ve ikisi birden gözden yitmektedirler biri ötekine karışmış ikisi de öğle trafiğine karışmış ve taksinin adını biliyorum Cuba 22 ama kadının adını bilmiyorum gerçekten ne adını ne soyadını hiç söylemedi sadece Matteo'nun annesi dedi ve de şimdi onsuz ve yalnız olduğumdan elimde bu mektupla kendimi kaybetmiş olduğumdan onu yeniden okuyorum *Sevgili Gianni* hayır okuyamıyorum üstelik yeniden okumakla değişen bir şey olmayacak ve sonra da gözlerim yanıyor midem yanıyor bağrım yanıyor ve nereye gidiyorum şimdi *sana söylemem gereken bir şey var* kadın filmlerdeki gibi geri dönüp bakmadı *bir ilişkim oldu* gerçekten de onun için önemli olan sadece çeki ciro etmemdi *yaşamım senin elinde* elbette nasıl olmaz şimdi anlaşılıyor ki pislik benmişim ve kanım damarlarımda kaynıyor sahiden de ve canım sigara içmek kusmak ulumak bir şeyi parçalamak istiyor ama rasgele bir şeyi değil güzel ve değerli bir şeyi parçalamak istiyorum bedelini ödeyemeyeceğim bir sanat eseri olabilir örneğin Jacopo Bassano'nun *Son Akşam Yemeği* tablosu gibi evet Borghese Galerisi'ndeki en sevdiğim tablo çünkü fena halde *gerçekçidir* ve havarilerin tümü de zilzurna sarhoş resmedilmiştir o kutsal akşamlarda herhalde gerçekte olduğu gibi şaraba tövbeli İsa vaaz veriyordu ve şaraptan zilzurna havariler baş-

larıyla onaylıyorlardı kutsal sözleri iyi söyledin usta ve geğirtiler ve Aziz Simun'un luçkırığa hık ve sızıp kalan Aziz Tomas ve tam da o tabloda olduğu gibiydi herhalde ne de olsa sadece birer balıkçıydı o adamlar zavallı kaba saba ve şarapla sersemlemiş balıkçılar ve aslında onlara pek güven olmazdı ilk fırsatta inkâr etmeye kuşku duymaya aldatmaya hazırdılar hayır güvenilecek kişiler değildi meğerki çarmıhta can vermek *istesinler* ve İsa bunu istiyordu evet aldatılmak istiyordu ama ben hayır aptal ben hayır ve şimdi biliyorum nereye gideceğimi daha doğrusu nereye gitmekte olduğumu çünkü Vespa'yı çalıştırmışım vırrn ve bu kez hemen başardım ve füze gibi fırlıyorum birinci ikinci üçüncü üstelik kaskı kafama geçirmeyi unutmuşum ve Carver'ın kitabını masanın üstünde unutmuşum ama kimin umurunda çünkü o tabloda bir köpek var o da zilzurna masanın altında boş bir kupanın yanında dertop olmuş ve kupayı henüz boşalttığı çok iyi anlaşılıyor doymuş bir havası var ve kupanın içindeki de kuşkusuz su değildi çünkü o tabloda en ufak bir su izi yok galiba bir portakal var ve iğrenç bir tepside iğrenç bir kuzu başı ve ekmek ve bıçaklar ve şarap şarap şarap her yanda ama su yok çünkü Filistin'de su şarabın tersine sıkıntısı çekilen bir şeydi ve kısacası köpek de sarhoş ve sarhoş köpek o tablonun gerçekten canalıcı bir noktası çünkü tüm o çetenin içindeki tek *masum* o havariler kuşkusuz masum değiller hatta İsa bile değil çünkü her şeyi önceden biliyor kuzu başı bile değil belki bütün bir kuzu masum olabilirdi ama bir tepsi içindeki bir kuzu başı sadece tiksinti uyandırıyor hayır tek masum havarilerin böylesine sarhoş ettiği bu köpek çünkü sarhoşlar herkesin sarhoş olmasından hoşlanır ve ben de tam orasını tablodaki köpeği burada arkamda bagajdaki tornavidayla yırtıp parçalamak istiyorum ve gerçekten de şimdi oraya gidip parçalayacağım hadi doğru Borghese Galerisi'ne çabuk ama hangi cehenneme gidiyorum ki bir müzedeki bir tabloyu görmek için önceden haber vermek gerekir şimdi bir müzedeki bir tabloyu görmek isteğine öyle ansızın kapılamazsınız artık bir hafta öncesinden haber vermek gerekir her şeyi İsa gibi önceden filanca günün filanca saatinde filanca tabloyu görmek ya da yırtıp parça-

lamak isteyeceğini önceden bilmek gerekir ve biz oraya gitmeden önce Anna randevu almıştı filanca numaraya telefon ederek ve iki bilet ayırtmıştı özetle oraya beni o götürmüştü çünkü ben söylüyordum söylüyordum ama başaramıyordum çünkü randevu almayı hiçbir zaman hatırlayamıyordum ve o gün Anna beni Borghese Galerisi'ne götürdüğünde nasıl diyorlar ilişkisi vardı herhalde hatta kesin vardı ve müzeden randevuyu alırken bir oraya bir de şu pisi pisi hav hav sevgilisine telefon etti o orada mı hayır yok ama neredeyse döner yarın her zamanki yerimizde buluşuruz olur sevgilim hoşça kal sen gelmeden sen gelmeden sen gelmeden sen gelmeden kapattı telefonu sonra bilmek isterdim kimdir bu alçak suratını görmek ve suratını parçalamak isterdim evet belki de tanıdığım biri olabilir ya da hiç görmediğim biri belki daha da kötüsü birkaç kez şöyle bir uzaktan gördüğüm ve karımı becerdiğinden en ufak bir kuşku duymadığım biri örneğin okula çocuğunu almaya giden evet okula çocuğu almaya gelmişler ama aynı zamanda işleri de var bunu herkes anlasın diye ceket ve kravatla tepeden tırnağa giyinip gelen o babalardan biri olabilir evet onlar budala değiller çalışır ama gene de ev işlerini karılarıyla paylaşmasını bilirler ve okula çocukları almaya giderler ve bulaşık makinesini yerleştirirler ve okul aile birliği toplantısına giderler ve orada Anna gibi hep yalnız gelen anneleri gözlerine kestirirler yalnız gelmelerinden mutsuz oldukları ve kocaları tarafından ihmal edildikleri sonucunu çıkararak kaşla göz arasında okulun park yerinde onlarla yalnız kalmanın yolunu ararlar çocuklar az ötede oynarken ve kırmızı yandı işte ve fren yapmam gerekti bakalım neredeyiz Caracalla Hamamı ve şimdi nereye gidiyorum ve şimdi ne yapıyorum şu moruk ne diye bakıyor öyle Mazda'nın dikiz aynasından sen kendi bombok suratına baksana enayi onunla hesaplaşasım yumruğu indiresim geldi kan kan kan duyulmamış bir vahşet ve bir tablodaki bir masumu parçalayamazsan kırmızı ışıkta duranı parçalayabilirsin ama işte yeşil yandı o da ok gibi fırladı git git iyi edersin ben de fırlıyorum birinci ikinci üçüncü ve onu solluyorum elveda alçak moruk senin o aptal kafatasını ne yapacağım ben ama belki de sen *o*'sundur hatta

bir doktordur belki r'leri yutan o uzmanlardan biri Anna'nın Francesco'cuğu bu kadar sık götürdüğü neden bilinmez çünkü Francesco'cuk turp gibidir ama nasıl olsa sigorta var bize parayı ödüyor ve gerçekten de kim olduğunu bilmek istiyorum sakın *Belçikalı* olmasın o kahrolası yasak aşk Viareggio'da alnında Kızılderililerin deri kayışıyla ve parmak uçlarında iki kabile işareti gibi iki tane kanayan yara kabuğuyla o kalın kafalının motosikletinin çürümüş egzos borularının arısı olarak her şeyden önce de bu herif bozmuştu onun bekâretini kesin biliyorum kendisi söylemişti bana ve evet evet evet evet mutlaka odur hatırlıyorum çünkü Anna daha geçen yaz bir kez bana ondan söz etti bunca yıl sonra yeniden karşılaşmışlar ve karım bana onun zavallıcık saçlarının hemen hemen tümüyle döküldüğünden ve durumunun iyi olmadığından ve "Novella 2000" türünden dedikodu gazetelerinde fotoğraçılık yaptığından da söz etti benim de umurumda mıydı sanki ama Anna'nın bana söyledikleri masalmış demek aslolan birlikte yattıkları ya da yatmakta olduklarıydı ve peki ben nasıl oldu da bunu anlayamadım nasıl oldu da bir saniye için bile karımdan kuşkulanmadım çok iyi hatırlıyorum ki bir saniye bile kuşkulanmadım ondan onu ağustos boyunca nasıl yalnız bırakabildim işte kesin o zaman olmuştur hiç kuşku yok ben Roma'da *Pizzano Pizza'nın Yeni Serüvenleri*'ni yazıyorum karımsa Viareggio'da tüm öğleden sonraları Francesco'cuğu anasına bırakıyor yüz bakımına berbere Livorno ya da Montignoso'daki Amerikan pazarına gidiyor Lucca'da filanca arkadaşıyla buluşmaya bunca yıl sonra falancayı görmeye gidiyor ama aslında hep ve yalnızca Belçikalı'yla herifin stüdyo diye adlandırdığı pis bir izbede banyo asitlerinin kokusu içinde duvarlardaki Tomba Barbareschi Max Biaggi fotoğraf banyosunun küvetinde her şeyi ortada Pierferdinando'nun fotoğrafları arasında Belçikalıyla utanmadan iş beceriyor ve kuşkusuz eve döndükten *sonra* ve Francesco'cuk boynuna sarıldığında ve ikisi birlikte bana Roma'ya telefon ettiklerinde utanç duyuyordu nasılsın ve çok sıcak ve ne zaman geliyorsun ama anlaşılan *o sırada* hiç utanmıyordu ve burada gerçek cinsellikten söz ediyoruz burada ağızdan bok gibi pis

laflar uçuşuyor ve şu bok çuvalı Golf arabasıyla ne yapıyor dönüyor mu dönmüyor mu cehennemin dibine git enayi diyorum evet sana söylüyorum kıçına yersin evet işte böyle hadi hadi git git en iyisi bakalım neredeymişim ben *sürpriz* gene Piramit'teyim yani hemen hemen Carver'ın kitabını bıraktığım kafede sayılırım gidip almak için bundan daha iyi fırsat olur mu benim olduğuna göre ve zor bulunduğuna göre bu yüzden şimdi oraya gidiyorum ve alıyorum nasıl olsa gidecek yerim ve yapacak bir şeyim yok ve bahse girerim ki Belçikalının ta kendisidir ondan başkası olamaz mecburen Viareggio'da olmuştur benim gözlerimin önünde değil Edvige Fenech'in seks komedilerinde olduğu gibi kocacığı şehirde o deniz kıyısındayken sonra da kış boyu telefonda birbirlerinin sesini duymuşlardır pisi pisi hav hav ve bunun içindir ki Anna kendine telefonçuk aldı yalancı kurnaz sinsi hain bana da garip gelmişti diyordu ki olur a Francesco'cuğun okulundan ararlarsa da evde olmazsa ona ulaşabilsinlermiş ama aslında çok çok büyük bir aptallıktı çünkü ben hemen hemen hep evdeyim ve burada da nasıl olduysa kuşkulanmadım ben salağın tekiyim başka şey değil sonra da muhtemelen geçen aralık ayında ben New York'tayken Anna Viareggio'ya gittiğinde de buluşmuşlardır ve bu kez o delikte soğukta titreyerek becermişlerdir birbirlerini ve süpermarkette alışveriş yapmak bahanesiyle kaçıp savuşmuştur evden bilemezsin anne ne kalabalıktı ve sonra da utanmıştır kendinden ve şimdi biliyor musun ne yapacağım o orospu çocuğunu arayacağım ve bulduğum zaman geberteceğim yemin ederim ki yapacağım bunu salak tramvay özür dilerim vatman hanım seni görmemiştim de salaklaşma kıçı kırık bok çuvalı senden özür dilerim ya hadi git yoluna git sen de o bitirip tüketen beş para etmez işini cehennemin dibine yollasan iyi edersin ve ben burada duruyorum ve Vespa'yı çalışır bırakıyorum kitabı orada masanın üzerinde gördüm bile bıraktığım yerde öylece duruyor sersem garson henüz almamış demek evet yemin ederim ki geberteceğim onu şaka etmiyorum ve biliyor musun nasıl yapacağım şöyle yapacağım o casus gelir gelmez çünkü çıkıp gelecektir mutlaka her şeyden önce ona sen diyeceğim mademki bu kadar önem veriyor

sen diye hitap etmeme ve diyeceğim ki iyi ya Gianni benim için bir şey yapmanın zamanı geldi beni sevdiğini söylemiştin bana neredeyse oğlun gözüyle baktığını filan söylemiştin ve şimdi bunu bana göstermenin zamanı geldi çünkü alçağın birine dersini vermek için senin yardımın gerekiyor ve bana hayır diyemezsin senin için ne fark eder ki sen yasadışı bir adamsın araba çalıyorsun sahte belgelerin sahte soyadların sahte kredi kartların var yitirecek hiçbir şeyin yok üstelik de bana kalırsa beni sevdiğini söylediğinde içtendin hatta uyuyakaldığımda üzerimi bile örtmüştün ve böylece ikimiz Daihatsu Feroza'ya binip gidiyoruz ve Viareggio'da Belçikalı'nın stüdyosunu ya da olduğu yeri buluyoruz dan dun ve herkesin yaptığı gibi kapıyı açar açmaz ya da salak sadece kapısının üzerindeki küçük pencereyi bile açsa korkusuz ikili ben ve casus tabancayla rumbaya başlıyoruz ve Tarantino'nun filmindeki gibi haberin var mı acaba sekiz yaşındaki bir çocuk bir haftada ne kadar büyür türünden sorularla önce biraz eğleniyoruz hadi söylesene bakalım dilin kurumaz ya bir çocuğun boyu bir haftada ne kadar uzar bilmiyorsun elbette bilemezsin sen hayattan hiç haberi olmayan bir budalasın ve casus da hiçbir şey söylemeden o iskelet sırıtışı gibi gülümsemesiyle ona ateş ediyor bum dizine bir tane o halde ben sana söyleyeyim de öğren biliyorum çünkü Amerikalılar bu konuda bir araştırma yapmışlar ve ben de bu konuyu inceledim sekiz yaşındaki bir çocuk haftada ortalama 0,133 santim uzuyormuş ki bu da şu demek oluyor dikkatini çekerim dalga geçme dizine bakma öyle nasıl olsa işi bitmiş bu da demek oluyor ki bir baba karısını evden attığı için ve karısı da çocukla ne yapacağını bilemediğinden memleketine döndüğü için sekiz yaşındaki oğlunu ayda ancak iki hafta sonu görebilirse çünkü nasıl olsa yargıçlar her zaman suçlu taraf olsa bile çocuğu anneye verirler ve burada bum casus tabancayı bir daha ateşliyor öyle durup dururken bu kez öteki bacağın ayak bileğine ve *o baba* beni iyi dinle lütfen homurdanma o baba önüne geçilemez durumlar diyelim ki sıradan bir apandisit ameliyatı nedeniyle oğluyla birlikte olma hakkına sahip olduğu art arda iki haftayı atlayacak olur da bu yüzden onu ancak toplam altı hafta

sonra görebilirse hesabını yapmaya kalkışma iki hafta atlarsa bu iki haftalar oğlunu göremeyeceği sürenin toplam altı hafta etmesi demektir ki çocuğun boyu bu arada 0,799 santim uzanuş olur anlıyor musun yani yaklaşık bir santim ki bu da aşağı yukarı bir metre otuz santim boyundaki biri için sen de kabul et ki azımsanamaz bir ölçüdür ama özellikle işin can alıcı noktası budur işte *çıplak gözle* fark edilebilen bir ölçüdür dinle ağlama bitirmedim bu yüzden belirli bir güne kadar hep gözünün önünde bulunduğu için oğlunun büyümekte olduğunun farkına varmamış olan baba ansızın onu yaklaşık bir santim boy atmış bulur ve bu da seni bilmem ama benim hiç hoşuma gitmez hayır hayır hiç hoşuma gitmez ve senin için en kötüsü de şu yanımdaki arkadaşımın da hoşuna gitmiyor ki gördüğün gibi duymak bile istemiyor ve bum bum bum bum ve bu sırada casus dudaklarından Capri Superlights sarkarken günümüz filmlerinde moda olduğu gibi ve ilk *Katil*'de John Woo'nun yaptığı gibi namlusunu yere paralel tuttuğu tabancayla makineli tüfek gibi ateş ediyor bum bum bum bum dirsek omuz kalça bilek öteki diz öteki ayak bileği ve işinin ustası biri teker teker tüm eklemleri vuruyor dayanılmaz acı veren bir şey son kurşun da şakağa ki bu durumda ona *teşekkürler* demek hiç de yersiz sayılmaz kan fışkırıyor her yana kan kan kan ama ne oluyor bana ciddi ciddi düşünüyorum şu orospulukları öğle zamanı elimde Carver'ın bir kitabı Cestius Piramidi'nin önünde sakinleşmeliyim derin derin soluk almalıyım biiir ikiii biiir ikiii kendimi toparlamalıyım ki hayat her zamanki gibi devam etsin ve herkes işine gücüne baksın kitabı portbagaja koymalı kaskı başıma geçirmeliyim işte böyle ve yavaş yavaş yola koyulmalıyım evet ama ne yapayım nereye gideyim arkadaşım yok ki Paolo var ama yıllardan beri onunla sadece futbol ve politika konuşuyoruz ona gidemem ki böyle apansız başıma gelenleri anlatmaya da utanırım ne diyeyim ona artık bunu konuşabileceğim kimsem kalmadı bundan böyle gerçek bu işte Anna'dan başka kimsem yok ve birden bire Anna bile yok artık bunun için açık konuşalım Anna çıldırmış olmalı aklını kaçırmış olmalı beni aldatmakla kalmadı ki zaten bu bile yakışık almaz bir şey ama bunu *bana söyledi-*

ği zamanı hatırlayalım önce hangi zamanı seçtiğini babamın ölümünün hemen ardından söyledi ve bizi geceyarısı kaçmaya zorlayan ve bizi nedenini bilmediğimiz biçimde tehdit eden uğursuz ve esrarengiz bir olayın ortalık yerinde söyledi şimdi gerçek olmadığını bir yana bırakalım ama Anna bu mektubu yazarken ciddi bir tehlike içinde bulunduğumuzu sanıyordu peki o ne yapıyor ben o meçhul adamla kahramanca göğüs göğüse gelmek için Roma'ya dönüyorken kafama bu saatli bombayı atıyor kim bilir ne kadar beklemiştir bu darbeye dayanabileceğim kim bilir kaç fırsatın geçmesini beklemiştir ve hayatımın en kötü döneminde en azından tutunabileceğim sağlam bir ele en çok gereksinme duyduğum bir anda yangına körükle gidiyor tıpkı askerlik görevini yaparken ya da İlaria Ortoni adındaki o Allahın belası askerî *lisede* okuduğum yıllarda nişanlısını bırakıveren o hain karılar gibi ama böyle yapan Anna değildi beni aldatan da Anna değildi ve sözün özü Anna artık Anna değil ve asıl ürkütücü olan da bu ya ben artık kiminle evlendiğimi bilmiyorum o halde evliliğim de bitti demektir bitti bitti üzüntüler avukatlar taşınan eşyalar geriye hiçbir şey kalmayacak ve artık yatıştım artık kimseyi gebertmeyi düşünmüyorum ve şunun da altını çizmek isterim ki şu külüstür Pandasıyla beni ters yönden sıkıştıran kayınbabama benzeyen şu geberesi salak herifi bile cehennemin dibine yollamıyorum gene şunu da belirteyim ki hiç istifimi bozmuyorum yavaşlıyorum ve bırakıyorum geçip gitsin Tanrı seninle olsun son derece sakinim ama böyle sakinken bile benim şu mektuptaki Anna'yla hiçbir alıp veremediğim yok ve ne yapmam gerektiğini bile düşünemiyorum çünkü o benim sevdiğim Anna değil tanımadığım bir kadın ben eski âşıklarına kuyruk sallayan birini sevemem mademki bir kez yapmış gene yapabilir demektir onu bağışlarsam bir daha ve bir daha ve bir daha bağışlamam gerekir onu her gün sürekli bağışlamam gerekir ve ben böyle yaşamak istemiyorum ve ne yapıyor bu taksi yavaşlıyor mu yavaşlamıyor mu yavaşlamıyor ama soldan geliyor çıldırmış bu diyorum yavaşlamıyor yolu bana bırakacağının işaretini bile vermiyor içinde insanlar da var ve böylece onun tam ortasına giriyorum ya da o benim kısacası çarpışıyo-

ruz kahretsin çarpışıyoruz var gücümle arka tekerleğe fren yapsam bile Vespa kilitleniyor devriliyor ama durmuyor hâlâ gidiyor artık yapacak bir şey yok çarpışıyoruz ben ona çarpıyorum evet çarpışıyoruz iyi ki kaskımı kafama geçirmişim çarpışıyoruz badabum işte darbe bu olmalı işte kaza geçirdim tam ortasına girdim kapısını çökerttim camı patladı yere düşüyorum yere düştüm yaşıyorum aklım başımda ben sağdan gidiyordum Anna beni aldatmış başka bir şey hatırlamıyorum.

On dokuzuncu kısım

Bak hele neredeyiz...

Francesco'cuk bir yaşındaydı, sabahleyin, San Saba'daki gazete bayiinden gazete almaya gitmek için evden çıkıyordum. Bir sabah farkına vardım ki buradan (yani tam da buradan değil ya da şimdi aldığım darbeden sonra kuşkusuz yaralı ama uyanık, bilincim yerinde ama henüz ağrı filan duymadan yattığım şu kavşağın ortasından değil de merdivenlerden, işte tam oradan, sanıyorum koşarak bana doğru gelen o ikisinin olduğu beyaz taş sütunların yakınından) evimin terası görünüyordu. Evimizden epey uzakta, arada Ardeatine Suru ve bol yapraklı yüksek ağaçlar ve birçok bina var ama görünüyordu. İlkbaharı geride bıraktığımız günlerde korkuluğa telleri yeni koymuştuk, çünkü Francesco'cuk yürümeyi öğreniyordu, ve ben tellerin yeşilini görebiliyor, ardından da beyazlar giymiş Anna'yı seçebiliyordum. Eve döndüğümde o bakış alanımı gözümde canlandırmakta biraz zorlanmış ama beyaz taş sütunlar sayesinde terasımızı gördüğüm noktayı tam olarak seçebilmiş ve Anna'ya göstermiştim. Böylece ertesi sabahtan başlayarak, gazete bayiine gitmek için evden çıktığımda o da kucağında Francesco'cukla terasta oluyor ve ben, sütunların oraya geldiğimde onları selamlamak için gazeteleri sallıyordum. Anna beni görüyor, o da bana el sallıyordu. Ne kadar mutlu olduğumuzu anlatamam ya da en azından –tamam yavaş olalım– *benim ne kadar mutlu olduğumu*; bildiğim bir şey vardı ki böylesine bir mutluluğun var olabileceğinin aklımın ucundan bile geçmemesiydi, ve o kadar yoğun mutluluk ki ta uzaktan birbirine el sallayarak saçmalayacak kadar. Çok mutlu olduğum o sabahların birinde

birdenbire, son derece basit ve uğursuz, gül bahçesini talan eden bir fırtına gibi kasıp kavuran bir düşüncenin bastırdığını hatırlıyorum; bir gün gelecek ve artık böyle olmayacak, diye düşündüm. Bir gün, diye düşündüm, bu sabahlar ve bu mutluluk benden çok uzaklarda kalacak ve tekrarı olmayacak ve ben bunları hatırladıkça duygulanacağım. Bunun böyle olabilme ihtimalinin nedenlerini de düşündüm ve uğursuz, acımasız ama son derece doğal önsezilere kaptırdım kendimi; Francesco'cuk büyüyecek, başka yere taşınacağız, yaşlanacağız, başka işimiz gücümüz, ekonomik sorunlarımız olacak, sevdamız yıpranacak, ana babalarımız ölecek... Tüm bunları düşününce kendi kendime bir söz verdim; günü geldiğinde yıkılmamaya, düşman gibi karşıma çıkan yazgıya bu sabahların anısını bir kılıç misali çekip dünyanın tüm kötülüklerinin o anki mutluluğumun zerresini bile benden alamayacağı gerçeğiyle güçlenmiş olarak, yakınmadan karşı koymaya and içtim. Bunun yararı olmayacağını biliyordum ama –*Sadece aşk, sadece tanıyıp da / sevmiş olmak önemlidir / onu tanımış olmak değil*– hiç olmazsa, o anda mutluluğumun zamanından önce param parça olabileceği düşüncesinden kurtarmaya yaradı. İşte şimdi o an gelmişti, ve tam da burada gelmişti –rastlantılar böyledir işte– tamı tamına yedi yıl önce içime doğduğu noktada...

Birbirini izleyen sahneler:

Metalik uğultular. Benzin kokusu. Adımların altında çıtırdayan camlar. Yere düşmüş ve açık kalmış bir video kameradan görülüyormuş gibi eğrilemesine, garip bir çerçeve içinden gökyüzü apartmanlar, ağaçlar damlar. Nesnelerin kenar çizgileri, eğri de olsalar belirgin, parlak, çok net bir ışıkla çizilmiş. Çok güzel bir görünüm. Ama birden bir erkek suratı hepsini örtüyor; dört köşe, esmer, sivilce izleriyle delik deşik bir surat. Gözlerini bana dikmiş ağzını açıyor ve çirkin, küçücük, çarpık çurpuk dişleri çıkıyor ortaya; bir gülümseme değil bu.

–Beni görüyor musun? derken yüzüme soluyor. Beni duyuyor musun? Bu kaç?

Galiba gözlerimin önünde salladığı parmaklarını soruyor. Bir iki üç...

– Dört, diye yanıt veriyorum.

– Çok iyi. Şimdi kıpırdama...

Yan yatmış, başımı koluma dayamışım, asfaltın sıcağına uzanıp öylece bırakmışım kendimi, kıpırdamaya hiç mi hiç niyetim yok.

– Rahat soluk alıyor musun?

– Evet. Rahatım.

Sivilceli suratın arkasında gidip gelen kafacıklar. Blucinler. Ve sesler, birbiri üzerine yığılan ve birbirine geçmiş, yaklaşan ve uzaklaşan sesler; bir yandan her şey birbirine karışıyor, hızla.

– ... *ambulans çağırmalı*...

– ... *biraz öteye taşımalı*...

– ... *hiçbir şeye dokunmayın*...

– ... *patlayabilir*...

– ... *saçmalamayın*...

– Geri çekilin! diye bağırıyor Sivilceler Kralı. Sonra gene bana:

– Rahat ol. Yavaş soluk al. Kıpırdama.

Havaî mavi komik kısa bir ceketi var. Nereye gidiyordu acaba böyle giyinmiş?

– *Bacak! Bacağına dokunmayın*!

Kim konuştu? Hangi bacak? İkisini de kıpırdatıyorum, önce birini sonra ötekini, bana yerindeler gibi geliyor. Hatta yerindeler gerçekten, hiçbir acı duymuyorum.

– Öyle kal. Kıpırdama...

– Bacaklarımı yokladım, diyorum. Bir şeyleri yok.

– Elbette. Şimdi kıpırdama.

– ... *vay be, her gün bir kaza*...

– ... *vah anacığım, zavallıcık*...

– ... *buraya trafik ışığı ister*...

– ... *fren yapamamış*...

– ... *hiç olmazsa Dur işareti konmalı*...

– ... *kafayı çarpmış!*

Kafayı mı? Bir elimle kafama dokunacak oluyorum –aaah! Dayanılmaz bir acı omzuma saplanıyor, delip geçiyor, soluğumu kesiyor ve beni gene yere seriyor.

Acı hemen geçiyor, Tanrı'ya şükür.

– Kıpırdama, diye yineliyor surat.

Omzum. Sol omzumu incitmişim. Zaten çok da mantıklı bir şey bu, bir taksinin içine girdim. Yan yan bakıyorum omzuma; kan filan yok, ceket yırtılmamış...

– *Arabaları durdurun...*

– *Bırakın geçsinler...*

– *Geri çekilin...*

– *Böyle gelin...*

– *Onu oradan alalım...*

– *Dokunmayın ona...*

Yattığım yerde kıpırtısız kalıyorum, çünkü demin duyduğum acı gerçekten korkunçtu ve yeniden acı duymak istemiyorum. Gözlerimi kapatıyorum. Bir defasında tersini yapmıştık; gazeteleri ve sıcak pizza almaya Anna gitmişti ve ben, kucağımda Francesco'cukla terasta. Bu kez de yer değiştirerek selamlaşmıştık. Çok güzel olmuştu.

– Hey, beni duyuyor musun? Uyanık kalmaya bak.

Gözlerimi hemen açıyorum. Sivilceli surat hep orada, benimkinden birkaç santim ötede.

– Uyanığım, diyorum.

Başımın altındaki kolumu hiç de doğal olmayan bir biçimde kıpırdatarak ama ötekini kıpırdatmamaya özen göstererek yüzüme dokunmayı başarıyorum. Yüzüm de yerinde gibi duruyor. Başım ağrımıyor, kask da hâlâ başımda...

– Kıpırdama –gene o.

– Bakın ben iyiyim, diye yanıt veriyorum. Omzum kırılmış olmalı. Bacaklar da kafa da yerli yerinde...

Şaşkın şaşkın bana bakıyor ve susuyor. Görüş alanımın dışında, elleriyle sağa doğru bir şeyler yapıyor, kim bilir ne yapıyor.

– *...görme yetisini yitirmiş...*

– *...kafayı çarpmış...*

– *...bacakları kırılmış...*

– Anlaşıldı mı? diyorum. Siz söyleyin şunlara. Sadece omzum.

– Evet, ama sen kıpırdama.

Ve üstünde o havaî mavi komik ceketiyle orada duruyor. Kimdir

yahu bu? Neden o bana emirler yağdırıyor da gerideki Yunan korosu mırıldanıp duruyor? Gözlerimi elimden geldiğince çeviriyorum, biraz da gene şu gökyüzünü, şu çevreyi, şu ışığı görmek için boynumu çeviriyorum, ama onun suratı görüş alanımı kapatıyor.

– Bağışlayın, siz doktor musunuz? diye soruyorum.

Yanıt yok, gitmiş. Şimdi yerinde bir başkası var; biraz daha yaşlıca, solgun yüzlü, bön bön bakan aptalın biri.

– Hayır, ben taksinin sürücüsüyüm.

Ha, *sorumlu* olan. Güçlükle nefes alıyor, birkaç santim ötemde karnının şişip indiğini görüyorum. Diz çökmüş olmalı. Bana acıyarak bakıyor, zavallıcık. Kaygılı, yaptığından suçluluk duyduğu belli. Tüm bu patırtı benim suçum, diye düşünüyor olmalı. Aklıma saçma bir şey geliyor, ya o kadının bindiği taksi bu ise, Cuba 22? Ya buradaysa, yakınlarda, şaşkın; yaralının ben olduğumdan habersizse? Tam şimdi öğrenir de bir saniye sonra o deniz kokusuyla üzerime eğilirse, beni kucaklayarak gene ağlamaya başlarsa; bana "zavallıcık" diye fısıldar sonra da benimle hastaneye gelirse?

Hayır, imkânsız bu. Çok zaman geçti aradan. Sonra da böyle şeyler olmaz, olmaz, olmaz.

Taksi sürücüsü üzgün suratı ve ağır nefesiyle benimle ilgilenmeye devam ediyor. Başına büyük bela açtığından korkuyor olmalı.

– Biliyor musun, bazen –ama ona ne söylemek istiyorum ki? İnsan düşünüyor ki...

Onu avutmak mı istiyorum? Ben, onu?

– Sakin ol, kıpırdama, diyor o da. Ambulans şimdi gelir...

– ... *cam patlamış...*

– ... *kımıldamıyor...*

– ... *evet hem de hiç...*

– ... *kötü durumda...*

– Sen onlara bakma, diye mırıldanıyorum. Abartıyorlar. Sadece bir omzum kırıldı. Yüzümde kan varsa, tıraş olurken kestim de ondan. Yüzümde kan var mı?

– Hayır.

İyi bir adam olmalı, gerçekten. Birisinin en iyi arkadaşı olmalı. Nuovo Salario'nun oralarda, emekli sandığından, borcunu 2010 yılında kapatacağı bir ev edinmiş olmalı. Kavşakta çarpıştığımızda da bunu düşünüyor olmalıydı; geleceği...

– Tanrı iyiliğini versin delikanlı, diyor, iyi ama levhayı görmemiş miydin?

– Hangi levhayı?

– Öncelik gösteren levhayı, diyor ve sağını işaret ediyor.

Nasıl nasıl nasıl? Ne önceliği? Doğruluyor ve dönmeye çalışıyorum ama nafile, acıdan gene yığılıyorum.

– Kalkma.

Ne önceliği?

– ... *Vay be, her gün bir kaza...*

– ... *bakmıyorlar ki, sersemlik işte...*

– ... *basıyorlar, tamam...*

– ... *bunun için belediyeye kaç kez yazdık...*

Neyi görmüyorlar? Neye basıyorlar? Bu ne?

Doğruluyorum; ağrının canı cehenneme; şimdi asfalt üzerinde omzumu incitmeden dönmek için dikkatle, yavaş yavaş yılan gibi sürünüyorum –ama acıyor, hem de nasıl–, sonra sağlam dirseğime dayanıp rahat sayılabilecek bir duruş buluyorum kendime, belki biraz uzun sürdü ama sağlam ve özellikle de acısız –şimdi sadece garip bir karıncalanma ve büyük bir sıcak basması– ki bu duruş bakışlarımın yerle paralel olmasını sağlıyor. Sonunda bakışlarımı taksi sürücüsünün gösterdiği yöne çevirebiliyorum.

– *Kalkma sakın, sakin ol...*

Onu hemen görüyorum. Gitmekte olduğum yolun üzerinde, kavşaktan hemen önce, kaldırımda, o sağlam kurşunî demir kazığının tepesinde ve bir çınarın yapraklarının arasına gizlenmiş, gerçekten orada...

– *Kalkma...*

... kırmızı beyaz üçgen, kahretsin, yol ver işareti. *Ben* sağdan geliyordum, ama gene de önceliği *ona* vermek zorundaydım. Saçma, yıllardır geçerim buradan, hiç görmemiştim; ayrıca burada kuralları böylesine tersyüz etmenin herhangi bir nedeni bile yok;

iki yol birbiriyle eş değerde, hatta benim geldiğim yol inkâr edilemeyecek kadar daha...

– *Biraz su ister misin?*

Bir kol, bir el, bir kâğıt bardak. Yeni bir yüz, yağlı, kırmızı, koskocaman, dev gibi bir surat, Falstaff'ın suratı.

– İç...

Gerçekten de ağzım kupkuru, susamışım. Boynumu dikkatle uzatıyorum, bu arada Falstaff'ın bardaklı eli beni karşılıyor.

– *Durun! Ne yapıyorsunuz?* –Sivilceler Kralı'nın sesi.

Bardak hemen yok oluyor.

– *Ona hiçbir şey vermeyin! Ona dokunmayın!*

Bardak kayıplara karıştı, Falstaff da öyle. Şimdi gözlerimin önünde sadece bacaklar, blucinler, kemerde telefoncuklar, terli göbekler.

– *Susamış, su içmek istedi de...*

Hayır, alçak şişko, işte bu doğru değil; ben hiçbir şey istemiyordum. Hatta, suyu görmeden önce susadığımı bile bilmiyordum. Şimdi, susadım işte.

– *Ama televizyonda görmediniz mi, hem de daha dün?*

– *Neyi?*

– *İşte orada söylediler; bir yaralıyı sakın kıpırdatmayın, ambulans gelmeden ona sakın bir şey vermeyin...*

– Bir yudumcuk sudan ne olur ki...

Of. Ne biçim ilkyardımcı bunlar. Ve de ne biçim yaralı. Ne utanılası bir şey, ne büyük bir utanç kaynağı burada olmak; üstelik de *benim yüzümden* bir taksiyle çarpıştıktan sonra bir kavşağın ortasında, sanki omzumu delip geçen bir mızrakla asfalta çivilenmiş ve Pompeililer gibi yarı uzanmış bir halde olmak. Her şey haklı olmak ve haksız olmak arasında nasıl da değişiyor, kahretsin. Kendimi kurban rolünde öylesine iyi hissediyordum ki, hak edilmemiş acıları tatmaya başlamıştım bile; yazgı bana düşman kesildi de tepeme bindi düşüncesinin getirdiği o kurtarıcı rahatlama, ve dünyanın haksızlıklarıyla yere serilmiş, anlaşılamamış, duygularında aldatılmış, üstelik bedence de ağır yara almış kahramanın küçük öyküsündeki avutucu uyum; yıllar sonra bile ye-

niden ve yeniden anlatılacak bir öykü –ta ilk gençlik dönemimden bu yana kendime anlatmaz olmuştum o öyküyü. Meğerki suç bendeymiş böyle olunca her şey değişiyor, çünkü kurban değilsem levhayı görmeyen ve gidip öncelik sahibi otomobile çarpan avanak oluyorum sadece. Gerçekten utanç verici. Ben artık hiçbir şey değilim; artık, garaj rampalarında iniş bittikten sonra, biraz fazla hızlı gidince plaka yere sürtünüp büküldüğünde, canı sıkılan bekçi de gözlerini "Corriere dello Sport"tan kaldırıp içinden "*İşte gene o...*" diye homurdandığında çimento üzerinde kalan o izlerden fazla bir değerim yok.

Ambulans sireni. Bizimkiler geliyor. Şimdi en azından alışık olduğum bir açıdan daha iyi görebiliyorum, ancak diyelim bir köpek yavrusuymuşum gibi çok daha alçaktan; epeyce kalabalık var ve kavşağın çevresinde trafik şimdiden birbirine girmiş; bağırışlar, kornalar, koşuşturmalar, yol açın, çekilin, gittikçe şiddetlenen ambulans sireni; işte Falstaff, işte Sivilceler Kralı –bir *berber* mi?–, işte korsan taksi sürücüsü. Başında kaskıyla Vespalı bir genç az öteden sahneyi seyrediyor, tüm bu çılgınca telaşa yabancı; buradan geçiyordu, durdu, gözlerini bu karmaşayla doldurdu ve eve döndüğünde hepsini kadınına anlatacak: "Bugün bir kaza gördüm..." Ah, niçin ben değilim o? Olabilirdim; burada, yerde olmasaydım, biraz daha genç olsaydım, kitabı almaya gittiğimde Vespa'yı çalışır bırakmasaydım ve onu yeniden çalıştırmak için çok değil, sadece on saniye geçseydi, ve her şeyden önce de hâlâ bir şeyleri anlatabileceğim bir kadınım olsaydı –ah–...

Siren, susmadan önce, bir tehdit gibi dayanılmaz bir son çığlık atıyor –"Çocuklar, uslu durmazsanız hepinizi sağır ederim!" Sırık gibi bir adamın sürdüğü tekerlekli sedye geliyor. Trakk, sedye alçalıp yanıma yanaşıyor ve beni, sanki tükürülmüş bir çikletmişim gibi yapıştığım yerden alıyor. Beni üstüne taşıdıklarında, omzuma saplanmış muzrak kıpırdıyor, etlerime kudurtucu bir titreşim yayıyor ve acı soluğumu kesiyor; kim bilir bu kadar güçlü daha ne acılar çekeceğim, belki de daha fazla, kim bilir daha ne kadar...

Trakk, sedye gene yükseliyor. İşte böyle, beni alıp götürüyorlar. Bana yaptıkları tek şey başımdaki kaskı çıkarmak; Anita'nın

oğlu gibi bağlamadılar –bunu yapmaya gerek yoktu–, Amerikan filmlerinde olduğu gibi boynuma boyunduruk da takmadılar, hatta neyim olduğuna bile bakmadılar, herhangi bir önlem de almadılar; sadece beni oradan toplayıp götürdüler ki bu hastabakıcıların değil de bana bir bardak su bile içirmeyen o berberin ayıbı olarak bilinsin. Sedye, ambulansın ardına kadar açılmış kapısına dayandı; ambulans bilmem neyin içine bilmem ne sokularak birkaç saniyede hazır hale geldikten sonra beni, hemen hemen hiçbir şeye sürünmeden içeri itiyorlar ve ayaklar görünmez oluyor; ambulans beni, bir balığın avını mideye indirmesi gibi yutuveriyor, talihli bir adam olduğundan ambulansa ilk kez...

Pat diye bir ses, kazık da yanıma sıçrıyor; kapılar kapanıyor, siren gene çalmaya başlıyor –buradan, içeriden çok daha az duyuluyor sesi– ve hadi, yola çıkılıyor, kim bilir hangi hastaneye götürecekler. Şimdi omuzdaki karıncalanma daha çok hissediliyor; sanki her nöbetten sonra hiç azalmadan çoğalıyor gibi ama kımıldamazsam acımıyor. Oysaki acım var, öyle çok ki kelimenin tam anlamıyla bir acı; utanç ve korku kuyusunda boğulmaktayım. Çünkü artık sadece, ambulansların tavanında yazılı olan korkunç gerçekler vardır ve insan onları ancak altına uzanmış olunca görebilir; bir salı sabahı, öğleye doğru, bir omzu kırık ve karısının bir mektubu ceketinin cebinde, üstelik dışarıda güneş parlıyor ve herkes ondan daha iyi...

Yirminci kısım

Ben, diye yazıyor, on yıldır evinin yakınındaki bir kavşaktan geçip de orada bir yol ver levhası olduğunu görmeyen adamım. Ben, bu on yıl içinde, yapraklarıyla o levhayı örten ağaçların budanmasına en az üç kez tanık olmuş ve her defasında da alışılmış bir görünümü bilinmedik duruma dönüştürmek için ne kadar az şeyin yeterli olduğu üzerine uzun uzun düşünen ve bu arada da hâlâ levhayı göremeyen adamım. Ve ben, arabayla, kimi zaman da Portese Kapısı'ndan satın alınmış ve çocuğa göre ayarlanmamış kaskçığı başına geçirdikten sonra Vespa'yla, üstelik onu, dünyada başka kimsenin koruyamayacağı kadar koruduğuna inanarak bacaklarının arasına iyice sıkıştırdığı oğluyla birlikte hep o kavşaktan geçen adamım. O adam benim işte. Ama aynı zamanda da, elbette babasının yüzünden, babasıyla anlaşamamış, ve onun gerçekte kim olduğunu kendine hiç sormamış oğulum. Ben sanki evliliğinin başına bundan başka felaket gelemezmiş gibi karısını aldatmamaya çabalamış kocayım ve karısının onu aldattığının farkına varmayan kocayım. Ben kız kardeşini eleştirmiş, kız kardeşinin siyasal düşüncelerini, kız kardeşinin dostluklarını, kız kardeşinin nişanlılarını, kız kardeşinin kocasını eleştirmiş ve her zaman haklı olduğuna inanmış, şimdi kardeşininkinden çok da farklı bir hayatı olmayan ağabeyim. Üç küçük yeğenin, çekindikleri dayısıyım. Yemekte hep aynı şeyleri anlatan adamım. Yeterli parası olduğu halde, evini güzelleştirmeyen adamım. Bir tabanca görünce hemen polisi arayan adamım, çekleri ciro etmeden veren adamım. Sigarayı bırakıp sonra gene başlayan adamım. Parlak bir gelecek vaat eden ama yenilgiye katlanamadığı için oyunu

bırakan satranç oyuncusuyum. Belleğini yitiren inanılmaz güçlü belleğe sahip adamım. Sağdan soldan çalıntı yapan ve bundan öte bir şey olmak istemediğini söylerken yalan söyleyen, çünkü aslında hem de nasıl isteyen çocuk yazarıyım...

Ah, her şey, böyle nasıl çok daha anlaşılır; her şey nasıl daha basit. Gerçek, onu göz ardı etmek için isteksiz ve bölük pörçük algılamadığın ve olduğu gibi kabulendiğin sürece nasıl da ortada, aydınlık ve kaçınılmaz oluyor. Şimdi ne büyük rahatlık, hem de ne büyük utanç; aynı zamanda ne kadar da değişik; şu an, eskiden er geç yaşamayı arzuladığım, yepyeni, gerçek bir hayatın başlangıcı olacak o ana oranla ne kadar da kurşun gibi ağır ve çaresiz; oysaki ben o hayatı *Sekiz Buçuk* filminde olduğu gibi eğlenceli, insanlar ve ışıkla dolu hayal ediyordum...

Öyle ya, birçok şeyi sinemadan öğrendiğine inanan biriyim. Hatta çok değil, kısa bir süre önce, bir radyo röportajında bunu herkese ilan da etmişimdir: Açık açık "Sinema bana hayatı öğretti" diye ya da buna benzer bir şey. İşte ben, bu türden bir saçmalık yaptığından dolayı utanması için bir taksiye çarpması, yaralanması ve sedyeyle götürülmesi gereken adamım.

– Nasılsın? diyor kazık. Yarı karanlıkta hortlak gibi bir şey, bir boyunduruk gibi sıkıyor beni.

– Zaman zaman daha iyice oluyor, diye yanıt veriyorum, çünkü ben film konuşmalarını ezberleyen ve sırası geldikçe söyleyen, ya da yazdığı kitaplarda onları satan, belki her ikisini de yapan, sonra günün birinde ansızın onları unutup ne yazacağını, ne söyleyeceğini artık kestiremez olan adamım. (Bu Paul Newman'dandı, *Detektif Harper* filminden; ne zaman unutacağım?)

– Gözün acıyor mu?

– Hangi gözüm?

Yüzüne bakılınca hiç umulmayacak bir incelikle sol gözümün altına dokunuyor. (Ben insanların, sadece yüzüne bakmakla bir şey yapıp yapamayacağına karar veren adamım.)

– Şu. Yuvarlağı kan içinde de.

Yuvarlağı kan içinde...

– Hiçbir şey hissetmiyorum, diyorum.

– Bir cam parçası girmiş olmalı içine, diyor o.

Öyledir. Ya da İncil'deki o ünlü mertek: *"İkiyüzlü, önce kendi gözündeki merteği çıkar, sonra kardeşinin gözündeki samanı çıkarmaya kalkışırsın."*

– Ötekini kapatmayı bir dene bakalım.

Söylediğini yapıyorum ama elimle yardımcı olmam gerekiyor, çünkü başka türlü başaramıyorum. Normal görebiliyorum, bu arada o da iki parmağını yüzüme yaklaştırıyor.

– Bu kaç?

– İki.

Bu kez elini iyice açıp beş parmağını gösteriyor.

– Şimdi?

– Beş.

Yumruk yapıyor.

– Şimdi?

– Sıfır.

Hadi, devam et dostum; ben bu oyunda her zaman kazanan adamım ve dünyada pek az şey, savaşmadan kazanmak kadar hoştur...

Ne var ki arkası gelmiyor, teslim oluyor. Doğruluyor, saçlarını sıvazlıyor, dikiz aynasından sürücüye bakıyor. Bir dahaki sefere özellikle yanlış yapmalıyım ki biraz daha devam etsin.

Siren sesi birden kesiliyor.

Ambulans yavaşlıyor, doksan derece dönüyor ve birkaç saniye yavaş yavaş gidip duruyor. Kapılar o an açılıyor, sonra peş peşe bir sürü manevra ve gürültü ve üzerimden hızla geçip giden yatay yüzeyler; ambulansın tavanı, acil servisin tavanı, koridorun pis tavanı. Kazık, yok oldu, şimdi ayağındaki saboları yerde gürültüyle sürükleyen iri kıyım, kaba görünüşlü bir taşıyıcının ellerindeyim. Üzerimden Afrikalı, yaşlı polis yüzlerinin dizi dizi geçtiğini görüyorum; sonunda taşıyıcı beni boş bir odaya sokuyor, tekerleksiz bir yatağa aktarıyor (manevra sırasında yaman bir acı) ve beklememi söylüyor. Bölmenin ardından garip gürültüler, tartışmalar, hatta bağırışlar duyuluyor: "Bırakın işimizi yapalım!" "Ayıp şey!" gibi sözler, ama neler olup bittiğini anlayamıyorum.

Beni getiren, tekerlekli sedyeyi sürerek gidiyor. Yalnız kalıyorum.

Nerede bulunduğumu bilmiyorum. Babamın öldüğü Gemelli Polikliniği dışında hastaneleri tanımam. Ama bu, Gemelli Polikliniği değil; çok daha bakımsız, pis, terk edilmiş. Bir savaş hastanesine benziyor. Bölmenin öte yanından gelen bağırışlar azalıyor, uzaklaşıyor gibi. Bir yerime acı vermeyen bir yatış biçimi bulmuşum, az önce asfaltın üzerindeki yatışım gibi başım koluma dayanmış sağlam yanıma yatıyorum, ve garip denecek kadar sakinim. Yaraların ciddiyeti ne olursa olsun, vücudumun şimdiden uyum sağladığını duyumsuyorum; şişecek yer şişsin, karıncalanacak yer karıncalansın, ağrıyacak yer ağrısın, bu yeni duruma karşı koymuyorum; aynı şey sanki aklım için de geçerli. Bir kaza geçirdim de yaralandım mı? Benim Vespa bir kavşağın ortasında bir benzin gölü içerisinde paramparça mı kaldı? Beni buraya, neresi olduğunu bile bilmediğim bu yere, tek başıma atıp hemen unuttular mı? Babam öldü mü? Karım beni aldattı mı? Tüm bu soruların tek bir düşüncenin, birbiri ardından çalan plaklar düzeniyle kararımı yönlendiren, beyin kabuğunun altındaki buz gibi bir aklın süzgecinden geçip ayıklanmış düşüncenin çevresinde kümelendiğini duyumsuyorum; bu olanlara karşı elimden hiçbir şey gelmez, diye düşünüyorum. Ve işte burada her şey bitiyor.

Böyle, bu gidişsiz yol üzerinde kıpırtısız ne kadar zaman geçtiğini bilmiyorum; gerçekte zaman hiç geçmiyor gibi, ya da en azından *benim için* hiç geçmiyor gibi ve bundan da yakınmıyorum; tüm bildiğim bu. Bir insanı zamanın akışının dışında bırakın, acıları dinecektir.

Neden sonra bir şey oluyor ve bölme, tiyatrodaymışız gibi bir yana doğru sürülmeye başlıyor –o halde bu *Oyunun Sonu* ve ben de zamanım dolduğu için oyundan çıkarılmış olan Hamm'ım. Önümde açılan (sürpriz; bu pis oda doğrudan dışarı açılıyor) gözkamaştırıcı aydınlığın parıltısında, artık iyi tanıdığım ve gene de beni şaşırtan bir görüntü beliriyor –evet her zamanki gibi beni şaşırtıyor ama hoşuma da gidiyor, çünkü hayatta beni en çok seven insanın görüntüsü bu, "en yakınlarımın dışında"...

– Ya, buradasın işte, diyor.

Sürgülü bölmeyi kapattıktan sonra bana yaklaşıp kaygılı bir ifadeyle bakıyor –bir yandan da her zamanki gibi gülümseyerek.

– İyi ama ne işler çevirdin böyle?

– Nasıl... diye homurdanıyorum. Nasıl öğrendin ki...

– Bu hallere düştüğünü mü?

– Omzum. Omzumu kırmış olmalıyım.

Omzuma, sonra tüm vücuduma, sonra gene omzuma, o nedeni belirsiz karşılaştırmalarından birini yapıyormuş gibi bakıyor.

– Bir de gözüm, diye ekliyorum. Gözyuvarlağı kan içindeymiş...

Üzerime eğilip gözümü inceliyor.

– Hımm. Görüyor musun?

– Evet, görüyorum...

Bir adım geriliyor ve gene beni tepeden tırnağa süzmeye koyuluyor.

– Omzun, öyle mi?

– Evet. Ama nasıl öğrendin ki...

– Bacaklarla kafa yerinde mi? Kafanı çarptın mı?

– Hayır.

Denemek için iki bacağımı da kaldırıyorum, ve kıpırdatıyorum ama iyi bir girişim değil bu, çünkü omzuma bir bıçak saplanıyor.

– Emin misin?

– Evet. Bu omuzla bir taksiyi göçerttim. Yere düştüğümde sapasağlamdım ve kaskım başımdaydı. Ama söyler misin nasıl öğrendin...

– Sonra anlatırım, diye sözümü kesiyor. Şimdi zaman yok. Buradan gitmeliyiz, hem de çabuk. Yürüyebilecek misin?

– Bilmiyorum. Niçin gitmeliyiz buradan?

– Çünkü hastaneye haciz koyuyorlar.

– Ne?

Gülümsüyor, burnundan bir soluk üfleyerek önüne bakıyor. Her zamanki kendini beğenmişliği yok, en azından bu kez bilgiçlik taslamıyor gibi.

– Dışarısı, diye açıklıyor, polis arabaları ve Maliye görevlileriyle dolu. Hastaneye haciz koyuyorlar. Sağlık Bakanlığı'nın emri.

Derinine inemedim ama şu anda olmakta bu iş. İçeride olsaydın işin bitikti. Ne zamandır buradasın?

– Bilmem. Yarım saat, bir saat.

– Seni muayeneye geldiler mi?

– Hayır.

– Seni kaydettiler mi? Genel bilgileri filan verdin mi?

– Hayır.

Kıs kıs gülüyor.

– Demek seni buraya attılar, o kadar...

Gözlerini kapatıyor, başını sallıyor.

– İyi o halde, isabet, diye kestirip atıyor. Hadi, kıralım kirişi.

" Kirişi kırmak"; işte babamın her zaman kullandığı bir deyiş.

– Peki nereye gidiyoruz?

– Görürüz bakalım, diyor. Kalkabilecek misin?

– Görürüz bakalım, diyorum ben de.

Pek zahmetli bir doğrulma manevrasına başlıyorum, o da kocaman elleriyle beni yakalamaya hazır, arkama yaklaşıyor ama ben, bırak da kendim deneyeyim, der gibi başımı sallıyorum. Ağır ağır doğrulup oturuyorum, ve omzumdaki ağrı birden uyanıyor. Ayrıca göğüs kafesim de acıyor, kalbim çarpıyor ve başım dönüyor. Ayaklarım boşlukta sallanıyor –yüksek, bu yatak– ve ben yavaş yavaş aşağı doğru kayarak yere basıyorum. O ise, yürümeyi öğrenen çocuklara yapıldığı gibi duruma müdahale etmeye hazır bir halde ama dokunmadan beni izliyor.

– Başarabilecek misin? diye soruyor.

Soluğumu harcamamak için ancak başımla evet diyorum, çünkü konuşmak da canımı acıtıyor, hatta soluk almak bile. Sağlam kolumla ona yaslanarak çok yavaş, dik duruma geliyorum. Bir adım atmayı deniyorum, sonra bir daha, ama sanki yaralı omzumu bir mengene sıkıştırıyor ve ağrı beni alt ediyor. Şakaklarım giderek daha hızlı zonkluyor ve yakıcı bir sıcağın başımdan aşağı mı indiğini yukarı mı çıktığını pek bilemiyorum ama duyumsuyorum, gözlerim kararıyor.

– Tut beni, diye mırıldanıyorum ve tam kendimi koyverdiğim anda bir güç beni, bir talaş çuvalıymışım, bir yastıkmışım, bir

buğday torbasıymışım, hatta hep duyumsadığım bir hiçmişim gibi tutup kaldırıyor. Bir saniye sonra, boşlukta sallanan bacaklarımla yerden bir metre yukarıdayım, kolum onun terli boynuna dolanmış, yüzüm göğsüne yaslanmış.

– Hey, ne yapıyorsun, bayılıyor musun?

Öyle ya, yerinde bir soru; bayılıyor muyum? Şimdi, nasıl olur da hayır diyebilirim? Şu sırada sadece garip bir durumda, ana rahminde gibi asılı kalmışım ve her şey olabilir, ama her şey; kucaklanmanın o tümüyle unutulmuş hazzını yeniden yaşarken ve son kalan duyarlığım da beni havada tutan *meleğin* o heybetli ve kaba cüssesiyle yekvücut yapmışken. Ceketine yapışan burnuma, üstüne sinmiş bütün kokular geliyor –antika, proleter, barda kahve içen işçilerden yayılan tütün, ter ve maden karışımı koku; göğsüne yapışmış kulağımla ipnotize edici, güçlü, düzenli kalp atışlarını duyuyorum ve daha derinlerden de cıvataları gevşemiş karoserin uğultusu gibi gelen ciğerlerinin hırıltısını seçebiliyorum; soluk alıp verdikçe şişip inen o kocaman ve sıcacık göbeği beni son derece tatlı ve esnek bir titreşimle adeta sallıyor, düşüncelerimi uzaklaştırıyor...

Sonra birden her şey, bir film gibi geriye sarmaya başlıyor sanki, ve inanılmaz gibi görünen bu anda, vücudumun da olağanüstü bir şekilde en başa gittiği hissine kapılıyorum –gerçeğin asla kabul etmediği ama şimdi, bu dost kollar arasında havada böyle asılı kalmış olan beni, gizlice yatıştıran bir geriye gidiş bu; acılar diniyor, şakakların zonklaması geçiyor, ateş düşüyor, sis dağılıyor... Bu an da geçecek, biliyorum, anlıyorum ve zaman yeniden kendi akışına başladıktan sonra ve ben de ona karşı mücadele etmeye başladıktan ya da onun sonsuz üstünlüğüne boyun eğdikten, ya da ikisi birden gerçekleştikten sonra ayılacağım ya da ayılmayacağım; ama eğer bu böyle devam ederse, bu an hiç bitmezse neler olabileceğini göreceğim, olacak iş değil ama ya sürerse, hep sürerse, sonsuza dek sürerse ve ben, tersine, en sonunda öncenin sonraya üstün geldiği, ve sonuçların gerçeklerle paramparça edildiği huzursuz bir kaçışta beni buraya kadar getiren her şeyin tersine yaşıyor olmanın tadını çıkarmayı sürdürürsem; işte gene yerde,

bacaklarımın üzerinde, dengesizim; acıyı duymamak için yeniden yatağa oturuyorum ve yavaşça uzanıyorum; işte bölme gene açılıyor sonra kapanıyor, ve kapandığında o adam artık yok, ve ben gene o boşluğun içinde yalnızım, sedyede tavanın üzerimden hızla kaydığını görüyorum; ambulanstaki halime dönüyorum yeniden ve kavşağın ortasında yere uzanmış, suçun bende olduğunun bilincine varıyorum, sonra o çıldırtıcı çarpışma anındaki çaresizlik ve yüksek adrenalinle, suçun sadece bende olmadığı gerçeğiyle avuntu buluyorum ve omzum gene yerine dönüyor ve gözüm de artık kanlı değil; aldatılmanın acısıyla darmadağın ve evliliğimin paramparça olduğu düşüncesiyle şaşkın, ama sağlam, her yanım tamam; Vespa'yı sürüyorum ve işte, hepsinden kötüsü, ağlayan o kadına sarılmış, Anna'nın mektubunu okurken ağrının böğrüme saplandığı o an geliyor, ama acı diniyor, evet bir an için gelgeç bir kuşkuya dönüşünüp tamamıyla siliniyor; yerini ciro edilmesi gereken bir çekin utancına, ilaç yerini tutacak bir okşamanın verdiği zevke, bir annenin güzelliği karşısında duyulan şaşkınlığa bırakıyor ve artık duyduğum rahatsızlık hiç önemli değil, sadece hafif bir gecikme sorunu ve bir türlü çalışmayan Vespalar sorunu ve bir sedyeye bağlanmış komşular sorunu ve uykusuzluk ve kaçamak içilmiş sigaralar sorunu ve parçalanmış evlilik ama benim değil, sadece apartman komşularımdan birinin sorunu; bu saçmalıklar yüzünden üzülmek neredeyse utanılacak bir durum ve herkes benden daha kötü, ama işte rahatsızlık yeniden artıyor, ve oturma odamdayım, vakit akşam, babamın Rus olduğunun, görevli bir casus olduğunun ve hep numara yapmış olduğunun bana yinelenmesi karşısında büyüyor, büyüyor, çünkü bunlara inanmaktayım ve belleğim artık beni korumuyor, en azından yeterince korumuyor, ama işte sonunda çok daha az inanmaya başlıyorum; ve lokantadayım, oradaki tüm müşterilere, Pasolini'yi ezbere okuyorum, ve babam hakkındaki bu masal beni kaygılandırıyor, belki canımı sıkıyor, ama o masala hiç inanmıyorum ve artık beni kaygılandırmıyor bile, sadece merakımı uyandırıyor, beni şaşırtıyor, gülünçlüğüyle çok eğlendiriyor beni, sonra da uçup gidiyor; işte oldu, artık yok, hiçbir zaman da olmadı, şimdi sadece ufacık bir korku var, ve

bir kaçış, ve daha güçlü, daha beklenmedik, şimdiye kadar hiç duyulmamış başka bir korku, ama sonra o da silinip gidiyor ve ben, beni alkışlayan bir kalabalığın karşısında, ayaktayım, bir kadına on beş milyon veriyorum, sonra da biri o parayı bana veriyor, ve trendeyim, evdeyim, Anna'yla kucaklaşıyorum, babamın cenazesindeyim, onun başucundayım ve babam ölüyor, komaya giriyor, daha kötüye gidiyor, toparlanır gibi oluyor, ayılıyor, acil ameliyata alınıyor, acile kaldırılıyor, kendinden geçiyor, annem ağlayarak bana telefon ediyor, babam fenalaşıyor, ve sonra iyiye gidiyor, işte turp gibi, ve annem gülüyor, ve ben onlarda yemekteyim, otomobildeyim, yazı masama oturmuşum ve bir türlü yazamıyorum, yeni bir kitap için bir sözleşme imzalıyorum, kitap çok iyi gidiyor, kitap çıkıyor, işte onu teslim ettim, bitirdim, bitirmek üzereyim, yazı masasına oturmuş yazıyorum, mevsim yaz, Anna Francesco'yla deniz kıyısında, her gün birbirimizle telefonlaşıyoruz ve birbirimizi seviyoruz ve kafam yeni düşüncelerle dolu ve yeni bir kitap yazmaya başlıyorum, ve köpüklü şaraplarla kutluyoruz, ve birinci kitabım yayımlanıyor, ve onu bir çırpıda yazıyorum, sonra kafamda düşünce filan kalmıyor, ve sadece orada durmuş Francesco'cuğa Pizzano Pizza'nın serüvenlerini anlatıyorum ama kafadan atarak, onu eğlendirmek için, istemeye, anlamaya, konuşmaya, yürümeye başladığı için, ve sokaktayım, o kavşakta, o sütuna sırtımı vermiş, bana terastan el sallayan Anna'ya el sallıyorum, ve mutluyum; ve böyle, böyle, hep böyle daha hızlanarak, Francesco'cuk doğuyor, evleniyorum, üniversiteden ayrılıyorum, Anna'yla birlikte yaşamaya başlıyorum, Anna'ya abayı yakıyorum, Anna'yla tanışıyorum, satranç oynamayı bırakıyorum, babamla kavga ediyorum, kavga ediyorum, kavga ediyorum, ve giderek güçleniyorum ve hafifliyorum, giderek daha uzağı görüyorum, çok çok güzel, Saul Steinberg'in resimlerinden birine benziyor, bir sözcükle savuşturuluvermiş tüm dönemler, gençlik, yeniyetmelik, çocukluk; işte böyle, sonunda özgürüm, henüz doğmamışım ve bunun için de her yerdeyim, her çağda ve her yerde, inanılmaz güzellikte bir şey bu, şaşırtıcı; ben uzaya giden ilk insanım, ilk bilgisayarım, ilk naylon ipliğim, tüketim maddesiyim, siyah beyaz tele-

vizyonum, Küba Devrimi'yim, Soğuk Savaş, Berlin Duvarı, Teddy Boys, dans eden Fred Astaire'im, oruç tutan Gandhi, canına kıyan Charlie Parker, her şeyi didikleyen Ribot'yum, sanki Andrea Doria batarken New York Körfezi'yim ben, Grande Torino otomobil yarışında parçalanan Superga, dava sırasında Nürnberg'im, Vezüv patlamadan önceki Tiren Denizi'yim – 1945'te Sibirya bozkırıyım ve savaş yeni bitmiş, ve solgun, dondurucu sıradan bir gün, şafak söküyor, ve ben o sonsuzluğun her yanına yayılmışım; rüzgârda, yağmurda, buzda, çıplak kayın ağaçlarındayım, ve babamın tam o anda birdenbire baba, İtalyan ve subay kimliğine sahip olmak için babamın beynini parçaladığının doğru olup olmadığını biliyorum artık.

Yirmi birinci kısım

Uaaaaaaaaaauuhhh...

Kadın gene başlıyor ulumaya. On dakika önce buraya getirdiklerinde her yanında borular vardı ve uyuyordu, uykusunda ulumaya başladı; acı acı bir uluma bu, içine şeytan girmiş gibi hayvanî cıyaklamalar. Gene de kimse ilgilenmiyor onunla, ne gelip giden ve ikide birde nasıl olduğuma bakmak için başımda duran hastabakıcı, ne de bu odanın ta dibinde bir yazı masasının başında boş boş oturan diğeri.

Uyanış odası deniyor bu odaya. Kadının ulumadığı anlarda, derinlerden gelen sinir bozucu bir tür fısıltı egemen; dönen vantilatör, çalışan elektrikli gereç gibi sessiz olduğu varsayılan ama aslında sessiz olmayan şeylerin fısıltısı.

Auuuuahhhhaaahhh...

– Bağışlayın, diyorum ikide bir gelen hastabakıcıya. Hastabakıcı duruyor. Güzel olduğunu düşünüyorum ama henüz gülümsemediği için bir karar veremiyorum.

– Evet?

Uzun boylu, zayıf, göğsü yok, bir çocuk gibi pürüzsüz cildi var ve hiç gülümsemiyor. Suratsız ya da sevimsiz değil, tam tersine nazik, işini biliyor. Gülümsemiyor, o kadar.

– Bu kadının uluması normal midir? diye soruyorum.

Hastabakıcı gülümsemiyor ve "Evet, normal" diyor.

Gök mavisi gözleri var, küçücük ve yabancı. Konuşması Polonyalı ya da Slav'a benziyor.

– Yani herkes yapıyor bunu öyle mi? Ben de yaptım mı? diye soruyorum.

Hastabakıcı iki adım atıp yakınıma geliyor. Tatlı bir yüz ifadesi var, ama gülümsemiyor.

– Hayır. Siz hep sustunuz.

Sonra, hazır gelmişken, elindeki kâğıtlara bir şeyler karalıyor. Yatağımın yanındaki askılara asılı şişelere bakıyor, serum musluklarını denetliyor, yeniden yazıyor. Solak.

– Peki susmak normal mi? diye soruyorum.

Bu kez de gülümsemiyor.

– Evet, diyor, bu da normal.

Gene bir ulumadır yankılanıyor odanın içinde.

Hastabakıcı bana bakıyor. Bu durumda bir gülümsemenin hiç de fena gitmeyeceğini çok iyi anlıyor, ve gülümsememek için kendini zor tutuyormuş gibi görünüyor. Herhalde dişleri çirkin olmalı.

– Sakinleştirici verildi de, diye açıklıyor. Düş görüyor olmalı.

Ve çekip gidiyor.

Oysa ben düş filan görmedim, bundan eminim. Ömrümde hiç genel anestezi yapılmamıştı ki, olağanüstü bir şeymiş meğer. En önemli şeyin sen uyurken olup bitmesi olağanüstü, ama sonrasında, şu odada ağır ağır ve huzur içinde yaşama dönüş, ve bunun kimyasal yolla sağlanmış yapay bir huzur olmasının da önemi yok. Yaklaşık bir saattir ayık durumdayım, ve iyiyim, yapacak pek bir şey yok. Zihnim son derece açık, ağrım sızım yok, rahatsızlığım yok, sadece çok açım –ama burada hissedilen açlık bile garip denecek kadar güzel, çocukken hissedilen açlığa benziyor. Az önce hastabakıcıya bu balinanın karnında daha ne kadar kalmam gerektiğini sorduğumda "az" dedi. Ama sırf meraktan soruyordum; çıkmak için sabırsızlandığım filan yok.

Uaaaahhhooooahhh...

Gerçek şu ki ben, gözlerimi açar açmaz hemen ayıldım ve başıma öyle anlamlı bir şey geldi ki bir türlü aklımdan çıkaramıyorum. Hastabakıcı buna da normal mi derdi bilemem ama ben, ayılışıma *tanık oldum* denebilir; belleğimin, anestezinin onu bıraktığı yerden bana doğru, belirgin kümeler halinde, dalga dalga akıp gelişini tam anlamıyla duyumsadım. Normal bir sabah uyan-

masından çok farklı oldu bu, hani gözlerini açarsın ve pat, ne olduğun, anında çullanır üzerine; bu defaki ise yeni açılan bir bilgisayarın, çalışması için gereken her şeyi –programlar, bilgiler, bellek– diskten belirli bir düzen içinde çekip çıkararak yüklemeye başlaması gibi çok daha yavaş ve aşamalı bir süreç oldu. İnsanın kendi bilincine bir bütün olarak değil de –güçlü, bilgi yüklü bir bütün– ayrı ayrı bilinçlerin birbirine zincirlenmesi sonucu varmasıyla eşit bir şey oldu bu. Evden eve nakliyatçıların senin eşyanı, her zaman yaşadığın ve bir süre için ayrılmak zorunda kaldığın eve teker teker yerine koymasına benziyor; sonunda her şey eski durumuna dönüyor ama buna olanak veren işlem bir süre alıyor ve bu süre içinde sen ilk önce, duvar ile ona her zaman dayalı duran kitaplık arasındaki boşluğun farkına varıyorsun.

Başlangıç şaşırtıcı oldu: çıplaklık izlenimi. Şu yeşil gömleğin içinde çıplak olduğumun bilincine vardım; geçmişimden bana ulaşan ilk parça, külotumu giyerken gömleğimi içine soktuğumu anımsamak oldu; bu durum için ilk akıl yürütmem şuydu: birisi külotumu çıkarmış. İşte, başlangıç buydu; adımın ne olduğunu ya da buraya nasıl düştüğümü bile anımsamadan önce, omzumu ve kolumu sımsıkı kavramış ve kıpırdayamaz duruma getirmiş sargıları bile görmeden ya da sol gözümü örten sargının bile farkına varmadan önce –hepsinden önce; uzun ve olağanüstü bir an, sadece bu ilkel yaşama döndüm: çıplaklık izlenimi, içine gömleğin sıkıştırıldığı kilotun anısı, çıkarılmış külotun anısı.

Hemen ardından sırada bekleyen acılarım geldi; Anna beni aldattı. Babam öldü. Bir kaza geçirdim. Kötü yaralandım. Beni ameliyat ettiler. İşte bunun gibi şeyler. Geliyorlar ve ön sıradaki yerlerine geçiyorlardı, ama yanlarında hiçbir mutsuzluk, hiçbir üzüntü taşımıyorlardı –sanıyorum ki ilaçların etkisiyle, yapay uykunun sayesinde. Geçmişteki kimi umutsuz uyanışların kaygılarından hiçbir iz bile yoktu, ancak onların anısı hemen ardından çıkageldi –belki de aradaki farkı değerlendirebileyim diye; Juventus'un Ajax'a Şampiyonlar Kupası finalinde yenilmesinden sonraki uyanış; İlaria Ortoni'nin beni terk etmesinden sonraki uyanış; Lugano Turnuvası'nda Tavella'ya karşı uğradığım berbat

yenilgiden sonraki uyanış; babamın ölümünden sonraki uyanış...

Geçmişin dönüm noktası görüntüleri ancak bu anda geldi. Anna'nın esmer, ışıl ışıl yüzü; benim karım olduğu gerçeği; onu sevmemin gerçeği. Francesco'cuk; bir oğula sahip olmanın mutluluğu; onun, benimkine benzeyen o uzun, ürkek yüzü. Ve sonra da annem; her zaman duygulanmaya hazır yeşil gözleri; Sophia Loren'le dillere destan benzerliği; kollarımın arasında o incecik vücudu. Ve babam; uzaklığı, sertliği, erişkin olduktan sonra bile onunla anlaşmadaki beceriksizliğim; tören üniforması içindeki cesedi, gene öyle uzak, açık tabutun içinde ve çelenklerle kuşatılmış; hiçbirinin doğru olmadığı o çıldırtıcı haber, onun Rus olduğu, komünist olduğu, görevli bir casus olduğu...

Böylece, hep birbirini izleyerek ve beni şimdiki durumuma, bilinçli ve acıkmış Gianni Orzan'a getirinceye kadar devamı geldi. Belki on beş dakika falan sürdü, bilmiyorum ama ben, yazgımı yüklemeyi –çünkü söz konusu olan buydu– tamamlıyorken onu yeniden yaşamaya başlıyordum bile, ve daha bitirmeden kaçmaya başlayan Pinokyo gibi düşünmeye. O zaman, Anna'nın mektubunun verdiği acıdan da, içinde bulunduğum duruma ve geleceğe ilişkin duyduğum kaygılardan da eser kalmadı; beni kıskıvrak yakalayan ise bu uyanışın gerçek yeniliği, öncekine oranla gerçek değişiklik: *babam Rustu, komünistti, özel görevli bir casustu.* Hiçbir kuşku yok, hiçbir soru işareti yok. Bu gerçeği yalanlayan anıları ve tarihleri bulup çıkarmayı sürdürüyordum ama bu kabullenilmiş doğru, birdenbire hayatımın merkezine oturmuştu, kuşkusuz ki hep oradaymış gibi; ne zaman inandım ki ona? Nasıl oldu bu? Ve tedirginlik, Gianni Bogliasco'yla birlikte geçirilen o son saatlerden ve onun devamı olan yakınlaşmadan, beni hastanenede rehin olarak alıkonulmaktan kurtararak alıp götürdüğü ve tanıdığı hekimlere emanet ettiği –ve şunu da belirteyim ki bu hekimler için adı, kredi kartındaki gibi Gianni Costante'ydi– klinikte, yüzü ameliyathane kapısının ardında görünmez oluncaya kadar, anestezinin etkisinden kurtulmadan hemen önce geri döndü. Yanıt oradaydı, o anların içinde.

Çünkü dün o adam, gene bir kaza sonucu Amsterdam'da olan-

lardan yaklaşık otuz yıl sonra, ikinci kez kucaklamış ve beni, üçüncü sıraya park ettiği pis kokulu arazi aracıyla Roma'nın öteki ucundaki bu kliniğe taşımış; geçerken, kazaya uğradığım kavşakta durup kaldırıma terk edilmiş olan Vespamı saygıyla bir sokak lambasına zincirlemiş, parçalanmış bagajın içinden anahtarları, belgeleri, kaskı, hatta Carver'ın kitabını almış; uzmanlar, önce omzuma, sonra gözüme, sonra gene omzuma bakarak beni muayene ederken yanı başımdan ayrılmamış, ve kocaman parmaklarını, ışığa tuttuğu röntgen filmlerinin üstünde gezdirerek köprücük kemiğindeki kırığı, kas bağlarının ne kadar zedelenmiş olabileceğini ve çatlak kaburga kemiklerini incelemiş, ve hekimlerle durumumu tartışmış; sonra da varılan sonuçları ve ertesi gün hem omzumdan hem de gözümden ameliyat edileceğimi, bunun zor olmadığını ama hassas bir ameliyat olduğunu, bu arada da ustaca yaptığı pazarlık sonucu bana özel bir tarife uygulanacağını, bu kliniğe kayıtlı olmasa bile ücretin sigortam tarafından bana geri ödeneceğini bir bir anlatmıştı. Tüm bunları, aklımın ne kadar karışık olduğunu ve benim yerime karar verecek birine ne kadar ihtiyacım olduğunu bilmeksizin bana hiçbir şey sormadan ve beni hep olupbitti karşısında bırakarak yapmıştı. Daha önce hiç kimse benimle böylesine teklifsiz, böylesine dört dörtlük, eksiksiz ilgilenmemişti; hatırladığım kadarıyla, hayatımın belki de en mutsuz anında onun yanı başımdaki varlığı, bende, hiç duyumsamadığım bir güven duygusu uyandırıyordu. İşte, hayatım, iflasın eşiğindeki bir şirket gibi incelenmekte diye düşünüyordum; kendimi çıldırmış zamanımın akışına bırakabilirim, bu arada da o adam, Anna'yı bağışlar ve evliliğimi kurtarır, kitabı tamamlar ve bankadaki hesabımı kurtarır, hem babamın miras işlerini, hem de kaza sonrasının gerektirdiği işlemleri yoluna koyar ve hatta bir koşu Avusturya'ya gidip komadaki o çocuğu ziyaret etmeye ve annesini benim adıma kucaklamaya bile zaman bulur nasıl olsa.

İşte böyle inandım onun anlattıklarına; ona inandım. Ve karanlık bastırdı, konsültasyon silsilesi bitti, odada yalnız kaldık ve ben ona inanıyordum. Acıdan ve ağrı kesicilerden sersemlemiş, inliyordum, gerçeklerle düşlerim birbirine karışıp siliniyordu, ge-

cenin uzun saatleri yarı uykuda geçiyordu ve ben ona inanıyordum. O beni yatıştırıyor, eskilerden gülünç olaylar anlatıyor, ertesi gün beni ameliyat edecek ortopediste methiyeler düzüyor; bana kendinden söz ediyor, resmî işinin özel detektiflik olduğunu ama aslında hiç yapmadığını söylüyordu, sonra bana et lokantaları konusunda yazdığı kitabı gösteriyor, bu kitabı bana getirirken kavşağın ortasında parçalanmış Vespa'yı gördüğünü, kazayı ve polikliniğe götürüldüğünü bir berberden öğrendiğini anlatıyordu; mahkeme kararıyla kliniği hacze gelen görevlileri orada görmüş ve beni hemen bulmuş: iyi ki durumum ağır değilmiş ve iyi ki beni baygın durumda alıp götürürken gören olmamış. Sonra da sigara içmek için dışarı çıkıyordu ve döndüğünde uyuduğumu sanarak sessizce divana oturup babamınkine benzeyen gözlüğüyle kitabını okumaya devam ediyor ya da kısa kollu gömleği, sesli soluğu ve ciğerlerinin hırıltısıyla pencerenin önüne dikilip kim bilir neler düşünüyordu; oysa ben uyumuyor, odanın içinde dalgalanan gölgesini seyrediyordum, o da bir an bunun ayırdına varıyor ve benim için yapabileceği bir şey olup olmadığını soruyordu, ben de, evet var diyordum; Ustica'nın DC 9'u hakkındaki gerçeği söyleyebilirdi ki Fontana ve Loggia meydanları ile Bologna İstasyonu'ndaki bombalamaların, Moro olayının, Pasolini cinayetinin ardındaki gerçekleri bildiğini *anlatıyordu bana*; bir Fransız füzesiydi, diyordu, faşistler yapmıştı, gizli servislerin işiydi, Fioravanti'nin ilgisi yok ama durduğu yerde dursun o, Kızıl Tugaylar'ın Moro'yu Montalcini Sokağı'nda alıkoyduğu *çok iyi* biliniyordu, buna karşılık Pasolini konusunda asla hiçbir şey öğrenilemedi, çünkü o hiç kimsenin umurunda olmamıştı; ve o anda farkına varıyorum ki gerçeği ben de biliyorum, hepimiz biliyorduk, ortada ne sır kalmış, ne görünmeyen İtalya; tıpkı sihirbazın kasanın içinde yok olması gibi *gizli bir kapak* vardı herhalde, kahretsin, öyle basit ki bir çocuk bile anlar ama elbette sihirbaz kapak filan olmadığını söylerse herkes merak eder nasıl yok olduğunu –*sır*–, ve eğer biri çıkıp ille de kapak vardı diye diretirse ona budala denir. Sonra kendimden geçiyordum ama dayanılmaz acı beni uyandırıyordu, o da gidip hemşirelerden birini çağırıyor

ve bana iğne yaptırıyordu, o zaman iyice gibi oluyordum ve artık gece enikonu ilerlediğinde o, belli belirsiz bir ayak kokusu yayarak ayakkabılarını çıkarıyor, divana uzanıyor, hemen uyuyordu; çok eskilerdeki bir leğen kemiği kırığından söz ederken bir saniye içinde bir yabandomuzu gibi horlamaya başlıyordu, huzursuzdu uykusu, hırıltılıydı, koca gövdesi yatağa zorlukla sığıyordu, ve şafakta uyanıp alaca karanlıkta güçlükle ayağa kalkıyor ve gıcırdayan dizleri üzerinde dörder kez eğilip doğrularak sabah idmanını yaparken Duce gibi öne uzatılmış kollarıyla dokunaklı ve tuhaf bir görüntüsü vardı; ve tüm bu süre içinde ona giderek daha çok inanıyordum.

Sonra, bu sabah bıçak altına yatmadan az önce, anestezist beni götürürken ve o, gözlerimdeki zavallı bir kır sakalın dikenleriyle çirkinleşmiş yüzünü beraberinde götürürken, hiç ummadığım bir şey düşündüğümü anımsıyorum; eğer babama, bana, hayatı boyunca söyleyemediğini söylemesi için bu dünyaya geri gelme ve bedenine gireceği insanı seçme izni verilseydi – oymuş gibi göründüğü kişiden bambaşka biri, mantığa uygun geleni bu, *başka biri*, ondan öylesine uzak biri ki onun da kendisinden ne kadar uzak olduğunu gösterebilsin, aynı zamanda da çetin, kabullenilmesi güç biri ama her babanın, oğlunun gözünde olmayı istediği gibi iyi ve gizemli ve güçlü ve duygusal ve yalnız ve geçmişle dolu biri– *bu adamı seçerdi* diye düşündüm.

Böyle bir düşüncenin, üstelik de tam orta yerinde uyutulduktan sonra geriye dönüş olmuyor. İşte böyle gitti işler.

Aaaahhhhuuuuuuuuhh...

Gülümsemeyen hastabakıcı, uluyan kadını yok saymayı sürdürerek bana doğru geliyor.

– Her şey yolunda, diyorum.

Gülümsemiyor. Kim bilir, belki de külotumu çıkaran odur.

– Peki, bay Orzan, diyor. Sizi odanıza geri götürelim.

Yaşça daha büyük, daha iri kıyım olan öteki hastabakıcı da geliyor. Gabriella Ferri'ye benziyor. Yatağıma bir kâğıt asıyor ve serum tüpleriyle oynamaya başlıyor. Gülmez, Swatch saatine bakıp bir kâğıda yazmaya koyuluyor.

Öyle ya, *saati* yazacak...

– Saat kaç? diye soruyorum.

– İki.

İyi; vakit epey ilerlemiş. Ameliyat edeceklerine beni bir uçağa bindirselerdi, en azından Moskova'ya varmış olurdum.

– Ağrınız var mı? –nakarat gene başlıyor.

– Hayır, yanıtını veriyorum.

– Hiç mi?

– Hayır.

– Gözünüzde de mi? Batma? Karıncalanma?

– Hiç, diye yineliyorum.

O, hepsini kâğıda geçiriyor.

– Normal mi? diye soruyorum.

Bu kez bana gülmemek için kendini zor tutuyormuş gibi geliyor, ama gülümsemiyor. Gözlerini kâğıda dikmiş, yazmayı sürdürüyor.

– Bu iyi, diyor, hep yazarak. *Çok* iyi...

Uyuyan kadın inlemeye başladı, artık ulumuyor. Gabriella Ferri tekerleklerin frenini açıyor, ve yatağım ileri doğru bir sıçrıyor. Gülmez, ona beklemesi için başıyla işaret ediyor ve gözlerimin içine dimdik bakıyor.

– Umalım olmaz, diyor, ama ağrınız artarsa, şu düğmeye basarsınız.

Bana yatağın başucuna takılı bir mekanizmayı, sonra da sehpadan sarkan şişelerden birini gösteriyor.

– Makine kendiliğinden morfin verecektir, diye açıklıyor.

– Vay be, diyorum. Olağanüstü.

– Kuşkusuz, diye ekliyor, makine belirli bir doz bıraktıktan sonra duracağı için aşırıya kaçmayın. Anlaşıldı mı?

– Anlaşıldı, tamam.

Boşuna, hâlâ gülmüyor. Yatak sallanmaya başlıyor. O ayakucundan çekiyormuş gibi yapıyor, geri geri gidiyor ama tüm çabayı ötekinin harcadığı besbelli.

– Acaba bir şeyler yiyebilir miyim? diye soruyorum ona, inleyen kadının önünden süzülüp geçerken.

– Elbette, diyor; hep öyle yatağı çekiyormuş gibi yaparak.

– Çok mu açsınız?

– Hem de nasıl.

– Bu iyiye işaret, diyor ve gidip kapıyı açmak için yatağı bırakıyor. Yatak yavaşlıyor, duruyor ve kapı ardına kadar açıldığında gene sallanıyor ama o eşikte, olduğu yerde kalıyor.

– O halde afiyet olsun, diyor, yatağın yanından geçip giderken ve birdenbire, evet gülümsüyor ve dişleri kusursuz, hatta yanaklarında gamzeler beliriyor ve sandığımdan da güzel, gülümsemek için *yaratılmış* sanki; öyleyse gülümsememesini hastalarla olay filan çıkmasın diye, yönetim istemiş olmalı, çünkü daha önce, gülümsediğinde mutlaka olay çıkmış olmalı (sessiz telefonlar, utandırıcı bahşişler, demet demet çiçekler) ve bu da klinik için iyi bir şey değil, çalışma arkadaşlarının kıskançlığı ve doktorların sataşması da cabası, o da uymak zorunda kalmış işte; yabancı, bu toplumdan olmayan biri; çalıştığı yerde başına dert açılsın istemediği için de karara uyarak kendini zorlamış ve gülümsemeden de hastaların içini rahatlatmayı başarmıştır –ama biri ona söylemeli ki böyle yaparsa, eğer kendini tutamayıp da sonunda böyle gülümserse, ve hasta tam da sürülüp götürülürken gördüğü son şey bu gülümseme olursa; zaten kendi derdi kendine yetiyordur; çünkü orada öyle yatarken dışarıda sorunları vardır ve bu sorunları onun yerine çözecek kimsesi yoktur, işte o anda her şey boşa gitmiş demektir, hatta daha kötüsü ki adam, kaçınılmaz olarak döner bakar ya da onu bir saniye daha görmek için dönmeye çabalar ama gücü yetmez, ve Gabriella Ferri ona uslu durmasını söylediğinde de gerisin geriye yattığı yere düşer, heyecanlanır, hep olduğu gibi birden zayıf düşer, ve anestezi, ameliyat ve o hayırlı uyanış bile hiçbir işe yaramamış demektir; hayır, yeniden hayata dönmüş olsa da hayatı değiştirilmemiştir, bir şeylerin eksikliğini duyar.

Yirmi ikinci kısım

Annem.

Odaya girdiğimde annem divandan kalkıyor. Solgun, yıkılmış; kaygılarını gizlemeye bile uğraşmıyor. Gabriella Ferri'nin yatağı yerine yerleştirmesini, bir takım kollarla eğimini ayarlamasını bekliyor, sonra yanıma geliyor, sağlam kolumun tarafına.

– Merhaba anne, diyorum.

Gabriella Ferri başıyla belli belirsiz bir selam verip çıkıyor.

– Nasılsın?

– İyiyim. Sen?

Eğilip yüzümü öpüyor ve ben onun kokusunu içime çekiyorum. Chanel 19; ona kaç kez armağan etmiştim bu kokudan; her Noel. Doğruluyor, yüzümü okşuyor ve bana bakıyor; sargılar içindeki göğsüme, serumun deldiği bileğime, gözümü kapatan bandaja acı dolu, upuzun bir bakış. Çocukken, ertesi gün, koruyamadığı zavallı yaralı oğulcuğuna aynen böyle baksın diye, ondan habersiz kaza geçirip ameliyat edilmek için neler vermezdim bilemiyorum, ama başıma hiçbir şey gelmiyordu. Şimdi geldi işte ama utanıyorum hepsi bu; dün, Bogliasco, benim adıma aldığı iki karar arasında bana, hemen haber vermemi söylediği halde haber vermediğim için kendimi suçlu buluyorum.

– Ciddi söylüyorum, anne, diyorum, iyiyim ben.

Kendimi biraz yukarı çekiyorum –aslında sadece birkaç santimcik– ve gene yüzünü okşuyor. Sonra elimi tutuyor ve ben gene gülümsüyorum, onun o, henüz kurtulamadığı yasıyla buğulanmış ama şimdi, üstelik kaygıyla hüzünlenmiş, yaşlı yeşil gözlerine teslim oluyorum.

Bununla birlikte, burada, kaygılarını gerektiği gibi gideremiyor, beynini kurcalayan sorular düğümünü (ne oldu, ne yaptın kendine, neden bana hemen haber vermedin, neden bu kliniğe geldin, niçin Di Stefano'ya gitmedin...) çözemiyor, onun bakışlarında ve onun okşamalarında yuvarlanıp duruyorum. Çok doğal olurdu öyle yapmam, hatta güzel de olurdu ama öyle şeyler vardır ki doğallığın erişeceği yerin dışında kalmıştır; şimdi ikimizin arasında yepyeni bir acil durum var ve derinlere inmesine meydan vermeden bu duruma hemen göğüs gerilmeli, çünkü derine inerse üzerinde hemen alışkanlıklar yosun tutar –ailelerde, sevgi nedeniyle görmezden gelinen o acil durum pıhtısı içerisinde her şey gizlenir, her şey boğulur. Bunu şimdi, burada yapmam gerekeceğini düşünmüyordum ama böylesi belki de daha iyi; hazırım, kafam yerinde ve eğer bunu yapmanın doğru bir yolu var ise ben o yolu bulacağım. Sadece önceliği ele almalı ve onu bu odadan uzaklara dikkatle, bıkmadan, doğallığa karşı iradeyle, yaşamımızda yapılması gereken o temel nitelikteki düzeltme ve doğrulamaya götürmeliyim.

– Nasıl haber aldın? diye soruyorum.

– Arkadaşın telefon etti, bu sabah.

Arkadaşım. Çok güzel.

– Peki nasıl geldin? Trenle mi?

– Hayır. Graziella getirdi, arabayla.

– Graziella mı? Graziella da mı burada?

– Hayır. O kalmak istiyordu ama ben onu Sabaudia'ya geri gönderdim. Çocuğu emzirmesi gerekiyor, yoksa...

– Öyle ya. Kulak iltihabı nasıl oldu? İyileşti mi?

– Evet, geçti. Ama emzirmezse nüksedebilir.

– Ya küçük kız, iyi mi? Gittikçe güzelleşiyordur, bahse girerim...

– Evet, iyi. Yiyor ve uyuyor.

– Peki ya o iki haylaz? Kıskanıyorlar mı?

– Hayır, şimdilik hayır.

– Ne yapıyorlar? Kumsala gidiyorlar mı? Yüzüyorlar mı?

Yüzüme bakıyor, şaşırmış; ona kız kardeşimin ailesi hakkında hiç bu kadar soru sormamıştım.

– Yelken okuluna gidiyorlar, diyor.

– Ne çabuk? diye devam ediyorum. Ama çok küçük değiller mi?

– Değillermiş sözde.

– Tehlikeli değil mi?

– Öğretmenleri var başlarında, diye yanıt verirken şaşkınlığı gittikçe artıyor, ama sadece benim yüzümden değil, şimdi, biliyor ki o yelken okulu onun da pek işine gelmiyor. (Ve, sırası gelmişken, torunlarından söz açılınca kendini kaptırmasındaki saflık, insanı duygulandırıyor. Dul kalalı daha bir ay bile olmamış, oğlunun hastanede olmasını dert etmemeye çalıştığı görülüyor ama başaramıyor işte; elinde değil, dikkatini dağıtmak için kullandığım bu ufak tefek aile sorunlarına karşı duyduğu sonsuz *saygı*, baskın çıkıyor...)

– Neyse, doğru ya, diyorum. Zaten onlar o bilinçsiz çocuklardan değiller, değil mi? tehlikeyi görmeyen çocuklardan değiller... Küçük olan yüzme havuzunda, öğretmen ona neden dalmak istemediğini sorduğunda ne demişti?

Gayriihtiyarî, karşı koyamayacağı biçimde yüzü aydınlanıyor.

– "Çünkü beni gözden yitirirseniz boğulurum."

Doğal, içten bir kahkaha koyveriyorum, ve o da gayrüradî, karşı koyamayacağı biçimde gülmeye başlıyor. İşte oldu; yüzündeki o kaygı perdesi aralanıyor, kafasındaki karanlık dağılıyor, iyi olduğumu *gördü*, ve beş dakika öncesine kadar neden korkmuş olursa olsun, şimdi, burada benimle birlikte gülüyor.

– Anladın mı? O, söylüyor bunu, öğretmene...

– Ne adam...

– Ne büyük güvensizlik...

Bu, Bogliasco'nun numarası, beni her zaman yenen Slavların numarası; inisiyatif, dikkat çelme, sonra art arda iki ölümcül hamle –asla bir değil, *iki*.

Ne var ki kapı vuruluyor, bu kötü işte. Hiç görmediğim bir hastabakıcı, yemek arabasıyla kapıdan başını uzatıyor; anonim ve çirkin bir kadın olduğu için de çekinmeden gülümsüyor.

– Yemek yemek ister misiniz? diyor.

– Hayır, teşekkürler, karşılığını veriyorum.

Hastabakıcı şaşırıyor ama üstelemiyor, çekiliyor ve kapı kapanıyor ardından. Dönüp anneme bakıyor ve gene gülümsüyorum.

– Bu akşama kadar bir şey yiyemeyeceğim de, diye uyduruyorum.

Aslında doğru, yiyemem. Oturup yemek yemenin sırası değil. Şimdi başka birşey yapmanın zamanı.

– Ee karşılaştınız mı, diye soruyorum, arkadaşımla?

– Nerede?

Peki, nasıl yapmalı da annemi aramamı bana ikide birde hatırlatanın o olduğunu söylemeli...

– Buradaydı, geldiğinde. Görüştünüz mü?

– Hayır.

– Kim olduğunu biliyor musun?

– Kimin?

– Arkadaşımın. Tanımadın mı onu, sesinden?

– Hayır. Niçin, kimdi?

Şöyle yap, benimle karşılaştığını söyle ona.

– Gianni Bogliasco'ydu, anneciğim.

Kuşkusuz, beni tanıdığını inkâr edecektir.

– Kim?

Ama sen, o inkâr ederken gözlerini gözlerine dikersen tecrübeli bir evlat olarak, yalan söylediğini anlarsın.

– Gianni Bogliasco.

Gözleri hiçbir şey anlatmıyor.

– Gianni Costante.

Hiç.

– Gianni Fusco.

Hiç, gözlerinde hiçbir şey yok; parlamento soruşturma komisyonunun sorgulaması karşısında duyduğu şaşkınlık gibi ki gerçekten öyle görünüyor. Oysaki her zaman olduğu gibi *vardır*, ne ki hiçbir zaman göremediğim gibi göremiyorum. Bogliasco yanılıyordu; dünya yüzünde bir evladın bakışından daha az tecrübe edilmiş hiçbir şey yoktur...

– Hadi, anneciğim, oradaki şu kitabı yazan adam işte.

Komodinin üzerinde, telefonun yanında duran kitabı işaret

ediyorum. Ayağa kalkıyor, kitabı alıyor ve hiç olmayacak bir şey görmüş gibi bakıyor. Gerçi kitap olarak çok ilginç bir şey (kapağında: Gianni Bogliasco, *Under 10*, Tam-Tam Yayınları) ve gerçekten de kitabı ilk görüşü olabilir, bu yüzden de şaşkınlığı bir bakıma gerçek sayılabilir, ama eminim ki kitabı görmüştür, hatta evinde de bir tane vardır, tam da odasındaki dolapta, yemek kitaplarını koyduğu yerde.

– Seni arayan oydu anneciğim. Babamın dostu. Hani Amsterdam'daki kazada karşılaştığımız adam.

Aferin, anne. Bu bakış karşısında parlamento komisyonu teslim olurdu.

– Gianni –kitap elinde ve şaşkın. Ama sen neden söz ediyorsun?

Ama ben bir sekreter yardımcısı değilim anne, ve buna *zoraki hamle* denir. Bunca yıl sustuğuna göre elbette şimdi konuşmazsın; eğer bana hiçbir şey söylememeye yemin ettiysen, yeminini bozmazsın; şaşkın bir ifade takınmaktan başka bir şey yapamazsın. Ve ben de bunu kabul etmek zorundayım, çünkü şimdiden sonra hep böyle olacak; tamı tamına otuz yedi yıldır sizin burjuva hayatınıza inanageldiğim gibi, kanıt aramayı hiçbir zaman aklımın ucundan bile geçirmeksizin inanmayı öğreneceğim, o kadar.

– Otursana anne, diyorum.

Yalnız, arada bir fark var, hem de çok büyük: artık sen, benim de bildiğimi biliyorsun. Görevini yerine getirmeyi sürdüreceksin, hem de sonuna kadar, nasıl sürdürmezsin, ve eve döner dönmez yapacağın ilk iş, o et lokantaları kitabını atmak olacaktır; ama en azından, yazgının seni zorladığı özverilerin en saçmasıydı bu; oğlunun yanlış sorunların pençesinde debelendiğini bilmen ve bunu ona söyleyememen, o bitti ya. Gerçekte tüm bunlar sana, –sen ki ne Russun, ne komünist, ne de çok özel bir görevlisin– senin gibi Nomentano'lu sade, küçük bir burjuva kıza; güzel, basit ve kimsenin kafasına tetik çekmemiş bir kıza, ki buna bir sürü kız kardeş, kuzenler, yeğenler ve hâlâ hayatta olan yüz yaşındaki teyzeler de hiçbir kuşku duymadan tanıklık edebilirler, çok daha zor ve ağır gelmiş olmalı. Buna karşılık, bir bakıma daha da kolay olmuştur, çünkü sana göre söz konusu olan sadece sevmekti, baş-

ka şey değil; *iki kere* sevmek olsa bile: tetiği çeken adamı ve karlar üzerinde kalan adamı sevmek; konukların önünde öpebildiğin kocayı ve ancak gizli gizli öpebildiğin adamı sevmek; onunla birlikte kurduğun hayatı ve hiçbir zaman yaşayamadığın hayatı sevmek; seni hiçbir zaman üzmemiş kızını sevmek ve seni bunca üzmüş oğlunu sevmek. Sen sevmeyi başarmıştın, ve böyle de yaptın; durup doğrunun ve sahtenin nerede olduğunu ayırt etmeksizin sevdin ve severek ilerledin. Aslında senin için hepsi doğruydu, çünkü bunca karmaşık bu hayat karşısında yanılmamak için, hepsini sevdin sen. Ve bunun bedeli iki kat olduysa da sabret: artık ödedin işte; ve şimdi birdenbire, bedel daha da azalacak olursa, ne âlâ: iki kat zahmete değdi demektir.

Bir şeye inanman gerekiyorsa, neden buna inanmıyorsun anne?

– Hadi, otur şuraya, diyorum ona. Sana bir sır vermek istiyorum.

Annem gene yatağın yanına oturuyor ve yüzü gene karmakarışık; elbette benim gördüğüm o değil, ben orada şaşkınlıktan, saflıktan ve birden gene aklını oynatmış oğluna karşı duyduğu kaygıdan öte bir şey görmüyorum; ama *onu görüyorum*. Zihnim dupduru şimdi, ve işime yarayacak her şeyi inanılmaz bir açıklıkla görebiliyorum. Sen hiç kaygılanma anne, ne yaptığımı biliyorum ben. Sana kötülük etmeyeceğim. Ne var ki hamlelerin iki olması gerekiyor, biri yetmez...

– Hatırlıyor musun, diyorum, on yıl önce benim evi kiraladığımız zamanı? Hatırlıyor musun, oturma odasındaki pencerelerden biri sahte bir şömineyle kapatılmıştı?

– Evet.

– Hatırlıyor musun, gömme ocağıyla, şişe yeşili fayanslarıyla ve ateş kırmızısı taklidi elektrikli sobasıyla nasıl da çirkindi?

– Evet, tam anlamıyla iğrençti.

– Ve ev sahibinin, onu yıkıp arkasındaki pencereyi yeniden açmaya razı olmuşken, sonradan vazgeçtiğini söylemiş miydim? Kendisi için pek değerli olduğunu söylemişti, çocukken tüm bayramlarını bu sahte şöminenin karşısında geçirirmiş, her yıl İsa'nın doğduğu ahırı buraya yaparmış, Noel'de çoraplarını buraya asarmış; kısacası bu yüzden izin vermemişti. Çünkü geçmişi-

nin bir parçasıymış ve verilmiş sözünden dönmek pahasına söküp atmak istemiyordu. Bunu söylemiş miydim?

– Hayır.

– Demek öyle. Onu yıktırmayı başaramadığım için utanıyordum, işte bu yüzden söylememişimdir. Gerçi dayatmayı denemedim değil, ama beni tanırsın, pazarlık etmeyi beceremem; evi beğenmiştim, öfkeye kapılıp her şeyi berbat etmekten korkuyordum ve sonunda, onu ortadan kaldırmak için masrafını cebimden ödemeye ve evden çıkarken aynen eskisi gibi yapmaya *söz verdikten* sonra o ocağı parça parça sökmeyi kabul ettirmiştim. Küçük düşürücü bir şey bu anne, çünkü odanın böyle çok daha güzel olduğu, daha aydınlık, daha geniş, daha her şey olduğu kuşku götürmez, hatta kendisi bile günün birinde buraya dönecek olursa o şömineyi gene ayak altında istemeyecektir; ama o bu sözü vermem için diretti, ben de verdim. Saçma bir işti, hem de pahalı; sadece bir parçasını kaldırıp atmamak uğruna, o bombok gençliğinin...

– Gianni...

– Özür dilerim. Ve kısacası, şömineyi ölçtük, biçtik, fotoğraflarını çektik, planını ve görünüşünü çizdik, ve sonunda söktük, ben ve duvarları boyamak için orada bulunan badanacı, sizin gönderdiğiniz o adam, sonradan öldü hani. Neydi adı?

– Kim, Frate mi?

– Frate, evet. İki günümüzü aldı bizim. Ve işte sır, burada başlıyor anne; çünkü tüm o fayansları teker teker, tüm o tuğlaları birer birer kazmayla, Neron'un Altın Evi'ymiş gibi tık tık, yavaş yavaş söktükten sonra, içinde ne bulduk biliyor musun? Şömine ile duvarın arasındaki boşlukta... ne vardı biliyor musun?

Annem bana bakıyor, korku ile merak arasında; bu yüz ifadesi insanı çileden çıkarır, çünkü sayıklayan bir oğulu ya da son derece açık konuşan bir oğulu dinleyen bir annenin olduğu kadar şöminenin içinde ne olduğunu merak eden bir annenin de yüz ifadesi olabilir.

– Bir bok, vardı, diye fısıldıyorum. Yemin ederim, bir insan boku vardı orada. 1953 tarihli bir "Bildiri" sayfasına sarılmış, mumyalaşmış, kurumuş.

Annem tiksintiyle yüzünü buruşturdu, şaşırmıştı ama gülecek gibi de olmuştu.

– Bu, Anna'ya bile hiç söylemediğim bir şey, diye devam ettim, çünkü korkmuştum... neden bilmem ama ona söylemedim, hiçbir zaman, kimseye söylemedim. Ama o sahne şimdi, şu odada geçiyor gibi gözlerimin önünde; o şömineyi ta 1953 yılında, ev sahibim henüz dört yaşında, Noel Baba'nın kendisine armağanlar getireceğine inanan bir çocukken yapan duvarcı, *bir gazete sayfasına kakasını yapıyor, paketi alıyor, merdivenin tepesine tırmanıyor, paketi boşluğa atıyor, son tuğlaları örüyor ve rahat rahat gidip parasını alıyor.*

Annemin yüzündeki tiksinti her şeyi silip attı.

– Anlıyor musun anne? Ev sahibim çocukluğunun en güzel günlerini bir bokun karşısında geçirmiş.

Ve şimdi ona bakma sırası bende; gene az önceki gibi göz göze geliyoruz ama bu kez gözlerini diken benim.

– Benim yerimde sen olsaydın ne yapardın, ona söyler miydin? Frate ölmüş, herhalde onu kırk yılı aşkın bir süre önce oraya koyan duvarcı da ölmüştür. Bunu dünyada sadece ben biliyorum, bir de sen. Unutma ki ev sahibim büyük düzenbazdır ve konuk olarak oturuyormuşum gibi ve istediği zaman beni atabilmek için kira sözleşmesini her yıl yeniler, bu yüzden de biliyorsun ki orayı konutum olarak bile gösteremiyorum; resmî konutum hâlâ Tartaglia Caddesi'nde. Diyelim beni evden atıyor; yerimde olsan, söyler miydin?

Kapı vuruluyor.

– Bir saniye! diye sesleniyorum hemen ve can havliyle. Sonra anneme dönüyorum.

– Söyler miydin ona?

– Gianni, ama ne demek bu?

– Hiç, sadece bir soru. Ona söyler miydin; evet mi, hayır mı?

Şimdi, gözlerinde yakaran bir şeyler var. "Vazgeç, Gianni" diyorlar bana, "sana yalvarıyorum, senden rica ediyorum, vazgeç, her zaman yaptığını yapma, inatlaşma, baban öldü, ben onun kadar güçlü değilim, olan olmuş bir kez, ben seni seviyorum, zaman

varken durmayı bil." Ve benim gözlerimde, yanılnuyorsam şunlar yazılı olmalı "Rahat ol, anne. Güven bana. Soruma karşılık ver, susayım; bu yaptığım sadece anestezinin yarattığı sersemlemenin sonucu olsun. Orada *uluyan* bir kadın var ki sözde normalmiş uluması; ben de beş dakikalığına saçma sapan konuşmuş olayım."

– Hayır, yanıtını veriyor.

Öz anneyle gerçek oyunu oynamak ne inanılmaz; söylenmeyenler de söyleniyor burada...

– Girin! diye sesleniyorum.

Kapı açılıyor. Anna'ymış. Elbette, arkadaşım ona da haber vermiş olmalı.

Yirmi üçüncü kısım

Confalone'nin evinden, gecenin bir vakti dışarı vuran televizyon ışığı, açık ve yapayalnız pencereden sokağa vuran ölümcül boşluk.

Viktor Balanda'nın şiddete başvuran metaçözümleri, o baş edilemez, yenilgiyi kabullenememe huyu.

Lucio Battisti'nin şarkısındaki, Paniella'nın şu dizeleri: "Ah nasıl da canlıyız / Nasıl da her şey başa dönüyor / Hep bambaşka nedenlerden"...

Hatırlamak her zaman bir güç belirtisi değildir ama olmadığı zaman bile, öyle olduğu izlenimini verir ya, işte işin can alıcı noktası bu. Örneğin, şimdi: Anna, kapının yanında annemle bir şeyler konuştuktan ve annem de çıkıp bizi yalnız bıraktıktan sonra, ölümcül bir yol ayrımına geldik ya, ve Anna sessizce bana doğru gelirken, hayatımız şu birkaç saniye içinde benim nasıl davranacağıma göre değişecek ya da değişmeyecek ya, benim öyle sakin durmam, soğukkanlılıktan ya da yazgıya boyun eğmekten değil, o canım anestezinin dirilttiği bir sürü canlı ve bilenmiş anının savaş günü öne atılan gönüllüler gibi çevremde birikmesi ve bana kendimi güçlü göstermesi yüzünden.

Birkaç yıl önce bir akşam, sinemada A Snakes Eyes'*ı seyrettikten sonra filmi beğenmediğimizde Anna ısrarla "gerçeğe aykırı ve acımasız" –diye tanımladığı– şu sahneye takmıştı; hani o, Harvey Keitel'ın, babasının cenazesinde, ikisi de henüz açık olan tabutun başındayken karısının ona bir sevgilisi olduğunu söylemesi üzerine tartıştıkları sahneye. Kim bilir hatırlıyor mudur; şimdi, tam şu anda, bana o üzgün gözleriyle*

bakarken ve ne diyeceğini bilemezken, ve benim konuşmamı beklerken ve ben de sesimi çıkarmazken, kim bilir Anna hatırlıyor mu –bunları– o basit ve kısacık sahnenin onda ne kadar yerinde bir hoşnutsuzluk yarattığını. Ve kim bilir hatırlıyor mudur ona söylediklerimi; tam tersine, filmin sadece bu sahneyle değer kazandığını söylemiş ve o sahneyi savunmuştum: "Bir insan böyle bir şey yaparsa" demiştim ona, "başka türlü davranması mümkün değildir."

Anıların bana aktarabildikleri ne kadar güçlü olsalar da –ki öyle olduğunu kabul ediyorum– dayanma gücüm yok. Onun o duygulandırıcı güzelliği karşısında (duygulandırıcı, çünkü değişmemiş ki bu yaşlandıkça inanılmaz derecede güzelleşmesinden değil de zihnimde değişmez ve ne olursa olsun değişmez olmasından ileri geliyor, benim için o hep öyle kalacaktır; *o hep, saçlarını rüzgâra vermiş, ayakları arabanın camından dışarıda, Batı Versilia oto lokantasının önündeki küçük alanda beni ansızın öpüveren genç kız olarak kalacaktır, Devils'in* Satisfaction*'u "babe babe babe babe babe babe babe babe babe" diye çalarken ve sigaram düşüp de arabanın halısının tümünü yakarken*) evliliğimizi kurtarmak için kendime, sadece bir deneme hakkını verebileceğimi hissediyorum, sadece bir; sonra da teslim olacağım, çünkü ne olursa olsun, güç, sonradan işime yarayacak; deneme başarılı olursa, her gün onu öptüğümde, okşadığımda ve onunla seviştiğimde, onunla bu yakınlığın tadına bir başkasının da vardığı ve bunu hatırladığı düşüncesine katlanmama yardımcı olur; ama başarılı olmazsa o zaman da onsuz ve Francesco'cuksuz geçen her günüme, onun da mektupta söylediği gibi mutluluğu aklıma bile getiremeden, direnmeme yardımcı olur.

Mutluluk dolu o el sallaşmalar; o, kucağında Francesco'cukla terasta, ben aşağıda elimde bir tomar gazete, sütunların orada.

İşte Anna şimdi çok çok yakınımda. Şu son günlerde kaygıyla kıvranıp durduysa bile, benim kaza haberim onu altüst ettiyse bile, Viareggio'dan buraya bir an önce gelebilmek için arabayı deli gibi sürdüyse bile, hiç mi hiç belli olmuyor. Taptaze, bronzlaşmış

ve o son derece ciddi lacivert tayyörüne rağmen bedeni kıvrak ve istek uyandırıcı; yüzünde ise tam zamanında iksir içip kadına dönüşmeyi başaran, masaldaki o taşralı asinin uyanık ve kontrollü ifadesi; gençlik yıllarına oranla her bakımdan çok daha ince ve çok daha derin ve duyarlı ve bilinçli ve sevecen ve çekici –ama o zamanlar herhalde bu kadar uyanık ve kontrollü değildi– görünümüyle karşımda. Bana bakıyor ve ben gözlerinin kuyusunda kayboluyorum; bu yüzden de can çekişen gururumun söylediğinden çok daha fazla bir şey olduğumu biliyorum artık, aynı zamanda da düne kadar saf saf inanageldiğim ben'den çok daha az olduğumu biliyorum. Gizem dolu bir yaratık, öyle ki birlikte yaşadığımız on beş yıla rağmen bilinmesi olanaksız. Gizli istekleri var, alevlenen tutkuları, benim hiç bilmediğim zayıf yönleri var, ve bunları araştırmanın, öğrenmenin, bilmenin hiç anlamı yok, sadece ya birlikte olacak ya ayrılacaksın. Ya birlikte olacak ya ayrılacak. Bu bile bir şans.

Mektubunun sonu: "Gene de bil ki seni seviyorum." Adelchi'nin üçüncü perdesinin sonu: "Azap çek ve soylu ol; bu senin yazgın." Yıllar önce, evlenmeden çok önce, ondan korktuğum için onu bırakmak istediğimde, bir ayı aşkın bir süre her gün yazdığı mektuplar, özellikle de başını kanepenin koluna dayayıp tüm kanını bana emdirmek istediğini yazdığı mektup. Gene Japon imparatoru, gerçekten de her şey için geçerli o cümle: "Herkes işine gücüne baksın. Hayat her zamanki gibi devam etsin"...

– Şöyle yapalım, Anna, diyorum; farz edelim ki geçen hafta çok ciddi bir kaza geçirmişim, komaya girmişim ve bir hafta komada kalmışım. Doktorlar, burada bana çok iyi bakmışlar, Avusturya'da bile kullanılmayan teknikleri uygulamışlar ve ben bu sabah uyanmışım. Kalıcı bir etki olmamış, sadece büyük bir darbe; bir iki güne kadar beni taburcu edecekler ve hayatıma, bıraktığım yerden devam edecekmişim. Bir mucize, Anna; farz edelim ki bir tür mucize.

Garip, şu noktada çok garip bir anlaşma; babam ile onun arasında her zaman...

– Öyle yapalım mı? diye yineliyorum.

Üzerime eğiliyor, incecik saçları sağlam gözüme düşüyor; yüzümü öpüyor.

– Evet, diye fısıldıyor.

Oldu işte. Tartışma yok, açıklama yok, gücünü boşuna harcamalar filan yok. Bir sorun vardı, onu aştık ve birbirimizi seviyoruz ve ruhumuz yüceliyor ve düşünce kalkmasını biliyoruz, ve kötülük edecek olursak kendimizi bağışlamasını biliyoruz ve olan biteni, nasılını ve niçinini düşünüp kendimizi kahretmeden hayatımızın sonuna kadar birlikte olmayı sürdüreceğiz –hatta, olan biten bize güç verecek, kimsenin hiçbir zaman alt edemeyeceği bir güç. Çok güzel bir şey, değil mi? Mutluyum, değil mi?

Yobazların yüzünden kana bulanan seçimler sırasında Cezayir gazetesinin dünyayı çalkalayan o manşeti: "Oy kullanırsan, ölürsün. Oy kullanmazsan, ölürsün. Öyleyse oy kullan da öl."

Anna yüzümü öpücüklere boğmayı sürdürüyor; sevecenlikle, usulca. Boştaki elimi kaldırıyorum, bir an nereye koyacağımı bilemeden, hiçliği kutsuyormuş gibi havada tutuyorum. Sonra geriye, yatağın başucuna, makineyi taktıkları yere doğru uzatıyor ve morfinin düğmesine basıyorum.

Sonsöz

('Qlxxzw'kvsfqz/Pizzano Pizza'nın mezar taşı)

İşte böyle çocuklar, Pizzano Pizza'nın öyküsü burada bitiyor.

Bu son, size biraz acıklı geldiyse, haksızsınız diyemem. Başka türlü bitirmek için yeterince uğraşmadığımı düşünüyorsanız, haksızsınız diyemem. Eğer gerçeği ta dibine kadar öğrenmek ya da size anlattıklarımın kanıtlarını bulup çıkarmak için ya da sizi onlara inanmaya zorlamak için bir şeyler daha yapabileceğimi düşünüyorsanız, haksızsınız diyemem. Ve en azından size yalan söylemeyi sürdürebileceğimi ve pek çoklarının yaptığı gibi hafif sonla noktalanan başka öyküler uydurabileceğimi düşünüyorsanız gene haksızsınız diyemem. Ama artık bitti işte ve sizi düş kırıklığına uğrattıysam, kendimi nasıl temize çıkaracağımı gerçekten bilmiyorum, çünkü istemeden yaptığım bir şey değildir, bile bile öyle yaptım; karar vermem gerekiyordu ve böyle yapmaya karar verdim.

Ne var ki size, ayrılmadan önce başka bir öykü anlatabilirim ve eminim ki bu öykü sizi düş kırıklığına uğratmayacak, hatta güldürecektir. Çok çok eski bir öyküdür bu, hep aynı kalmış olsa bile yıllar yılı pek çok kez ve değişik biçimlerde anlatılagelmiştir; sizler henüz küçük olduğunuz için ihtimaldir ki bilmiyorsunuz bu öyküyü. Göbeğinde altın bir vidası olan ve ondan bir türlü kurtulamayan mutsuz bir adamın öyküsü. İçlerinden biri bu vidayı çıkarmayı başarır umuduyla hekimlere, tamircilere, kaportacılara, cerrahlara, kuyumculara, demircilere ve büyücülere gitmiş; hiçbir şey, hiçbiri, hiçbir zaman vidayı bir milim bile oynatmayı başaramamış. Ama adam yılmamış, ve inatla dünyayı dolaşmayı sürdürmüş, göbeğindeki bu al-

tın vidayı çıkarabilecek birini aramış. Nihayet bir gün, Japon imparatoruna varmış –ki, o bilge ülkede sık sık rastlandığı gibi, çocukmuş imparator. Adam ona vidayı göstermiş ve tek kelime Japonca bilmediği için, sorununu el hareketleriyle anlatmış. Çocuk imparator vidaya bakıp gülümsemiş, sonra ağır ağır dönüp tahtının altında gizlediği kocaman bir fildişi kutuyu karıştırmaya başlamış, sonunda minicik bir altın tornavida çıkarmış kutudan, öyle küçükmüş ki, topluiğneye benziyormuş. Onu adama göstermiş ve hep öyle gülümseyerek kendi dilinde, anlaşılmaz, ama kulağa pek hoş gelen, kuştüyü yastık üzerine bırakılmış bir avuç gümüş çıngırağın sesini andıran bir cümle söylemiş. Hiçbir şey anlamayan adam, başıyla onaylamış ve imparator o zaman kutusundan mor ipek bir kumaş çıkarıp büyük bir özenle yere sermiş. En ufak bir kırışığı bile düzelttikten sonra adamı kumaşın üzerine diz çöktürmüş, kendisi de diz çökmüş ve işe koyulmuş.

Öylesine ufak bir tornavidanın o kadar iri bir vidayı sökmesi gerçekten olanaksız görünüyormuş ama tornavida kolayca dönmeye başlamış, dönerken de vida göbekten çıkmaya; bir dönüş, iki dönüş derken çıkıyormuş yerinden, sonunda tamamen çıkmış ve çocuk imparator onu parmaklarının arasında tutarak adama göstermiş. Adam o an karnına bakmış ve şaşırmış; ömründe ilk kez karnını normal görmüş, dümdüz ve herkesinki gibi, vidasız. Özgürmüş artık: sebatkârlığının ödülünü almışmış, ömür boyu peşini bırakmayan lanet artık son bulmuşmuş. Mutluluktan çıldırmış, ayağa fırlamış ve kıçı yere düşmüş.

YÜZLEŞME

Sandro Veronesi

"...belleğim artık beni korumuyor, en azından yeterince korumuyor (...) ve lokantadayım, oradaki tüm müşterilere Pasolini'yi ezbere okuyorum, ve babam hakkındaki bu masal beni kaygılandırıyor, belki canımı sıkıyor, ama o masala hiç inanmıyorum ve artık beni kaygılandırmıyor bile (...) bir sözcükle savuşturuluvermiş tüm dönemler, gençlik, yeniyetmelik, çocukluk; işte böyle, sonunda özgürüm, henüz doğmamışım ve bunun için de her yerdeyim, her çağda ve her yerde, inanılmaz güzellikte bir şey bu, şaşırtıcı; ben uzaya giden ilk insanım, ilk bilgisayarım (...) Küba Devrimi'yim, Soğuk Savaş, Berlin Duvarı, Teddy Boys, dans eden Fred Astaire'im, oruç tutan Gandhi (...) 1945'te Sibirya bozkırıyım ve savaş yeni bitmiş, ve solgun, dondurucu sıradan bir gün, şafak söküyor ve ben o sonsuzluğun her yanına yayılmışım; rüzgârda, yağmurda, buzda, çıplak kayın ağaçlarındayım..."

Ödül aldığı günün akşamına kadar sakin ve kaygılardan uzak bir hayatı olan çocuk kitapları yazarı, bir taksi şoförüyle esrarengiz bir şekilde karşılaştıktan sonra, geçmişinin sırlarıyla, kimliğiyle, var oluşuyla, korkularıyla yüzleşecekti.

Yüzleşme (*La forza del passato*, 2000), 1959 Prato doğumlu İtalyan yazar Sandro Veronesi'nin Türkçe'de yayımlanan ilk romanı. Mimarlık eğitimi alan Veronesi, ilk romanı *Per dove parte questo treno allegro*'yu 1998'de yayımladı. Editörlük ve *Nuovi Argomenti*'de redaktörlük yaptı. Thomas Pynchon ve Tom Robbins gibi çağdaş Amerikan yazarlarını İtalyanca'ya çevirdi. Halen *Corriere della Sera*, *L'Unità* gazeteleri ile Canal+ ve RAİ'de çalışan yazarın diğer eserleri *Gli sfiorati* (1990), *Cronache italiane* (1992) ve *Venite venite B-52*'dir (1995).

ISBN 975-293-048-4

9 789752 930483

DK DOĞAN KİTAP